

พัฒนาการการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทยจากผลการวิจัย

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

167894

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการ ศึกษา
มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไค

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....*นางอ. พงษ์ไพบูลย์*.....ประธาน
(อ.นางนวล พงษ์ไพบูลย์)

.....*ดร. เกษร เจริญรักษ์*.....กรรมการ
(ผศ.เกษร เจริญรักษ์)

คณะกรรมการสอบ

.....*นางอ. พงษ์ไพบูลย์*.....ประธาน
(อ.นางนวล พงษ์ไพบูลย์)

.....*ดร. เกษร เจริญรักษ์*.....กรรมการ
(ผศ.เกษร เจริญรักษ์)

.....*ดร. เฉลียว พันธุลี*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.เฉลียว พันธุลี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*ดร. สมพร บัวทอง*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศจ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของอาจารย์
นางนวล พงษ์ไพบูลย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์เจลิยว พันธุลีตา ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ข้าพเจ้า
รู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ฉวีลักษณ์ บุญยะภาณุเจน และคณาจารย์ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และบรรณารักษ์สำนักวิทยบริการที่ให้โอกาสข้าพเจ้าได้
มาศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม ทุก ๆ ท่านที่เป็นกำลังใจอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
กุลธิดา ทวมสุข และอาจารย์ลำปาง แม่นมายุ ที่กรุณาให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดมา โดย
เฉพาะอย่างยิ่งคุณพิมพ์ล เมฆสวัสดิ์ คุณอารีย์ ชื่นวัฒนา และคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นมิตรของ
ข้าพเจ้า

นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ที่ให้
กำลังใจ และช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

ขอบูชาในเมตตาคุณอันหาเปรียบมิได้ของคุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ
ใจและกำลังทรัพย์มาโดยตลอด

ธัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ

สารบัญ

บทที่	หน้า		
1		บทนำ	1
		ภูมิหลัง	2
		ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
		ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
		ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
		นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2		เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
		เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	7
		งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	21
3		วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	26
		แหล่งข้อมูล	26
		การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	27
		การรวบรวมข้อมูล	28
		การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4		ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
		การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
		ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
		งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดจำแนกตามชนิด	
		ผลงานวิจัย ปีที่วิจัย ประเภทของห้องสมุดที่วิจัย	31

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดจำแนกตามระเบียบ	
วิธีวิจัยแบ่งเป็นกลุ่มทาง ๆ	39
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดจำแนกตามเนื้อหาของ	
งานวิจัย	63
5 การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด	92
การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัย	92
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	92
ห้องสมุดวิทยาลัยครู	116
ห้องสมุดเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	174
ห้องสมุดเฉพาะ	177
ห้องสมุดโรงเรียน	184
ห้องสมุดประชาชน	205
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	211
หอสมุดแห่งชาติ	213
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	215
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	217
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	217
แหล่งข้อมูล	217
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	218
การจัดกระทำข้อมูล	218

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	218
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	235
ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานห้องสมุด.....	242
ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานวิจัย.....	243
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	244
บรรณานุกรม.....	246
ภาคผนวก.....	252
ภาคผนวก ก แบบบันทึกข้อมูล.....	252
ภาคผนวก ข แบบวิเคราะห์งานวิจัย.....	255
ภาคผนวก ค บรรณานุกรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด.....	263
ประวัติย่อของผู้วิจัย	306

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ผู้ผลิตผลงานวิจัยจำแนกตามปีพิมพ์	32
2	ผู้ผลิตผลงานวิจัยจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี	33
3	ประเภทของห้องสมุดจำแนกตามปีพิมพ์	35
4	ประเภทของห้องสมุดจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี	36
5	ผู้ผลิตผลงานวิจัยจำแนกตามประเภทของห้องสมุด	37
6	วิธีวิจัยจำแนกตามปีพิมพ์	39
7	วิธีวิจัยจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี	40
8	วิธีวิจัยจำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัย	42
9	วิธีวิจัยจำแนกตามประเภทของห้องสมุด	44
10	เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	45
11	วิธีวิจัยจำแนกตามเครื่องมือรวบรวมข้อมูล	46
12	การสุ่มตัวอย่าง	48
13	แหล่งข้อมูลจำแนกตามปีพิมพ์	49
14	แหล่งข้อมูลจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี	51
15	แหล่งข้อมูลจำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัย	53
16	แหล่งข้อมูลจำแนกตามประเภทของห้องสมุด	56
17	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	58
18	การจัดกระทำข้อมูลจำแนกตามปีพิมพ์	59
19	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	60
20	การนำเสนอข้อมูล	62

21	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ปี๑ที่๑ท๑ม๑	63
22	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ข๑ง๑เว๑ลา 7 ปี	64
23	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑ห๑ร๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ปี๑ที่๑ท๑ม๑	65
24	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑ห๑ร๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ปี๑ที่๑ท๑ม๑	66
25	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ปี๑ที่๑ท๑ม๑	68
26	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑ห๑ร๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ผู้๑ด๑ด๑ง๑น๑ว๑จ๑	70
27	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ผู้๑ด๑ด๑ง๑น๑ว๑จ๑	72
28	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ผู้๑ด๑ด๑ง๑น๑ว๑จ๑	74
29	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ประ๑ภ๑ของ๑ห๑ง๑ส๑ม๑ค	76
30	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ประ๑ภ๑ของ๑ห๑ง๑ส๑ม๑ค	77
31	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ประ๑ภ๑ของ๑ห๑ง๑ส๑ม๑ค	79
32	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ประ๑ภ๑ของ๑ห๑ง๑ส๑ม๑ค	81
33	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑แ๑ง๑ข๑ม๑ล	83
34	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑แ๑ง๑ข๑ม๑ล	84
35	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑บ๑ร๑การ๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑แ๑ง๑ข๑ม๑ล	86
36	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ปี๑ที่๑ท๑ม๑	88
37	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ข๑ง๑เว๑ลา 7 ปี	89
38	ขอข๑เขต๑น๑อง๑ำ๑น๑ก๑ตาม๑ประ๑ภ๑ของ๑ห๑ง๑ส๑ม๑ค	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2494 ที่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์, 2529 : 2) จนถึง ปัจจุบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ดำเนินมากว่า 30 ปีแล้ว แต่จุดเริ่มต้นของการ วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์อย่างถูกต้องตามแบบแผนของการวิจัย เริ่มจากการสอนวิชา บรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโทของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา และหลักสูตรระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ได้กำหนดให้มีการ เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สถาบันที่ดำเนินการ ผลิตรายการวิทยานิพนธ์ในสาขามหาบัณฑิต ซึ่งสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีอยู่ 3 แห่งคือ ๕ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มเปิดสอนปีการศึกษา 2507 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร เริ่มเปิดสอนปีการศึกษา 2510 และวิทยาเขต มหาสารคาม เริ่มเปิดสอนปีการศึกษา 2525 และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เริ่มเปิดสอนปีการศึกษา 2529

ผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปของวิทยานิพนธ์ของนิสิตนี้ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่ง งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยของนิสิตระดับปริญญาโท (Suthilak Ambhanwong, 1970 : 252) ส่วนสถาบันที่ทำการสอนวิชาบรรณารักษ- ศาสตร์มีเพียงส่วนน้อยที่ทำงานวิจัย (Divay and Steer, 1983 : 92)

บรรณารักษศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ช่วยการจักและการให้บริการสารนิเทศแก่ผู้ใช้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วบรรณารักษศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในห้องสมุด โดยที่การ

ปฏิบัติกันมีแนวทางมาจากหลักการหรือวิธีการที่ได้มาจากการปฏิบัติกันมาในอดีต โดยพึ่งพาความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จริงด้วยการลองผิดลองถูก (สุนทร แก้วฉาย. 2522 : 9) ซึ่งเชื่อว่าจะได้ผลดี ดังนั้นการที่ศาสตร์แขนงนี้จะเจริญเติบโต ต้องอาศัยการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริการให้บรรลุผลที่ติดตามเป้าหมาย ผู้ที่จะเสริมสร้างศาสตร์นี้ให้พัฒนาการจึงได้แก่ ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์ และนิสิตนักศึกษาเป็นหลัก (กรณี ศิริโชค. 2521 : 12) ในทางปฏิบัติผู้นำศาสตร์แขนงนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการดำเนินงานและบริการสารนิเทศให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและปฏิบัติงานห้องสมุด แต่งานห้องสมุดนั้นเป็นงานที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินงาน (ประภาวดี สิมสนธิ์. 2525 : 4) การวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การค้นหาคำตอบข้อเท็จจริงทางบรรณารักษศาสตร์อย่างมีระบบ ความก้าวหน้าทางวิชาการในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นผลมาจากการค้นคว้าวิจัย ซึ่งการวิจัยจะช่วยตอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานการบริหารงานข่าวสารข้อมูล และยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาพื้นฐานทางทฤษฎีและเป็นแนวทางของการพัฒนาวิชาชีพในอนาคต (Grover and Glozier. 1985 : 247) ในการที่จะส่งเสริมการปฏิบัติสำหรับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ให้เป็นศาสตร์ที่แท้จริง อาชีพบรรณารักษ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องแข่งขันกับอาชีพอื่น ๆ ซึ่งบรรณารักษ์เองก็ต้องเพื่อให้มีสถานภาพเป็นนักวิชาการ (Bechtel. 1985 : 289) จึงต้องถือเอางานวิจัยเป็นกิจกรรมหนึ่งของงานวิชาชีพ (Jenkins, Cook and Fox. 1981 : 84)

ปัญหาในการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์คือผลงานวิจัยมีจำนวนน้อย งานวิจัยไม่เป็นกลุ่มก้อน ขาดความต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถสรุปหาทฤษฎีได้ (ประภาวดี สิมสนธิ์. 2529 : 3) ผลการวิจัยกระจัดกระจายไม่มีหน่วยงานที่จะรวบรวมให้สมบูรณ์ (ศิริทัศน์ วัฒนา. 2525 : 101) นอกจากนี้ผลจากการสรุปวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาของกองวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบปัญหาเกี่ยวกับจุดอ่อนในกระบวนการวิจัย พบว่า การวิจัยส่วนใหญ่ยังเป็นการศึกษาในช่วงระยะเวลาเดียว ไม่ศึกษาเป็นระยะ

เวลาต่อเนื่องพอสมควร (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 32)

การศึกษามีลักษณะแคบและจำกัด จะพิจารณาเฉพาะเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แต่ไม่มองให้กว้างถึงความเป็นมา สาเหตุ ความเกี่ยวพันของปัญหานั้น ๆ กับเรื่องอื่น ๆ จึงเป็นแค่เพียงแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และผลการศึกษาก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมั่นใจ เพราะเป็นสามัญสำนึกและความเห็นส่วนที่วากเกินไป การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการแสดงความคิดเห็น การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยออกแบบสอบถามหรือวิเคราะห์ตัวเลข แต่การพิจารณาในเรื่องของแนวคิดและความเป็นมาที่ลึกซึ้งกว้างขวางยังไม่ปรากฏชัดเจนนัก (ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2523 : 4-5) หัวข้อปัญหาของการวิจัยมักเอามาจากวรรณกรรมหรือวารสารต่างประเทศ (พจน์ สะเพียรชัย. 2525 : 15) ซึ่งวิกฤตการณ์ทางการศึกษามรรชาภิบาลศาสตร์และสหศาสตร์ในปัจจุบันต้องการกรอบของความคิด (Conceptually framed) และงานวิจัยที่สร้างสรรค์ (Grover and Glozier. 1985 : 247) ดังนั้นการพัฒนากิจการวิจัยทางมรรชาภิบาลศาสตร์ในขณะนี้มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือสำหรับการวิจัย อันได้แก่ บรรณานุกรมที่เกี่ยวข้องกับทางมรรชาภิบาลศาสตร์ (นวลลักษณ์ มุขะกาญจน. 2529 : 1, 3) โดยเฉพาะจะสร้างแนวร่วมทางการวิจัยตามแนวความคิดของ ดี โซลลา ไพรซ์ (Derek J. de Solla Price) จำเป็นที่ต้องทราบถึงความสัมพันธ์ว่างานวิจัยใดบ้างที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน (สุนทร แก้วลาย. 2529 : 7) โดยเฉพาะดำเนินการสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในมหาวิทยาลัยหรือที่ใดก็ตามนำมาปะติดปะต่อให้เป็นภาพรวมของความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ก็จะเป็นประโยชน์ (พจน์ สะเพียรชัย. 2525 : 23) ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการประมวลผลการวิจัยให้สัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันตามประเด็นโดยวิธีพรรณนาความ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความรู้ความคิดที่ผสมผสานครอบคลุมเกิดภาพชัดเจนนขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้วางแผนพัฒนาของสังคม พัฒนานโยบายหรือค้นหาแนวทางการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2527 : 37) การนำเอาข้อค้นพบจากการวิจัยมาพัฒนา

ความรู้หรือนำไปใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดยังอยู่ในขอบเขตจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่เคยมีการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วว่ามีสิ่งใดที่สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด จึงควรมีการศึกษาหรือวิจัยผลการวิจัย ซึ่งได้มีผู้จัดทำไปแล้ว เพื่อค้นหาเลือกเฟ้นและสรุปประเด็นข้อค้นพบที่สำคัญ แล้วนำมาสังเคราะห์ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการบรรณารักษศาสตร์หรือเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติงานห้องสมุดต่อไป ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ไม่ว่าทฤษฎีหรือการปฏิบัติ วางรากฐานอยู่บนการวิจัย งานวิจัยในปัจจุบันวางรากฐานอยู่บนงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต นั่นคือการวิจัยซึ่งมุ่งจะเสริมสร้างความรู้ และวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ในสาขามรรณารักษศาสตร์ จะต้องทบทวนและประเมินงานวิจัยที่เคยทำมาแล้วในอดีต ทั้งในสาขามรรณารักษศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง (ประภาวดี สิมสนธิ์. 2525 : 5)

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย จึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ถึงปี พ.ศ. 2529 เพื่อทราบถึงพัฒนาการของการวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด และสังเคราะห์ผลการวิจัย พร้อมทั้งนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาเรียบเรียงเป็นภาพรวมของความรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิชาการบรรณารักษศาสตร์ และการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย ซึ่งจะก่อประโยชน์ให้แก่วงการวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งยังเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่จัดทำมาแล้วอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินการห้องสมุดในประเทศไทย
2. เพื่อนำผลการสังเคราะห์งานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาวิชาการบรรณารักษศาสตร์
3. เพื่อนำผลการสังเคราะห์งานวิจัยไปปรับปรุงใช้ในการปฏิบัติงานในห้องสมุด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุดในประเทศไทย ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509-2529 ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 160 ชื่อเรื่อง วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร จำนวน 101 ชื่อเรื่อง และวิทยาสถาปัตยกรรมศาสตร์ 2 ชื่อเรื่อง งานวิจัยของบุคคลในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งได้แก่ บรรณารักษ์และอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้จัดทำขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการจัดทำ จำนวน 17 ชื่อเรื่อง และงานวิจัยของบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดทำขึ้น รวมทั้งวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทในสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 20 ชื่อเรื่อง รวมงานวิจัยที่ศึกษาทั้งหมด 300 ชื่อเรื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด หมายถึงงานวิจัยที่จัดทำขึ้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย ในด้านการบริหารงาน งานเทคนิค งานบริการ และกิจกรรมของห้องสมุด

2. พัฒนาการ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในช่วงเวลาต่าง ๆ
ว่ามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

3. การสังเคราะห์ หมายถึงการนำผลงานวิจัยที่มีเนื้อเรื่องอย่างเดียวกัน หรือ
สัมพันธ์กันมาสรุปรวมเข้าด้วยกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ประเภทของห้องสมุด

ห้องสมุดโดยทั่วไปอาจแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ลักษณะของวัสดุ สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมไว้ และประเภทของผู้ใช้บริการ โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท (สมาน ลอยฟ้า. 2525 : 44) ดังนี้

1. หอสมุดแห่งชาติ (National Library) เป็นห้องสมุดที่ประเทศ เป็นผู้จัดตั้งขึ้น เป็นแหล่งรวบรวมและเก็บรักษาส่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ขึ้นภายในประเทศ ซึ่ง หอสมุดแห่งชาติจะเก็บรวบรวมพระราชบัญญัติการพิมพ์ และยังอาจรวบรวมเอกสารและวัสดุ ของชาติอื่นไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนในประเทศ รวมทั้งชนต่างชาติที่มีโอกาสมาใช้หอสมุด แห่งชาติได้ประโยชน์มากที่สุด หอสมุดแห่งชาติของไทยมีฐานะทางราชการเป็นกองหอสมุด แห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีหอสมุดแห่งชาติ สาขา ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน นครราชสีมา และสิงห์บุรี

2. หอสมุดประชาชน (Public Library) เป็นห้องสมุดที่รัฐบาล ของประเทศหรือเทศบาลของเมืองนั้น ๆ จัดตั้งและดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่น โดยมีได้ไว้บริการค่าตอบแทนใด ๆ เพราะถือว่าประชาชนได้เสียค่าบำรุงโดย เสียภาษีให้แก่ประเทศหรือเมืองนั้น ๆ อยู่แล้ว วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดหอสมุด ประชาชนก็คือการให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นศูนย์รวมของข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารที่ทันสมัย ตลอดเวลา โดยเฉพาะการให้การศึกษาในงานอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะ

ทำให้ประชาชนสามารถปรับปรุงวิธีการทำงานหรือประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักการอ่าน เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและยังส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3. ห้องสมุดโรงเรียน (School Library) เป็นห้องสมุดที่โรงเรียน ระดับต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม ประกอบการเรียนการสอนของครู และนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ ให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง และเหมาะสมกับความ ต้องการของแต่ละบุคคล โดยแนววัตถุประสงค์ในด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร ที่ทำการสอนอยู่ในระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น ๆ รวมทั้งให้ข่าวสารความรู้ ส่งเสริม การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองให้เด็กนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดโรงเรียนสมัย ใหม่โดยรวมรวมวัสดุทัศนวัสดุเพื่อให้ศึกษาค้นคว้าได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้นห้องสมุด โรงเรียนในแนวโน้มใหม่จึงมีลักษณะเป็นศูนย์วัสดุการศึกษา (Educational Materials Center) ศูนย์วิชาการ หรือ IMC (Instructional Media Center)

4. ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (College and University Library หรือ Academic Library) เป็นห้องสมุดที่สถาปนาในระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมตำราวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ โดยจัดหาทรัพยากร ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย และหลักสูตรในรายวิชาที่สถานศึกษาจัดการเรียน การสอนอยู่ เพื่อเป็นประโยชน์แก่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในการ ศึกษาและวิจัย โดยมุ่งเน้นที่จะให้บริการวิชาการ และข่าวสารที่ลึกซึ้งกว้างขวางทันต่อ เหตุการณ์

5. ห้องสมุดเฉพาะ (Special Library) เป็นห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นใน หน่วยราชการ องค์การ บริษัท สมาคมหรือโรงงานต่าง ๆ ฯลฯ โดยดำเนินการและให้ บริการในวงจำกัดซึ่งเฉพาะลงไปยังเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งที่แคบ แต่เน้นหนักลึกซึ้ง เพื่อ ให้บริการแก่ผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นสมาชิกในหน่วยงานที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ และการบริการ

ของห้องสมุดเฉพาะนี้จะช่วยส่งเสริมให้กิจการของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือพิมพ์เฉพาะวิชา เช่น ห้องสมุดสภาการศึกษา จะมีหนังสือเฉพาะด้านการศึกษา

ระบบงานห้องสมุด

ปัจจุบันห้องสมุดทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ห้องสมุด และทรัพยากรของห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทรัพยากรต่าง ๆ ของห้องสมุด ซึ่งได้แก่ หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ในการดำเนินงานของห้องสมุดให้เป็นไปตามจุดหมายของห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การจัดหาและเก็บรักษาวัสดุห้องสมุดประเภทต่าง ๆ
2. การจัดรวบรวมและการควบคุม แสดงหลักฐานระบุที่ตั้ง ที่จัดเก็บ วัสดุห้องสมุดประเภทต่าง ๆ เหล่านั้น
3. การนำเสนอหรือจัดบริการวัสดุห้องสมุดที่มีอยู่แก่ผู้ใช้ห้องสมุดในรูปแบบต่าง ๆ

เพื่อกำหนดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ห้องสมุดโดยทั่วไปจึงแบ่งส่วนงานออกเป็น 3 ประเภท (อัมพร ปันศรี. 2522 : 96)

1. งานด้านบริหาร หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่ว ๆ ไปของห้องสมุด ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำสถิติ รายงานของห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด การจัดแผนงานในห้องสมุด อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์งบประมาณ บุคลากรประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุด
2. งานด้านเทคนิค หมายถึงกระบวนการทำงานตั้งแต่การคัดเลือก วัสดุห้องสมุด การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด การเตรียมหนังสือ การจัดเรียงหนังสือขึ้นชั้น การจัดหมู่และหามัถรรายการ การบำรุงรักษาวัสดุครุภัณฑ์และศูนย์บริการทางเทคนิค
3. งานให้บริการแก่ผู้ใช้ หมายถึงงานต่าง ๆ ของห้องสมุดที่ไปปฏิบัติ เพื่อการให้บริการที่ดีที่สุด โดยบริการแก่ผู้ใช้ ได้เช่นหนังสือ และวัสดุห้องสมุดให้เกิด

ประโยชน์มากที่สุด อันได้แก่ บริการให้ยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการหนังสือจอง และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด

ความหมายของการวิจัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า "วิจัย" ไว้ว่า

1. น. การสะสม การรวบรวม

2. น. การค้น การตรวจตรา การสอบสวน

สำหรับความหมายแรกนี้นักวิชาการบางกลุ่มอาจจะคิดว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นเพียงการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยยังมิได้มีการวิเคราะห์ ส่วนความหมายที่สองบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องใช้วิจารณญาณของตนนอกเหนือไปจากกิจกรรมที่เป็นแค่เพียงการเก็บข้อมูล การใช้วิจารณญาณดังกล่าวอาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการวิเคราะห์ การตีความข้อมูล การสรุปผล หรือการสร้างทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์จากผลของการวิจัย (เจตนา นาควิริยะ. 2527 : 4) ส่วน Webster's New Twentieth Century Dictionary ให้ความหมายของการวิจัยไว้ว่า การวิจัย หมายถึงการเสาะแสวงหาหรือการตรวจสอบความรู้ในบางสาขาอย่างระมัดระวังรอบคอบ อย่างมีระบบเพื่อสร้างหลักการหรือข้อเท็จจริงใหม่ ๆ หรือการค้นหาคำจริงที่มีอยู่แล้วอย่างถี่ถ้วน (Webster's New Twentieth Century Dictionary. 1980 : 1538) การวิจัยเป็นกระบวนการที่จะไขมาซึ่งความรู้ ที่เชื่อถือได้โดยใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ (Schuessler. 1964 : 144)

การวิจัย (Research) มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า Rechercher ซึ่งแปลว่าการค้นหา ๆ เป็นการค้นหาคำตอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจ ฉะนั้นการวิจัยจึงหมายถึงการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ความคิดเห็น ตลอดจนสัญลักษณ์เข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้เข้าใจ หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ หรือเพื่อไขความรู้ที่ใดเหล่านั้นมาสร้างทฤษฎี หรือการประกอบศิลปะหรืออาจกล่าวได้ว่า การวิจัยเป็นการเสาะแสวงหาอย่างมี

ระเบียบแบบแผน โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้อง (สุวิทย์
อารีกุล. 2521 : 2)

การวิจัย คือกระบวนการค้นคว้าความรู้อย่างมีระบบและแบบแผน เพื่อให้เกิด
ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือประโยชน์ต่อมวลมนุษย โดยอาศัยวิธีการที่เป็นที่ยอมรับใน
แต่ละสาขาวิชา (จริยา เสดบุตร. 2526 : 4)

การวิจัย หมายถึง วิธีการค้นหาความจริง (Method of Seeking
Truth) ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างมีระบบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น เพื่อตีความหมายและหาข้อสรุปในปัญหานั้นอย่างมีระบบและความ
ระมัดระวังไม่ลำเอียง (อนันต์ ศรีโสภณ. 2528 : 104)

การวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงและความรู้ใหม่ ๆ อย่างมีระบบ
ระเบียบ โดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปทั่วไป ไต่หลักเกณฑ์ หลักการ ไต่เหตุผล
หรือแนวทางในการปฏิบัติสำหรับช่วยในการคาดคะเนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และความคุม
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามความหมายนี้การวิจัยจะต้อง
เป็นการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและความรู้ใหม่ ๆ เป็นกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผนเป็น
การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจน ทำเป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบคอบไม่ลำเอียง
มีการบันทึกและรายงานอย่างระมัดระวัง จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า การวิจัยมิใช่เพียง
การค้นหาค้นคว้าข้อเท็จจริงแต่อย่างใด จะต้องเป็นการค้นหาค้นคว้าอย่างตั้งใจใช้เวลานาน
มีจุดมุ่งหมายมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ พร้อมทั้งการเสนอข้อมูลอย่างเที่ยงตรง การวิจัยจึง
ต้องประกอบด้วย

การกำหนดข้อปัญหาหรือกำหนดเรื่องที่จะวิจัย

การตั้งสมมุติฐาน

การรวบรวมข้อมูลหรือเรื่องราวด้วยวิธีวิจัยแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การจัดทำเค้าโครงของการวิจัย
 การนำเรื่องราวและข้อมูลมาวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน ที่ความจนใดคำคม
 หรือข้อสรุปตามหลักฐานข้อเท็จจริงนั้น ๆ
 ตรวจสอบผลว่าตรงตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้หรือไม่
 เรียบเรียงผลงานวิจัยอย่างมีแบบแผน รวมทั้งแบบแผนของเชิงอรรถ
 และบรรณานุกรม

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) ของงานวิจัย (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. 2518 :
 139)

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์มีอยู่มากมายหลายวิธี ไม่มีวิธีการแบบใดที่จะใช้
 เฉพาะการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์เท่านั้น (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. 2518 : 168)
 แต่ได้ใช้แบบวิธีวิจัยเช่นเดียวกับที่ใช้กับสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์
 ส่วนการพัฒนาวิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์นั้น สลัชเตอร์ และโทมสัน (Schlachter
 and Thomison. 1974 : 99) ได้วิเคราะห์ถึงปริมาณงานวิจัยระดับปริญญาเอกใน
 สาขาบรรณารักษศาสตร์ ได้จำแนกวิธีวิจัยออกเป็น 5 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์การอ้างอิง (Citation Analysis)
2. การวิจัยดำเนินการ (Operation Research)
3. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
4. การวิเคราะห์ประวัติ (Historical Analysis)
5. อื่น ๆ (All other Categories)

ส่วน วิทเบค, เมเจอร์ และไวท์ (Whitbeck, Major, and White.
 1970 : 197) ได้ศึกษากองทุนที่สนับสนุนงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ ได้จำแนกงานวิจัย
 ออกเป็น 5 วิธีเช่นกัน

1. การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)
2. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

3. บรรณานุกรม (Bibliography)
4. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
5. อื่น ๆ (Other)

ในปี ค.ศ. 1985 นัวร์ (Nour. 1985 : 268) ได้ทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์ในปี ค.ศ. 1980 โดยได้จำแนกวิธีวิจัยออกเป็น 11 วิธี ตามแนวที่ เพอริทซ์ (Peritz) ได้แบ่งวิธีวิจัยในการวิเคราะห์เชิงปริมาณงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ในวารสารหลักทางวิชาชีพ

1. การวิเคราะห์เชิงทฤษฎี/การจำแนก (Theoretical/Analytic)
2. การออกแบบระบบสารสนเทศ (Information System Design)
3. การสำรวจห้องสมุด (Survey on the Library Public)
4. การสำรวจหรือการทดลองทางห้องสมุด (Survey on Experimental)
5. บรรณมิติ (Bibliometries)
6. การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)
7. การวิเคราะห์ผลใหม่ (Secondary Analysis)
8. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical)
9. บรรณานุกรมเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Bibliography)
10. การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative)
11. อื่น ๆ (Other)

จากแนวความคิดในการจำแนกวิธีวิจัยข้างต้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับการวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย โดยจำแนกวิธีวิจัยออกเป็น 5 วิธี คือ

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) หมายถึง วิธีที่ผู้วิจัยหาข้อสรุปโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริง เหตุการณ์ในอดีต การวิจัยเชิง-

ประวัติศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาปัญหาที่สนใจจากเอกสาร ตัวบุคคลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ตามข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มีไต่ถามถึงแต่เพียงการเสาะหาข้อมูลที่มีอยู่ แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ไม่เคยไม่มีใครพบมาก่อนเท่านั้น (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2524 : 70) การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มีลักษณะเด่นที่ต่างกับการวิจัยประเภทอื่นตรงที่

- 1.1 เป็นการตรวจสอบผลงานการค้นคว้าวิจัยที่ผู้อื่นทำไว้แล้วในลักษณะการสำรวจเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องนั่นเอง
 - 1.2 ข้อมูลที่ใช้ทำวิจัยเกิดขึ้นแล้วในอดีตที่ยาวนาน
 - 1.3 การรวบรวมข้อมูล กระทำด้วยการสำรวจหาแหล่งที่เก็บข้อมูลและบันทึก คัดลอก
 - 1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิพากษ์ วิจักษ์ วิเคราะห์คุณค่าของเอกสาร หลักฐาน แล้วหาข้อสรุปทั้งเป็นสมมติฐานภายหลัง
 - 1.5 การเสนอผลการวิจัยมีลักษณะเป็นการใช้ภาษามากกว่าใช้สถิติ
- ตัวเลข (บุญธรรม กิจปริคามวิสุทธิ. 2527 : 57-58)

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Servey Research) เป็นการศึกษาหรือสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ (Status) ทั้งนี้เพื่อที่จะหาสถานภาพที่มีอยู่ (Existing Status) เพื่อความเหมาะสมของสถานภาพด้วยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน และเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงสถานภาพให้ดีขึ้น (บุญธรรม กิจปริคามวิสุทธิ. 2524 : 74) การศึกษาเชิงสำรวจอาจแบ่งเป็นชนิดย่อย ๆ คือ

2.1 การสำรวจโรงเรียน (School Survey) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน ได้กำหนดการสำรวจโดยแบ่งตามคุณสมบัติของผู้สำรวจออกเป็น 3 วิธีด้วยกัน คือ (เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. 2522 : 137)

2.1.1 The Outside Expert Survey เป็นการสำรวจโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ภายนอกโรงเรียน

2.1.2 The Self Survey เป็นการสำรวจโดยบุคคลภายใน
โรงเรียน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตนเองหรือของโรงเรียน

2.1.3 The Co-operative Survey เป็นการสำรวจ
โดยความร่วมมือกันระหว่างบุคคลภายนอกและภายในโรงเรียน

อนันต์ ศรีโสภา (2520 : 26-27) ได้แบ่งข้อมูลที่น่าสนใจในการสำรวจ
โรงเรียนเป็น 4 กลุ่มใหญ่

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสถานที่และการเงิน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร
3. ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โครงการจัดการศึกษา วิธีการ
ดำเนินงานและผลผลิตที่ได้จากการจัดการศึกษา

2.2 การวิเคราะห์งาน (Job Analysis) การวิเคราะห์งาน
โดยทั่ว ๆ ไป จะเริ่มต้นที่การวิเคราะห์หลักคัตสินใจว่างาน (Job) นั้นคืออะไร มี
ขอบข่ายกว้างขวางแค่ไหน จะเริ่มต้นและจบลงที่ใด เวลาใด งานนั้นประกอบด้วยงานย่อย
หรือหน้าที่ (Tasks) และตำแหน่ง (Positions) อะไรบ้าง ขั้นตอนของการทำงาน
ในแต่ละหน้าที่หรือแต่ละตำแหน่งควรเป็นเช่นไร เริ่มต้นตรงจุดใด แล้วจะไปต่อที่ไหน
สิ้นสุดเมื่อใด สายงานในการดำเนินการเป็นเช่นไร ฉะนั้นผู้วิเคราะห์งานจึงต้องสามารถ
ที่จะวิเคราะห์กลุ่มของตำแหน่ง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานแต่ละหน้าที่ แล้วจึงคอย
พิจารณาจัดกลุ่มหาธรรมชาติหรือลักษณะของงาน นอกจากนั้น บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ
(2524 : 75) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์งาน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทำงานในสถานที่ต่าง ๆ
2. การจัดกิจกรรมเฉพาะที่จะให้ผู้ทำงานใดทำงานใด
3. สถานภาพและความสัมพันธ์ของผู้ทำงานที่มีต่อองค์กรนั้น ๆ
4. สภาพที่ทำงาน
5. สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้ทำงาน

2.3 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การวิเคราะห์เอกสารเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา วิธีการศึกษาแบบนี้เรียกว่า (Content Analysis) วิธีการนี้คล้ายคลึงกับการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ แต่การศึกษานี้ได้เน้นการวิเคราะห์เอกสารร่วมสมัยหรือสมัยปัจจุบันเป็นหลัก เอกสารที่วิเคราะห์ก็ได้แก่ ตำราเรียน หลักสูตร รายงานการประชุม และระเบียบราชการอื่น ๆ (ทวีป ศิริวัศม์. 2525 : 21) การวิเคราะห์เอกสารโดยทั่วไปจะวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหา (Content) กิจกรรม (Activity) และเรื่องราวต่าง ๆ (Information) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. 2524 : 75)

2.4 การสำรวจประชามติ (Public Opinion Survey) เป็นการสำรวจเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น เจตคติ และแนวโน้มของประชาชนส่วนใหญ่ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็น จะใช้แบบสอบถามประกอบกับการสัมภาษณ์เป็นหลักใหญ่ ดังนั้นจึงต้องอาศัยกลุ่มตัวอย่างที่ดีเป็นตัวแทนของประชากรได้ (เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์. 2522 : 140)

2.5 การสำรวจชุมชน (Community Survey) การสำรวจชุมชนมีวิธีการคล้ายคลึงกับการสำรวจประชามติ แต่ต่างกันตรงที่ศึกษาในขอบเขตที่กว้างกว่า คือไม่จำกัดเฉพาะความคิดเห็นอย่างเดียว แต่มีเป้าหมายในการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง ประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งการสำรวจชุมชนจะสำรวจเกี่ยวกับ ประวัติของชุมชน การปกครองของชุมชน สภาพทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ ลักษณะทางวัฒนธรรม ประชากร สถานภาพทางสุขภาพอนามัย

3. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) การวิจัยเชิงทดลองเป็นการศึกษาจากสาเหตุไปหาผล คือเป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามว่า ปรัชญาการณที่ท้องการศึกษา (Dependent Variable) จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถ้าหากมีการควบคุมสถานการณ์หรือจัดเงื่อนไขให้ (Independent Variable) (ทวีป ศิริวัศม์. 2525 : 26) ปัจจัยสำคัญในการวิจัยแบบนี้ขึ้นอยู่กับตัวบททดลอง ต้องรู้จักสังเกตอย่างรอบคอบ

ระมัดระวังในการติดตามทดลองเป็นระยะ ๆ และต้องเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลอง

อนันต์ ศรีโสภณ (2520 : 76) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงทดลองว่าเป็นวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีระบบและมีเหตุผลเป็นการวิจัยที่ไขทอคำตอบเกี่ยวกับ "ถ้ากระทำการนี้ภายใต้การควบคุมสถานการณ์อย่างระมัดระวังแล้ว จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง" นักวิจัยอาจควบคุมเกี่ยวกับการกระตุ้น การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการควบคุมภาวะสิ่งแวดล้อม แล้วทำการสังเกตสถานการณ์หรือพฤติกรรมของสิ่งนั้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยนักวิจัยจะต้องกระทำไปด้วยความระมัดระวังและมีระบบ นักวิจัยต้องระวังองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปมักจะใช้วิธีการย้ายหรือควบคุมองค์ประกอบเหล่านั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลหรือเป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับสิ่งนั้น

4. การวิเคราะห์หรือออกแบบระบบ (Analytic and System Design) หมายถึง การวิจัยโดยการศึกษาระบบงานอย่างละเอียด โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นต้นมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายถึงระบบงานว่าเริ่มจากที่ใดแยกย่อยเป็นระบบอะไรบ้าง แต่ละระบบย่อยมีขั้นตอนการประมวลผลอย่างไร ตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมกับเสนอปัญหาการปฏิบัติงาน และเสนอทางเลือกที่เหมาะสมกับระบบงาน (บุญเรือน เนียมหอม. 2528 : 82)

5. บรรณมิติ (Bibliometrics) หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบันทึกความรู้เชิงปริมาณ วิธีการที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวมีหลายวิธี เช่น การวิเคราะห์เอกสารอ้างอิง (Citation Analysis) การนับคู่อ้างอิง (Bibliographic Coupling) กฎของ zipf's กฎการกระจายของ แบรดฟอร์ด (Brodford's Distribution) และทฤษฎีระบาดวิทยา (Epidemic Theory) (สุนทร แก้วฉาย. 2522 : 77-106)

การสังเคราะห์งานวิจัย

ความหมายของการสังเคราะห์

การสังเคราะห์ Synthesis หมายถึง การนำหน่วยย่อย ๆ หรือ ส่วนต่าง ๆ มาประกอบให้เป็นเนื้อเรื่องเดียวกันโดยไม่เคยมีการนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ รวมเข้าด้วยกันมาก่อน (อุทุมพร จามรมาน. 2527 : 1) การสังเคราะห์จำแนก ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) คือการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปของรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องโดยอาศัยเทคนิคหรือวิธีการ ทางสถิติมาสังเคราะห์

2. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพหรือการสังเคราะห์เชิงบอกลักษณะ (Qualitative Synthesis) คือเป็นการบรรยายโดยรวมรวมเรื่องต่าง ๆ โดยนำ ผลการวิจัยมาสรุปเข้าด้วยกัน ซึ่งการสังเคราะห์แบบนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้มาสังเคราะห์

การสังเคราะห์งานวิจัยจำแนกได้อีกแบบหนึ่ง โดยแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การสังเคราะห์จนได้ผลผลิตโดยอาศัยหน่วยย่อย ๆ ของการสื่อ ความหมาย ได้แก่ การพัฒนาการสื่อความหมาย การพูด การบอกภาษาท่าทาง ความรู้สึก ประสิทธิภาพ ใญ่ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจได้ การวัดการสังเคราะห์ระดับนี้ได้จากการพิจารณา งานเขียนที่สามารถเรียบเรียงหรือเล่าประสบการณ์ส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสังเคราะห์จนได้ผลผลิตจากการวางแผนงานหรือจากข้อเสนอ เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้แก่ การพัฒนาแผนการทำงานหรือการพัฒนาแนวความคิดของแต่ละคน จนถึงขั้นนำไปปฏิบัติ เช่น ผลการประชุมวางแผนแล้วนำไปใช้จนเกิดผลสำเร็จ

3. การสังเคราะห์สิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ได้แก่ ความสามารถจัด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรม เพื่อจำแนกหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือการ

เชื่อมโยงแนวความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจะอธิบายปัญหาหรือการเชื่อมโยงทฤษฎีจนได้
ข้อค้นพบใหม่

ความจำเป็นที่จะต้องมีการสังเคราะห์งานวิจัย

เป้าหมายในการพัฒนาศาสตร์แต่ละสาขานั้น มุ่งเน้นที่การพัฒนาหรือสร้าง
ทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะต้องอาศัยผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีอยู่เดิมเป็นพื้นฐาน (Hunter.
1982 : 12) แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นมีปริมาณมากเกินไปที่จะศึกษา
ได้หมด จึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสังเคราะห์หรือรวบรวมข้อสรุป
จากงานวิจัยที่มีอยู่ มิฉะนั้นอาจจะทำให้มีความสับสนเพราะความมากและหลากหลายของ
ข้อมูล การสังเคราะห์งานวิจัยในระยะแรก ๆ ช่วงทศวรรษที่ 1940-1950 ใช้วิธีการ
สรุปรวมงานวิจัยโดยจัดลำดับตามปรากฏการณ์ที่ค้นพบ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมในระบายนั้น
เพราะปริมาณงานวิจัยที่ศึกษาในแต่ละหัวข้อมีไม่มาก แต่หลังจากช่วงปลายทศวรรษที่ 1960
ปริมาณงานวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก การใช่วิธีสังเคราะห์งานวิจัยโดยการบรรยายสรุป
แบบเดิม ที่จัดตามลำดับเวลาที่ค้นพบนั้น ไม่ช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัย จึงได้เริ่มมี
การสังเคราะห์งานวิจัย โดยจัดแบ่งตามประเภท สภาพเงื่อนไข และผลการวิจัย โดย
พิจารณาว่าผลการวิจัยนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จากความต้องการข้อสรุปรวมงานวิจัย
ในขณะที่มีปริมาณงานวิจัยที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีผู้คิดหาวิธีการทางสถิติมาใช้ในการสังเคราะห์
งานวิจัย ในช่วงทศวรรษที่ 1980 นี้ เป็นต้นมา และบุคคลแรกที่เริ่มใช้วิธีการสังเคราะห์
งานวิจัยอย่างมีระบบ คือศาสตราจารย์ จี. วี กลาส ซึ่งเขาได้เรียกวิธีการสังเคราะห์
งานวิจัยของเขาว่า การสังเคราะห์ห่อถัก (Meta-Analysis) ซึ่งมีความหมายว่าเป็น
การวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) การวิจัยงานวิจัย
Research of Research) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative
Analysis)

พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยจำแนกเป็น 3 ระยะ คือ (อุทุมพร
จามรมาณ. 2527 : 7-10)

ระยะแรก เป็นการนำผลการวิจัยมารวมกันมีหลายลักษณะ เช่น การนำทฤษฎีหรือข้อสรุปงานวิจัยแต่ละเรื่องมาจัดวางเรียงต่อเนื่องกัน ลักษณะเช่นนี้จะพบมากในวิทยานิพนธ์นิสิตนักศึกษา บทคัดย่อหรือข้อสรุปงานวิจัยดังกล่าว มักจะคลุมปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย สมมุติฐาน วิธีวิจัย และผลที่ค้นพบ การเสนอในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าใครทำอะไร อย่างไร ใดละอะไร มิได้มีการผสมผสานหรือเชื่อมโยงงานวิจัยทั้งหลายเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการ ส่วนลักษณะที่สอง เป็นการอ่านรายงานวิจัยจนเกิดความเข้าใจ และนำผลวิจัยมาเชื่อมโยงกับหัวข้อปัญหา เพื่อให้ได้ความรู้ว่าใครทำอะไร ใดละอย่างไร และอยู่ตอนไหนของหัวข้อใหญ่นั้น การสังเคราะห์ให้โคลงกล่าวขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้สังเคราะห์ ซึ่งจะสรุปผลวิจัยเข้าหาประเด็นหลักได้อย่างไร

ระยะที่สอง ระยะนี้เป็นการเริ่มต้นนำเทคนิคทางสถิติมาสังเคราะห์งานวิจัยในระยะนี้เริ่มมีการใช้ตัวเลข หรือความถี่ของงานที่จำแนกเข้ามานับด้วย ได้แก่

1. เทคนิคการนับคะแนนเสียง (Vote Counting Method)

ซึ่งใช้วิธีการจำแนกผลวิจัยออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1.1 ประเภทที่ผลวิจัยมีค่านัยสำคัญไปในทางเดียวกัน
- 1.2 ประเภทที่ผลวิจัยมีค่านัยสำคัญแตกต่างทิศทางกัน
- 1.3 ประเภทที่ผลวิจัยไม่พบความมีนัยสำคัญ

หลังจากนั้นก็นับจำนวนงานวิจัยที่ตกอยู่ในประเภท 1.1 หรือ 1.2 หรือ 1.3 ประเภทใดมีจำนวนมากที่สุด ถือว่า "ชนะ" การสรุปผลจะถือตามประเภทที่เรียกว่า "ชนะ"

2. เทคนิคการรวมค่าความน่าจะเป็น หรือค่า P โดยนำค่าดังกล่าวมารวมเป็นค่า P ของงานวิจัยทั้งหมด จุดอ่อนของเทคนิคนี้คือถือว่าไม่ไ้ระบุความมากมายของผลทดลองที่ได้จากงานวิจัยนั้นแต่อย่างใด

ระยะที่สาม การเน้นที่ค่าขนาดของอิทธิพล ความคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยแนวนี้นี้เริ่มราวปี ค.ศ. 1933 โดย ธอร์นไดค์ (Thorndike) และ

กิเซลลี (Ghisili) ในปี ค.ศ. 1949 และได้มีการพัฒนามาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้ที่ทำให้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยนี้มีระบบ โดยการนำเทคนิคทางสถิติเข้ามาใช้ คือ กลาส ซึ่งเขาได้เรียกวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยของเขาว่าการสังเคราะห์ห่อหุ้ม (Meta-Analysis)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งานวิจัย

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีงานวิจัยดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ. 2521 ภรณ์ ศิริโชค (2521 : จ) ได้วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519 จำนวนทั้งสิ้น 70 เล่ม ผลปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นหญิง วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน ใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจและใช้ระเบียบวิธีสถิติขั้นพื้นฐาน สถิติที่นิยมใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขอบเขตของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องภูมิหลังและบริการผู้อ่านในจำนวนเท่ากัน รองลงมา ได้แก่ เรื่องทรัพยากรห้องสมุด วิทยานิพนธ์ส่วนมากมีขอบเขตเนื้อหาไม่เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่ง รองลงมา มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย เฉลี่ยโดยทั่วไป วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ส่วนลักษณะชื่อเรื่อง วิทยานิพนธ์มีเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การขอและการสรุปผลอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ลักษณะแบบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

ในปี พ.ศ. 2530 ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530 : 67-76) ได้ศึกษาสถานการณ์วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2508 ถึงปี

2528 ผลปรากฏว่า เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 255 เรื่อง และ
 วิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 183 เรื่อง งานวิจัย
 ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุด การปฏิบัติงานและบรรณารักษ์ ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุด
 มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และห้องสมุดโรงเรียน ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถาม
 และนิยมใช้สถิติแบบพรรณนามากกว่าใช้สถิติอ้างอิง

และได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์งานวิจัยในต่างประเทศไว้
 ดังนี้คือ

ในปี ค.ศ. 1977 เพอริทซ์ (Peritz. 1978 : 523) ได้วิเคราะห์
 เชิงปริมาณงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ในวารสารหลักของวิชาชีพ โดยสำรวจงานวิจัย
 ที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์ของปี ค.ศ. 1950, 1960, 1965, 1970
 และ 1975 การศึกษารั้ครั้งนี้จำกัดเฉพาะวารสารของอเมริกาเหนือ อังกฤษ และนานาชาติ
 ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งได้จำนวนของวารสารหลัก 39 ชื่อ และงานวิจัย 1, 119
 เรื่อง ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์เข้าสู่ช่วงของการเติบโต
 อย่างรวดเร็วระหว่างปี 1960 และ 1970 แต่ในห้วงปีหลัง คือ ในปี 1970-1975
 บรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์เติบโตช้ามาก มีการศึกษาเรื่องห้องสมุดประชาชน
 การศึกษานี้ใช้ ส่วนกิจกรรมของห้องสมุดมีการศึกษาน้อย ไม่มีการศึกษาเรื่องเด็ก
 นักศึกษา และคนพิการ พบว่า บรรณารักษศาสตร์ทำให้เกิดการสนับสนุนที่สำคัญต่อสาขา
 การสื่อสารระหว่างนักวิทยาศาสตร์ การศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ แต่ก็มีการศึกษา
 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มากขึ้น การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีจำนวนน้อย ประเภท
 องค์การที่ศึกษามากที่สุดคือ ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย รองลงมาคือ ห้องสมุด
 ประชาชน การศึกษาจะศึกษาเกือบทุกประเภทของการดำเนินงาน ห้องสมุดมากกว่าหนึ่งใน
 สาม ศึกษากระบวนการทางเทคนิค ขอบข่ายสาขาที่เติบโตเร็วที่สุดคือการจัดการ การ
 ฝึกอบรม เครื่องมือและการบริหารอ้างอิงโดยใช้คอมพิวเตอร์ มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้แต่ง
 เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ จำนวนเฉลี่ยของการอ้างอิงในงานวิจัยต่ำ

แต่กำลังเพิ่มขึ้น เปอร์เซ็นต์ของงานที่ไม่มีการอ้างอิงสูงและกำลังลดลงในความสัมพันธ์
ทั้งงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ มีอัตราทางวิชาการต่ำกว่าสาขาอื่น ๆ ทางสังคมศาสตร์
และเปอร์เซ็นต์ในการอ้างอิงตัวเองของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์นั้นสูง เมื่อเปรียบ
เทียบกับสังคมศาสตร์ ดังนั้นแสดงว่าแหล่งสนเทศของงานอื่น ๆ มีการใช้จำกัดในเนื้อหา
เท่านั้น การศึกษาค้นคว้ามีจำนวนการอ้างอิงสูง และการศึกษาค้นคว้าดำเนินการช่วย
คอมพิวเตอร์มีจำนวนการอ้างอิงสูงกว่า

ในปี ค.ศ. 1985 นัวร์ (Nour. 1985 : 261-273) ได้ทำการ
วิเคราะห์เชิงปริมาณความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์ในปี ค.ศ.
1980 โดยทำการวิเคราะห์บทความวิจัย จำนวน 343 เรื่อง จากทั้งหมด 1,404 เรื่อง
ที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์ 41 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.4 ของ
จำนวนบทความวิจัยทั้งหมด โดยจำแนกวิธีการวิจัยออกเป็น 11 วิธีตามแนวของ Peritz
และจำแนกเนื้อหาของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ออกเป็น 9 ตามแนวของ
Laborie และ Halperin ผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือวิธีสำรวจและ
การทดลองเกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งมีมากกว่าหนึ่งในสามของทั้งหมด วิธีที่ใช้อย่างรองลงมา คือ
การวิเคราะห์เชิงทฤษฎี คิดเป็นร้อยละ 21.2 การวิจัยส่วนใหญ่จะวิจัยในเรื่องการบริหาร
งานห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 20.7 รองลงมาคือ การบริการห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ
19.8 เนื้อหาที่วิจัยน้อยที่สุด คือ แก่ ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีไม่ถึงร้อยละ 3 ส่วน
การอ้างอิงทั้งหมด พบว่า จำนวนเอกสารอ้างอิงมีตั้งแต่ไม่อ้างอิงเลยไปจนถึงอ้างอิง
84 ครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 12.6 และค่ามัธยฐาน 9 เมื่อพิจารณาการอ้างอิงเฉพาะ
บทความในวารสาร พบว่า มีตั้งแต่ไม่อ้างอิงบทความเลย ร้อยละ 22.4 ไปจนถึงอ้างอิง
40 ครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.6 มัธยฐาน 3.5 เมื่อจำแนกงานวิจัยออกตามวิธีวิจัย
และเนื้อหาของงานวิจัย พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
จำนวน 19 ใน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.6 ส่วนงานวิจัยทฤษฎีสังคมศาสตร์ที่ใช้วิธี
วิจัยทฤษฎี/การวิเคราะห์ 9 ใน 10 หรือร้อยละ 90

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย

ได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย ดังนี้

ในปี พ.ศ.2528 สังก อุทรานันท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาที่จัดทำขึ้นในประเทศไทยและสังเคราะห์ข้อค้นพบจากผลงานวิจัยปรากฏว่า การวิจัยทางการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่จัดทำโดยนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ งานวิจัยทางค่านิเทศ การฝึกสอน ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณจัดทำในลักษณะงานวิจัยเชิงสำรวจเนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการประยุกต์หลักเพื่อการนิเทศการฝึกสอน พฤติกรรมทางการนิเทศและการประยุกต์หลักการเพื่อการนิเทศทั่วไป การวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศบุคลากรประจำการ ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศก์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์จังหวัดและทราบว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบความถี่ของการ ความจำเป็นทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครู และทราบถึงแนวทางในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สำหรับการวิจัยทางการนิเทศบุคลากรก่อนประจำการ ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ สมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน สภาพปัญหาในการจัดการฝึกสอน และแนวทางในการจัดโครงการและวิธีดำเนินการฝึกสอน ส่วนของการพัฒนาศาสตร์ทางสาขานิเทศศึกษานั้น ความเชี่ยวชาญทางวิชาการจะเป็นมูลฐานอำนาจอันสำคัญของนักวิชาการที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความยอมรับและยังเกิดความเชื่อถือ

และในปี พ.ศ.2529 วีระศักดิ์ บรรณาธรรม (2529 : ก-ง) ได้วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยปรากฏว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิทยานิพนธ์ระดับโทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การวิจัยเชิงบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและศึกษา

จากกลุ่มประชากรที่เป็นนิสิตนักศึกษามากที่สุด ผลสรุปของวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาได้กล่าวถึงเรื่องต่อไปนี้

พื้นฐานการอุดมศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการ ความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินงานบริการชุมชนและทำนุบำรุงวัฒนธรรม ความต้องการและโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตร โปรแกรมการศึกษา การจัดประสบการณ์วิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการบริหารการดำเนินงานของผู้บริหาร กิจกรรมนิสิตนักศึกษา ค่าใช้จ่ายลงทุนทางการอุดมศึกษา สภาพแวดล้อม อาหารสถานที่ สถานภาพและคุณวุฒิของอาจารย์ ขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานการติดตามผลสำเร็จ การศึกษาระดับอุดมศึกษา เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของนิสิตนักศึกษาค่านิยมคตินิยม คุณธรรมและศีลธรรม ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะและค่านิยมที่พึงต่อการเมืองการปกครอง การดำเนินงานกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาและปัญหาของนิสิตนักศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 ถึงปี พ.ศ.2529 ซึ่งแบ่งออกเป็น

4 กลุ่ม คือ

1. วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวน 160 ชื่อเรื่อง
2. วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตประสานมิตร จำนวน 101 ชื่อเรื่อง และวิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน
2 ชื่อเรื่อง
3. งานวิจัยของบุคคลในวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด จำนวน 17 ชื่อเรื่อง
4. งานวิจัยของบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ระดับปริญญาโทในสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 20 ชื่อเรื่อง รวมงานวิจัยที่ศึกษาทั้งหมด
จำนวน 300 ชื่อเรื่อง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 2 อย่างดังนี้ คือ

1. แบบบันทึกข้อมูล
 2. แบบวิเคราะห์งานวิจัย
1. แบบบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัย บทความจากวารสาร หนังสือ และรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
 - 1.2 รวบรวมข้อมูลมาเขียนแบบบันทึกข้อมูล
 - 1.3 แบบบันทึกข้อมูลมีรายละเอียดที่จะบันทึกดังนี้
 - 1.3.1 ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย ซึ่งแยกย่อยได้ดังนี้คือ ชื่อผู้วิจัย ชื่อเรื่อง ปีที่ทำวิจัย ผู้ผลิตผลงานวิจัย
 - 1.3.2 ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งแยกย่อยได้ดังนี้คือ แหล่งข้อมูล การสุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลงานวิจัย
 - 1.3.3 เนื้อหาของงานวิจัย ซึ่งแยกย่อยได้ดังนี้คือ ประเภทของห้องสมุด เนื้อหาที่ทำวิจัย และขอบเขตพื้นที่ทำวิจัย
 - 1.3.4 สรุปผลการวิจัย ซึ่งได้แก่ การเสนอผลที่ได้จากงานวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สรุปด้วยตนเอง (ดูภาคผนวก ก)
 2. แบบวิเคราะห์งานวิจัย นำแบบบันทึกข้อมูลมาเป็นแนวทาง ทำตารางวิเคราะห์ โดยแจกแจงรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน คือ
 - 2.1 ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย

2.2 ระเบียบวิธีวิจัย

2.3 เนื้อหาของงานวิจัย (ดูภาคผนวก ข.)

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบรายชื่องานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุด
ที่ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จากบรรณานุกรมและบทความของงานวิจัยของนิสิตในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
และงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของ ประจักษ์ ก้องเจริญ (2529 : 1-594)

1.2 จากรายชื่อวิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในบรรณารักษ์ 30 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2528 :
238-269)

1.3 ตรวจสอบจากบัตรรายการในตู้บัตรรายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ดังต่อไปนี้

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์

2. นำรายชื่อที่ตรวจสอบแล้วบันทึกลงในบัตรขนาด 3" x 5" โดยมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

025.31

2528

ก222ข

กาญจนา สุคนธมณี เทคนิคและจำนวนของรายการใน
บัตรรายการซึ่งมีผลต่อการค้นหาหนังสือ
 ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

3. นำบัตรขนาด 3" x 5" ที่บันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมมาจำแนก
 ตามกลุ่มผู้ผลิตงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจัด
 เรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์

3.2 ปรินซ์นิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วิทยาเขตประสานมิตร โดยจัดเรียงตามเลขเรียกหนังสือ

3.3 งานวิจัยของบุคคลในวิชาชีพ โดยจัดเรียงตามเลขเรียกหนังสือ

3.4 งานวิจัยของบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ โดยจัดเรียงตามเลขเรียกหนังสือ

4. นำบัตรขนาด 3" x 5" ที่บันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมไปตรวจสอบ
 กับตัวเล่มจริงด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์รายละเอียดของงานวิจัยแต่ละเล่มลงในแบบ
 บันทึกข้อมูล พร้อมทั้งสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยที่คณะอักษรศาสตร์และสถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 7-25 ธันวาคม พ.ศ.2530 ที่มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2530-5 มกราคม
 พ.ศ.2531 ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ในวันที่ 15

มกราคม พ.ศ.2531 และที่สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2531 รวมงานวิจัยทั้งสิ้น 300 ชื่อเรื่อง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำรายละเอียดจากแบบบันทึกข้อมูลมาแจกแจงความถี่ลงในแบบวิเคราะห์
งานวิจัย ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยหาการร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามผู้ผลิต
ผลงานวิจัย และปีที่ทำวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และเนื้อหาของงานวิจัย เพื่อให้ทราบถึง
ลักษณะงานวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ และนำเสนอในบทที่ 4

2. นำบทสรุปผลการวิจัยมาสังเคราะห์ลงในเชิงคุณภาพตามประเภทของ
ห้องสมุด และการดำเนินงานห้องสมุดในคานงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ
ซึ่งนำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์ นำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ และนำเสนอในรูปตาราง โดยนำเสนอ ดังนี้

1. งานวิจัยจำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัยและปีที่ทำวิจัย
2. งานวิจัยจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย
3. งานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาของงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหอสมุดจำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัย ปีที่ทำวิจัย ประเภทของหอสมุดที่วิจัยปรากฏดังตาราง 1-5

ตาราง 1 ผู้ผลิตผลงานวิจัยจำแนกตามปีพิมพ์

ผู้ผลิตงานวิจัย	ปีพิมพ์																					
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	1	-	3	1	1	5	2	5	3	10	12	5	15	10	14	7	14	21	22	8	160
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	-	1	3	8	7	4	1	6	9	3	1	6	4	3	7	2	11	15	12	103
บุคคลในวิสาหกิจ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	5	-	8	17
บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	1	1	2	-	2	3	3	1	3	20
รวม	1	1	-	4	4	9	12	7	6	11	20	17	7	23	16	17	17	19	40	38	31	300

จากตาราง 1 แสดงว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิตผลงานวิจัยมากที่สุดจำนวน 160 ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 103 ชื่อเรื่อง และบุคคลในวิสาหกิจน้อยที่สุด จำนวน 17 ชื่อเรื่อง และพบว่า ในปี พ.ศ. 2527 มีการผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับการทำเป็นงานของสมาคมมากที่สุด จำนวน 40 ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ ในปี พ.ศ. 2528 จำนวน 38 ชื่อเรื่อง

ตาราง 2 ข้อมูลผลงานวิจัยจำนวนตามช่วงเวลา 7 ปี

ข้อมูลผลงานวิจัย	ช่วงเวลา							
	2509-2515		2516-2522		2523-2529		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12	4.00	52	17.33	96	32.00	160	53.33
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	19	6.33	30	10.00	54	18.00	103	34.33
บุคคลในวิชาชีพ	-	-	3	1.00	14	4.67	17	5.67
บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ	-	-	6	2.00	14	4.67	20	6.67
รวม	31	10.33	91	30.33	178	59.34	300	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่ามีผู้ผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด ในช่วง พ.ศ.2523-2529 มากที่สุด จำนวน 178 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.34 และ ช่วงปี พ.ศ.2509-2515 มีผลผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดน้อยที่สุด จำนวน 31 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.33 ในช่วงปี พ.ศ.2509-2515 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 19 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.33 ส่วนในช่วงปี พ.ศ.2516-2522 และช่วงปี พ.ศ. 2523-2529 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด มากที่สุด จำนวน 52 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.33 และจำนวน 96 ชื่อเรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 32.00 ตามลำดับ

ตาราง 3 ประเภทของห้องสมุดจำแนกตามปีพิมพ์

ประเภทของห้องสมุด	ปีพิมพ์																				รวม	
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528		2529
ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	—	1	—	4	3	4	8	2	2	7	11	9	6	14	9	14	12	12	24	25	18	185
ห้องสมุดประชาชน	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	6	1	—	3	3	—	1	2	4	—	3	25
ห้องสมุดเฉพาะ	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	1	2	3	3	—	2	4	—	1	21
ห้องสมุดโรงเรียน	1	—	—	—	1	5	3	5	1	3	3	2	—	3	1	—	4	3	6	12	9	62
หอสมุดแห่งชาติ	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	2	1	—	7
รวม	1	1	—	4	4	9	12	7	6	11	20	17	7	23	16	17	17	19	40	38	31	300

จากการสำรวจ 3 แสดงว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 185 ห้องเรียน และรองลงมาได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 62 ห้องเรียน และปี พ.ศ. 2528 มีผู้ผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 25 ห้องเรียน

ตาราง 4 ประเภทของห้องสมุดจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี

ประเภทของห้องสมุด	ช่วงเวลา							
	2509-2515		2516-2522		2523-2529		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	20	6.67	51	17.00	114	38.00	185	61.67
ห้องสมุดประชาชน	1	0.33	11	3.67	13	4.33	25	8.33
ห้องสมุดเฉพาะ	-	-	8	2.67	13	4.33	21	7.00
ห้องสมุดโรงเรียน	10	3.33	17	5.67	35	11.67	62	20.67
ห้องสมุดแห่งชาติ	-	-	4	1.33	3	1.00	7	2.33
รวม	31	10.33	91	30.34	178	59.33	300	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่าในช่วงเวลาที่มีการศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด ในช่วงปี พ.ศ.2523-2529 มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 114 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา ได้แก่ ช่วงปี พ.ศ.2516-2522 จำนวน 51 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.00

ตาราง 5 ผู้ผลิตผลงานวิจัยจำแนกตามประเภทของหอสมุด

ผู้ผลิตผลงานวิจัย	ประเภทของหอสมุด												รวม	
	หอสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย		หอสมุดประชาชน		หอสมุดเฉพาะ		หอสมุดโรงเรียน		หอสมุดแห่งชาติ					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บุคคลในวิชาชีพ บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ	109	36.33	14	4.67	15	5.00	16	5.33	6	2.00	160	53.33		
	54	18.00	7	2.34	5	1.67	36	12.00	1	0.33	103	34.34		
	14	4.67	-	-	1	0.33	2	0.66	-	-	17	5.66		
	8	2.67	4	1.33	-	-	8	2.67	-	-	20	6.67		
รวม	185	61.67	25	8.34	21	7.00	62	20.66	7	2.33	300	100.00		

จากตาราง 5 แสดงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับ
 หอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 109 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.33
 และผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง จากจำนวนทั้งหมด
 7 ชื่อเรื่อง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับหอสมุดโรงเรียน
 มากที่สุด จำนวน 36 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.00 ส่วนบุคคลในวิชาชีพไม่ได้ผลิต
 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับหอสมุดประชาชน และหอสมุดแห่งชาติเช่นเดียวกับบุคคลและหน่วยงาน
 อื่น ๆ ไม่ได้ผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับหอสมุดเฉพาะและหอสมุดแห่งชาติ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสมาคมระเบียบวิธีวิจัยแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้
 2.1 วิจัย ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต 6-9

ตาราง 6 วิธีวิจัยจำแนกตามปีพิมพ์

วิธีวิจัย	ปีพิมพ์																					
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
การวิจัยเชิงทดลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	1	8
การวิจัยเชิงสำรวจ	1	-	-	3	4	9	12	7	5	10	20	16	6	23	16	17	16	17	36	35	30	283
บรรณคดี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
การวิเคราะห์หรือออกแบบระบบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	4
รวม	1	1	-	4	4	9	12	7	6	11	20	17	7	23	16	17	17	19	40	38	31	300

จากตาราง 6 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทุก จำนวน 283 ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ การวิจัยเชิงทดลอง จำนวน 8 ชื่อเรื่อง และใช้บรรณคดี น้อยที่สุด จำนวน 1 ชื่อเรื่อง

ตาราง 7 วิจัยจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี

วิจัย	ช่วงเวลา							
	2509-2515		2516-2522		2523-2529		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์	2	0.67	2	0.67	-	-	4	1.34
การวิจัยเชิงทดลอง	-	-	-	-	8	2.66	8	2.66
การวิจัยเชิงสำรวจ	29	7.67	87	27.00	167	59.66	283	94.33
บรรณมิติ	-	-	-	-	1	0.33	1	0.33
การวิเคราะห์หรือออกแบบระบบ	-	-	2	0.67	2	0.67	4	1.34
รวม	31	8.34	91	28.34	178	63.32	300	100.00

จากตาราง 7 ในช่วงปี พ.ศ.2523-2529 มีผู้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด
 จำนวน 167 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.66 และปรากฏว่ามีการใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง
 จำนวน 8 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.66 และบรรณมิติ จำนวน 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็น
 ร้อยละ 0.33 ซึ่งทั้ง 2 วิธีนี้ไม่มีผู้ใช้ใน 2 ช่วงปีแรก แต่ในช่วงปีนี้ไม่มีการใช้วิธีวิจัย
 เชิงประวัติศาสตร์

ตาราง 8 วิจัยจำแนกตามชนิดงานวิจัย

วิจัย	ชนิดผลงานวิจัย									
	บุคลากร มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ		บุคคล ในวิชาชีพ		บุคคลและ หน่วยงานอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์	4	1.33	-	-	-	-	-	-	4	1.33
การวิจัยเชิงทดลอง	2	0.67	5	1.67	-	-	1	0.33	8	2.67
การวิจัยเชิงสำรวจ	153	51.00	97	32.33	17	5.67	16	5.34	283	94.34
บรรณมิติ	-	-	1	0.33	-	-	-	-	1	0.33
การวิเคราะห์หรือ ออกแบบระบบ	1	0.33	-	-	-	-	3	1.00	4	1.33
รวม	160	53.33	103	34.33	17	5.67	20	6.67	300	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด
จำนวน 153 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน 97 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.33
และเป็นผู้ผลิตผลงานวิจัยกลุ่มเดียวที่ใช้วิธีวิจัยบรรณมิติ ส่วนบุคคลในวิชาชีพใช้วิธีวิจัย
เชิงสำรวจเพียงอย่างเดียว

ตาราง 9 วิจัยจำแนกตามประเภทของหอสมุด

วิจัย	ประเภทของหอสมุด									
	หอสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย		หอสมุด ประชาชน		หอสมุด เฉพาะ		หอสมุด โรงเรียน		หอสมุด แห่งชาติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์	2	0.67	-	-	-	-	-	-	2	0.67
การวิจัยเชิงทดลอง	2	0.67	1	0.33	-	-	5	1.67	-	-
การวิจัยเชิงสำรวจ บรรณมิติ	177	59.00	24	8.00	20	6.66	57	19.00	5	1.67
การวิเคราะห์หรือออกแบบระบบ	1	0.33	-	-	-	-	-	-	-	-
	3	1.00	-	-	1	0.33	-	-	-	-
รวม	185	61.67	25	8.33	21	6.99	62	20.67	7	2.34
									300	100.00

จากตาราง 9 แสดงว่าการวิจัยเชิงสำรวจใช้ศึกษากับหอสมุดทุกประเภท โดยศึกษากับหอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด
จำนวน 177 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.00 และหอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใช้วิจัยทุกประเภท

2.2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ปรากฏผลดังตาราง 10-11

ตาราง 10 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เอกสาร	10	2.83
แบบสอบถาม	260	73.66
แบบสังเกต	7	1.98
แบบทดสอบ	6	1.70
แบบสัมภาษณ์	42	11.90
แบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น	28	7.93
รวม	353	100.00

จากตาราง 10 แสดงว่าแบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุด จำนวน 260 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.66 รองลงมา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 42 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.90 และน้อยที่สุด ได้แก่ แบบทดสอบ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.70

ตาราง 11 วิธีวิจัยจำแนกตามเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

วิธีวิจัย	เครื่องมือรวบรวมข้อมูล									
	เอกสาร		แบบสอบถาม		แบบสังเกต		แบบทดสอบ		แบบสัมภาษณ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงสำรวจ บรรณมิติ การวิเคราะห์และออกแบบระบบ	3	0.85	1	0.28	1	0.28	-	-	1	0.28
	-	-	4	1.13	1	0.28	1	0.28	-	-
	3	0.85	255	72.24	5	1.42	5	1.42	39	11.05
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	4	1.13	-	-	-	-	-	-	2	0.57
รวม	10	2.83	260	73.65	7	1.98	6	1.70	42	11.90
									28	7.98
									353	100.00

จากตาราง 11 แสดงว่า การวิจัยเชิงสำรวจใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 255 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.24 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์และออกแบบระบบใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากเอกสารมากที่สุด จำนวน 3 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.85 และจำนวน 4 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.13 ตามลำดับ ส่วนการวิจัยเชิงทดลองและบรรณมิติ ใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.42 และจำนวน 1 ข้อเรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 0.28 ตามลำดับ

2.3 การสุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังตาราง 12

ตาราง 12 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ความน่าจะเป็น		
สุ่มอย่างง่าย	75	25.00
สุ่มอย่างมีระบบ	7	2.33
สุ่มแบบแบ่งชั้น	24	8.00
สุ่มแบบกลุ่ม	2	0.67
สุ่มหลายขั้นตอน	11	3.67
ไม่ใช้ความน่าจะเป็น		
บังเอิญ	17	5.67
โควตา	6	2.00
เจาะจง	5	1.66
ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง	153	51.00
รวม	300	100.00

จากตาราง 12 แสดงว่าในการเลือกกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนมาก ไม่มีการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 153 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน 75 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ น้อยที่สุดคือการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.67

2.7 แหล่งข้อมูล ปรากฏดังตาราง 13-16

ตาราง 13 แหล่งข้อมูลจำแนกตามลักษณะ

แหล่งข้อมูล	ปี พ.ศ.																					
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
เอกสาร	1	-	-	-	1	1	2	1	1	3	-	1	-	1	2	1	2	1	5	5	1	29
สถิติในห้องสมุด	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2	1	1	2	11
นักเรียน	1	-	-	-	-	1	2	1	-	2	-	-	-	1	-	-	1	1	2	4	3	19
นิสิตนักศึกษา	-	-	-	2	1	1	6	-	1	4	5	5	1	3	4	5	7	5	11	8	6	75
ประชาชน	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	2	-	4	3	-	1	3	6	-	4	29
ผู้บริหาร	1	-	-	-	1	4	-	1	-	2	3	2	3	6	1	1	4	3	9	3	7	51
บรรณารักษ์	1	-	-	2	3	6	5	4	4	5	12	9	5	10	9	7	6	8	11	14	13	134
เจ้าหน้าที่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	4	2	1	2	1	13
อาจารย์	1	-	-	2	2	4	1	1	-	3	3	1	1	6	1	7	6	5	6	16	9	75
ผู้ทรงคุณวุฒิ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	5
สำนักพิมพ์	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3
ศูนย์บริการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	2	3	1	2	1	14
รวม	5			6	9	18	17	9	7	20	30	21	10	33	22	24	33	34	55	57	48	458

ตาราง 13 แสดงว่าในการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน
เป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด จำนวน 134 ชื่อเรื่อง และใช้มากในปี พ.ศ.2528
จำนวน 14 ชื่อเรื่อง รองลงมา ได้แก่ นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ จำนวน 75 ชื่อเรื่อง
เท่ากัน และแหล่งข้อมูลที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ สำนักพิมพ์

ตาราง 14 แหล่งข้อมูลจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี

แหล่งข้อมูล	ช่วงเวลา							
	2509-2515		2516-2522		2523-2529		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกสาร	5	1.09	7	1.53	17	3.71	29	6.33
สถิติในทองสมุด	2	0.44	1	0.22	8	1.75	11	2.41
นักเรียน	4	0.87	4	0.87	11	2.41	19	4.15
นิสิตนักศึกษา	10	2.18	19	4.15	46	10.04	75	16.37
ประชาชน	-	-	12	2.62	17	3.71	29	6.33
ผู้บริหาร	6	1.31	17	3.71	28	6.11	51	11.13
บรรณารักษ์	17	3.71	49	10.70	68	14.85	134	29.26
เจ้าหน้าที่	-	-	1	0.22	12	2.62	13	2.84
อาจารย์	10	2.18	15	3.28	50	10.92	75	16.38
ผู้ทรงคุณวุฒิ	-	-	-	-	5	1.09	5	1.09

ตาราง 14 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ช่วงเวลา							
	2509-2515		2516-2522		2523-2529		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักพิมพ์ ศูนย์นิเทศน์ภาพในหน่วยราชการ	1	0.22	1	0.22	1	0.22	3	0.66
	-	-	4	0.87	10	2.18	14	3.05
รวม	55	12.00	130	28.39	273	59.61	458	100.00

จากตาราง 14 แสดงว่าใน 3 ช่วงปี ไตรบรรณารักษ์เป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2523-2529 มีจำนวน 68 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.85 รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ในช่วงเดียวกัน จำนวน 50 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.85

ตาราง 15 แหล่งข้อมูลจำแนกตามผลิตภัณฑ์งานวิจัย

แหล่งข้อมูล	ผลิตภัณฑ์งานวิจัย									
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		บุคคลในวิชาชีพ		บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกสาร	20	4.37	7	1.52	-	-	2	0.44	29	6.33
สถิติในของสมุด	5	1.09	3	0.66	2	0.44	1	0.22	11	2.41
นักเรียน	4	0.87	11	2.40	-	-	4	0.87	19	4.14
นิสิตนักศึกษา	43	9.39	22	4.80	7	1.52	3	0.66	75	16.37
ประชาชน	16	3.49	9	1.96	1	0.22	3	0.66	29	6.33
ผู้บริหาร	14	3.06	23	5.02	8	1.74	6	1.31	51	11.13
บรรณารักษ์	71	15.50	53	11.57	5	1.09	5	1.09	134	29.25
เจ้าหน้าที่	6	1.31	4	0.87	2	0.44	1	0.22	13	2.84
อาจารย์	37	8.08	27	5.90	2	0.44	9	1.96	75	16.38
ผู้ทรงคุณวุฒิ	1	0.22	3	0.66	1	0.22	-	-	5	1.10

แหล่งข้อมูล	ผลิตภัณฑ์งานวิจัย									
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		บุคคลในวิชาชีพ		บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักพิมพ์ ศูนย์ปฏิบัติการในหน่วย ราชการ	1	0.22	2	0.44	-	-	-	-	3	0.66
	4	0.87	6	1.31	1	0.22	3	0.66	14	3.06
รวม	222	48.47	170	37.11	29	6.33	37	8.09	458	100.00

จากตาราง 15 แสดงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ผลิตผลงานวิจัยที่ไซบรรณารักษ์เป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด จำนวน
71 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.50 และจำนวน 53 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.57
ตามลำดับ ส่วนบุคคลในวิชาชีพไซแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้บริหารมากที่สุด จำนวน 8 ชื่อเรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 1.74 และบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ ไซแหล่งข้อมูลที่เป็นอาจารย์มากที่สุด
9 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.96 สองกลุ่มหลังนี้ไม่มีการใช้สำนักพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลเลย

ตาราง 16 แหล่งข้อมูลจำแนกตามประเภทของหอสมุด

แหล่งข้อมูล	ประเภทของหอสมุด											
	หอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย			หอสมุดประชาชน			หอสมุดเฉพาะ			หอสมุดโรงเรียน		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกสาร	23	5.02	-	-	2	0.44	2	0.44	2	0.44	29	6.34
สถิติในหอสมุด	9	1.96	1	0.22	-	-	-	-	1	0.22	11	2.40
นักเรียน	-	-	-	-	-	-	-	-	19	4.14	19	4.14
นิสิตนักศึกษา	70	15.28	-	-	1	0.22	4	0.87	-	-	75	16.37
ประชาชน	1	0.22	21	4.58	3	0.66	-	-	-	-	29	6.33
ผู้บริหาร	26	5.67	2	0.44	2	0.44	21	4.58	-	-	51	11.13
บรรณารักษ์	77	16.81	6	1.31	10	2.18	40	8.73	1	0.22	134	29.25
เจ้าหน้าที่	8	1.79	1	0.22	3	0.66	-	-	1	0.22	13	2.84
อาจารย์	49	10.70	-	-	-	-	26	5.68	-	-	75	16.38
ผู้บริหารวุฒิ	5	1.09	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1.09
สำนักพิมพ์	3	0.66	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0.66
ศูนย์บริการข้อมูลในหน่วยราชการ	3	0.66	3	0.66	6	1.31	-	-	1	0.22	14	3.07
รวม	274	59.81	34	7.43	27	5.91	114	24.88	9	1.97	458	100.00

จากตาราง 16 แสดงว่าการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยนั้น ใช้แหล่งข้อมูลทุกประเภท ยกเว้นแหล่งข้อมูลที่เป็นนักเรียนและใช้บรรณารักษ์เป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด จำนวน 77 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.81 รองลงมา ใคแก นิสิตนักศึกษา จำนวน 70 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.28 เกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นประชาชนมากที่สุด จำนวน 21 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.58 รองลงมา ใคแก บรรณารักษ์ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.31 เกี่ยวกับห้องสมุดเฉพาะใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นบรรณารักษ์มากที่สุด จำนวน 10 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.18 รองลงมา ใคแก ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานราชการ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.31 เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นบรรณารักษ์ จำนวน 40 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.73 รองลงมา ใคแก อาจารย์จำนวน 26 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.68 และหอสมุดแห่งชาติใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นประชาชนมากที่สุด จำนวน 4 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.87

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตาราง

17-19

ตาราง 17 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ควยตนเอง	178	59.34
ไปรษณีย์	61	20.33
ใช้ทั้งสองแบบ	61	20.33
รวม	300	100.00

จากตาราง 17 แสดงว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลควยตนเอง จำนวน 178 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.34 รองลงมา ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสองแบบ จำนวน 61 ชื่อเรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.33

ตาราง 19 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	ประเภทสถิติที่ใช้		จำนวนสถิติที่ใช้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถิติขั้นพื้นฐาน	172	57.33		
ร้อยละ	-	-	214	29.40
ค่าเฉลี่ย	-	-	192	26.37
มัชฌมฐาน	-	-	6	0.82
ฐานนิยม	-	-	5	0.69
พิสัย	-	-	1	0.14
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-	-	124	17.03
สถิติขั้นสูง	103	34.33		
การทดสอบค่า T/z	-	-	79	10.85
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการถดถอย	-	-	16	2.20
การทดสอบค่าไคสแควร์	-	-	25	3.35
การวิเคราะห์ความแปรปรวน	-	-	41	5.63
ไม่ใช่สถิติ	22	7.34	22	3.02
ใช้สถิติอื่น ๆ	3	1.00	3	0.41
รวม	300	100.00	728	100.00

จากตาราง 19 แสดงว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติขั้นพื้นฐานมากที่สุด
 จำนวน 172 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.33 และใช้สถิติอื่น ๆ น้อยที่สุด จำนวน
 3 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนจำนวนสถิติที่ใช้นั้นใช้สถิติพื้นฐานโดยใช้การร้อยละ
 มากที่สุด จำนวน 214 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.40 ใช้พิสัยน้อยที่สุด จำนวน
 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.14 ส่วนสถิติขั้นสูงใช้การทดสอบค่า T/Z มากที่สุด
 79 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.85

2.6 การนำเสนอข้อมูล ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
บรรยาย	6	2.00
บรรยายประกอบตาราง	266	88.67
บรรยายประกอบแผนภูมิ	3	1.00
บรรยายประกอบแผนผัง	1	0.33
บรรยายประกอบตารางและกราฟ	9	3.00
บรรยายประกอบตารางและแผนภูมิ	14	4.67
บรรยายประกอบตารางและแผนผัง	1	0.33
รวม	300	100.00

จากตาราง 20 แสดงว่า การนำเสนอข้อมูลใช้การบรรยายประกอบตารางมากที่สุด จำนวน 266 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 88.67 ใช้การบรรยายประกอบแผนผัง และการบรรยายประกอบตารางและแผนผังน้อยที่สุด จำนวน 1 ข้อเรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.33

ตาราง 22 ขอบเขตเนื้อหาจำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี

ขอบเขตเนื้อหา	ช่วงเวลา					
	2509 - 2515		2516 - 2522		2523 - 2529	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานด้านบริหาร	12	4.00	29	9.67	57	19.00
งานด้านเทคนิค	6	2.00	21	7.00	29	9.67
งานด้านวิชาการ	13	4.33	41	13.67	92	30.66
รวม	31	10.33	91	30.34	178	59.33
					300	100.00

จากตาราง 22 แสดงว่าใน 3 ช่วงเวลาดำเนินการวิจัยขอบเขตเนื้อหางานด้านวิชาการมากที่สุด ในช่วงปี พ.ศ. 2523 - 2529 มีเนื้อหาจากงานวิชาการมากที่สุด จำนวน 92 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.66 และรองลงมาได้แก่ เนื้อหาจากงานบริหารในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวน 57 ข้อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.00

3.2 ขอบเขตเนื้อหางานการบริหาร งานด้านเทคนิค และงานด้านบริการจำแนกตามปีที่พิมพ์ ปรากฏอยู่ดังตาราง

23-25

ตาราง 23 ขอบเขตเนื้อหาทางด้านการบริหารจำแนกตามปีพิมพ์

งานการบริหาร	ปีงบประมาณ																						
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	รวม	
บริหารทั่วไป	-	-	-	1	2	1	-	-	1	-	1	-	-	2	2	1	1	-	3	5	1	21	
สภาพของห้องสมุด	-	-	-	1	-	5	1	2	2	1	1	4	1	2	4	1	1	3	4	1	1	35	
บุคลากร	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	4	2	2	2	1	2	2	3	6	4	6	37	
ประชาสัมพันธ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	
ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	4	
รวม	-	-	-	2	2	6	2	3	3	2	6	6	3	6	7	5	5	6	13	11	10	98	

จากตาราง 23 แสดงว่างานวิจัยที่มอบหมายให้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรมากที่สุด จำนวน 37 เรื่อง และเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์หายากที่สุดเพียงจำนวน 1 เรื่องเท่านั้น และในปี พ.ศ. 2527 มีงานวิจัยที่มอบหมายให้ศึกษาการบริหารมากที่สุด จำนวน 13 เรื่อง

ตาราง 24 ขอบเขตเนื้อหาทางความรู้เทคนิคจำแนกตามปีพิมพ์

งานด้านเทคนิค	ปีพิมพ์																					
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	รวม
งานเทคนิคทั่วไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	3
ศูนย์บริการทางเทคนิค	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3
พัฒนาทรัพยากร	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	3	-	10
การจัดหมู่และหน่วยรายการ	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	3	-	-	1	1	2	2	1	2	4	-	20
วารสาร	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	6
โสตทัศนวัสดุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
การสำรวจหนังสือ	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	6
การบำรุงรักษาสถิติวัตถุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
หนังสือตัวเขียน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
จดหมายเหตุ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
รวม	-	1	-	1	-	2	2	2	2	3	4	4	1	5	2	4	4	1	6	10	2	56

จากตาราง 24 แสดงว่ามีงานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาด้านเทคนิคศึกษาเกี่ยวกับการจัดหมู่และทำบัตรรายการมากที่สุด จำนวน 20 ชื่อเรื่อง และในปี พ.ศ.2528 มีการวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาด้านเทคนิคมากที่สุด จำนวน 10 ชื่อเรื่อง

ตาราง 25 รอยแจกแจงงานบริการจำแนกตามปีงบประมาณ

งานบริการ	ปีงบประมาณ																	รวม				
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525		2526	2527	2528	2529
การบริการทั่วไป	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	3	-	-	4	2	-	3	15
ผู้ให้บริการ	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	5	3	1	3	1	1	3	5	4	5	6	40
การไรของผูก	1	-	-	-	-	-	5	1	1	4	3	4	2	6	2	5	4	2	11	8	8	67
บริการคอมพิวเตอร์และ	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	3	-	9
ช่วยกัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
บริการกรรณและ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
สารส่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
บริการโทรศัพท์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
บริการวิทยุ-รับ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
บรรณาธิการ	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
บริการถ่ายภาพเอกสาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
บริการเอกสาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
บริการส่งเสริมการขาย	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	5
รวม	1	-	-	1	2	1	8	2	1	6	10	7	3	12	7	8	8	12	21	17	19	146

จากตาราง 25 แสดงว่า งานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาด้านบริการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 67 ชื่อเรื่อง รองลงมา ได้แก่ เรื่องผู้ใช้จำนวน 40 ชื่อเรื่อง ในปี พ.ศ.2527 มีผู้ทำวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาทางด้านบริการมากที่สุด จำนวน 21 ชื่อเรื่อง

3.3 ขอบเขตเนื้อหาทางงานบริหารงานด้านเทคนิค งานด้านบริการ จำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัย ปรัชญาผล
ทั้งตาราง 26-28

ตาราง 26 ขอบเขตเนื้อหาทางงานบริหารงานด้านเทคนิค จำแนกตามผู้ผลิตผลงานวิจัย

งานด้านบริหาร	ผู้ผลิตผลงานวิจัย									
	บุคลากร		มหาวิทยาลัย		บุคคลในวิชาชีพ		บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การบริหารทั่วไป	10	10.20	10	10.20	-	-	1	1.02	21	21.42
สภาพของของสังคม	15	15.31	11	11.23	3	3.06	6	6.12	35	35.72
บุคลากร	16	16.33	17	17.35	3	3.06	1	1.02	37	37.76
ประชาสัมพันธ์	-	-	1	1.02	-	-	-	-	1	1.02
ความร่วมมือระหว่างองค์กร	2	2.04	-	-	2	2.04	-	-	4	4.08
รวม	43	43.88	39	39.80	8	8.16	8	8.16	98	100.00

จากตาราง 26 แสดงว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานที่มีขอบเขตเนื้อหา
งานด้านบริหารมากที่สุด จำนวน 43 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 43.88 รองลงมา ได้แก่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.80 เมื่อพิจารณา
แต่ละงาน พบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตผลงานด้านบริหารที่เกี่ยวกับบุคลากร
มากที่สุด จำนวน 17 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.35 รองลงมา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ผลิตผลงานด้านบริหารที่เกี่ยวกับบุคลากรเช่นเดียวกัน จำนวน 16 ชื่อเรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 16.33

ตาราง 27 ขอมเขตเบือหางานคานเพนิกจ้านเบกคานเบือคยลงงานวิจัย

งานคานเพนิก	เบือคยลงงานวิจัย									
	จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		เบือคยในวิชาสัพ		เบือคยและทนายงานอ่น ๆ		รวม	
	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ
งานเพนิกทัวไป	2	3.57	1	1.79	—	—	—	—	3	5.36
ศูนย์บริการทางเพนิก	—	—	3	5.35	—	—	—	—	3	5.35
พัฒนาทรัพยากร	—	—	9	16.07	1	1.79	—	—	10	17.86
การจัดทนายและทนายรายการ	12	21.43	8	14.29	—	—	—	—	20	35.72
วารสาร	3	5.35	2	3.57	1	1.79	—	—	6	10.71
สาคทนายวิศุ	2	3.57	1	1.79	—	—	—	—	3	5.36
สิ่งทนายรัฐบาล	1	1.79	—	—	—	—	—	—	1	1.79
การสำรวจจหนังสือ	3	5.35	3	5.35	—	—	—	—	6	10.70
การบารุงรักษาสาคุภักค	1	1.79	—	—	—	—	—	—	1	1.79
หนังสือทนายเขียน	1	1.79	—	—	—	—	—	—	1	1.79
จกหมายเพ	2	3.57	—	—	—	—	—	—	2	3.57
รวม	27	48.21	27	48.21	2	3.58	—	—	56	100.00

จากตาราง 27 แสดงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตผลงานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาทางด้านเทคนิคมากที่สุด จำนวน
27 ชื่อเรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.21 เมื่อพิจารณาแต่ละงาน พบว่า จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัยผลิตผลงานที่มีขอบเขตเนื้อหาทางด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับการจัดหมู่และ
ทำบัตรรายการมากที่สุด จำนวน 12 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.43 มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒผลิตผลงานที่มีขอบเขตเนื้อหาทางด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากร
มากที่สุด จำนวน 9 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.07 แยกบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ
ไม่มีการผลิตผลงานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาทางด้านเทคนิคเลย

ตาราง 28 รอมเชกเนือหของงานความบริการจำแนกตามบุคลากรงานวิจัย

งานบริการ	บุคลากรงานวิจัย									
	บุคลากร		มหาวิทยาลัย		บุคลากรในวิชาชีพ		บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ		รวม	
	มหาวิทยาลัย		ศรีนครินทรวิโรฒ		รายนะ		รายนะ		รายนะ	
	จำนวน	รายนะ	จำนวน	รายนะ	จำนวน	รายนะ	จำนวน	รายนะ	จำนวน	รายนะ
งานบริการทั่วไป	8	5.47	4	2.74	1	0.69	2	1.37	15	10.27
ผู้วิจัย	28	19.17	9	6.16	1	0.69	2	1.37	40	27.39
การให้ของสมุด	39	26.71	18	12.32	4	2.74	6	4.11	67	45.88
บริการคอมพิวเตอร์	5	3.42	4	2.74	-	-	-	-	9	6.16
บริการกรรณและสาระสังเขป	4	2.74	-	-	-	-	-	-	4	2.74
บริการโสตทัศนศึกษา	1	0.69	-	-	-	-	-	-	1	0.69
บริการฉาย-รับ	1	0.69	1	0.69	-	-	-	-	2	1.38
บรรณานุกรม	1	0.69	-	-	-	-	-	-	1	0.69
บริการฉายเอกสาร	1	0.69	-	-	-	-	-	-	1	0.69
บริการจุลสาร	1	0.69	-	-	-	-	-	-	1	0.69
บริการส่งเสริมการอ่าน	-	-	3	2.05	-	-	2	1.37	5	3.42
รวม	89	60.96	39	26.70	6	4.12	12	8.22	146	100.00

จากตาราง 28 แสดงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานวิจัยที่มีขอบเขต
 เนื้อหางานด้านบริการมากที่สุด จำนวน 89 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.69 รองลงมา
 ใดแก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.70 เมื่อ
 พิจารณาแต่ละงาน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานที่มีขอบเขตเนื้อหางาน
 ด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ของสมุคมากที่สุด จำนวน 39 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.71
 รองลงมา ใดแก ผลงานที่มีขอบเขตเนื้อหางานด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ จำนวน 28
 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.17

3.4 ขอบเขตเนื้อหางานด้านบริหาร งานด้านเทคนิค และงานด้านบริการ จำนวนตามประเภทของห้องสมุด
 ปรากฏดังตาราง 29-32

ตาราง 29 ขอบเขตเนื้อหาจำแนกตามประเภทของห้องสมุด

ขอบเขตเนื้อหา	ประเภทของห้องสมุด											
	ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย			ห้องสมุดประชาชน			ห้องสมุดเฉพาะ			ห้องสมุดโรงเรียน		
	จำนวน		ร้อยละ	จำนวน		ร้อยละ	จำนวน		ร้อยละ	จำนวน		ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ	
งานด้านบริหาร	48	16.00		6	2.00		11	3.67		32	10.67	
งานด้านเทคนิค	46	15.33		-	-		2	0.67		6	2.00	
งานด้านบริการ	91	30.33		19	6.33		8	2.67		24	8.00	
รวม	185	61.66		25	8.33		21	7.01		62	20.67	
										7	2.33	
										300	100.00	

จากตาราง 29 แสดงว่าขอบเขตเนื้อหาทั้งสามด้านศึกษากับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 185 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 61.66
 โดยเป็นงานด้านบริการมากที่สุด 91 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.33 รองลงมาได้แก่ งานด้านเทคนิค จำนวน 48 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.00

ตาราง 30 รอมเรกเนื่อหางานบริหารจำนวนตามประเภทของหอสมุด

งานการบริหาร	ประเภทของหอสมุด											
	หอสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย		หอสมุด ประชาชน		หอสมุดเฉพาะ		หอสมุด โรงเรียน		หอสมุดแห่งชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การบริหารงานทั่วไป	11	11.22	1	1.02	-	-	9	9.18	-	-	21	21.42
สภาของหอสมุด	12	12.25	4	4.09	8	8.16	11	11.22	-	-	35	35.72
บุคลากร	20	20.40	1	1.02	3	3.06	12	12.25	1	1.02	37	37.75
ประชาสัมพันธ์	1	1.02	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.02
ความร่วมมือระหว่างหอสมุด	4	4.09	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4.09
รวม	48	48.98	6	6.13	11	11.22	32	32.65	1	1.02	98	100.00

จากตาราง 30 แสดงว่าขอบเขตเนื้อหางานด้านบริหารศึกษากับห้องสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 48 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.98 รองลงมา ศึกษากับห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 32 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.65 งานวิจัย เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และห้องสมุดโรงเรียนศึกษาทางคานมุลฉากร มากที่สุด จำนวน 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.40 และ 12 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.25 ตามลำดับ ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดเฉพาะและห้องสมุดประชาชนศึกษาทาง คานสภาพของห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 8 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.16 และ 4 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.09 ตามลำดับ สำหรับหอสมุดแห่งชาติ งานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหา งานด้านบริหารศึกษาเฉพาะมุลฉากรเพียงอย่างเดียว

จากตาราง 31 แสดงว่า ขอบเขตเนื้อหางานด้านเทคนิคศึกษากับห้องสมุด
วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 46 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.12 ซึ่ง
เป็นงานการจัดหมู่และทำบัตรรายการมากที่สุด จำนวน 18 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ
32.14 รองลงมา เป็นงานการพัฒนาทรัพยากร จำนวน 9 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ
16.07

จากตาราง 32 แสดงว่า ขอบเขตเนื้อหางานค่านับการศึกษากับห้องสมุด
วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 91 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 62.34 ซึ่ง
เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 52 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.61 รองลงมา
เกี่ยวกับผู้ใช้ จำนวน 19 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.01

กึ่งกลาง 33-35

ตาราง 33 รอบระยะเวลาความถี่การจ้างตามแหล่งผลิต

[illegible]

จากตาราง 34 แสดงว่า งานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาทางเทคนิคใช้
บรรณารักษ์เป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด จำนวน 34 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.33
รองลงมา ใ้แก่ แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร จำนวน 15 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00
เมื่อพิจารณาแต่ละงาน พบว่า งานจัดหมู่และทำบัตรรายการใช้บรรณารักษ์เป็นแหล่งข้อมูล
มากที่สุด จำนวน 13 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.33 รองลงมาใช้แหล่งข้อมูลที่เป็
เอกสารจำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.00

จากตาราง 35 แสดงว่า งานวิจัยที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับบริการใช้สินค้า
 นักศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลในการทำวิจัยมากที่สุด จำนวน 58 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ
 26.97 รองลงมา ได้แก่ อาจารย์จำนวน 50 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.26 เมื่อ
 พิจารณาแต่ละงาน พบว่า การใช้ห้องสมุดใช้สินค้านักศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด
 จำนวน 34 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.82 รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ในเรื่อง
 เกี่ยวกับ จำนวน 28 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.02

3.6 ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัย ปราบกฏจนถึงตาราง 36-38

ตาราง 36 ขอบเขตพื้นที่จำแนกตามปีพิมพ์

ขอบเขตพื้นที่	ปีพิมพ์																			
	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	รวม
หัวประเทศ	1	1	-	3	3	2	4	6	4	6	7	8	3	7	6	5	4	3	13	9
ภาคกลาง	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	1	3	-	-	-	1	-	3
ภาคเหนือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	2	1	3	3
ภาคใต้	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	2	1	-	2	1	2
ภาคตะวันออก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กรุงเทพมหานคร	-	-	-	1	1	5	8	1	2	4	7	6	2	10	7	9	3	11	19	10
รวม	1	1	-	4	4	9	12	7	6	11	20	17	7	23	16	17	17	19	40	31
																				300

จากตาราง 36 แสดงว่ากรุงเทพมหานครได้ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัยมากที่สุด จำนวน 136 ชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ การวิจัยขอบเขตพื้นที่ประเทศ จำนวน 100 ชื่อเรื่อง และในปี พ.ศ. 2528 มีกา ทำวิจัยในขอบเขตกรุงเทพมหานครเพียงสามครั้งมากที่สุด จำนวน 24 ชื่อเรื่อง

ตาราง 37 ขอบเขตพื้นที่จำแนกตามช่วงเวลา 7 ปี

ขอบเขตพื้นที่	ช่วงเวลา						
	2509 - 2515		2516 - 2522		2523 - 2529		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ทั่วประเทศ	14	4.67	41	13.67	45	15.00	100
ภาคกลาง	1	0.33	7	2.33	7	2.33	15
ภาคเหนือ	—	—	3	1.00	12	4.00	15
ภาคใต้	1	0.33	3	1.00	8	2.67	12
ภาคตะวันออก	—	—	1	0.33	2	0.67	3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	—	—	4	1.33	15	5.00	19
กรุงเทพมหานคร	15	5.00	32	10.67	89	23.67	136
รวม	31	10.33	91	30.33	178	59.34	300

จากตาราง 37 แสดงว่าในช่วงปี พ.ศ. 2509 - 2515 และในช่วงปี พ.ศ. 2523 - 2529 มีการทำวิจัยในกรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 15 ชื่อเรื่อง และ 89 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.00 และ 29.67 ตามลำดับ ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2516 - 2522 มีการทำวิจัยครอบคลุมทั่วประเทศมากที่สุด จำนวน 41 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.67

२५

ประเภทของของสด

— 24 —

การวิเคราะห์ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

การนำเสนอผลการวิเคราะห์งานวิจัย

ข้อมูลจากบทสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย นำมาสังเคราะห์ผลในเชิงคุณภาพ ได้จำแนกออกตามประเภทของห้องสมุดและลักษณะงานของห้องสมุด โดยจำแนกห้องสมุดออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งจำแนกออกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดวิทยาลัยครู และห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

2. ห้องสมุดเฉพาะ

3. ห้องสมุดโรงเรียน

4. ห้องสมุดประชาชน ซึ่งรวมห้องสมุดชุมชน และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

5. ห้องสมุดแห่งชาติ ซึ่งรวมหอจดหมายเหตุแห่งชาติไว้ด้วย

ในห้องสมุดแต่ละประเภทจะจำแนกออกไปตามลักษณะงานของห้องสมุด ซึ่งได้แก่ งานด้านบริหาร งานด้านเทคนิค และงานด้านบริการ ซึ่งในแต่ละงานจะแบ่งออกไปตามลักษณะงานย่อย ๆ ดังนี้

1. งานด้านบริหาร แบ่งเป็นการบริหารทั่วไป สภาพของห้องสมุด บุคลากร การประชาสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

2. งานด้านเทคนิค แบ่งเป็นงานเทคนิคทั่วไป ศูนย์บริการทางเทคนิค การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด การจัดหมู่และทำบัตรรายการ วารสาร ไลศทัศน์วัสดุ สิ่งพิมพ์ขนาดเล็ก การสำรวจหนังสือ และการอนุรักษ์วัสดุของสมุด

3. งานด้านบริการ แบ่งเป็น งานบริการทั่วไป ผู้ใช้ การใช้ห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการบรรณานุกรมและสารระดัขเขป ไลศทัศน์วัสดุ

บริการจ่าย-รับ บริการบรรณานุกรม บริการคานเอกสารและจุลสาร

ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

1. งานคานบริหาร

1.1 การบริหารงานทั่วไป

1.1.1 สภาพการบริหารทั่วไป

จุฑามาศ สุวรรณโคธ (2521) พบว่า การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยมี 2 แบบ ได้แก่ การบริหารแบบกระจายอำนาจนิกให้ความร่วมมือกัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล โดยเฉพาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดทำสหบัตรที่หอสมุดกลาง และการบริหารงานแบบรวมอำนาจในงานเทคนิค เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยทางหอสมุดกลางจัดซื้อหนังสือและทำบัตรรายการให้ห้องสมุดคณะจัดบริการยืมคืน และยังช่วยห้องสมุดคณะจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการสำหรับหนังสือที่ทางคณะจัดซื้อเองอีกด้วย

ลัดดา เหมทานนท์ (2514) พบว่า ถ้ามีการจัดตั้งห้องสมุดศูนย์กลางขึ้นที่ห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรแล้ว ในการเตรียมหนังสือ 1 ชื่อเรื่อง จำนวน 7 เล่ม ในห้องสมุดสาขาทั้ง 6 แห่ง จะทุนเวลา 2 ชั่วโมง 18 นาที ทุนค่าใช้จ่าย 9 บาท 80 สตางค์ และทุนกำลังคนที่มีอยู่ในขณะนี้ได้ 8 คน ในคานข้อเสียคือในเรื่องระยะทางระหว่างวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรกับวิทยาลัยสาขา ซึ่งอยู่ไกลกันมากทำให้ส่งหนังสือไคล่าช้า และยังมีข้อเสียเปรียบเรื่องซากกำลังคน สถานที่ และเครื่องมือ ในการทำงานเทคนิค

สุปรียา ภูตระกูล (2527) พบว่า วิธินำเสนอรายงานประจำปีของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จัดทำในรูปรายงานของห้องสมุดโดยเฉพาะ จะเสนอในรูปของตาราง

ตัวเลขสถิติ จัดทำเป็นรายงาน ทางการบริหาร และเป็นทั้งรายงานทางบริหารและ รายงานแก่ผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อเป็นบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุด มี บรรณารักษ์ หัวหน้าแผนก หรือเลขานุการสำนัก หรือเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป เป็นผู้รับผิดชอบ ในการจัดทำรายงานการจัดทำโดยการแจ้งให้หน่วยงานทุกแผนกส่งรายละเอียด พร้อมส่ง ข้อมูลสถิติให้ส่วนใหญ่ไม่มีการเผยแพร่ ส่วนที่พิมพ์เผยแพร่โดยจะพิมพ์รวมไว้ในรายงาน ประจำปีของมหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมายที่ห้องสมุดต้องการเผยแพร่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย หรือผู้ใช้ห้องสมุด เนื้อหาที่เสนอจะเป็นการบรรยายและสถิติรวมกัน ปัญหาที่พบคือ ข้อมูลที่ได้รับไม่ครบถ้วนและไม่มีเวลาในการจัดทำ รายงานประจำปีจะเป็นประโยชน์ในการรายงาน ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน และเป็นหลักฐานการประเมินผลงาน และหัวหน้าบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่ได้นำข้อมูลจากรายงานประจำปีของห้องสมุดมาใช้เป็นเครื่องสนับสนุนการเสนอของ งบประมาณ

เพ็ญสุวรรณ นาคปรีชา (2526) ได้ศึกษาการเตรียมการในการย้าย ห้องสมุดในประเทศไทย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งบรรณารักษ์ที่มีได้เป็นหัวหน้าฝ่าย ขึ้นรับผิดชอบในการย้ายของแต่ละฝ่าย มีการเตรียมข้อมูล ได้แก่ สำรวจจำนวนหนังสือที่จะ ทำการย้ายทั้งหมด กำหนดบุคลากร กำหนดเวลา และกำหนดรายละเอียดแผนการย้าย เตรียมอาคารใหม่ให้เรียบร้อยก่อนย้าย โดยทุกแห่งให้บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ชนย้ายหนังสือกันเอง มีการกำหนดรูปแบบแผนการย้ายกันเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการ ประชุมชี้แจงแผนการย้ายให้ปฏิบัติงานทราบ การบรรจุหีบห่อจะใช้เชือกมัดหนังสือ และบรรจุ ลงกล่องกระดาษ ส่วนอาคารใหม่จะเตรียมคิปป้ายบอกตำแหน่งของหนังสือหมวดต่าง ๆ ไว้ ล่วงหน้า ปัญหาที่พบ ได้แก่ ไม่ทราบขนาดของพาหนะ จึงไม่สามารถคำนวณจำนวนหนังสือที่ จะขนในแต่ละวันได้ ขาดกำลังคน และหนังสือชำรุด หลังจากการย้ายเสร็จสิ้น ไม่ควรเปิด บริการระหว่างการย้าย ส่วนนิสิตเห็นควรเปิดบริการตลอดเวลาที่มีการย้าย และหากจะมีการ ย้ายควรแจ้งให้ผู้ใช้ทราบล่วงหน้ามากกว่า 1 เดือน

1.2 การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด

ศรีอร เจนประภาพงศ์ (2529) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในห้องสมุด และบรรณารักษ์มีความคิดที่ดีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีปฏิกิริยาต่อต้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บรรณารักษ์เห็นด้วยกับการผลิตบรรณารักษ์ที่มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์

กรณีการ จันทน์วาล (2529) ได้ศึกษาถึงการใช้คอมพิวเตอร์ของห้องสมุดในประเทศไทย ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการลงทุนในการใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การเตรียมจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ควรเริ่มจากการศึกษาความเป็นไปได้ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในหน่วยงานและห้องสมุดควรร่วมมือกัน ทำให้รูปแบบของการบันทึกข้อมูลอยู่ในรูปเดียวกัน สำหรับนักวิเคราะห์ระบบงานห้องสมุดควรจะเป็นบรรณารักษ์และโปรแกรมเมอร์ควรจะเป็นผู้ที่จบการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์ ส่วนมากห้องสมุดใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขนาดความจำ 256 KB การลงทุนควรเป็นแบบที่พัฒนาขึ้นใช้เอง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านคอมพิวเตอร์เป็นผู้ดำเนินงานร่วมกับฝ่ายห้องสมุด แต่ถ้าจะซื้อโปรแกรม ควรเลือกสถาบันที่ได้พัฒนาโปรแกรมเฉพาะของห้องสมุดนั้น ๆ สำหรับวงการจัดทำโปรแกรมห้องสมุดตามบริษัทต่าง ๆ ส่วนมากจะผลิตระบบย่อยโดยใช้กับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และบางบริษัทคาดว่าจะผลิตโปรแกรมของห้องสมุดประมาณปี พ.ศ.2530 ส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดนั้นควรเริ่มจากงานบริการ งานเทคนิค และงานบริหาร โดยที่งานบริการควรเริ่มจากงานบรรณานุกรม งานเทคนิค ควรเริ่มจากงานจัดหมู่และทำบัตรรายการ และงานบริหารควรเริ่มจากงบประมาณ

1.2 สภาพของห้องสมุด

1.2.1 สภาพห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐบาล

จุฑามาศ สุวรรณโคตร (2512) พบว่า ห้องสมุดที่ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัย คือหอสมุดกลาง มีฐานะเป็นแผนกหรือกอง ขึ้นกับสำนักเลขาธิการของมหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ฐานะของบรรณารักษ์เป็นฝ่ายธุรการของมหาวิทยาลัย

ศุภลักษณ์ รัตนมณีฉัตร (2522) พบว่า สถานภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 5 ใน 9 แห่ง มีสถานภาพเป็นสำนักที่ประกอบด้วย

หอสมุดกลางกับห้องสมุดคณะ 2 แห่งเป็นหอสมุดกลางอย่างเดียว อีก 2 แห่งมีสถานภาพเป็นกอง 1 แห่ง และงานอีก 1 แห่ง มีหัวหน้าเป็นผู้หญิง 8 คน ในจำนวน 9 คน ห้องสมุด 7 ใน 9 แห่ง บริหารงานแบบศูนย์รวม มีหนังสือเน้นหนักในค่านิยมศาสตร์ และเทคโนโลยี

ประภาวดี สิมสนธิ์ (2527) พบว่า หอสมุดมหาวิทยาลัยมากกว่าครึ่งมีฐานะเทียบเท่าคณะ บางแห่งเป็นกองอิสระมีรูปแบบการบริหารแบบกองวิชาการ บางแห่งเป็นงานหนึ่งของวิทยบริการ บางแห่งยังเป็นแผนกอยู่ สำหรับมหาวิทยาลัยที่มีทั้งหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะมีความสัมพันธ์กันใน 2 รูปแบบ คือการบริหารงานแบบกระจายอำนาจบริหาร แต่มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานบางอย่าง และการบริหารแบบศูนย์รวมโดยหอสมุดกลางรับผิดชอบงานเทคนิคและ/หรืองานบริหารไว้ที่หอสมุดกลาง สำหรับการแบ่งงานห้องสมุดจะมีงานบริหารและงานพื้นฐาน การแบ่งฝ่ายงานต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณงาน หอสมุดสถาบันแต่ละแห่ง ทรัพยากรในรูปหนังสือจะเป็นหนังสือภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ส่วนวารสารนั้นจะมีความวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าวารสารภาษาไทย ซึ่งทรัพยากรที่มีนั้นไม่เพียงพอกับปริมาณของผู้ใช้ แต่หอสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีบุคลากรสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ

ทองเนตร รัตนเสนีย์ (2519) พบว่า หอสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือหอสมุดกลาง หอสมุดเฉพาะ หอสมุดแผนกวิชา หอสมุดสถาบัน และศูนย์เอกสาร การบริหารเป็นแบบกระจายอำนาจ ทำให้มีปัญหาเรื่องงบประมาณ ขาดแคลนบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ สถานที่คับแคบ มีปัญหาเสียงรบกวนจากภายนอก

ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ (2523) ได้ศึกษาสถานภาพของหอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ในปี พ.ศ.2518 มีหนังสือในหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ 180,381 เล่ม เป็นหนังสือในสาขามนุษยศาสตร์มากที่สุด สาขาเกษตรศาสตร์น้อยที่สุด ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์มีปริมาณหนังสือเก่ามากที่สุด ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์มีหนังสือเฉลี่ยต่อนิสิตมากที่สุดคือ 23.8 เล่มต่อคน โดยเฉลี่ยปี พ.ศ.2515 ถึงปี พ.ศ.2518 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดปีละประมาณ 15,000 เล่ม โดยห้องสมุดคณะครุศาสตร์มีหนังสือเพิ่มมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2520 มีวารสารทั้งสิ้น 4,287 ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย

1,358 ชื่อเรื่องเป็นวารสารภาษาต่างประเทศ 2,929 ชื่อเรื่อง และกว่าครึ่งของวารสารอยู่ที่หอสมุดกลาง นอกนั้นกระจายอยู่ตามคณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นวารสารประเภทมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่

จิระ อินทรโกสม (2524) พบว่า หอสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นหอสมุดสาขาวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ รองลงมาเป็นสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และพบว่าหอสมุดกลางเป็นหอสมุดที่มีทรัพยากรมากที่สุดมีผู้ยืม มีบุคลากรและได้รับรายได้เฉลี่ยสูงสุด

น้ำทิพย์ วิกาวิน (2529) ได้ศึกษาหอสมุดเสียง พบว่า ส่วนใหญ่มีฐานะเป็นหน่วยงานย่อยไม่มีคณะกรรมการหอสมุด แต่ทุกแห่งมีหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้วางนโยบาย การดำเนินงานให้คำปรึกษาแนะนำแก่บรรณารักษ์ไม่มีการจัดแบ่งหน่วยงานย่อยภายใน หอสมุด 5 ใน 8 แห่ง ไม่มีที่นั่งอ่าน มีครุภัณฑ์เฉพาะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของหอสมุดแต่ละแห่งเท่านั้น

1.2.2 สภาพของหอสมุดมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยของเอกชน

รัตนา เตชะวณิช (2520) พบว่า สภาพการดำเนินงานหอสมุดวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยจะอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายธุรการ หรือแผนกการเงิน การดำเนินงานภายในหอสมุดไม่สามารถจัดแบ่งสายงานได้เพราะขาดบุคลากร และบุคลากรที่มีอยู่ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หอสมุด 2 แห่ง มีปัญหาได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ อีก 3 แห่ง ไม่ทราบงบประมาณของหอสมุด และ 5 แห่ง ประสบปัญหาในการสั่งซื้อ และอีก 2 แห่ง มีปัญหาในการจัดหมู่และทำบัตรรายการ ส่วนใหญ่มีหนังสือไม่ทันสมัย และไม่ใกล้ชิดส่วนกับนักศึกษา นักศึกษาไม่รู้จักวิธีการใช้หอสมุด มีหอสมุดเพียง 2 แห่ง เท่านั้นที่มีอาคารเป็นเอกเทศส่วนใหญ่ต้องอาศัยรวมอยู่ในอาคารเรียน

ประภาวดี สิมสนธิ์ (2527) พบว่า หอสมุดวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแผนกหนึ่งในฝ่ายวิชาการ มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาต่าง ๆ มีหอสมุดเพียงแห่งเดียวที่เป็นแผนกอิสระขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยและหอสมุดอีกแห่งหนึ่งมีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา และผู้อำนวยการหอสมุดมีฐานะเทียบเท่าคณบดี บุคลากรของวิทยาลัยเอกชนยังต่ำกว่า

มาตรฐาน หรือยากส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอกับปริมาณของผู้ใช้

กิ่งกนก หิวเทวินทรา (2527) พบว่า ห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน ส่วนใหญ่ก่อตั้งมาพร้อม ๆ กับการก่อตั้งสถาบัน ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารงานห้องสมุดใน วิทยานิพนธ์นั้นก็คืออาจารย์จากคณะวิชาที่เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ห้องสมุด โดยมีฐานะเป็น แผนกสังกัดสายงานวิชาการหรืองานบริหารของสถาบัน การดำเนินงานห้องสมุดเป็นแบบ มีหอสมุดกลางแห่งเดียว บรรณารักษ์ห้องสมุดหลายแห่งมีฐานะเทียบเท่าคณาจารย์จากคณะ วิชา ปัญหาของห้องสมุดคือไม่ทราบงบประมาณที่แท้จริง มีสถานที่คับแคบ จำนวนบรรณารักษ์ วิชาชีพน้อย และขาดแคลนบุคลากร แนวโน้มการพัฒนาห้องสมุดนั้นผู้บริหารเห็นว่าควร บรรจุหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับห้องสมุดให้เป็นวิชาบังคับ กำหนดนโยบาย บทบาทและหน้าที่ของ ห้องสมุด ให้เป็นลายลักษณ์อักษร พิจารณาคัดสรร เพิ่มปริมาณหนังสือ มีคณะกรรมการห้องสมุด และขยายอาคารห้องสมุด

1.2.3 อาคารห้องสมุด

ทิพย์วัลย์ ศุภะสุข (2525) พบว่า การออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยบุคลากร 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย หรือ ผู้แทน ฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย กลุ่มสถาปนิกและวิศวกรและผู้ออกแบบ และบรรณารักษ์ระดับ เจ้าหน้าที่ผู้บริหารห้องสมุด หน้าที่ของบรรณารักษ์ในการออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้นมีความสำคัญมากในระยะก่อนการออกแบบในการกำหนดวัตถุประสงค์อาคารห้องสมุดและประชุม วางแผนการออกแบบร่วมกับสถาปนิก ระยะจัดทำโครงการบรรณารักษ์จะมีบทบาทในเรื่อง ชี้แจงข้อมูลสภาพทั่วไป และโครงการในอนาคตของสถาบันและของห้องสมุด ความต้องการ ปัญหา และมาตรฐานในด้านอาคารห้องสมุด ระยะออกแบบแปลนอาคารชั้นต้นมีบทบาทในเรื่อง ร่วมตัดสินใจปัญหาการออกแบบของคณาจารย์ในอาคารในส่วนใช้สอย ในเรื่องขนาดเนื้อที่ใช้สอย และร่วมกันพิจารณาแบบร่าง ระยะออกแบบแปลนขั้นสุดท้าย บรรณารักษ์มีบทบาทในเรื่องเลือก วัสดุและอุปกรณ์ เลือกวัสดุตกแต่งอาคาร การจัดวางครุภัณฑ์ ระยะประกวดราคางานจ้าง บรรณารักษ์มีบทบาทน้อยระยะควบคุมการก่อสร้าง บรรณารักษ์มีบทบาทตามหน้าที่ในฐานะ กรรมการควบคุมงานจ้าง และกรรมการตรวจรับงาน บรรณารักษ์มีบทบาทมากในเรื่องการรับ

มอบอาคารและจัดวางวัสดุในอาคาร สถาปนิกเห็นว่าบรรณารักษ์ควรมีความรู้เกี่ยวกับ ลักษณะและองค์ประกอบอาคารของสมุดที่ตี ลักษณะและองค์ประกอบของอาคารห้องสมุดที่เป็นปัญหาและอุปสรรค มาตรฐานอาคารของสมุดและการจัดสภาพแวดล้อมภายใน

วชิร เกตทินทะ (2524) ได้ออกแบบอาคารสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นอาคาร 4 ชั้น แบ่งเป็น 3 ส่วน พื้นที่อาคารตรงกลางเป็นส่วน ติดต่อสัญจรและบริการกลางพื้นที่ของอาคารส่วนที่เป็นปีก 2 ข้าง ด้านทิศตะวันออกและทิศ ตะวันตกเป็นพื้นที่ของหอสมุดกลาง ประกอบด้วยส่วนที่นั่งอ่านประกอบ 3,000 ที่นั่ง พื้นที่ เก็บหนังสือประมาณ 550,000 เล่ม พื้นที่ของฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา ฝ่ายผลิตเอกสาร และศูนย์หนังสือ และฝ่ายอำนวยความสะดวกสำนักมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 21.950 ตารางเมตร

กิติศักดิ์ เจริญศุภกุล (2521) ได้ออกแบบหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ เป็นอาคารเดี่ยวรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยแบ่งลักษณะการใช้สอย 5 ส่วน คือส่วนบริการผู้อ่านทั่วไป ส่วนบริการผู้อ่านพิเศษ ส่วนบริการการสอน ส่วนบริหาร และงานเทคนิคของสมุด และส่วนบริการทั่วไป เป็นอาคาร 7 ชั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วน สามชั้นแรกเป็นฐาน แม่คลุมพื้นที่ต้องการ เนื้อที่ชั้นพื้นดินให้มีสอยในด้านการบริการผู้อ่าน ให้มากที่สุด ส่วนสี่ชั้นบนเป็นส่วนอ่านหนังสือสามชั้นและเก็บหนังสือชั้นบนสุด

1.3 บุคลากร

1.3.1 ผู้บริหารของสมุด

จินตนา เวฬุลละ (2521) พบว่าผู้บริหารของสมุดมหาวิทยาลัยแสดง พฤติกรรมผู้นำ ทั้งมิติมุ่งสัมพันธ์ และมิติกิจสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง ทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์ ต้องการให้ผู้บริหารของสมุดแสดงพฤติกรรมทั้งสองมิติมากกว่าที่เคยปฏิบัติมาแล้ว และพบว่า พฤติกรรมของผู้นำมิติมุ่งสัมพันธ์ที่เป็นจริงตามทัศนะของผู้บริหารของสมุดและบรรณารักษ์แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมผู้นำทั้งสองมิติตามความคาดหวังไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารของสมุดที่มี อายุต่างกัน แสดงพฤติกรรมผู้นำทั้งสองมิติแตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน แสดงพฤติกรรมทั้งสองมิติไม่แตกต่างกัน

สุวิทอง ศรีสะเกษ (2523) พบว่า บรรณารักษ์ที่ประสบความสำเร็จ มีบุคลิกภาพในด้านความรับผิดชอบ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มนิสิตและนักศึกษา วิชาบรรณารักษศาสตร์และพบว่า นิสิต นักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทมี บุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำสูงกว่่านิสิต และนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี แต่มีบุคลิกภาพด้านความละเอียดประณีตต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และบุคลิกภาพ ที่ทุกกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การมีใจกว้าง การมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ การมี มนุษยสัมพันธ์ และความซื่อสัตย์

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2527) พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย คาดหวังว่าบรรณารักษ์ที่จบการศึกษาควรมีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ระดับสูง คือ ความ สามารถในงานเทคนิค ได้แก่ การให้หัวเรื่อง การให้เลขหมู่หนังสือ และแก้ไขเลขหมู่ หนังสือที่ให้ผิดพลาด การทำบัตรรายการ แก้ไขบัตรรายการที่เจ้าหน้าที่เทคนิคทำ ความ สามารถในการตัดสินใจเลือกวัสดุและทำรายชื่อที่ต้องการได้ ส่วนความสามารถในการ บริการและค้นข้อมูลพิเศษ ได้แก่ สามารถให้บริการค้นข้อมูลพิเศษที่ผู้ใช้ต้องการได้ตลอดจน มีความชำนาญในการสื่อสารสามารถสื่อสารข้อความกับผู้ใช้ ทั้งในด้านการพูดและการเขียน ได้อย่างถูกต้องชัดเจน ความสามารถในการสอนโดยสามารถสอนและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้ ในการใช้ทรัพยากร ความสามารถในการผลิตเอกสาร และสื่ออื่น ๆ เพื่อบริการผู้ใช้ ได้แก่ สามารถจัดทำคู่มือช่วยค้น เช่น บรรณานุกรม วรรณปีวารสาร ส่วนความสามารถ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนั้น ปรากฏว่าเป็นที่คาดหวังว่าผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์ นั้น ควรมีจุดมุ่งหมายทางวิชาชีพที่มั่นคงและสามารถอุทิศตนแก่วิชาชีพ มีความสามารถในการ เรียนรู้และยินดีที่จะเรียนรู้ สามารถปฏิบัติงานเป็นกลุ่มทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังมีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถที่จะทำงานในสภาวะที่มีความ กดดันได้ สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาและตัดสินใจได้

ยุวดี พิทักษ์ (2519) พบว่า สถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในประเทศไทย บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นหญิงบรรจุในตำแหน่งบรรณารักษ์ ตำแหน่งวิทยากร หรือที่เรียกอย่างอื่น เช่น ตำแหน่งอาจารย์ประจำสำนัก หรืออาจารย์

ภาควิชาต่าง ๆ มีสถานภาพเป็นข้าราชการชั้นโท บรรณารักษ์วุฒิปริญญาโท จะมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ ส่วนบรรณารักษ์จะเป็นผู้ที่มิวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต้องการศึกษาต่อให้มิวุฒิสั่งขึ้น บรรณารักษ์ส่วนน้อยที่มีผลงานเรียบเรียง และงานวิจัย ผู้ผลิตผลงานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มห้องสมุดกลางและบรรณารักษ์ส่วนน้อยได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของห้องสมุด ผู้บริหารห้องสมุดที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักมีฐานะเทียบเท่าคณบดีเท่านั้นที่มีโอกาสเข้าร่วมประชุมคณบดีของมหาวิทยาลัย บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยกย่องว่าเป็นฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารมองไม่เห็นความสำคัญของบรรณารักษ์ การพิจารณาให้สิทธิต่าง ๆ และผลประโยชน์เกื้อกูลอื่น ๆ ไม่เท่าเทียมอาจารย์

อุไรพรพร หล่อศิริ (2524) พบว่า บรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถาม มีความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานมากกว่าบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ เพียงปัจจัยเดียว ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการแก่สังคม และปัจจัยเกี่ยวกับสถานสภาพทางสังคม ปัจจัยความพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถาม มีแนวโน้มที่จะพอใจมากกว่าบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ ส่วนปัจจัยสภาวะและความสะดวกต่าง ๆ บรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือมีแนวโน้มที่จะพอใจสูงกว่าบรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถาม ปัจจัยที่มีบรรณารักษ์ทั้ง 2 ฝ่าย มีความพอใจสูง ได้แก่ การร่วมงานกับเพื่อนร่วมงาน ความสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานความมั่นคงในการปฏิบัติ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และบรรณารักษ์ทั้ง 2 ฝ่าย ไม่มีความพอใจเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม ความก้าวหน้าในฐานะและตำแหน่ง ค่าตอบแทนที่เหมาะสม นโยบายของห้องสมุด และการปฏิบัติ การยอมรับนับถือและหัวหน้างานที่สามารถและยุติธรรม

เสาวนีย์ บุชนานนท์ (2526) พบว่า ระดับความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะสูงกว่าความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ของหอสมุดกลางเพียงเล็กน้อย และปัจจัยที่มีความพึงพอใจค่อนข้างสูงมีเพียง 3 ปัจจัย คือ

ปัจจัยผู้ร่วมงาน การบริการสังคม และความสำเร็จในการทำงาน สำหรับปัจจัยที่มีความพึงพอใจค่อนข้างต่ำมีถึง 4 ปัจจัย คือความก้าวหน้าในการทำงาน นโยบาย และการปฏิบัติงานในท้องสมุค ความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และค่าตอบแทน

เปล่งศรี อิงคนินันท์ (2526) พบว่า ระดับความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก บรรณารักษ์ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน และพบว่า บรรณารักษ์ในส่วนกลางมีความพึงพอใจน้อยในปัจจัยการได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า และเงินเดือน ส่วนบรรณารักษ์ในส่วนภูมิกานั้นพึงพอใจน้อย 2 ปัจจัย คือปัจจัยการได้รับการยอมรับนับถือกับความก้าวหน้า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมเรียงลำดับดังนี้ ความก้าวหน้า ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความมั่นคงในการทำงาน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน เงินเดือน

ศรีเรือน โกศลวิวัฒน์ (2526) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณภาพการทำงาน กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีความพึงพอใจในการทำงานในปัจจัยลักษณะงาน การปกครองบังคับบัญชา ค่าตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง และเพื่อนร่วมงานโดยส่วนรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ทั้ง 3 กลุ่ม จำแนกตามลักษณะหน้าที่งาน ระดับการศึกษา อายุการเป็นบรรณารักษ์ และสถานภาพสมรสที่ต่างกัน พบว่า โดยส่วนรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง แต่บรรณารักษ์ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในการทำงานในปัจจัยลักษณะงานเป็นอันดับแรก และมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการปกครองบังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน การเลื่อนตำแหน่ง และค่าตอบแทน

คุณพลรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2529) ได้ศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการรับผิดชอบต่องานห้องสมุดของอาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า อาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกคนเคยมีประสบการณ์ในงานห้องสมุด

และสามารถนำประสบการณ์มาใช้เป็นประโยชน์ในการสอนวิชาต่าง ๆ อาจารย์ประจำทุกคนเคยปฏิบัติงานห้องสมุดของสถาบันที่สังกัด แต่ปัจจุบันมีอาจารย์เพียงร้อยละ 39.47 เท่านั้นที่ยังคงปฏิบัติงานที่อาจารย์ประจำใช้เวลาส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานในห้องสมุด มีข้อได้เปรียบ คือสามารถให้ประสบการณ์ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่องานสอนได้ความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้น มีโอกาสใช้ห้องสมุดมากกว่าอาจารย์อื่น มีสิทธิสั่งงานเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เช่นเดียวกับบรรณารักษ์ มีสิทธิออกความเห็นเรื่องนโยบายของห้องสมุด มีสิทธิได้รับผลตอบแทนจากมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับบรรณารักษ์ได้รับ ได้รับเงินตอบแทนเป็นอัตราที่แน่นอน มีโอกาสได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของห้องสมุดได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ ได้รับการยกเว้นงานในหน้าที่ของอาจารย์โดยทั่วไป บางประการ มีโอกาสพบปะกับนักศึกษามากขึ้น ทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องของห้องสมุด สามารถปรับปรุงบริการได้ ส่วนข้อเสียเปรียบ ได้แก่ อาจารย์มีเวลาเตรียมการสอนและค้นคว้าหาความรู้ เวลาให้นักศึกษาและเวลาในการติดตามผลการสอนของตนน้อยลง ไม่มีเวลาหยุดพักระหว่างภาคการศึกษา ไม่ได้รับความสนใจจากห้องสมุดเท่าที่ควร

ชวนพิศ พรหมย์ (2528) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ผลิตผลงานทางวิชาการมีจำนวนต่ำกว่าผู้ไม่ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ บรรณารักษ์ที่มีวุฒิปริญญาโท ผลิตผลงานทางวิชาการมากที่สุด มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นบรรณารักษ์หรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ รองลงมาคือหัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหาร บัณฑิตที่ทำให้บรรณารักษ์ผลิตผลงาน คือต้องการศึกษาหาเทคนิค และวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ผลิตผลงานในรูปของบทความวารสารมากที่สุด ผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่เผยแพร่โดยห้องสมุดที่สังกัด ปัญหาในการผลิตผลงานคือการไม่มีเวลา เนื่องจากงานที่ต้องทำให้ห้องสมุดมีมาก บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเห็นว่าผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการวิชาการ กรรมการส่งเสริมการวิจัยของห้องสมุดและมหาวิทยาลัย

ศรีสมร คุณากรบดินทร์ (2524) พบว่า โดยส่วนรวมแล้วนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีกับบรรณารักษ์มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพบรรณารักษ์

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และบรรณารักษ์มีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน และพบว่า บรรณารักษ์ของสมาคมมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูมีทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์แตกต่างกัน โดยบรรณารักษ์ของสมาคมวิทยาลัยครูมีทัศนคติที่ดีกว่าบรรณารักษ์ของสมาคมวิทยาลัย

1.3.3 นิสิตช่วยงานห้องสมุด

อาภา อมรัชกุล (2515) พบว่า บรรณารักษ์เห็นว่านักเรียน นิสิต นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดจำเป็นแก่ห้องสมุดมาก และเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดบรรณารักษ์เป็นผู้ทำการคัดเลือกด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยพิจารณาผู้ที่สนใจจะทำงานห้องสมุด และมีความประพฤติเรียบร้อย ในระดับวิทยาลัยและวิทยาลัยการศึกษา นักเรียน นิสิต นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดจะมีชั่วโมงการทำงานมากกว่านักเรียน นิสิต นักศึกษาช่วยงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ก่อนจะทำงานจะได้รับการฝึกงาน การเปลี่ยนตัวนักเรียน นิสิต นักศึกษาช่วยงานนั้นมักจะทำตอนสิ้นภาคหนึ่ง ๆ ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้เงินค่าตอบแทน หน้าที่ที่มอบหมายให้ทำเป็นงานพื้นฐานประจำวัน ไม่ต้องใช้วิชาการทางบรรณารักษศาสตร์มากนัก ปัญหาที่พบในเรื่องความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ที่มอบหมายให้ทำ ส่วนนักเรียน นิสิต นักศึกษาช่วยงานห้องสมุดพบปัญหาในเรื่องบรรณารักษ์แบ่งงานให้ไม่เท่ากัน และไม่ใครมีเวลาประชุมแบ่งงานและชี้แจงรายละเอียดของงาน

1.4 การประชาสัมพันธ์

สงครี ศิษฐ์แก้ว (2527) พบว่า ผู้ใช้ต่างกลุ่มกันส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นบางรูปแบบและวิธีการซึ่งอาจารย์และนิสิตเห็นว่า ในด้านรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนความคาดหวังนั้นอาจารย์เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมีความเหมาะสมมากกว่าความเห็นของนิสิต แต่นิสิตมีความคาดหวังสูงกว่าความคาดหวังของอาจารย์ ผู้ใช้ที่มีอายุการศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยมีความคาดหวังสูงกว่าผู้ใช้ที่มีอายุการศึกษาในมหาวิทยาลัยมาก รูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่ผู้ใช้รับทราบน้อย ได้แก่ การนำชมห้องสมุดโดย

ใช้สไลด์ และการเผยแพร่สารบาญความใหม่

1.5 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

จิระ อินทรโกสม (2524) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่อนุญาตให้บุคลากร และนักศึกษาของสถาบันและนอกสถาบันใช้ทรัพยากรในห้องสมุด แต่การยืมส่วนใหญ่จะให้ บุคลากรสถาบันยืมได้ รองลงมาให้นักศึกษาอื่นยืมได้ เฉพาะกรณียืมระหว่างห้องสมุดเท่านั้น มีบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทางโทรศัพท์ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีความร่วมมือกัน ระหว่างห้องสมุดคณะและหอสมุดกลางในสถาบันเดียวกัน มีห้องสมุดส่วนน้อยที่มีความร่วมมือ กับห้องสมุดคณะ และหอสมุดกลางทางสถาบัน ห้องสมุดส่วนใหญ่เห็นสมควรให้มีความร่วมมือ ระหว่างห้องสมุดทุกประเภทไม่จำกัดเฉพาะห้องสมุดมหาวิทยาลัย ปัญหาที่พบ คือห้องสมุด ชาติทรัพยากรและบุคลากร ขาดยานพาหนะและงบประมาณในการดำเนินการ

อัมพร บัณฑิต และวิสัย อัครศิษยา (2529) พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดและ บรรณารักษ์ปฏิบัติการทำงานความร่วมมือระหว่างห้องสมุดเห็นความสำคัญของความร่วมมือ ระหว่างห้องสมุด ทุกกลุ่มงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของความร่วมมือในกลุ่มที่ตน ดังักมากที่สุด และประสบผลสำเร็จในการร่วมมือระหว่างห้องสมุดโดยเฉพาะกลุ่มวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการ ปัญหาในการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ มีปัญหาระดับกลาง

คณะอนุกรรมการวารสาร (2529) ได้สำรวจผลการดำเนินงานโครงการ แลกเปลี่ยนบัตรครชนีวารสาร พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีคุณสมบัติปฏิบัติ แต่แบ่งรายชื่อ วารสารกันทำครชนีวารสาร ทำให้บุคลากรใช้เวลาอันน้อยลง ในการวิเคราะห์เนื้อหา บทความและกำหนดหัวเรื่องแต่ต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความถูกต้องของรายการ ครชนีมากขึ้น ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องใช้เวลากับงานครชนีวารสารเพิ่มขึ้น วารสารสาขา สังคมศาสตร์มีการจัดทำและบอกรับมากที่สุด ส่วนวัสดุอุปกรณ์ในการทำครชนีวารสารต้อง ใช้เพิ่มขึ้น และงานบริการครชนีวารสารไม่รวดเร็วเท่าที่ควร โครงการแลกเปลี่ยนบัตร ครชนีวารสารมีผลดีด้านการลดความซ้ำซ้อนในการทำครชนี ส่วนปัญหาที่พบบุคลากรต้อง ใช้เวลาเพิ่มขึ้น ขาดคู่มือการให้หัวเรื่องที่เป็นแนวเดียวกัน และห้องสมุดประมาณครึ่งหนึ่ง นำบัตรครชนีมาแลกเปลี่ยนซ้ำ

2. งานด้านเทคนิค

2.1 งานเทคนิคทั่วไป

ฉันทิกา ศรีโปฏก (2525) ได้วิเคราะห์งานเทคนิคสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปรากฏว่า การจัดหาหนังสือและวัสดุการศึกษาอื่น ๆ และการวิเคราะห์ทำบัตรรายการเป็นกิจกรรมที่บุคลากรระดับวิชาชีพเป็นผู้ปฏิบัติ รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรระดับพนักงานห้องสมุด ส่วนการเย็บเล่มและซ่อมหนังสือเป็นกิจกรรมที่บุคลากรระดับเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติส่วนมากในการวิเคราะห์หาจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงาน พบว่าการจัดหาหนังสือและวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ควรใช้บุคลากรระดับวิชาชีพจำนวน 4 คน บุคลากรที่ไม่ใช่ระดับวิชาชีพจำนวน 4 คน จากปริมาณวัสดุที่ห้องสมุดได้รับประมาณปีละ 12,335 ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์และทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศควรใช้บุคลากรระดับวิชาชีพจำนวน 4 คน จากปริมาณวัสดุที่ห้องสมุดได้รับประมาณปีละ 12,335 ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์และทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศควรใช้บุคลากรระดับวิชาชีพจำนวน 5 คน บุคลากรไม่ใช่วิชาชีพ 5 คน จากปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติประมาณปีละ 5930 ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย (รวมทั้งการเย็บเล่ม และการซ่อมหนังสือ) ควรใช้บุคลากรระดับวิชาชีพจำนวน 6 คน บุคลากรที่ไม่ใช่ระดับวิชาชีพจำนวน 9 คน จากปริมาณงานที่ต้องการวิเคราะห์และทำบัตรรายการประมาณ 5,692 ชื่อเรื่อง และจากปริมาณหนังสือที่ต้องการการเย็บเล่ม และซ่อมหนังสือประมาณปีละ 4,447 เล่ม

สมร จิตราทร (2525) ได้ศึกษาการดำเนินงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า บรรณารักษ์เห็นด้วยในการจัดหาหนังสือปกอ่อนประเภทวิชาการ ตำรา และบันเทิง ในการดำเนินงานทางเทคนิคนี้ ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือปกอ่อนประเภทวิชาการ และสารคดี มีการกำหนดสัญลักษณ์แตกต่างกัน เช่น ป หนังสือปกอ่อน พ หนังสือปกแข็ง ก หรือ SC = Story Collection หรือ NF = Non Fiction แผนการให้เลขหมู่หนังสือ ส่วนหนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิงส่วนใหญ่จะกำหนดสัญลักษณ์ P = Fic หรือ FIC

แผนการให้เลขหมู่ การจัดเก็บส่วนใหญ่จะจัดเก็บบนชั้นปนกับหนังสือปกแข็ง โดยจัดเรียงตามเลขเรียกหนังสือ หรือตามชื่อผู้แต่งหรือชื่อสกุลผู้แต่ง วิธีจัดเก็บที่เหมาะสมนั้นเป็นการจัดเก็บหนังสือปกอ่อนประเภทวิชาการ และสารคดีไว้กับหนังสือปกแข็ง ส่วนหนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิงแยกต่างหาก ผู้ใช้ส่วนใหญ่จะใช้หนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิงมากกว่าหนังสือวิชาการและสารคดี

ปิยนารถ สงวนมณี (2524) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่จัดทำคู่มือปฏิบัติงานมี 8 แห่ง หัวหน้าบรรณารักษ์และหัวหน้าแผนกเห็นว่าคู่มือปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานโดยเป็นเครื่องมือช่วยอธิบายและมอบหมายงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานใหม่ การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเขียนการปฏิบัติงาน คำแนะนำของคู่มือปฏิบัติงานมีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อความทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดการบริหารงานในด้านการปฏิบัติงานและในด้านงบประมาณ บุคลากรและหน้าที่ขอบเขตของการทำงานต่าง ๆ

2.2 ศูนย์บริการทางเทคนิค

ลัดดา เหมทานนท์ (2514) พบว่า บรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์เห็นด้วยในการจัดตั้งห้องสมุดศูนย์กลาง สำหรับงานเทคนิคในห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาโดยให้จัดตั้งขึ้นที่ห้องสมุดวิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยม ซึ่งการจัดตั้งจะทุนค่าใช้จ่าย เวลา กำลังคน และจะแก้ปัญหาเรื่องทำบัตรรายการไม่ทันได้

2.3 การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด

พูลสุข ศรีภิรมย์ (2516) ปรากฏว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจัดงานจัดหาเป็นแผนกหนึ่งของงานห้องสมุด มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำหน้าที่หลักของแผนกจัดหาคือการเลือกหนังสือ การสั่งซื้อ การขอรับบริจาคและการแลกเปลี่ยนหนังสือกับสถาบันอื่น การจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดส่วนมากใช้วิธีสั่งซื้อและหนังสือภาษาต่างประเทศจะสั่งซื้อจากตัวแทนจำหน่ายในประเทศ ปัญหาที่สำคัญคือขาดแคลนงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ หนังสือภาษาไทยมีน้อยเกินไป ต้องอาศัยหนังสือภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีปัญหามากในการสั่งซื้อ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือขาดแคลนคู่มือในการเลือกซื้อและ

มีปัญหาในเรื่องระเบียบการใช้จ่ายของทางราชการทำให้จัดหาหนังสือได้ล่าช้า

จรี อุดมรัตน์ (2527) พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเรียกงานจัดหาว่าหน่วยงานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด บางแห่งถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งของงานเทคนิคในจำนวนเท่ากันได้แยกหน่วยงานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดเป็นอิสระไม่ต้องอยู่ในหน่วยงานเทคนิค บุคคลในหน่วยงานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดมีจำนวนสูงสุด 10 คน ต่ำสุดมีเพียง 1 คน ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมา มีวุฒิปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่จะไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ให้อาจารย์เป็นผู้คัดเลือกและบรรณารักษ์จัดหาเป็นผู้เลือกเอง คู่มือในการเลือกที่ใช่มากได้แก่รายชื่อ Catalog และใบปลิวโฆษณาจากสำนักพิมพ์และยูเทนจำหน่ายส่งมาให้ห้องสมุด การจัดซื้อทรัพยากรภาษาต่างประเทศจะสั่งซื้อผ่านร้านค้าเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วิธีเขียนจดหมายสั่งซื้อพร้อมทั้งรายชื่อที่ต้องการ ส่วนสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือตัวเขียน หนังสือหายาก สิ่งพิมพ์รัฐบาล จะขอรับบริจาคจากผู้จัดทำ

นางนวล ลำชา (2514) พบว่าการจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดวิทยาลัย วิชาการศึกษาจ่ายเงินค่าหนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าหนังสือภาษาไทย แต่ได้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ และซื้อมากในหมวดวิชาใหญ่ 3 หมวดวิชาคือ หมวดสังคมศาสตร์ หมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และหมวดประวัติศาสตร์ ส่วนการใช้นั้นมีการใช้ในหมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มากที่สุด รองลงมาคือหมวดสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวรรณคดี

บุญศิริ สุวรรณเพชร (2523) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแผนการจัดหาวัสดุห้องสมุดของบรรณารักษ์กับความต้องการใช้วัสดุห้องสมุดของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัย เอกชนพบว่าบรรณารักษ์มีแผนการจัดหาวัสดุห้องสมุดโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางมีแผนการจัดหาหนังสือธุรกิจ บัญชี การบริหารมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนความต้องการใช้วัสดุห้องสมุด โดยส่วนรวมของนักศึกษาระดับปานกลาง โดยต้องการใช้หนังสือสังคมวิทยามากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนความต้องการของอาจารย์อยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการใช้หนังสือสังคมวิทยามากเป็นอันดับหนึ่ง และพบว่าแผนการจัดหาวัสดุห้องสมุดของบรรณารักษ์กับความต้องการใช้วัสดุของห้องสมุดของนักศึกษาแตกต่างกันเช่นเดียวกัน และแผนการจัดหาวัสดุ

ห้องสมุดของบรรณารักษ์กับความต้องการใช้วัสดุของอาจารย์นั้นแตกต่างกัน

กุดวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2528) พบว่าการจัดหาหนังสือของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความสัมพันธ์กับการใช้หนังสือ และพบว่าการจัดซื้อหนังสือภาษาไทยมากกว่า ภาษาต่างประเทศ โดยจัดซื้อในหมวดสังคมศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี และวิทยาศาสตร์ ส่วนภาษาอังกฤษจัดซื้อมากในหมวดสังคมศาสตร์ หมวดวิทยาศาสตร์ และหมวดภาษาและวรรณคดี ส่วนการใช้นั้นพบว่าการใช้หนังสือภาษาไทยมากที่สุดในหมวดสังคมศาสตร์ แต่ภาษาต่างประเทศมีการใช้หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์มากที่สุด

ปราณี กิ่งนาพัน (2520) พบว่า บรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาของห้องสมุดวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยมีความสนใจและความต้องการคัดคณัณแนนวนิจารณหนังสือในวารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน โดยต้องการให้คณัณแนนวนและวิจารณ์หนังสือบอกชื่อนผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และราคาของหนังสือที่แนนวนามากที่สุด บรรณารักษ์ส่วนใหญ่อ่านคณัณแนนวน และวิจารณ์หนังสือเป็นประจำมีความเชื่อมั่นในคำวิจารณ์และข้อคิดเป็นในระดับปานกลาง และเห็นว่าลักษณะการวิจารณ์มุ่งโฆษณาเพื่อการจำหน่ายหนังสือเป็นสำคัญ บรรณารักษ์เห็นว่าการให้รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือที่แนนวนน้อยเกินไป แนวน่าเข้าไม่ทันต่อเวลาที่หนังสือออกจำหน่าย ควรแนนวนเป็นคราวละ 4-6 เล่ม

กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ (2528) พบว่า ร้านจำหน่ายหนังสือส่วนใหญ่จำหน่ายหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ร้านที่จำหน่ายหนังสือภาษาไทยส่วนมากจำหน่ายหนังสือสาขาวิชาความรู้ทั่วไปรองลงมาคือ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีการประชาสัมพันธ์โดยส่งรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุด แต่มีกำหนดออกไม่สม่ำเสมอ ส่วนใหญ่ให้ส่วนลดแก่ห้องสมุด 10 เปอร์เซ็นต์ ช่วงที่ลดมากที่สุด คือในเดือนธันวาคม การจัดส่งนั้นห้องสมุดในส่วนกลางจะใช้วิธีให้พนักงานขายไปส่งด้วยตนเองหรือบรรณารักษ์มารับเอง ส่วนห้องสมุดในส่วนภูมิภาคจัดส่งโดยใช้บริการขนส่งของเอกชนโดยไม่คิดมูลค่าในการจัดส่ง ส่วนปัญหาด้านการสั่งซื้อด้านการประชาสัมพันธ์หนังสือกับห้องสมุด ด้านการนำหนังสือไปเสนอคณัณคิดราคาและส่วนลด ด้านการเบิกจ่าย ด้านการจัดส่ง เปลี่ยนและรับคืน และด้านการสั่งซื้อหนังสือจากต่างประเทศ พบว่าของร้านจำหน่ายหนังสือที่ประสมมาจากกระบวนการจัดหาของห้องสมุดในส่วนกลางและส่วน

ภูมิภาคไม่แตกต่างกัน

เสน่ห์ เข็มหนู (2528) พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่า อาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม แต่ทั้ง 2 กลุ่ม เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือไม่แตกต่างกัน อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัดระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานเห็นความสำคัญของบทบาทห้องสมุด และเห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือไม่แตกต่างกัน ปัญหาในการมีส่วนร่วมเพราะไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือและไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากสำนักหอสมุดกลาง ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออาจารย์ส่วนใหญ่พิจารณาจากตัวเล่มจริงที่ร้านจำหน่ายหนังสือ รองลงไปคือรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้ และต้องการให้สำนักหอสมุดกลางส่งรายชื่อหนังสือไปให้พิจารณาคัดเลือก ปัญหาในการเลือกหนังสือเพื่อเสนอให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ อาจารย์เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือไม่มีโอกาสได้เห็นตัวเล่มหนังสือและขาดคู่มือในการเลือกหนังสือ

2.4 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ

ศุภลักษณ์ รัตนมณีฉัตร (2522) พบว่างานจัดหมู่และทำบัตรรายการของห้องสมุดเป็นหน่วยงานย่อยของงานเทคนิค มีสถานภาพแตกต่างกันเป็นฝ่ายงาน แผนก และหน่วยงาน ห้องสมุด 5 ใน 9 แห่งแบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยกับฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหมู่และทำบัตรรายการตั้งแต่การกำหนดเลขหมู่หนังสือ ทำบัตรรายการผลิตบัตรรายการครบชุดจนหนังสือออกให้บริการ มีการจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ และเก็บสถิติงานในฝ่าย หัวหน้าฝ่ายจะมีหน้าที่เฉพาะการบริหารค่านจัดหมู่และทำบัตรรายการที่เป็นนโยบายแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นงานบริหารในฝ่ายเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบการทำงานประมาณและการคัดเลือกบุคลากรของฝ่ายแต่อย่างใด และไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอนในการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ บรรณาธิการในฝ่ายมีอิสระในการเลือกหนังสือที่นำมาจัดหมู่และทำบัตรรายการด้วยตนเอง และไม่มีการกำหนดปริมาณงานที่จะต้องทำ ฝ่ายจัดหมู่และ

ทำบัตรรายการส่วนใหญ่มีขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบคล้ายคลึงกัน ปัญหาที่ฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการทุกแห่งคือมีบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และบรรณารักษ์ไม่ได้ทำงานในฝ่ายเต็มเวลา

ประยงค์ (โรจน์วนิช) พัฒนกิจจำภู (2519) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยนิยมใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน รองลงมาได้แก่ระบบทศนิยมของคิวดี และระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันใช้ที่หอสมุดศิริราชเพียงอย่างเดียว คำนวณบุคลากรพบว่า มีบุคลากร 3 ประเภทคือ อาจารย์ในแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ อาจารย์ของหอสมุดกลาง และบรรณารักษ์หอสมุดกลางซึ่งมีจำนวนมากที่สุด มีการบริหารงานของฝ่ายจัดหมู่และทำบัตรรายการเป็นแบบรวมแบบแยก ปฏิบัติงานสูงสุดใน 1 วันคือ 8 ชั่วโมง หัวเรื่องที่ใช้นั้นได้แก่ หัวเรื่องภาษาไทยของสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย และหัวเรื่องของหนังสือภาษาต่างประเทศ ได้แก่ หัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ตารางเลขที่ใช้ส่วนใช้ตารางเลขหนังสือของ คัดเตอร์แซนบอร์น บรรณารักษ์เห็นว่าหมวดสังคมศาสตร์ กำหนดเลขหมู่ได้ยากที่สุด ปัญหาที่พบคือความบกพร่องของระบบจัดหมู่หนังสือที่ใช้อยู่ บรรณารักษ์ไม่มีความรู้พื้นฐาน และไม่เข้าใจลักษณะของเนื้อหาบางวิชา บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่อื่น ทำให้ไม่มีเวลาในการทำบัตรรายการอย่างเพียงพอ และหนังสือบางเรื่องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ไม่ชัดเจน

เกื้อกูล วิชชุทกุล (2523) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของเลขหมู่ในระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวดี ระบบทศนิยมของคิวดี หมวดพุทธศาสนา กับระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันแก้ไขเพิ่มเติม สำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย พบว่า ระบบหอสมุดสภาอเมริกันมีสัญลักษณ์ที่ใช้กับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยมากที่สุด แต่การเรียงลำดับเลขหมู่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และมีการใช้สัญลักษณ์ไม่ถูกต้องอยู่มากคือในเรื่องเดียวกันได้มีสัญลักษณ์ต่าง ๆ กัน ในขณะที่เรื่องต่างกันใช้สัญลักษณ์เดียวกันมากที่สุดได้แก่ ระบบทศนิยมของคิวดี และพบว่าระบบการจัดหมู่ทั้ง 3 ระบบไม่ได้ให้ความสำคัญสำหรับพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นหัวใจของพุทธศาสนา

อัมพร ทีชะระ (2510) ได้เสนอในการพิจารณาการคัดลอกข้อความจากหน้าปกในมาทำบัตรรายการ ได้เสนอตารางเลขเรียกหนังสือภาษาไทยแบบสำเร็จรูปซึ่ง

ดัดแปลงมาจากเลขเรียกหนังสือของหอสมุดแห่งชาติ ได้เสนอแนะการลงรายการผู้แต่ง สำหรับผู้แต่งคนไทย และรายการบรรณิกษ์ หมายเหตุ แนวสืบค้น เพื่อให้เหมาะสมกับการผลิตหนังสือในประเทศไทย

รำภา กุลสมบุรณ์ (2514) ได้ศึกษาถึงความเป็นมาของบรรณาคักดิ์ และนามบรรณาคักดิ์ ขุนนางไทย องค์ประกอบยศขุนนางไทย และการเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง ขุนนางในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ยุคหลัง ความแตกต่างระหว่างบรรณาคักดิ์ขุนนางไทยกับของต่างประเทศ ตลอดจนการลงรายการสำคัญ ๆ เกี่ยวกับชื่อผู้แต่งที่เป็นขุนนางต่างประเทศสำหรับบัตรรายการหนังสือภาษาไทย และปัญหาการลงรายการชื่อผู้แต่งและหัวเรื่อง นามบรรณาคักดิ์ขุนนางไทย

วิภา คำรงโกศากุล (2524) ได้เสนอรูปแบบที่เหมาะสมของการลงรายการผู้แต่งที่เป็นนิติบุคคลในการทำบัตรรายการภาษาไทย ให้ลงชื่อนิติบุคคลโดยตรงโดยลงหน่วยงานใหญ่สุดตามด้วยหน่วยงานที่ผลิตสิ่งพิมพ์นั้นโดยตรง ส่วนนิติบุคคลที่ใช้คำแสดงฐานะซ้อนกันเช่น สำนักงานมูลนิธิ สมาคมมูลนิธิ ฯลฯ เสนอให้ใช้ชื่อเฉพาะของนิติบุคคลนั้นลงเป็นรายการแรกแล้วตามด้วยคำแสดงฐานะทั้งหมด ให้ใช้ชื่อเฉพาะสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ผิดแยกไปจากหน่วยงานอื่นในสังกัดเดียวกัน เช่น สโมสรทหารผ่านศึก ใช้เป็นทหารผ่านศึก, สโมสร ส่วนการลงรายการชื่อนิติบุคคลควรกลับเอาคำแสดงฐานะไปไว้ท้ายชื่อเฉพาะให้เหมือนกัน นิติบุคคลที่ใช้ชื่อเหมือนกันหรือคล้ายกันเช่น โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ลงรายการดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงเรียนสาธิตและที่เกี่ยวกับความขัดแย้งของรูปแบบนิติบุคคลหนึ่ง ๆ มีรูปแบบที่แตกต่างกันนั้น หน่วยงานหลักและมีหน่วยงานรอง ให้ลงชื่อหน่วยงานรองนั้นกำกับไว้ด้วย เช่น ชลบุรี, อำเภอศรีราชา ชลบุรี, เทศบาลเมือง การคัดส่วนประกอบของนิติบุคคลเช่น กรุงเทพฯจำกัด, ธนาคาร ให้เหลือเพียงกรุงเทพฯ, ธนาคาร และการลงชื่อหน่วยงานที่มีการแบ่งเขตตามภูมิศาสตร์ให้ลงรายการดังนี้ เขตการศึกษา 1, นครปฐม หรือศึกษาธิการเขต 2, สำนักงาน, ยะลา

สุพัตรา บรรจงแถม (2527) พบว่า หอสมุดมหาวิทยาลัยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การลงรายการหนังสือชุดภาษาไทยแตกต่างกันทั้งในด้านนโยบายและข้อมูลในการ

ลงรายการ ห้องสมุดส่วนใหญ่จะใช้นั่งถือหลักเกณฑ์การลงรายการทั้งภาษาไทยและภาษา
ต่างประเทศควบคู่กันไป 2 เล่ม ดังนั้นนโยบายในการจัดทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย
ส่วนใหญ่จัดทำรายการเฉพาะเล่ม และทำบัตรเพิ่มชื่อหนังสือชุด โดยมีนโยบายจัดทำบัตร
เพิ่มชื่อหนังสือภาษาไทย เฉพาะหนังสือชุดของสถาบันการศึกษามีบางห้องสมุดที่มีนโยบาย
จัดทำบัตรเพิ่มชื่อหนังสือภาษาไทยทุกชื่อชุด และทำบัตรเพิ่มให้กับหนังสือทุกชื่อเรื่องที่อยู่ใน
ชุดเดียวกัน คำนการลงรายการหนังสือชุดภาษาไทยนั้นส่วนใหญ่นิยมลงรายการหลักด้วย
ชื่อผู้แต่งที่เป็นบุคคล ลงรายการชื่อเรื่องด้วยชื่อเรื่องเฉพาะแต่ละเล่ม และลงรายการชื่อ
หนังสือชุดด้วยชื่อหนังสือชุดและเล่มที่หรือลำดับที่ของหนังสือชุด ส่วนการลงรายการในบัตรเพิ่ม
ชื่อหนังสือชุด ห้องสมุดส่วนใหญ่จะลงรายการเพิ่มด้วย ชื่อหนังสือชุดและเล่มที่หรือลำดับที่
ของหนังสือชุดไม่มีห้องสมุดแห่งใดลงรายการหนังสือชุดภาษาไทยสมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์การทำ
บัตรรายการแบบแองโกล-อเมริกัน ฉบับครั้งที่ 2

นฤศย์ นิมสมบุรณ์ (2528) ได้ศึกษาเลขผู้แต่งสำหรับหนังสือภาษาไทยที่ใช้
กับการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน พบว่า ตารางเลขผู้แต่งสำหรับหนังสือ
ภาษาไทยของหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเลขผู้แต่งของหอสมุดแห่งชาติมีองค์
ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับตารางเลขผู้แต่ง 3 ตัวของคัทเทอร์ แชนบอร์น ตารางเลขผู้แต่ง
สำหรับหนังสือภาษาไทยแบบของหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีโครงสร้างเช่นเดียวกับ
เลขผู้แต่งของระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และเป็นตารางเลขผู้แต่งที่บรรณารักษ์นิยมมาก
ที่สุด เพราะว่ามีคามยืดหยุ่นในกรณีที่เลขผู้แต่งซ้ำซ้อนกัน และใช้ง่ายโดยมีอักษรย่อของชื่อ
ผู้แต่งและตัวเลขเพียง 1 หรือ 2 ตัวเท่านั้น

รัตนา เทชามหาชัย (2528) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
ส่วนใหญ่ใช้หลักการลงรายการ AACR II ในการลงรายการในบัตรรายการโสตทัศนวัสดุ
โดยการใส่รหัสหรืออักษรย่อแสดงประเภทของโสตทัศนวัสดุร่วมกับเลขทะเบียน คู่มือการให้
หัวเรื่องวัสดุภาษาต่างประเทศใช้หัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ส่วนภาษาไทยใช้
หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และคู่มือการให้หัวเรื่อง
ของหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และใช้ทั้งสองเล่มประกอบกัน ห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบ

ปัญหามากคือความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลที่ใช้ในการลงรายการ และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาหรือประกอบการทำบัตรรายการโศกทัศน์วัสดุไม่เพียงพอ

ไพพรรณ ไพบูลย์ศรีนคร (2518) ได้ศึกษาหัวเรื่องหมวดวิชาการศึกษา ที่มีชื่ออยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 7 แห่งมีทั้งหมด 625 หัวเรื่อง ส่วนหัวเรื่องที่มีขอบข่ายเนื้อหาเดียวกัน แต่ใช้คำหรือวลีต่างกันปรากฏว่ามีหัวเรื่องที่ได้รับการนิยามทั้งหมด 83 หัวเรื่อง และหัวเรื่องที่ห้องสมุดทั้ง 7 แห่งใช้คำหรือวลีเดียวกันหรือมีใช้เพียงบางแห่งรวมทั้งสิ้น 107 หัวเรื่อง ซึ่งเห็นว่าเหมาะสมทุกหัวเรื่อง พบว่า ผู้ใช้มีปัญหาในการใช้บัตรหัวเรื่องภาษาไทยมากพอควร ปัญหาที่สำคัญคือ คำที่ต้องการค้นไม่มีในบัตรรายการ และไม่ทราบ จะค้นที่คำไหน หัวเรื่องบางหัวเรื่องถึงแม้จะเป็นคำที่นิยมใช้แต่ในปัจจุบันนักการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงใหม่ เช่นคำว่า "ทัศนคติ" เปลี่ยนเป็น "เจตคติ" จึงควรทำบัตรโยงให้ผู้ใช้ทราบ

อุบลวรรณ ปิตีพัฒนะโหมิก (2518) พบว่า ปัญหาสำคัญของหัวเรื่องภาษาไทยคือขาดหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องที่ทันสมัย หัวเรื่องที่หนังสือคู่มือกำหนดไว้ไม่พอใช้ การโยงข้อความที่มีช้อย่น้อย ปัญหาการกำหนดคำที่จะใช้เป็นหัวเรื่องขาดความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์ที่ให้หัวเรื่องภาษาไทยในห้องสมุดต่าง ๆ ขาดหัวเรื่องเฉพาะวิชา และปัญหาของผู้ใช้ห้องสมุดในการใช้หัวเรื่องจากบัตรรายการ และจากการสำรวจและรวบรวมหัวเรื่องภาษาไทยของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 10 แห่ง เฉพาะหัวเรื่องที่เพิ่มเติมและแตกต่างกัน นำจำนวนหัวเรื่องทั้งสิ้น 6,241 หัวเรื่อง ในจำนวนนี้เป็นหัวเรื่องที่มีปัญหาแตกต่างกัน 314 กรณี กลุ่มที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มที่ใช้คำหรือวลีต่างกันแต่มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน

นิรมล ทรายเจริญ (2519) ได้ศึกษาหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อยของหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย พบว่า หัวเรื่องของหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่ห้องสมุดต่าง ๆ ใช้เหมือนกับหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยฉบับของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยมี 158 หัวเรื่อง ซึ่งยังไม่ได้แบ่งตามลักษณะวิธีเขียน แบ่งตามประเทศ และไม่รวมหัวเรื่องที่เป็นวิสามานยนาม และสามานยนาม พบว่า หัวเรื่องบางหัวเรื่องที่ห้องสมุดมีหนังสือจำนวน

น้อย บรรณารักษ์ไม่จำเป็นต้องใช้คำว่า "ไทย" ตามหลักก็ได้ เช่น แหล่งเสื่อมโทรม-ไทย ควรใช้เพียงคำว่า แหล่งเสื่อมโทรม ส่วนหัวเรื่องที่มีความหมายใกล้เคียงกัน การเลือกใช้ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทของหนังสือของห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้และพบว่าคู่มือการกำหนดหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ

การรวบรวม เจียมเพิ่มพูล (2526) พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือและเอกสารในสาขาวิชาประชากรศาสตร์ คือ ปัญหาขาดแคลนคู่มือการให้หัวเรื่อง หัวเรื่องในหนังสือมีใช้ไม่เพียงพอ หนังสือคู่มือที่มีอยู่ไม่ทันสมัย ศัพท์บางคำที่แปลจากภาษาต่างประเทศผู้ใช้ไม่รู้จัก การเลือกใช้คำที่เกะตึกเหมาะสม ขาดความร่วมมือกันระหว่างบรรณารักษ์ในการให้หัวเรื่อง ไม่มีการจัดทำบัญชีหัวเรื่องเพิ่มเติม หัวเรื่องที่กำหนดขึ้นเป็นคำที่ผู้ใช้ไม่คุ้นเคย และจากการนำหัวเรื่องในสาขาประชากรศาสตร์ไปสอบถามผู้ใช้พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งหัวเรื่องที่เหมาะสมนั้นมีลักษณะการใช้คำแบบสามัญธรรมดาเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการใช้คำกลับคำหรือใช้หัวเรื่องย่อยประกอบหัวเรื่องใหญ่

ทวงเพชร พนทิกุล (2527) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดหัวเรื่องย่อยตามหัวเรื่องใหญ่ "ภาษาไทย" พบว่า คำหรือวลีที่ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยเห็นสมควรกำหนดเป็นหัวเรื่องย่อยนั้นมีทั้งหมด 218 หัวเรื่องย่อย ซึ่งให้รายละเอียดในสาขาวิชาภาษาไทยมาก บัญชีหัวเรื่องย่อยจะเหมาะสมกับห้องสมุดที่เป็นห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาหรือห้องสมุดที่มีเอกสารภาษาไทยจำนวนมาก ส่วนหัวเรื่องย่อยที่ขึ้นต้นคำว่า "คำ" ให้ตัดคำว่า "คำ" ออกเมื่อพิจารณาแล้วความหมายยังคงเดิม และควรทำบัตรโยงหัวเรื่องที่เป็นคำมาจากภาษาต่างประเทศที่มีการกำหนดคำไว้แตกต่างกัน

ศิริภรณ์ วิธินันท์ภักดิ์ (2528) ได้ศึกษาการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาพลศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหัวเรื่องที่เหมาะสมที่จะนำมากำหนดเป็นหัวเรื่องมี 434 หัวเรื่อง บางหัวเรื่องมีการกำหนดหัวเรื่องย่อยไว้อย่างละเอียด เช่น เทนนิส ฟุตบอล และวอลเลย์บอลขึ้นต้นด้วยคำว่า "การ" มีจำนวนมาก ผู้วิจัยเสนอให้ตัดคำว่า "การ" ออกเมื่อคำนั้น ๆ ยังสื่อความหมายคงเดิมและพบว่ามักมีคำที่มีลักษณะการนำเอาคำสำคัญ หรือคำที่

ประสงค์จะเน้นหนักมาไว้เป็นคำแรกแล้วใช้เครื่องหมาย , (จุลภาค) คั่น ตามด้วยคำที่ไม่ใช่คำสำคัญ เช่น ร่างกาย, ขนาด

ประยงค์ (โรจน์วิเศษ) พัฒนากิจจำรูญ (2519) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 12 แห่ง มีการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน 7 แห่ง ระบบทศนิยมของคิวอี้ 4 แห่ง และระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันอีก 1 แห่ง และห้องสมุด 5 ใน 7 แห่งที่ใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้เปลี่ยนจากระบบที่หอสมุดใช้อยู่เดิมซึ่งส่วนใหญ่เป็นระบบทศนิยมของคิวอี้ และห้องสมุดอีก 1 ใน 4 แห่งที่ใช้ระบบทศนิยมของคิวอี้มีโครงการจะเปลี่ยนไปใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันในอนาคต การดำเนินงานเปลี่ยนระบบจัดหมู่หนังสือของหอสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้ง 5 แห่ง เป็นวิธีการเปลี่ยนระบบจัดหมู่หนังสือเพียงบางส่วน โดยดำเนินการเปลี่ยนระบบจัดหมู่หนังสือเก่า ๆ พร้อมกัน การทำบัตรรายการหนังสือใหม่ ส่วนใหญ่ไม่พิมพ์บัตรรายการหนังสือใหม่แต่ใช้วิธีการเปลี่ยนสัญลักษณ์ของหนังสือในบัตรรายการให้เป็นระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 2 แห่งนี้ได้ดำเนินการเปลี่ยนระบบจัดหมู่หนังสือเสร็จสิ้นไปแล้ว ส่วนห้องสมุดอีก 3 แห่งกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการเปลี่ยนระบบจัดหมู่

วิมล กลิ่นหอม (2528) ได้ศึกษาการผลิตบัตรรายการโดยวิธีอักษณานาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาระงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานการจัดหมู่และทำบัตรรายการ โดยส่วนใหญ่บรรณารักษ์จะทำหน้าที่วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีหน้าที่ในการเรียงบัตรรายการ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดจะทำงานพิมพ์บัตรรายการ และบรรณานุกรม ส่วนเจ้าหน้าที่อักษณานาคืองานอักษณานาบัตรรายการและงานอื่น ๆ ของห้องสมุด พบว่า นอกจากบุคลากรจะปฏิบัติงานในหน้าที่แล้วยังต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ของห้องสมุดและมหาวิทยาลัยค่อนข้างมาก การผลิตบัตรรายการห้องสมุดทุกแห่งจะผลิตบัตรรายการโดยวิธีการอักษณานา และมีขั้นตอนการผลิตเหมือนกัน ยกเว้นมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีการเคลือบบัตรรายการ ส่วนใหญ่จะมีเครื่องอักษณานา แห่งละ 1 เครื่องสำหรับพิมพ์ดีดจะมีทั้งพิมพ์ดีดธรรมดาและพิมพ์ดีดไฟฟ้า ซึ่งจำนวนพิมพ์ดีดจะอยู่ระหว่าง 5-10 เครื่อง เวลาโดยเฉลี่ยที่ใช้ในการผลิตบัตรรายการภาษาไทยเท่ากับ

4 นาที 51 วินาทีต่อบัตร ส่วนภาษาอังกฤษเท่ากับ 5 นาที 15 วินาทีต่อบัตร และค่าใช้จ่ายจะเท่ากับ 1.929 บาทต่อบัตร ปัญหาที่พบคือ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ และต้องทำงานอื่น และเสนอแนะให้ห้องสมุดควรมีศูนย์พิมพ์งานอื่น ๆ ทางหาก

2.5 วารสาร

จากรวบรวม ไกรเทพ (2518) พบว่า การบริหารงานด้านวารสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีทั้งแบบแยกเป็นสัดส่วนคือ เป็นแผนกวารสารโดยเฉพาะ และรวมอยู่กับงานอื่น ๆ ห้องสมุดโดยมากไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำงานด้านวารสารโดยเฉพาะ และที่มีก็ขาดคุณสมบัติทางด้านการบริหาร จัดหาวารสารโดยพิจารณาจากรายชื่อวารสารที่อาจารย์และนักศึกษาเสนอแนะ ห้องสมุดบางแห่งมีการจัดหาวารสารร่วมกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่นในเครือเดียวกัน บอกรับวารสารภาษาไทยโดยตรงจากสำนักพิมพ์ แต่บอกรับวารสารต่างประเทศผ่านตัวแทนในประเทศ ห้องสมุดทุกแห่งให้บริการอ่านและยืมวารสารมีเพียงบางแห่งเท่านั้นที่มีบริการบรรณานุกรมวารสาร สารระสังเขป การแปล และบรรณานุกรม ปัญหาของงานวารสารคือ ขาดงบประมาณ ค่าบอกรับวารสารเพิ่มขึ้นทุกปี ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติทางบรรณารักษศาสตร์ สถานที่คับแคบ วารสารออกล่าช้าและยังมีการนิเทศศึกษาหายเป็นประจำ

ปราณี โกมลสุทธิ และคนอื่น ๆ (2529) ได้ศึกษาการบริหารงานวารสารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ปรากฏว่ามีการจัดสายงานวารสารและเอกสาร 2 รูปแบบคือ

1. แยกเป็นเอกเทศโดยมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น งานวารสาร งานวารสารและเอกสาร ฝ่ายวารสารและเอกสาร หรือฝ่ายสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง
2. จัดสายงานวารสารและเอกสารขึ้นอยู่กับสายงานอื่น มีงบประมาณสั่งซื้อวารสารเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ 5,000 ถึง 2,650,400 บาท จำนวนวารสารสั่งซื้อมากที่สุดจำนวน 915 รายชื่อ และน้อยที่สุดมีเพียง 13 รายชื่อ ส่วนใหญ่งานวารสารและเอกสารดำเนินงานจัดซื้อและขอรับบริจาคเองโดย แยกเป็นเอกเทศจากหนังสือ การจัดเรียงวารสารให้บริการจะจัดเรียงตามลำดับชื่อวารสารเป็นส่วนใหญ่ วารสารปี ปัจจุบัน

ห้องสมุดให้บริการแบบชั้นเปิด ส่วนวารสารล่วงหน้าจะให้บริการแบบชั้นปิด มีห้องสมุด 12 แห่งที่มีการจัดทำในรูปของวัสดุย่อส่วนและให้บริการแบบชั้นปิด

บุบผา เทวาทิตี (2518) ได้ศึกษาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กับการควบคุมวารสารโดยศึกษางานควบคุมวารสารในห้องสมุดในประเทศไทย 2 แห่งคือ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และสำนักบรรณสารการพัฒนา และศึกษาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ร่วมกันเพื่อจัดทำโครงการสหวิทยวารสารของห้องสมุดสำคัญ ๆ ในประเทศไทย

กิ่งแก้ว คำรงค์กร (2528) ได้ศึกษาการคัดเลือกวารสารวิชาการสำหรับห้องสมุดแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิกพบว่า จากการค้นบทความวารสารใน Index Medicus ของโรคทั้ง 56 โรค พบว่า มีบทความที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 32,612 บทความ จากวารสารทั้งหมด 1,473 ชื่อ พบว่ามีวารสารที่มีประโยชน์หรือคุณค่าสูงสุดได้แก่ Lancet, British Medical Journal, ophthalmology, American Journal of Ophthalmology และ American Journal of Obstetrics and Gynecology ปรากฏว่า วารสารหลักจำนวน 81 ชื่อที่ครอบคลุมทั้งวารสารที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าโดยส่วนรวม

ศิริพรหม คันทีวัชรประกาย (2527) ได้ประเมินผลการคัดเลือกวารสารทางวิชาการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้กฎการกระจายของแบเรตฟอร์ค พบว่า วารสารมิตรครู และคุรุปริทัศน์เป็นวารสารที่ได้รับการจัดอยู่ในโซนแรก สำหรับกลุ่มวารสารภาษาอังกฤษ Journal of Education Research เป็นวารสารที่จัดอยู่ในโซนแรก และพบว่าวารสารทั้งสองภาษาจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งเป็นวารสารที่มีการใช้สูงและค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาวารสารในโซนต่ำ พบว่า มีจำนวนน้อยที่มีการใช้ต่ำกว่า 10 ครั้ง และไม่มีวารสารฉบับใดที่ไม่ถูกใช้เลย ในระหว่างสำรวจส่วนการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภายนอกและภายในบางด้านของวารสารไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้แต่อย่างใด ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้และกำหนดออกของวารสารภาษาไทย ดังนั้นจึงไม่ควรนำเอาลักษณะภายนอกและภายในบางประการของวารสารมาใช้ในการคัดเลือกวารสาร

มาลี น้อยโรจน์ (2522) ได้ศึกษาอัตราเพิ่มของราคาวารสารภาษาไทย ในช่วงปี 2523-2528 พบว่า อัตราการเพิ่มของราคาวารสารในกลุ่มวารสารทางวิชาการ มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2524-2525 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.21 ของราคาเดิม โดยเฉพาะวารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีอัตราเฉลี่ยของราคาเพิ่มขึ้นสูงสุดคือร้อยละ 49.32 ของราคาเดิม ส่วนกลุ่มวารสารข่าวและวิจารณ์ข่าวมีอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุดในช่วงปี พ.ศ. 2523-2524 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.68 ของราคาเดิม และในกลุ่มวารสารบันเทิง มีอัตราเฉลี่ยของราคาเพิ่มสูงสุดในช่วงปี พ.ศ. 2527-2528 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.44 ของราคาเดิม เมื่อพิจารณาตลอด 6 ปี พบว่า วารสารที่มีอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุดได้แก่ วารสารวิชาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.52 ของราคาเดิม รองลงมาได้แก่วารสารบันเทิง เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 ของราคาเดิม และวารสารข่าวและวิจารณ์ข่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.85 ของราคาเดิม วารสารที่มีอัตราเพิ่มของราคาวารสารสูงสุด ผลิตโดยผู้ผลิตกลุ่ม สมาคม รองลงมาได้แก่ ผู้ผลิตกลุ่มหน่วยราชการ เมื่อพิจารณาตลอดระยะเวลา 6 ปี วารสารทั้งหมดมีอัตราเฉลี่ยของราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.45 ของราคาเดิม

สุนทรี รสสุชาธรรม (2520) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์จัดทำ วรรณีวารสารเพียงคนเดียว เรียนรู้วิธีทำวรรณีวารสารด้วยการศึกษาจากตำราและ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บรรณารักษ์ต้องทำงานอย่างอื่นด้วย โดยทำวรรณีทางสังคมศาสตร์ รองลงมาจัดทำวรรณีทางวิทยาศาสตร์ และจัดทำเฉพาะวรรณีวารสารภาษาไทย ห้องสมุด ที่ไม่มีการแยกเป็นฝ่ายต่าง ๆ งานทำวรรณีวารสารจึงเป็นงานประเภทหนึ่งของห้องสมุด ส่วนห้องสมุดที่มีการแยกฝ่ายอย่างเป็นสัดส่วนให้ฝ่ายวารสารเป็นผู้รับผิดชอบงานวรรณีวารสาร ส่วนมากจะนำวารสารมาจัดทำวรรณีก่อนแล้วจึงนำออกให้บริการ การให้หัวเรื่องจะใช้คู่มือ หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่ทำทั้งบัตรหัวเรื่อง บัตรผู้เขียนบทความและบัตรชื่อบทความ โดยเรียกตามลำดับอักษร แยกตามประเภทของ บัตรใส่ตัววรรณีวารสารโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ไม่มีความร่วมมือกับห้องสมุดแห่งอื่น และไม่มี การพิมพ์เผยแพร่วรรณีวารสาร

วิลาวัลย์ หาญพานิชย์ (2526) พบว่า วารสารภาษาไทยทางการแพทย์ และสาขาที่เกี่ยวข้องมี 9 สาขา จำนวน 172 รายการ หอสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้ง 5 แห่งนำมาจัดทำบรรณานุกรมมีจำนวน 86 รายการ ซึ่งจัดทำโดยบรรณารักษ์และใช้ The Medical Subject Headings ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน และพจนานุกรม ศัพท์แพทย์ไทย-อังกฤษ โดยกาญจนา โสภโณคร เป็นหนังสือหัวเรื่องจัดทำบรรณานุกรมในรูปของ บัณฑิตวารสาร ปัญหาที่ประสบคือสถานที่ค้นคว้า ทรัพยากรมีจำนวนน้อย บุคลากรไม่เพียงพอ ไม่มีคู่มือแนะนำเพื่อทำบรรณานุกรมเป็นมาตรฐาน ผู้ใช้ขาดความรู้ในการใช้บริการบรรณานุกรม วารสารความร่วมมือของหอสมุดเกี่ยวกับโครงการจัดทำบรรณานุกรมวารสารไม่เพียงพอ และขาดสำนักงานกลางประสานงานบริการบรรณานุกรมวารสาร

2.6 โสตทัศนวัสดุ

เฉลิมศักดิ์ ขุนพา (2522) พบว่า หอสมุดมหาวิทยาลัยมีนโยบายในการเลือกและจัดหาวัสดุไม่ตีพิมพ์แต่ไม่ได้ประกาศไว้ชัดแจ้ง โดยมีหัวหน้าบรรณารักษ์เป็นผู้กำหนดนโยบาย โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้ เนื้อหาตรงตามหลักสูตร คุณค่าของการผลิต ความคงทนถาวร ความสะดวกในการชม ส่วนคู่มือในการใช้มากที่สุดได้แก่ รายชื่อวัสดุของผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่าย จัดหาโดยบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาโดยการจัดซื้อวัสดุไม่ตีพิมพ์ ส่วนใหญ่มีบัตรรายการทุกประเภท กรณีไม่มีบัตรรายการจะใช้วิธีค้นจากที่เก็บวัสดุโดยตรง ซึ่งจะจัดที่เก็บไว้เฉพาะแยกจากสิ่งพิมพ์ หอสมุดส่วนใหญ่มีบริการได้แก่ รูปภาพ ฟิล์มสทริป เทปบันทึกเสียง ผลการเปรียบเทียบวิธีการดำเนินงานวัสดุไม่ตีพิมพ์ของหอสมุดในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน และพบว่ามีปัญหาทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเทียบปัญหาในการดำเนินงานและความต้องการในการดำเนินงานวัสดุของหอสมุดส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า ไม่แตกต่างกันและมีความต้องการมากในทุก ๆ ด้าน

จุมพจน์ วนิชกุล (2520) พบว่า ในประเทศไทยแนวความคิดการดำเนินงานภาพ อยู่ในระยะเวลาใกล้เคียงกับประเทศสหรัฐอเมริกา คือในราวปี พ.ศ. 2456 ส่วนหอสมุดเริ่มดำเนินงานภาพนั้นเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา โดยไม่มีสถานที่เก็บภาพเป็นเอกเทศ ส่วนในด้านการบริการภาพเพื่อเป็นอุปกรณ์ทางการศึกษา ส่วนหอสมุดที่ไม่ได้

ดำเนินงานภาพเห็นว่าวิธีจัดหาภาพนั้นควรใช้วิธีขอรับบริจาค และตัดเก็บจากสิ่งพิมพ์ ในการทำบัตรรายการควรทำมากคือ บัตรเรื่อง บัตรชื่อเรื่อง บัตรแจ้งหมู่ และบัตรทะเบียน ควรมีสถานที่เก็บภาพเป็นห้องเอกเทศโดยเฉพาะ และมีความต้องการมากในการให้บริการภาพเพื่อเป็นอุปกรณ์การศึกษาเพื่อการค้นคว้าและวิจัย และเพื่อเป็นการนันทนาการ

2.7 สิ่งพิมพ์รัฐบาล

ปราณี โกมลสุทธิ และคนอื่น ๆ (2529) พบว่า การบริหารงานเอกสารในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของงานวารสารและเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่จัดเป็นเอกสารจำแนกได้ 6 ประเภทคือ

1. เอกสารมหาวิทยาลัย
2. สิ่งพิมพ์รัฐบาล
3. แคตาล็อก
4. มาตรฐาน
5. บทความ
6. เบ็คเทลิค

มีการจัดเก็บที่แตกต่างกันไปในแต่ละห้องสมุดซึ่งสามารถจำแนกวิธีการจัดเก็บเอกสารได้ 5 วิธีคือ

1. จัดเรียงตามลำดับอักษรสถาบันที่จัดพิมพ์
2. จัดเรียงตามเลขทะเบียน
3. จัดเรียงตามเลขเรียกหนังสือ
4. จัดเรียงตามลำดับอักษรหัวเรื่อง
5. จัดเรียงตามหมายเลขของเอกสาร

ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดทำบัตรรายการเป็นคู่มือช่วยค้น รองลงมาได้แก่ บรรณานุกรมและสมุดทะเบียน

วรณี วัชรพงศ์กุล (2522) พบว่า ห้องสมุดมีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็น 2 แบบคือ

1. จัดแยกไว้เป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเฉพาะ

2. จัดรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้กับหนังสืออื่น ๆ

ปัญหาในการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลคือ สิ่งพิมพ์รัฐบาลกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งบรรณารักษ์ไม่สามารถติดตามได้ครบถ้วน หน่วยราชการที่จัดพิมพ์ไม่มีมาตรการในการเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลว่าควรจะให้แกห้องสมุดใดเป็นประจำ หน่วยงานราชการไม่ทำบรรณานุกรมรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้ออกจัดพิมพ์เผยแพร่ซึ่งไม่สามารถหาซื้อสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานราชการจัดพิมพ์ได้ บรรณารักษ์ไม่ทราบว่าหน่วยงานใดจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ใดบ้าง และขาดงบประมาณในการจัดซื้อ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาพอที่จะติดต่อขอสิ่งพิมพ์จากหน่วยราชการ และมีปัญหาในด้านการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลยังไม่มีระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยโดยเฉพาะ ดังนั้นสำหรับห้องสมุดที่จัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้รวมกับหนังสือทั่วไปควรจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลตามระบบเกี่ยวกับการจัดหมู่หนังสือในห้องสมุด ส่วนห้องสมุดที่จัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้โดยเฉพาะนั้นควรจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้ตามลำดับกระทรวง ทบวง กรม ตามที่ผู้วิจัยเสนอไว้

2.8 การสำรวจหนังสือ

อัญชลี สุตธรรม (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการคัดหนังสือออกสำหรับหมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ พบว่า ผู้ใช้นิยมยืมหนังสือที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีมากกว่าหนังสือที่มีอายุเกิน 20 ปี การคัดหนังสือออกสำหรับหมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จึงควรใช้วิธี Imprint data ซึ่งมีผลเท่ากับใช้วิธี Shelf time period

วรลักษณ์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2524) ได้สำรวจปริมาณหนังสือภาษาอังกฤษ คำนวณสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย พบว่า หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหนังสือภาษาอังกฤษคำนวณสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับหอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหอสมุดสยามสมาคม แสดงให้เห็นว่าการสะสมหนังสือภาษาอังกฤษคำนวณสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังไม่สมบูรณ์

พิณสาร อัครกะพู่ (2525) พบว่า การสำรวจหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์เป็นผู้สำรวจ ซึ่งเป็นบรรณารักษ์คนใดคนหนึ่งในห้องสมุดที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการหรือหัวหน้าบรรณารักษ์ ซึ่งห้องสมุดทุกแห่งใช้เจ้าหน้าที่เป็นผู้สำรวจหนังสือโดยนิยมสำรวจหนังสืออ้างอิงภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมากที่สุดใช้เวลาในช่วงปิดภาคฤดูร้อน ความถี่ในการสำรวจหนังสือไม่แน่นอน แต่ในช่วงสำรวจหนังสือห้องสมุดจะปิดบริการ วิธีการสำรวจหนังสือโดยแบ่งงานตามภาษาเป็นหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รองลงมาแบ่งตามประเภทของทรัพยากรในห้องสมุด และแบ่งงานตามหมวดหมู่หนังสือที่จัดไว้ ห้องสมุดทุกแห่งใช้บัตรแจ้งหมู่หนังสือเป็นคู่มือประกอบการสำรวจ ผู้สำรวจส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตามในเรื่อง การจัดชั้นหนังสือ การสำรวจหนังสือบนชั้น โดยตรวจสอบหนังสือบนชั้นกับบัตรแจ้งหมู่หนังสือว่ามีหนังสืออยู่หรือไม่ เมื่อพบว่าถูกต้องจะขีดเครื่องหมายว่าไม่พบหนังสือที่บัตรแจ้งหมู่เช่นกัน กรณีที่สำรวจพบหนังสือแต่ไม่มีบัตรแจ้งหมู่ จะดึงหนังสือออกจากชั้นหนังสือเขียนบัตรร่างแจ้งให้ทราบว่าไม่มีบัตรแจ้งหมู่หนังสือและสอสมุดร่างไว้ในหนังสือ จัดส่งแผนกวิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการ กรณีที่พบหนังสือบนชั้นมีข้อผิดพลาดก็นำส่งแผนกวิเคราะห์หมวดหมู่ และทำบัตรรายการเช่นกัน ถ้าพบหนังสือชำรุดให้ดึงหนังสือออกจากชั้นหนังสือและนำส่งห้องซ่อมหนังสือ กรณีที่ค้นหาหนังสือที่สำรวจจากแหล่งต่าง ๆ ไม่พบหนังสือให้ดึงบัตรครบชุดของหนังสือเล่มดังกล่าวออกจากบัตรรายการและแยกเก็บไว้ต่างหาก เมื่อสำรวจหนังสือแล้วมากกว่า 1 ครั้งแต่ไม่พบ ต่อจากนั้นรวบรวมหนังสือหายโดยจัดแยกเป็นหนังสือภาษาไทย หนังสือภาษาต่างประเทศ จัดทำรายชื่อหนังสือหาย โดยจัดเรียงรายชื่อหนังสือที่หายทั้งหมดตามลำดับเลขเรียกหนังสือ จัดทำรายงานการสำรวจหนังสือในลักษณะของรายงานเฉพาะเรื่อง การสำรวจหนังสือ แล้วนำเสนอต่อผู้บริหาร ปัญหาในการสำรวจได้แก่ การที่ทรัพยากรได้รับการจัดเก็บในหลายที่ทำให้ต้องสำรวจหนังสือซ้ำซ้อนหลายครั้ง หนังสืออยู่ผิดตำแหน่งบนชั้น

2.9 การอนุรักษ์วัสดุห้องสมุด

เสนาะ ทวีทิพย์ (2522) ได้ศึกษาการอนุรักษ์วัสดุห้องสมุดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ห้องสมุดเกินกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่ซ่อมหนังสือโดยเฉพาะ ไม่มีหน่วยงานที่ดำเนินการอนุรักษ์กันป้องกัน มีไม่ถึงร้อยละ 20 ที่มีการประกันอัคคีภัย และปลวก ห้องสมุดส่วนใหญ่อนุรักษ์วัสดุโดยใช้วิธีการหุ้มปกพลาสติก ซ่อมเฉพาะส่วนที่ชำรุด ส่วนความสนใจในการป้องกันนั้นบรรณารักษ์เห็นว่าควรมีการประกันอัคคีภัย และประกันปลวก และมีนโยบายในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่จะใช้ในการอนุรักษ์ในอีก 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2521-2524) ปัญหาในการอนุรักษ์วัสดุห้องสมุดนั้นบรรณารักษ์ประสบปัญหาเรื่องอาคาร และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ปัญหาเกี่ยวกับแมลง กระจกที่พิมพ์มีคุณภาพต่ำ ชากแคลนบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ และขาดงบประมาณ

3. งานด้านบริการ

3.1 งานบริการทั่วไป

ทัศนีย์ จุลิกพงศ์ (2527) ได้ศึกษาการใช้บริการหนังสือสารของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ใช้หนังสือสารเป็นนักศึกษาศาสาวิชาสังคมศาสตร์ และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มากที่สุด โดยใช้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในช่วงเวลา 13.00-16.00 นาฬิกา ส่วนใหญ่จะยืมหนังสือตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบ ค้นหาหนังสือสารโดยใช้บัตรรายการ รองลงมาใช้วิธีสอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักศึกษามีความพอใจน้อยในการประชาสัมพันธ์ หนังสือสาร บริการแนะนำหนังสือสารใหม่ ๆ ส่วนความต้องการในระดับมาก ได้แก่ จัดบริการหนังสือสารแยกเป็นสัดส่วน ต้องการยืมหนังสือสารได้ทุกเล่ม ต้องการให้ห้องสมุดจัดนิทรรศการหนังสือสารในโอกาสที่เหมาะสม ปัญหาในการใช้บริการหนังสือสาร คือ หนังสือสารไม่แยกเป็นสัดส่วน เจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการหนังสือสารโดยเฉพาะ หนังสือสารมีน้อย

สมุล รัตตากร (2529) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดบริการได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในด้านการจัดบริการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร และ

นิตยสาร และให้ใช้ห้องสมุดได้นอกเวลาราชการ และจัดบริการพิเศษในด้านการใช้
เครื่องถ่ายเอกสาร เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้ใช้บริการทุกอาชีพ ระดับอา
วุธสูงสุด และรายได้ส่วนใหญ่ต้องการบริการยืมหนังสือ และวัสดุห้องสมุด จอหนังสือ
และวัสดุห้องสมุด ยืมหนังสือพิมพ์ วารสาร และนิตยสารฉบับย้อนหลัง และยืมหนังสือพิมพ์
และวัสดุโดยผ่านห้องสมุดประเภทอื่น

อ่ำพร ชารารัตนสกุล (2529) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่
มีการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดเพื่อแจ้งให้ผู้ใช้ทราบถึงระเบียบและรายละเอียดเกี่ยวกับ
ห้องสมุดที่ผู้ใช้ควรทราบ เพื่อสอนวิชาการใช้ห้องสมุดอย่างง่าย ๆ และเพื่อประชาสัมพันธ์
ห้องสมุด ผู้รับผิดชอบในการจัดทำโดยตรงมักจะเป็นแผนกบริการ จัดทำโดยศึกษาตัวอย่าง
คู่มือการใช้ห้องสมุดต่าง ๆ และศึกษาตัวอย่างคู่มือการใช้ห้องสมุดฉบับเก่า ๆ ของห้องสมุด
ของตนเอง ส่วนใหญ่ห้องสมุดจะจัดทำทุกขั้นตอนโดยใช้วิธีอัดสำเนาด้วยการโรเนียว ปัญหา
ที่พบ คือบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ต้องทำหน้าที่อื่น ๆ จึงไม่มีเวลาในการจัดทำคู่มือการใช้
ห้องสมุด ขาดงบประมาณ ส่วนการเผยแพร่ นั้น ส่วนใหญ่ห้องสมุดจะมีวิธีการเผยแพร่มากกว่า
1 วิธีที่ใช้มากคือวิธีแจกให้ผู้ใช้ในโอกาสที่มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด ซึ่งห้องสมุดส่วนใหญ่
จะมีการปรับปรุงแก้ไขคู่มือการใช้ห้องสมุด เกือบครึ่งหนึ่งของห้องสมุดที่สอบถามจะมีการ
ปรับปรุงแก้ไขทุกปี ส่วนรูปแบบและเนื้อที่ควรจะเป็นนั้น เห็นว่าคู่มือการใช้ห้องสมุดควรเป็น
คู่มือชุดมีรูปแบบแบบจุลสาร ไม่ควรกำหนดขนาด ควรมีภาพประกอบซึ่งเป็นภาพลายเส้นหรือ
ภาพการ์ตูน ตัวอักษรที่ใช้ควรเป็นตัวพิมพ์ขนาดตัวธรรมดา และลักษณะภาษาที่ใช้เขียนควร
เป็นภาษาแบบแผน

3.2 ผู้ใช้

พวงมณี วงศ์นุรักษ์ (2519) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยกรุงเทพ มีความ
สนใจอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ นักศึกษาชายและหญิงมี
ความสนใจอ่านหนังสือแตกต่างกัน นักศึกษาชายสนใจอ่านหนังสือที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ
มากกว่านักศึกษาหญิง โดยสนใจหนังสือเกี่ยวกับงานด้านธุรกิจ และนักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้น

ต่างกัน มีความสนใจอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันไปเล็กน้อย และพบว่า นักศึกษาสนใจอ่านวารสารมากกว่าหนังสือ

อัญชลี แหม่มฐกสิน (2520) พบว่า นิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนิยมอ่านหนังสือวิชาการ รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ต้องการอ่านหนังสือของผู้เขียนที่มีความชำนาญเฉพาะในสาขาวิชานั้น ๆ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ที่บ้าน บริการที่ใช้คือบริการยืมหนังสือ

สมาน ลอยฟ้า และลำปาง แม่นมาศย์ (2529) พบว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นชอบอ่านหนังสือนวนิยาย และนิยายสารบันเทิง รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์ และวารสารวิเคราะห์ข่าว แต่ไม่ชอบอ่านตำราและวารสารวิชาการ นิยมอ่านหนังสือที่ หอพัก นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงเข้าใช้ห้องสมุดมากและเคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดใน มัธยมศึกษา ใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตรและเพื่อพบทวน การเรียน ทำการบ้าน คู่มือหนังสือสอบ โดยเข้าใช้ห้องสมุดในเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน

พิมพ์ อินแบบ (2528) ได้ศึกษาถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาหนังสือของนักศึกษาในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปรากฏว่าผู้ใช้ร้อยละ 90.2 ประสบความสำเร็จในการค้นพบหนังสือที่ต้องการ ซึ่งเป็นเพียงอัตราความสำเร็จ ที่พิจารณาจากจำนวนผู้ใช้เท่านั้น โดยผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการหนังสือจำนวน 1-3 เล่ม ส่วน มากหาหนังสือพบเพียงเล่มเดียว และพบว่าอัตราความสำเร็จรวมคือร้อยละ 71.5 ซึ่งเป็น อัตราแสดงให้เห็นความสำเร็จของการค้นหาหนังสือโดยประมาณไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงอัตรา ความสำเร็จของผู้ใช้แต่ละคน และจากการคำนวณอัตราความสำเร็จของผู้ใช้แต่ละคน และ นำมาหาอัตราความสำเร็จเฉลี่ยของผู้ใช้ทั้งหมดปรากฏว่าเป็นร้อยละ 72.2 ซึ่งสูงกว่า อัตราความสำเร็จรวมเพียงเล็กน้อย แต่ลดลงจากอัตราที่ผู้ใช้ประสบความสำเร็จในการ ค้นหาหนังสือที่ต้องการ (ร้อยละ 90.2) แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบบางคนพบหนังสือที่ต้องการ คนทุกรายการ ในขณะที่ผู้ตอบบางคนอาจพบหนังสือที่ต้องการเพียงบางรายเท่านั้น สำหรับ สภาพที่ผู้ใช้ค้นหาหนังสือนั้นร้อยละ 40.7 ของหนังสือที่พบจัดเรียงอยู่บนชั้นอย่างถูกต้อง แสดงว่าผู้ใช้พบหนังสือในที่ที่หนังสือควรอยู่น้อยกว่าครึ่ง รองลงมาพบว่า เรียงอยู่บนชั้นแต่

นิคที่ วางอยู่บนโต๊ะ บนรถเข็นอยู่ที่หนังสือสำรอง อยู่ในบริเวณถ่ายเอกสาร ส่วนวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ นั้น ชั้นปีที่ 1, 2, 3 ต้องการใช้หนังสือประกอบการเรียนมากที่สุด ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องการใช้หนังสือเพื่อทำรายงานและค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยต้องการยืมหนังสือไปใช้นอกห้องสมุด ส่วนสาเหตุของความล้มเหลวพบว่า เกิดจากการปฏิบัติงานมากกว่าเกิดจากตัวผู้ใช้ในการแก้ปัญหาเมื่อค้นไม่พบเล่มที่ต้องการ ผู้ใช้นิยมค้นหาหนังสือเล่มอื่นที่สามารถใช้แทนเล่มที่ต้องการได้ วิธีค้นนิยมใช้บัตรรายการโดยใช้บัตรชื่อเรื่อง ส่วนผู้ใช้บัตรรายการเนื่องจากไม่ทราบวิธีใช้บัตรรายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และพบว่าผู้ใช้เรียนรู้วิธีใช้บัตรรายการและวิธีค้นหาหนังสือที่ต้องการจากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดประสบความสำเร็จในการค้นหาหนังสือที่ต้องการพบมากที่สุด เมื่อผู้ใช้ประสบปัญหาผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ต้องการขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์นอกจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดอยู่แล้ว และเห็นว่าบรรณารักษ์มีงานยุ่งไม่อยากรบกวน

วรารุช ชลานันท์ (2525) พบว่า ความสามารถในการหาหนังสือในสำนักหอสมุดกลางประสานมิตร ของนิสิตมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.97 นิสิตที่มีความต้องการในการหาหนังสือต่างกัน และนิสิตที่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการหาหนังสือสูงปานกลางและต่ำ มีความสามารถในการหาหนังสือไม่แตกต่างกัน ขั้นตอนการหาหนังสือของนิสิตหลังจากใช้บัตรรายการแล้ว จะไปหาหนังสือที่ชั้นหนังสือตามหมวดหมู่ นั้น คิดต่อสอบถามการยืมที่บริการจ่าย-รับ และขอจองในกรณีที่มีผู้อื่นยืมไปแล้วหาที่ชั้นพักหนังสือ และโต๊ะอ่านหนังสือตามลำดับ และพบว่านิสิตที่เคยเรียนหรือกำลังเรียนวิชาห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า และนิสิตที่ไม่เคยเรียนในขั้นตอนในการหาหนังสือใกล้เคียงกัน

สุนีย์ นุ้ยจันทร์ (2524) พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ในประเทศไทย ต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาชีพทั้งหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร และต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ให้อ่านเพื่อความรู้ทั่วไป การจัดให้มีที่นั่งเฉพาะบุคคลสำหรับการค้นคว้า การจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง การขยายเวลาทำการของห้องสมุดในวันธรรมดา และต้องการให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว

วรรณ ขี้หวะทะกุล (2526) พบว่า นักศึกษาแพทยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดและบริการที่ห้องสมุดจัดให้อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก บริการที่ต้องการมาก คือบริการยืม-คืนหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการหนังสือจอง และบริการแนะนำการใช้วารสาร สำหรับวัสดุสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาแพทย์ต้องการมาก ได้แก่ หนังสือตำราทางการแพทย์ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ วารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาไทย และหนังสือพิมพ์ นักศึกษาแพทย์มีความพอใจบริการวัสดุห้องสมุด และคู่มือช่วยค้นต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดให้ในระดับปานกลาง และระดับมาก บริการที่มีความเหมาะสมน้อย คือบริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องและจำนวนหนังสือตำราทางการแพทย์ภาษาไทย

รัตนา กระแสชัย (2525) ได้ศึกษาความต้องการใช้บริการห้องสมุดของ นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 มีความต้องการในบริการห้องสมุดและทรัพยากรต่าง ๆ น้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2-6 และใช้สำนักหอสมุดกลางมากกว่าห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยืมคืนหนังสือ ซึ่งต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2-6 ที่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตรนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 เรียนรู้วิธีใช้ห้องสมุดจากการแนะนำของบรรณารักษ์ ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2-6 ใช้วิธีศึกษาด้วยตนเอง และพบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 มีความต้องการในบริการประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุดแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2-6 บริการที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ต้องการมาก ได้แก่ บริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดบริการยืม-คืนหนังสือ บริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเมื่อมีปัญหา ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2-6 นั้นต้องการบริการยืมคืนหนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ บริการแนะนำการใช้วารสารและสารละสังเขป บริการวารสารทางการแพทย์ภาษาไทย บริการหนังสือจอง และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2-6 ต่างมีความต้องการใช้หนังสือการแพทย์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมากที่สุด และต้องการคู่มือช่วยค้นในรูปของบัตรรายการมากที่สุด ต้องการให้ห้องสมุดจัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้สิ่งพิมพ์อ้างอิง และคู่มือช่วยค้นที่ยากแก่การใช้

เช่น Index Medicus จัดหาโรคที่ค้นคว้าอุปกรณเพิ่มขึ้น ถ่ายสำเนาหน้าสารบัญของวารสารทางการแพทย์ ภาษาไทยฉบับล่าสุดไว้ให้บริการในห้องสมุดฯ ปัญหาที่นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มประสบ ได้แก่ หนังสือทางการแพทย์ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และวารสารภาษาไทยไม่เพียงพอกับความต้องการ ห้องสมุดมีโรคที่ค้นคว้าและอุปกรณ์จำนวนน้อย ไม่ทราบวิธีใช้กรรมวิธีวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีต่อความเหมาะสมของบริการทรัพยากรห้องสมุด อาคารสถานที่ บุคลากร และระเบียบการใช้ห้องสมุดนั้น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

นายกา เมฆวิมล (2529) ได้ศึกษาถึงความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของคณาจารย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า คณาจารย์ทุกคนมีความต้องการข้อสนเทศเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องมากที่สุดในทุกวัฏจักรประสงค์ ต้องการใช้ข้อสนเทศในรูปแบบหนังสือตำราวารสารวิชาการและหนังสืออ้างอิง เพื่อผลิตผลงานวิชาการและการบริการทางวิชาการ ด้านการสอน ต้องการข้อสนเทศที่ให้ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ไม่เกิน 1 ปี และพบว่า คณาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาที่สอนนั้นต้องการข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมากที่สุดในด้านรูปแบบของข้อสนเทศกลุ่มที่สอน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ต้องการข้อสนเทศในรูปแบบหนังสือตำรา และหนังสืออ้างอิงมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่สอนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และแพทยศาสตร์ต้องการหนังสือตำรา วารสารวิชาการ และหนังสืออ้างอิงมากที่สุด สำหรับวัฏจักรประสงค์ในการผลิตผลงานวิชาการ กลุ่มคณาจารย์ที่สอนสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติต้องการข้อสนเทศในรูปแบบวารสารวิชาการ วารสารกรรมวิธีสาระสังเขป หนังสือตำรา และหนังสืออ้างอิงมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ที่สอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ต้องการหนังสือตำราวารสารวิชาการ และหนังสืออ้างอิงมากที่สุด เพียง 3 รูปแบบ และกลุ่มที่สอนสาขาวิชาแพทยศาสตร์ต้องการหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิงวารสารวิชาการ วารสารกรรมวิธีและสาระสังเขป สำหรับวัฏจักรประสงค์ด้านบริการทางวิชาการ- กลุ่มที่สอนวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ต้องการข้อสนเทศในรูปแบบหนังสือตำรามากที่สุดตรงกันกับการผลิตงานวิชาการปรากฏว่าลักษณะของข้อสนเทศของคณาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มต้องการตรงกันคือข้อสนเทศที่ให้ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ภายใน

ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคณะที่สังกัดกับการใช้แหล่งข้อสนเทศปรากฏว่าคณาจารย์สังกัดคณะใดต่างก็นิยมใช้ห้องสมุดคณะที่สังกัดมากกว่าแหล่งอื่น ๆ และใช้แหล่งข้อสนเทศภายในสถาบันมากกว่าแหล่งข้อสนเทศภายนอกสถาบัน วัตถุประสงค์ด้านการสอนคณาจารย์มีความต้องการข้อสนเทศในทันทีที่ต้องการใช้ แต่ด้านการผลิตงานด้านวิชาการและการบริการคณาจารย์ต้องการข้อสนเทศภายในสัปดาห์นั้น

จลพร โกลากุล และคนอื่น ๆ (2527) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่ใช้สถาบันวิทยบริการ เพราะการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ความสะดวกในการใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์ของห้องสมุด เช่นเดียวกับนิสิตไปใช้เพราะมีความสะดวกในการใช้ สำหรับปัจจัยที่ทำให้ไม่ไปใช้อาจารย์ให้เหตุผลว่าต้องใช้เวลาในการเดินทางไปใช้ห้องสมุดมากเช่นเดียวกับนิสิตที่ไม่ไปใช้ และอาจารย์ยังเห็นว่าจำนวนหนังสือที่จำเป็นต้องใช้มีน้อยและไม่มีความจำเป็นต้องไปใช้ห้องสมุด

ยุจิน จันทรเจริญสิน (2523) พบว่า คณาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยมีความต้องการบริการจัดทำบรรณานุกรมหนังสือใหม่ประจำเดือน รองลงมาได้แก่ การจัดแสดงหนังสือใหม่ และเวียนรายชื่อหนังสือให้เป็นรายบุคคล

สุณีย์ นุ่มจันทร์ (2524) พบว่า ความต้องการของอาจารย์และนิสิต นักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์มีความต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาชีพ หนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร รองลงมา ได้แก่ การเพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ ที่ให้อ่านเพื่อความรู้ทั่ว ๆ ไป ให้จัดที่นั่งเฉพาะบุคคลสำหรับการค้นคว้า การจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง ขยายเวลาทำการห้องสมุดในวันธรรมดา และให้เปิดทำการในวันอาทิตย์ด้วย และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว

สมทรง แจ่มเคชา (2528) ความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาคือ บริการที่ห้องสมุดได้จัดเป็นประจำ ได้แก่ บริการยืม-คืนหนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ บริการถ่ายเอกสาร นักศึกษาต้องการมากในเรื่องบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเมื่อมีปัญหาและหนังสือจอง ส่วนอาจารย์ต้องการมากในบริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่ บริการยืมวารสารฉบับล่วงหน้า อาจารย์และนักศึกษาคือต้องการให้ห้องสมุดจัด

บริการแนะนำการใช้หนังสืออ้างอิง บริการจองหนังสือ บริการรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะเรื่อง บริการจัดที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล บริการห้องวิจัยเฉพาะบุคคลสำหรับค้นคว้า ในหอสมุด บริการจัดที่นั่งพักผ่อนที่มีมุมสบาย ห้องการหนังสือประเภทหนังสือตำราทั่วไป ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิง ประเภทพจนานุกรม สารานุกรม บรรณานุกรม และอาจารย์ต้องการวารสารทางวิชาการภาษาอังกฤษ

สมใจ อัครประเสริฐศรี (2528) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่อ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ โดยเฉพาะบรรณารักษ์กลุ่มงานบริหาร แต่ บรรณารักษ์เกือบครึ่งใช้เวลาอ่านวารสารน้อยนิยมอ่านวารสารภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ สนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนปฏิบัติ อ่านข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดและวงการ วิชาชีพ โดยอ่านวารสารปัจจุบัน ไม่เคยใช้วารสารสาระดังเชป ครรชนี บรรณานุกรม ช่วย ค้นเรื่องที่ต้องการ มีจุดประสงค์ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหว ทั่วไปในวงการวิชาชีพ เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ปัญหา ในการอ่านวารสาร คืองานที่ปฏิบัติและรับผิดชอบอยู่มีจนล้นมือจนไม่มีเวลาอ่านและกำหนดค ออกของวารสารล่าช้ามาก และไม่แน่นอน

สุริย์ มุขงามมงคล (2528) พบว่า คณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง มีความต้องการใช้ข้อสนเทศเพื่อการสอนมากกว่า การเขียนตำรา โดยต้องการข้อสนเทศในค่านรูปแบบหนังสือตำรา วารสารวิชาการ และ รายงานทางวิชาการมาก ต้องการข้อสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย สำหรับ ความทันสมัยของข้อสนเทศนั้นคณาจารย์ต้องการข้อสนเทศปีใหม่ล่าสุดถึงห้าปีที่ผ่านมา และ พบว่าคณาจารย์สังกัดคณะใดต่างก็นิยมใช้ห้องสมุดคณะของตนเองมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตำแหน่งทางวิชาการ และพบว่าประเทศที่จบไม่มีความสัมพันธ์กับ การใช้ข้อสนเทศ และพบความแตกต่างระหว่างภาควิชาที่สังกัดกับสาขาวิชาที่ต้องการใช้ โดยคณาจารย์ภาควิชาใดก็ต้องการใช้ข้อสนเทศสาขาย่อยภายในภาควิชาที่สังกัด เพื่อการสอน และการทำงานวิชาการ ซึ่งคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสือตำรามากกว่าวารสารวิชาการ เพื่อ การสอนการพัฒนา ประชุม และการเขียนตำรา บทความทางวิชาการ แต่ต้องการใช้

วารสารวิชาการมากกว่าหนังสือตำราในด้านการวิจัย คณะจารย์นิยมใช้ข้อสนเทศภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการสอน แต่ใช้ข้อสนเทศภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยและการพัฒนาประดิษฐ์และต้องการเอกสารที่เสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับมากทุกวัตถุประสงค์ และพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่พอใจใช้ห้องสมุดคณะที่ตนสังกัดในระดับมาก และค่อนข้างมาก

สมศรี กิรติวิฑูล (2529) พบว่า อาจารย์ นักศึกษาปริญญาโท และ นักศึกษาปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความต้องการบริการยืม-คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์มาก โดยอาจารย์มีความต้องการมากที่สุดให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือคู่มือช่วยค้นวารสารภาษาต่างประเทศ บริการถ่ายเอกสาร ส่วนนิสิตปริญญาโทและปริญญาตรีต้องการมากในบริการหนังสือสำรองบริการจองหนังสือ และบริการถ่ายเอกสาร ส่วนวัสดุสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดโดยเฉลี่ยผู้ใช้ทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการมากที่สุดต้องการหนังสือตำราเรียน ส่วนนิสิตยังต้องการเอกสารประกอบการเรียนในวิชาต่าง ๆ และบริการที่ต้องการในห้องสมุดจัดเพิ่ม ได้แก่ การจัดอภิปรายทางวิชาการ จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ และต้องการให้เพิ่มโสตทัศนวัสดุ และอุปกรณ์มาก

3.3 การใช้ห้องสมุด

3.3.1 สภาพการใช้ห้องสมุด

นางนวล ลำชา (2514) พบว่า มีการใช้หนังสือภาษาไทยของห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับมัธยมมากกว่าภาษาต่างประเทศ มีการใช้หนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย และภาษาอังกฤษมีการใช้มากในหมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ รองลงมา ได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี

พรพิมล โภคัย (2528) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมาเพื่อพักผ่อน และนักพบ ใช้วัสดุห้องสมุดประเภทตำราภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ กับวารสารและหนังสือพิมพ์ในระดับมาก และใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล นวนิยาย และโสตทัศนวัสดุในระดับน้อย

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2528) พบว่า การใช้หนังสือในสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีปริมาณการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือภาษาไทยที่มีการใช้มาก ได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ส่วนหนังสือต่างประเทศที่มีการใช้มาก ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษา และวรรณคดี

ประจักษ์ เกิดแก้ว (2515) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2514 ปรากฏว่านิสิตชายและนิสิตหญิงมีความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องสมุดในระดับเดียวกัน นิสิตกลุ่มตัวอย่างทำคะแนนเฉลี่ยในเรื่องบรรณานุกรม บรรณานิตค้นสังเขป หนังสืออ้างอิง วารสารและครรชนีวารสารได้ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และนิสิตหญิงมีความรู้ความเข้าใจเรื่องบรรณานุกรม และบรรณานิตค้นสังเขปมากกว่านิสิตชายความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องสมุดของนิสิตทุกวิชาเอกมีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง

จรรยา ไพโรจน์กุล (2525) พบว่า ประเภทของหนังสือที่ยืมออกมีความสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือที่ใช้ภายในห้องสมุด

วรางคณา อินทรพินทุวัฒน์ (2527) พบว่า วิชาการใช้ห้องสมุด "ทส ๐๐1" ในชั้นคอทักและการใช้ห้องสมุดและเจตคติต่อห้องสมุด บรรณารักษ์และการใช้ห้องสมุดไม่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนกับผู้ไม่เคยเรียนวิชาดังกล่าว ยกเว้นเจตคติในเรื่องการใช้ทรัพยากรของห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน

เรณู กาญจนะโกสิน (2529) พบว่าการใช้หนังสือภายในห้องสมุด และการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหงของอาจารย์มีปริมาณสูงในช่วงเวลา 11.30-13.30 น. และพบว่าอาจารย์และนักศึกษาต่างมีพฤติกรรมการใช้หนังสือภายในห้องสมุดสัมพันธ์กับพฤติกรรมการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด ซึ่งแสดงว่าช่วงเวลาใดที่มีการใช้หนังสือภายในห้องสมุดสูง ช่วงนั้นจะมีการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุดสูงด้วยเช่นกัน และจากการศึกษาเปรียบเทียบ สัดส่วนลักษณะของการใช้หนังสือภายในห้องสมุดระหว่างกลุ่มที่ยืมหนังสือ และกลุ่มที่ไม่ยืมหนังสือ พบว่ากลุ่มที่ยืมหนังสือมีส่วน "การอ่านค่านำ

บทนำ บทสรุป" มากกว่ากลุ่มที่ไม่ยืมหนังสือ ส่วนกลุ่มที่ยืมหนังสือมีสัดส่วน "การศึกษา เนื้อเรื่องเฉพาะบางส่วนของหนังสือและคักข้อความ" มากกว่ากลุ่มที่ยืมหนังสือ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ไม่ยืมหนังสือใช้หนังสือเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เป็นการศึกษาเฉพาะบางเรื่อง ของหนังสือจึงพอสรุปได้ว่าการใช้หนังสือทั้ง 2 กลุ่มมีการใช้หนังสือในระดับการสำรวจ เพื่อเลือกหนังสือที่ต้องการ เป็นพื้นฐานก่อนเหมือนกัน ต่อจากนั้นจึงมีลักษณะการใช้หนังสือ ที่แตกต่างกัน

จรินทร์ สกุลถาวร (2515) พบว่า การค้นคว้าเรื่องเด็กนั้นที่เป็น ปรินุณยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนมากมีอยู่ในห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และห้องสมุดสถาบันระหว่างชาติ มีปัญหาในการใช้หนังสือ และวารสารอยู่ใน เกณฑ์ปานกลาง ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนังสือที่ส่งคืนเวียนขึ้นชั้นใหม่ช้าเกินไป ห้องสมุด ไม่มีหนังสือที่ต้องการ หรือมีแต่เก่าเกินไป

วนิดา ศิริ (2525) พบว่า ผู้บริหารอาจารย์ นักวิชาการ และ เจ้าหน้าที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์สนใจงานวิจัยในสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาการพัฒนา และบริการชุมชน ผู้ใช้ทุกกลุ่มเข้าใช้ห้องสมุดไม่ แน่นนอน สำหรับเครื่องมือในการค้นหาข้อมูลของผู้ใช้แต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ส่วนมากใช้หนังสือ และวารสารภาษาอังกฤษ ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทกรณีและสาระสังเขปมากที่สุด

3.3.2 การใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัย

จารุพร สัทธาธิก (2515) ได้ศึกษาการใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุด เพื่อทำการวิจัย พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย โดยใช้หนังสือทั่วไป เช่น ตำราประกอบการค้นคว้ามากเป็นอันดับ 1 สำหรับวารสารภาษาไทย นั้นใช้วารสารรัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด ส่วนหนังสืออ้างอิงนั้นใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะ วิชามากกว่าหนังสืออ้างอิงทั่วไป ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนังสือภาษาไทยมีไม่เพียงพอ ไม่ทราบ ว่าห้องสมุดใดมีหนังสือที่ต้องการ ขาดแคลนบทความประกอบการค้นคว้าวิจัย หนังสืออ้างอิง ในแต่ละสาขาไม่เพียงพอโดยเฉพาะหนังสืออ้างอิงภาษาไทยมีน้อย และมีปัญหาในเรื่องมี บัตรรายการแต่ไม่มีตัวเล่มในห้องสมุด

ศจี จันทรวิมล (2519) พบว่า ผู้วิจัยทางสาขาวิชาการปกครอง วิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา และวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ใช้หนังสือและ วัสดุห้องสมุดแบ่งได้ 7 ประเภท คือ หนังสือทั่วไป วารสาร และหนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง กฎหมาย และคำสั่ง และเอกสารราชการ ซึ่งรวมทั้งสิ่งพิมพ์รัฐบาล แต่ ละแผนกวิชาใช้หนังสือและวัสดุต่างกันตามลักษณะวิชาที่ศึกษาและการเรียนวิทยานิพนธ์ ส่วนใหญ่จะใช้ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อค้นหาหนังสือ และวัสดุ ห้องสมุดประกอบการวิจัย และพบว่า ปัญหาของการใช้หนังสือทั่วไป คือขาดแคลนหนังสือ แปลในสาขาที่วิจัยหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษามีน้อย ค้นหาหนังสือ เล่มที่ต้องการไม่พบ หนังสือแต่ละรายชื่อมีจำนวนน้อยเกินไป ห้องสมุดไม่ให้ยืมหนังสือ อ้างอิงออกจากห้องสมุด ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสารเย็บเล่ม จำนวนวันที่ให้ยืมวารสารน้อย เกินไป ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ออก ระยะเวลาในการยืมวิทยานิพนธ์น้อยเกินไป การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้นผู้ใช้ไม่ทราบวิธีค้นสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ ไม่ทราบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาล เล่มใดมีเนื้อหาที่ใช้อ้างอิงบ้าง ไม่มีบัตรรายการช่วยค้นสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลเก่า ล้าสมัย และปัญหาไม่ทราบว่าจะสามารถค้นหาเรื่องที่ต้องการได้จากเอกสารราชการ ฉบับไหน เอกสารราชการห้ามยืมออก ขาดคู่มือช่วยค้นเอกสารราชการ และเอกสาร ราชการไม่ได้รับอนุญาตให้นำมาเปิดเผย ส่วนปัญหาเกี่ยวกับอาคารห้องสมุดคือไม่มีห้อง เฉพาะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโททำงานศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และปัญหาระยะเวลาใน การเดินทางมาเข้าใช้ห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้บัตรรายการในการค้นข้อมูล รองลงมา คือ อาจารย์แนะนำ จากวิทยานิพนธ์ที่มีผู้อื่นอ้างอิงไว้ ส่วนวารสารใช้กรณีวารสารและ คำแนะนำของอาจารย์

ไพสิน ไชยเสนะ (2516) ได้ศึกษาการใช้หนังสือและวัสดุประกอบการ การวิจัยวิชาการศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้วิจัยใช้วัสดุ 7 ประเภท อันได้แก่ หนังสือ ทั่วไป หนังสืออ้างอิงทั่วไป หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษา สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ สาระสังเขป และโสตทัศนวัสดุ ประกอบการเขียนวิจัย โดยใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด และ ใช้หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ปัญหาที่พบคือจำนวนหนังสือภาษาไทยที่มี

เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษามีน้อย ห้องสมุดไม่อนุญาตให้ยืมหนังสืออ้างอิงออกนอกห้องสมุด วารสารย้อนหลังมีไม่ครบฉบับ และวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษามีน้อย ไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่สมบูรณ์เป็นคู่มือช่วยค้น ผู้วิจัยส่วนใหญ่เห็นเรื่องราวที่ต้องการจากบัตรรายการ รองลงมาใช้วิธีดูจากบรรณานุกรม หลังบทความวารสารหรือหลังบทในหนังสือ สำหรับค้นบทความวารสารโดยใช้วิธีการค้นจากครรชนวารสาร บริการที่ใช้น้อยคือบริการตอบคำถาม

เปรมวัลย์ วาริธร (2520) พบว่า ผู้วิจัยสาขารัฐศาสตร์ใช้หนังสือและสิ่งพิมพ์โดยใช้หนังสือทั่วไปภาษาไทยมากที่สุด รองลงมา ใต้แก่ หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ โดยใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ยกเว้นหนังสืออ้างอิงที่ใช้หนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย การใช้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีปัญหามากได้แก่ขาดแคลนหนังสือแปลในสาขาที่วิจัย การไม่ให้ยืมหนังสืออ้างอิงออกจากห้องสมุด ไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่สมบูรณ์เป็นคู่มือสำหรับการค้นคว้า ขาดคู่มือช่วยค้นเอกสารราชการ เอกสารราชการไม่ได้รับอนุญาตให้มาเปิดเผย และต้องใช้เวลาคนมาก ห้องสมุดไม่มีบริการค้นหาเอกสารราชการ ผู้วิจัยส่วนมากใช้วิธีค้นหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยใช้บัตรรายการ และค้นหาบทความวารสาร โดยใช้ครรชนวารสาร

จิตรา ทับแสง (2518) พบว่า ผู้วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด 7 ประเภท คือหนังสือทั่วไป หนังสือเฉพาะวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ วารสาร และหนังสือพิมพ์ทั่วไป วารสารเฉพาะวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์ที่รัฐบาล และวิทยานิพนธ์ โดยใช้หนังสือเฉพาะวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษมากที่สุด ส่วนลำดับจำนวนชื่อเรื่องของสิ่งพิมพ์เหล่านี้หนังสือทั่วไปได้รับการอ้างอิงมากที่สุด และวิทยานิพนธ์ที่อ้างถึงนั้นเป็นวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อค้นหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัย รองลงมา ใต้แก่ หอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปัญหาในด้านการใช้หนังสือทั่วไป นักวิจัยเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางที่เห็นว่ามีปัญหามาก คือจำนวนหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับที่ต้องการศึกษามีน้อย และขาดแคลนหนังสือแปล ในสาขาที่วิจัย ห้องสมุดมีจำนวนรายชื่อหนังสือในสาขาที่วิจัยน้อยเกินไป หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

ที่ใช้ประจำ จำนวนเล่มและวันที่ห้องสมุดให้ยืมหนังสือน้อยเกินไป นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า มีปัญหามาก ได้แก่ ไม่มีรายชื่อบริษัทที่สมบุรณ์และรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่ทำในประเทศไทย พร้อมทั้งบทความที่สมบุรณ์ รวมทั้งคู่มือช่วยค้นโรคพืชคนวิสกู และพบว่าผู้วิจัยส่วนมาก เข้าใจและทราบประโยชน์ของวิธีค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหนังสือและบทความวารสารเป็นอย่างดี

ทองชุบ มีทองมัน (2519) พบว่า การใช้วิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่เรียน รองลงมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งบรรณารักษ์และนิสิตส่วนมากเห็นควรให้เพิ่มจำนวนเล่มวิทยานิพนธ์ ควรมีการจัดหมู่เหมือนหนังสือธรรมดา และเพิ่มเครื่องหมายพิเศษกำกับไว้ เช่น วพ. (วิทยานิพนธ์) ไว้เหนือเลขหมู่ มีการจัดทำบัตรรายการ และควรจัดเป็นหนังสืออ้างอิงไว้ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะในบริเวณห้องหนังสืออ้างอิง ควรจัดเก็บไว้ในชั้นเปิดและให้บริการพิเศษแก่นิสิตนักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ โดยจัดเป็นห้องเฉพาะให้ภายในบริเวณห้องหนังสืออ้างอิง ควรมีศูนย์กลางรวบรวมและบริการวิทยานิพนธ์ นิสิตนักศึกษาเห็นควรว่าให้ยืมออกนอกห้องสมุดได้ แต่บรรณารักษ์เห็นว่าควรให้ยืมใช้เฉพาะภายในห้องสมุด

ยุพดี จารุทรัพย์ (2528) ได้ศึกษาการใช้วิทยานิพนธ์ทางบรรณารักษศาสตร์ ของผู้บริหารห้องสมุด พบว่ามีผู้บริหารจำนวนครึ่งหนึ่งเคยใช้วิทยานิพนธ์บรรณารักษศาสตร์ในรอบปีที่ผ่านมา และพบว่าคุณวุฒิ ตำแหน่ง และประเภทงานที่รับผิดชอบ และสถานที่ทำงานซึ่งแบ่งตามมหาวิทยาลัยที่เป็นแหล่งผลิตวิทยานิพนธ์บรรณารักษศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อการใช้วิทยานิพนธ์ของผู้บริหาร ส่วนเวลาไม่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้วิทยานิพนธ์มากกว่ากลุ่มอื่น ผู้บริหารที่มีวุฒิสองปริญญาโทใช้วิทยานิพนธ์มากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาโทและปริญญาตรี แต่ใช้ในปริมาณครั้งของการใช้น้อยกว่า ผู้บริหารทุกกลุ่มใช้วิทยานิพนธ์ด้านการบริการมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การบริหารงานห้องสมุด ด้านเทคนิคการบริหารงานบุคคล โดยใช้แบบสรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และบทความ ผู้บริหารที่อยู่ระหว่างการศึกษาคือมีวัตถุประสงค์การใช้วิทยานิพนธ์ในงานบริหาร เพราะเห็นความสำคัญของวิทยานิพนธ์ในการประยุกต์ช่วยงานห้องสมุดมากที่สุด ในขณะที่ผู้บริหารไม่ได้ศึกษาคือใช้เพราะ

มีเรื่องราวตรงกับงานที่รับผิดชอบมากที่สุด ปัญหาของผู้ใช้วิทยานิพนธ์เกิดจากตัวเล่มวิทยานิพนธ์ และจากการเข้าถึงตัวเล่มวิทยานิพนธ์ และสาเหตุของผู้บริหารที่ไม่ใช้วิทยานิพนธ์ เนื่องจากการเข้าถึงตัวเล่มไม่มีเวลาดค้นหาความรู้เพิ่มเติม เพราะต้องอุทิศเวลาให้กับงานที่รับผิดชอบ ผู้บริหารทุกกลุ่มต้องการใช้วิทยานิพนธ์ด้านบริหารงานบุคลากรสูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างกับการใช้จริงและต้องการใช้วิทยานิพนธ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์มากที่สุด

3.3.3 การใช้ห้องสมุดของนักศึกษา

พวงนภา วงศ์บุรุษ (2519) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยกรุงเทพให้ความสนใจห้องสมุดค่อนข้างน้อย ที่ไม่ชอบใช้ห้องสมุดเพราะห้องสมุดตั้งอยู่ในที่สูง คือ อยู่บนชั้นที่ 4 ของอาคารเรียน มีหนังสือเก่าล้าสมัย หนังสือบนชั้นเรียงล้นบน บรรณารักษ์ไม่เคยจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์และชักจูงให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุด

นิธิมา สังคหะ (2527) พบว่า การใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนของนักศึกษาในสถานบันอุดมศึกษา เข้าค้นคว้าเพื่อนำมาเขียนรายงานมากที่สุด และเพราะอาจารย์แนะนำให้เข้ามาใช้ห้องสมุด โดยให้หนังสือวิชาการทั่วไป หนังสืออ้างอิง และวารสารประกอบการเรียนมากที่สุด ปัญหาที่พบ ได้แก่ การค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่พบ และไม่ทราบวิธีใช้หนังสือบางเล่ม เช่น หนังสืออ้างอิง พบว่านักศึกษาของสถาบันที่มีการสอนการใช้ห้องสมุดมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ไม่มีการสอนการใช้ห้องสมุด นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้งสถาบันที่มีการสอนการใช้ห้องสมุด และไม่มีการสอนการใช้ห้องสมุด และพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุด กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง

ทัศนีย์ หาญพล (2520) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มาใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีในห้องสมุดและเพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน อ่านหนังสือเพื่อหาความรู้ทั่วไป และอ่านเพื่อความก้าวหน้าในการเรียน เห็นว่าหนังสือวิชาการเป็นสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดที่ให้ประโยชน์มากที่สุด

รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โดยเลือกอ่านหนังสือภาษาไทยเนื่องจากเข้าใจง่าย เลือกหนังสืออ่านโดยดูจากหัวเรื่องที่ต้องการ และดูจากชื่อหนังสือว่าน่าสนใจเพียงใด ค้นหาหนังสือโดยดูจากบัตรรายการ รองลงมา คือการเดินดูจากชั้นหนังสือ และเห็นว่าจำนวนวารสารและหนังสือพิมพ์น้อย

อัมพร บันศรี (2525) พบว่า เจ้าหน้าที่และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษามากที่สุด แต่เข้าใจห้องสมุดไม่แน่นอน โดยเข้าใจห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือทั่วไป ค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการด้วยตนเอง สาเหตุที่ค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่ได้เพราะหนังสือถูกขอยืมไป มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ให้เหตุผลว่าหนังสือเรียงบนชั้นไม่ถูกที่ ส่วนข้าราชการนิยมใช้หนังสือนวนิยาย ในขณะที่เจ้าหน้าที่และนักศึกษาใช้หนังสือพิมพ์ และนวนิยาย โดยใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ บริการที่เคยใช้คือยืมหนังสือทั่วไป

ณลิวัลย์ รองสวัสดิ์ (2520) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ส่วนมากเห็นว่า ทั้งการอ่านและการใช้ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมาก นักศึกษาจึงใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือ วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีสิ่งพิมพ์อยู่ในครอบครองจะยืมจากห้องสมุด เลือกหนังสืออ่านโดยพิจารณาคุณวุฒิของผู้เขียนเป็นหลัก สำหรับวารสารนักศึกษาชอบอ่านวารสารคำนวณเชิงมากกว่าสารคดีและอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี รองลงมาได้แก่ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ และห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อยืมหนังสือโดยเฉพาะหมวดความรู้ทั่วไป รองลงมา ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์ นักศึกษาเห็นว่าวัสดุสิ่งพิมพ์น้อย และสถานที่ของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์คับแคบ

วรบุษ เทียวกระกูล (2526) พบว่า นักศึกษาแพทยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกชั้นปี ใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์น้อยที่สุด เพราะเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกันเอง มีหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่มีความรู้

เรื่องห้องสมุดบ้างเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้ห้องสมุดจากการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย มีความถนัดในการใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง นิยมใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาพักกลางวัน ในช่วงเวลาที่ไม่มีการสอนและหลังเลิกเรียนในแต่ละวัน บริการที่ใช้ประจำคือบริการยืม-คืนหนังสือ วารสาร และโสตทัศนวัสดุ วัสดุห้องสมุดที่ใช้มาก ได้แก่ หนังสือตำราวารสาร ภาษาไทย หนังสือพิมพ์รายวัน แรงจูงใจให้มาใช้นั้นนักศึกษาแพทย์ต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ทางกายภาพ และต้องการศึกษาเรื่องที่น่าสนใจเป็นพิเศษ ปัญหาในการใช้บริการพบว่า มีปัญหาค้นหนังสือตำราภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ไม่ทราบแหล่งที่จัดเก็บวิทยานิพนธ์และสิ่งพิมพ์รวมดุษฎีนิพนธ์ หนังสือพิมพ์ไม่อยู่กับที่และไม่ทราบว่าห้องสมุดมีบริการโสตทัศนวัสดุประเภทใดบ้าง

ฉัตรพร ฤทธิพิทักษ์ (2521) พบว่านิสิตนักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก โดยเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ไปด้วยเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน และในวันที่ไม่มีชั่วโมงเรียน ใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียน เพื่อเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ และเพื่อหาความรู้แขนงวิชาอื่นเพิ่มเติม ค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการโดยใช้บัตรรายการ ส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดจากหลักสูตรปริญญาตรี เข้าใช้ห้องสมุดกลางมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ โดยใช้นั่งอ่านหนังสือและวารสารต่าง ๆ รองลงมาใช้วารสาร ใช้บริการยืม-คืนหนังสืออ้างอิง และอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ ปัญหาที่พบคือห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป มีเสียงรบกวน มีอากาศร้อนอบอ้าว แสงสว่างไม่เพียงพอ ไม่มีโต๊ะอ่านหนังสือเฉพาะบุคคล หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือมีจำนวนน้อย ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร จำนวนวารสารไม่เพียงพอ ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ และเวลาเปิดทำการของห้องสมุดน้อยเกินไป และต้องการให้เพิ่มจำนวนหนังสือและวารสาร

แก้วตา จันทรวรรณา (2527) พบว่า หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มีการเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง มีความสามารถในการใช้ห้องสมุดโดยได้เรียนรู้จากหลักสูตรในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เข้าใช้วัสดุห้องสมุด อันได้แก่ หนังสือทั่วไป ภาษาไทย

และวารสารภาษาไทย ซึ่งนิสิตปริญญาตรีใช้เกือบทุกสาขาวิชา นิสิตบัณฑิตศึกษาใช้สาขา
วิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ อาจารย์ใช้สาขาวิชาความรู้ทั่วไปและสังคม
ส่วนบุคคลอื่น ๆ ใช้สาขาวิชาความรู้ทั่วไป ในค่านบริการ ใช้บริการจ่าย-รับมากที่สุด

สุภาภรณ์ สังข์ศรี (2522) พบว่า นักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหาร-
ศาสตร์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเกือบทุกวัน ชอบเข้าใช้ในเวลาระหว่างชั่วโมงเรียนเพื่อ
อ่านวารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดจากวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
ใช้ทรัพยากรในการค้นหาสิ่งที่ต้องการจากห้องสมุด ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม
มากที่สุด และเห็นว่าจำนวนหนังสือและวารสารที่ใช้ประกอบการค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งที่เป็นภาษาไทยมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ต้องการให้สำนักบรรณสารการพัฒนา
แปลหนังสือตำราภาษาอังกฤษที่มีผู้ต้องการใช้มากเป็นภาษาไทย และใช้ประโยชน์จาก
หนังสือ วรรณคดี วารสารไทย วรรณคดีหนังสือพิมพ์ไทย วารสารบรรณสาร สพบ. เอกสาร
การวิจัย จุลสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล และกฤตภาคไค้บ่อย แต่ใช้ประโยชน์จากไมโครฟิล์ม
เพปแบนติกเลียง และแผนที่ไค้บ่อยที่สุด สำหรับบริการและกิจกรรมนั้น นักศึกษาเคยใช้
ปานกลาง และมีความพอใจปานกลาง ยกเว้นบริการไมโครฟิล์ม บริการเอกสารสนเทศ
บริการจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงการประชาสัมพันธ์
เผยแพร่บริการและกิจกรรมให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายยิ่งขึ้น

ศรีนวล สุทธิวรพงศ์ศรี และคนอื่น ๆ (2526) พบว่า นักศึกษาใช้
บริการห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลมากเป็นอันดับหนึ่ง และใช้
ห้องสมุดคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2523-2524 เข้าใช้ร้อยละ 96.7
และในปีการศึกษา 2525-2526 เข้าใช้บริการร้อยละ 89.2 เข้าใช้มากที่สุดในเดือน
ธันวาคมและมกราคม

วนิดา จินตนาบุรณ (2523) พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษามาก นักศึกษาส่วนใหญ่มาใช้ห้องสมุด
ด้วยตนเอง โดยมีภูมิรู้ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือโดยเฉพาะหนังสือวิชาการ

ทั่วไป และนิยมใช้หนังสือภาษาไทย ค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรรายการ และใช้บริการยืม-คืน หนังสือมากที่สุด ปัญหาที่พบมากคือหนังสือเล่มที่ต้องการมีผู้ยืมไปก่อน โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษา มีความพอใจปานกลางเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คืออาคารสถานที่และการจัดครุภัณฑ์ หนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ เครื่องมือช่วยค้นหาวัสดุ และบริการอ่าน บุคลากร ระเบียบ ข้อบังคับ และการให้บริการ

สมศรี กิรติวุฒิจุล (2529) นักศึกษาระดับปริญญาตรีและโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เข้าใช้ห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เพราะตั้งอยู่ใกล้และมีสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาบัญชีและธุรกิจมากที่สุด นักศึกษาปริญญาโท เข้าใช้ห้องสมุดในวันเสาร์ และใช้เฉพาะเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงก่อนสอบภาคและเวลาที่ว่างจากการเรียน รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเพราะบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่แนะนำ ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโท เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการถ่ายเอกสาร ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าใช้เพื่อใช้บริการยืม-คืนหนังสือ ใช้เป็นที่ทำการบ้าน และพบทวนวิชาที่เรียน เขียนรายงาน

วรสิริ ธรรมประคิมฐ์ (2524) พบว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของห้องสมุด นิยมใช้ห้องสมุดคณะที่กำลังศึกษายู่มากที่สุด เพื่ออ่านและค้นคว้าหนังสือและเพื่อยืมหนังสือ นักศึกษาบางส่วนค้นหาหนังสือโดยดูจากตู้บัตรรายการ ส่วนนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมฯ ใช้วิธีค้นหาหนังสือโดยดูตามชั้นหนังสือ

นางเยาว์ ศรีพรหมสุข (2528) พบว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี ส่วนใหญ่ค้นโดยใช้บัตรรายการ มีส่วนน้อยที่ไม่ใช้บัตรรายการซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ค้นหาหนังสือด้วยการเดินหาตามชั้น สาเหตุที่ไม่ใช้บัตรรายการเพราะทราบสถานที่ที่เก็บสิ่งพิมพ์ที่ต้องการแล้ว และดูตัวเล่มเข้าใจง่ายกว่าดูบัตรรายการ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บัตรชื่อเรื่องมากที่สุด รองลงมาใช้บัตรเรื่องสำหรับปริญญาตรี และบัตรยู่งแต่งสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนการใช้รายการต่าง ๆ ที่ลงไว้ในบัตรรายการนั้น พบว่า รายการที่ใช้มากมีเพียง 4 รายการ คือรายการเลขเรียก

หนังสือ ชื่อผู้แต่งที่เป็นบุคคล ชื่อเรื่อง และหัวเรื่อง รายการที่ไม่ใช่เลย คือรายการชื่อ บรรณาธิการ ชื่อนิติบุคคลรับผิดชอบในการพิมพ์และลิขสิทธิ์

จิรัชนี้ วงศ์สุวรรณ (2526) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากในการศึกษาค้นคว้า เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ ละครั้ง นิยมใช้บริการยืมคืนหนังสือและวัสดุการอ่าน ส่วนใหญ่มีความพอใจบริการของห้องสมุด ปานกลาง แต่มีความพอใจน้อยในเรื่องบริการจองหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการวารสาร นิทรรศการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ จำนวนของหนังสืออ้างอิง หนังสือสารอง โสตทัศนวัสดุ ปัญหาที่พบ คือห้องสมุดคับแคบเกินไป โต๊ะเก้าอี้ ไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างไม่เต็มใจ

สมทรง แจ่มเคชา (2528) นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เห็นความสำคัญของห้องสมุด นักศึกษา ร้อยละ 40.06 เข้าใช้ห้องสมุดเกือบทุกวัน เพื่อ ค้นคว้าประกอบการเรียน เข้าใช้เมื่อมีเวลาว่างจากการเรียน นิยมใช้หนังสือวิชาการ เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดจากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาบังคับ ค้นเรื่องใดเรื่อง หนึ่ง โดยใช้บัตรรายการ และครรชนีวารสาร สาเหตุที่ไม่ได้หนังสือที่ต้องการเนื่องจาก หนังสือถูกขอยืมไปก่อน มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือ หนังสือจัดไม่เป็นระเบียบ ไม่มีหนังสือ ที่ต้องการ หนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขามีจำนวนน้อย และล่าสมัย วิทยานิพนธ์มีไม่ครบทุกสถาบัน คู่มือการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ละเอียด

พัลลภ สรรพกิจ (2514) พบว่า นิสิตภาคปกติวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดมากกว่านักศึกษาภาคสมทบ เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง นิสิตชายและนิสิตหญิง ปรากฏว่ามีทัศนคติต่อห้องสมุดวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน และพบว่า นักศึกษาชายมีทัศนคติต่อห้องสมุดวิทยาลัยในทางที่ดีมากกว่านักศึกษาหญิงในด้านบุคลากร และการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุด ส่วนการเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตในระดับ การศึกษาต่าง ๆ พบว่า นิสิตแต่ละระดับการศึกษามีทัศนคติต่อห้องสมุดแตกต่างกัน ในด้าน อาคารสถานที่ หนังสือสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุของห้องสมุด บุคลากรของห้องสมุด และ การจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุด

ละอองกาเจณ์ สุริยชัยานิษฐ์ (2520) พบว่า นักศึกษาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง โดยใช้ในวันที่ไม่มีชั่วโมงเรียนเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน และการเขียนรายงาน หรือภาคนิพนธ์ ศึกษาวิธีการใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง ค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการด้วยการใช้บัตรรายการเท่ากับการเดินดูตามชั้น บริการของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะที่เป็นที่พอใจของนักศึกษาปานกลาง ปัญหาในการใช้บริการได้แก่ หอสมุดกลางตั้งอยู่ไกลจากอาคารเรียน และหอพักทำให้ไปใช้ไม่สะดวก เนื้อหาให้บริการคับแคบ หนังสือและวัสดุการอ่านมีจำนวนน้อย ให้ยืมในระยะเวลาสั้น

สมาน ลอยฟ้า และลำปาง แม่นมาตย์ (2529) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) องค์ประกอบด้านห้องสมุดอื่นได้แก่ บริการวารสารจำนวนบรรณารักษ์ที่ให้บริการ บริการให้ยืมและรับคืนหนังสือ ประเภทสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุที่ให้บริการ บรรณารักษ์ในห้องสมุด และมนุษยสัมพันธ์ของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกับผู้ใช้ 2) องค์ประกอบด้านหลักสูตรในเรื่องหลักสูตรการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด วิธีสอน และการวัดผล 3) องค์ประกอบด้านนักศึกษา ได้แก่ นิยมรักการอ่าน นิยมรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการเรียนและการมีเอกสาร ตำราเป็นของตนเอง มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด

ทิพยมาศ อัครเมตต์ (2522) พบว่านักศึกษามาใช้บริการสำนักบรรณสารการพัฒนา ในช่วงเวลาก่อนการบรรยาย และเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่จะยืมหนังสือตำราเรียนทั่วไป จะติดต่อขอรับบริการตอบคำถามด้วยตนเอง ประเภทคำถามส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่เป็นข้อเท็จจริงขึ้น ๆ

กรรณิการ์ สุธรรมเมธา (2524) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ตำราภาษาไทย รองลงมาใช้สมุดจดงานของตนเอง และใช้วารสาร

จิตติ ปิงตระกูล (2522) ได้สำรวจในการใช้ห้องสมุดของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า นิสิต นักศึกษาใช้ห้องสมุดน้อย มักไปใช้ช่วงเวลาที่ว่างระหว่างชั่วโมงเรียน ก่อนสอบ และหลังเลิกเรียนเพื่อยืมหนังสือของห้องสมุด ใช้หนังสืออ้างอิง อ่านตำราเรียน และอ่านหนังสือทั่วไป โดยส่วนใหญ่มีความต้องการใช้หนังสือของห้องสมุด เพื่อทำรายงานที่อาจารย์ผู้สอนสั่ง

มากที่สุดและใช้บัตรรายการเป็นครั้งคราวโดยดูจากชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่ง นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีหนังสือตำราและหนังสือจองไม่เพียงพอ ไม่เคยใช้โสตทัศนวัสดุของห้องสมุดเลย เนื่องจากไม่ทราบว่าห้องสมุดมีโสตทัศนวัสดุใดให้บริการ และเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้

สุนีย์ นุ้ยจันทร์ (2524) พบว่า นิติระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท คณะเกษตรศาสตร์ เห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนมาก เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งมากที่สุด โดยเข้าใช้ระหว่างชั่วโมงที่ว่างจากการเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร และยืมหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรี เรียนรู้การใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง ส่วนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และวิธีสอบถามจากบรรณารักษ์ โดยเคยใช้บริการยืมหนังสือวารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และบริการถ่ายเอกสาร มีบริการที่ใช้น้อย คือ บริการสอนการใช้ห้องสมุด บริการให้ยืมอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ บริการขอถ่ายสำเนาบทความวารสารต่างประเทศ บริการแนะนำวิธีเขียนบรรณานุกรม ส่วนใหญ่มีความพอใจบริการห้องสมุดต่าง ๆ ในระดับปานกลาง บริการที่พอใจมาก ได้แก่ บริการให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการหนังสือจอง

ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ (2523) พบว่า โดยเฉลี่ย นิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าใช้ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 5.5 ของนิสิตทั้งหมดต่อวัน โดยยืมหนังสือหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพบว่าในปีการศึกษา 2520 มีผู้ใช้ยืมหนังสือในห้องสมุดกลางโดยเฉลี่ยเดือนละ 8,653 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทยประมาณ 3 ใน 4 ส่วน และหนังสือหมวดวรรณคดีมีผู้ยืมมากที่สุด

3.3.4 การใช้ห้องสมุดของอาจารย์

ทัศนีย์ หาญพล (2520) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเข้าใช้ห้องสมุดเพียงร้อยละ 28.5 โดยเข้าใช้เดือนละครั้ง เพื่อการค้นคว้าและวิจัย หรือเพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน มีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อค้นคว้าในการเขียนตำรา-

เรียนรองลงมาเพื่อเตรียมการสอน โดยเลือกอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่มีหนังสือภาษาไทย ค้นหาหนังสือโดยดูจากบัตรรายการ เห็นว่าหนังสือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

อัมพร ปันศรี (2525) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เข้าใช้ห้องสมุดเมื่อมีความจำเป็นต้องมาใช้บริการ เพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน และทำการค้นคว้าวิจัย ค้นหนังสือโดยใช้บัตรรายการ สาเหตุที่ไม่ได้หนังสือที่ต้องการ เนื่องจากหนังสือเล่มดังกล่าวไม่มีในห้องสมุด นิยมใช้หนังสือภาษาอังกฤษ

กรรณิการ์ สุวรรณเมธา (2524) พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ตำราภาษาอังกฤษต่างประเทศ รองลงมาใช้ตำราภาษาไทยและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ

ทัศนีย์ ชวัญสุวรรณ (2521) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนมากนิยมใช้หนังสือตำราภาษาต่างประเทศประกอบการสอน นิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อยืมและค้นหนังสือ สาเหตุที่ไม่ใช้เนื่องจากห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ต้องการ และพบว่าอาจารย์จำนวนมากไม่ทราบว่ามีการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์

นวลลออ ไชยมงคล (2522) พบว่า อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าใช้ห้องสมุดไม่แน่นอนในช่วงเวลาว่างจากการทำงานในวันธรรมดา นิยมใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดเพราะได้รับคำแนะนำจากบรรณารักษ์ โดยใช้คู่มือของห้องสมุดในการค้นหาสิ่งที่ต้องการ มีจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่อใช้บริการถ่ายเอกสาร และค้นหาเอกสารด้วยตนเอง นิยมใช้หนังสือตำรา วารสาร และหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศปานกลาง ปัญหาที่พบคือ หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือเรื่องที่ต้องการมีน้อย หนังสือเก่าล้าสมัย และไม่เพียงพอ สำหรับการใช้อ้างอิงพิมพ์รัฐบาล จุลสาร กฤตภาค แผนที่ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ นั้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ดังกล่าวหรือไม่ และต้องการ

ให้มีบริการถ่ายเอกสารมาก

ฉันทา สวัสดิศรพ (2522) พบว่า คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการสอนมาก มักใช้ห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะที่ตนสอน อยู่คณาจารย์กว่าครึ่งทราบวิธีการใช้ห้องสมุด เนื่องจากเคยเรียนในขณะที่เป็นนิสิตจึงค้น เรื่องที่ต้องการจากเครื่องมือช่วยค้น และจำนวนกว่าครึ่งที่ค้นหาหนังสือที่ต้องการ โดย ค้นหาตามชั้นหรือตู้เก็บทรัพยากร โดยมากใช้ห้องสมุดเพื่อใช้ทรัพยากร ใช้บริการยืม และ บริการถ่ายเอกสารของห้องสมุด ทรัพยากรห้องสมุดที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ประกอบการสอน และเพิ่มพูนความรู้คือหนังสืออ้างอิง หนังสือทั่วไป และวารสารภาษาต่างประเทศ ส่วน ทรัพยากรห้องสมุดที่ใช้ประกอบการสอนน้อยมาก ได้แก่ ไลต์ทัศนวัสดุ และอุปกรณ์ และ เห็นว่ามีอยู่ไม่เพียงพอ ปัญหาที่ประสบ ได้แก่ หนังสือที่ต้องการมีน้อยฉบับ หนังสืออ้างอิง เก่าล้าสมัย ห้องสมุดคณะไม่มีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่น วารสารที่ต้องการมีไม่ครบทุก ฉบับ หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อเรื่องมีน้อย ไม่มีเครื่องมือช่วยค้นเรื่องที่ต้องการจากเอกสารต่าง ๆ

สุนัย นัยจันทร์ (2524) พบว่าอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญ ต่อการปฏิบัติงานมาก และเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นคว้าประกอบการสอน รองลงมา ได้แก่ ใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าประกอบการวิจัย อาจารย์เรียนรู้การใช้ห้องสมุดโดยวิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุด บริการที่เคยใช้ ได้แก่ บริการยืมหนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการถ่ายเอกสาร ส่วนบริการที่ใช้น้อย ได้แก่ บริการสอนการใช้ห้องสมุด บริการให้ยืมอุปกรณ์ไลต์ทัศนวัสดุ อาจารย์ส่วนใหญ่มีความพอใจมากต่อบริการให้ยืมหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการ หนังสือจอง

พูลสุข นาคุนัย (2527) ได้ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อ ประกอบการสอนพบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2-3 เดือนต่อครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้บริการจ่าย-รับ ค้นหาทรัพยากร โดยใช้

บัตรรายการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อประกอบการสอน โดยเฉลี่ยใช้หนังสือภาษาอังกฤษมากที่สุดและคณาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ และเห็นว่าทรัพยากรของห้องสมุดไม่เพียงพอทุกด้าน ยกเว้นหนังสือพิมพ์ ปัญหาที่คณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบในการใช้ห้องสมุดในการใช้ทรัพยากร คือข้อเรื่องที่ต้องการมีน้อยฉบับ ทรัพยากรในสาขาที่สอนมีจำนวนน้อย และไม่ทันสมัย ไม่มีรายชื่อวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่น ๆ โสตทัศนวัสดุในสาขาวิชาที่สอนมีน้อย สำนักหอสมุดมีอาคารค่อนข้างแออัด และคณาจารย์ที่สอนทางด้านสังคมศาสตร์ ต้องการให้สำนักหอสมุด จัดหาทรัพยากรในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคณาจารย์ทางด้านสังคมศาสตร์ ยังมีความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเกือบทุกประเภท และต้องการให้สำนักหอสมุดส่งรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ให้พิจารณาเลือกซื้อ ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอซื้อหนังสือ และต้องการให้สำนักหอสมุดส่งรายชื่อหนังสือใหม่แจ้งแก่อาจารย์และให้ส่งข่าวสารห้องสมุดไปตามภาควิชาเป็นประจำ

สุจิตรา เพื่องวรรณะ (2524) พบว่า อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ น้อยกว่าครั้งที่เข้าใช้ห้องสมุดหลายครั้งใน 1 สัปดาห์ เข้าใช้เฉพาะเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเพราะการลองใช้ด้วยตนเอง และเพราะบรรณารักษ์แนะนำ โดยใช้คู่มือช่วยค้นของห้องสมุด มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อใช้บริการยืมของห้องสมุด และใช้บริการถ่ายเอกสารโดยใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าน้อยที่สุด สำหรับการค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการสำหรับงานวิจัยและงานเขียนนั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองจากหอสมุด และเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการทำวิจัยและงานเขียนมาก คณาจารย์ส่วนใหญ่นิยมใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ วารสารต่างประเทศ และสิ่งพิมพ์รัฐบาลมาก โดยใช้หนังสือพิมพ์ จุลสาร และกฤตภาคน้อย ทรัพยากรห้องสมุดส่วนใหญ่มีความเพียงพอ ยกเว้นเอกสารการประชุมและกฤตภาค ประสบปัญหาปานกลาง ในเรื่องหนังสือที่ต้องการค้นไม่มีในห้องสมุด หนังสือภาษาไทยที่ไม่เพียงพอประกอบการค้นคว้า วารสารชื่อ

ที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ หรือวารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

สมศรี กิรติคุณ (2529) พบว่า อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละมากกว่า 1 ครั้ง โดยนิยมใช้ห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เพราะตั้งอยู่ใกล้และมีสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาการบัญชีและธุรกิจมากที่สุด เข้าใช้เฉพาะเวลาที่ต้องการค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเพราะบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่แนะนำมีจุดมุ่งหมายเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุดโดยใช้นั่งสื่อวิชาการ และสิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นภาษาอังกฤษ คณะจารย์ต้องการในห้องสมุดจัดคือ บริการจัดหาหนังสือคู่มือ จัดทำคู่มือ ช่วยการค้นหาวารสารภาษาต่างประเทศ บริการถ่ายเอกสาร และต้องการหนังสือตำราเรียน หนังสือคู่มือวารสารวิชาการ ต้องการให้จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ ปัญหาที่พบหนังสือตำราเรียนทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีไม่เพียงพอ เครื่องถ่ายเอกสารเล็บบ่อย และไม่ทราบว่าห้องสมุดมีเอกสารอื่น ๆ กฤตภาค และสิ่งพิมพ์พิเศษของสถาบัน

พระวงพิศ เทียมทิม (2524) คณะจารย์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดกลางมีความสำคัญใช้ห้องสมุดเฉพาะเวลาต้องการค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเป็นอย่างดี ค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรรายการ รองลงมาใช้วิธีเดินดูตามชั้นหนังสือหรือวารสาร บริการที่ใช้มากได้แก่ บริการยืมหนังสือและวัสดุการสอนบริการถ่ายเอกสาร คณะจารย์ส่วนใหญ่ใช้วัสดุการสอนของหอสมุดกลางน้อย มีเพียง 2 ประการ คือหนังสืออ้างอิงต่างประเทศ และหนังสือตำราภาษาต่างประเทศที่ใช้ระดับปานกลาง ปัญหาในการใช้วัสดุการสอน คือหนังสือทุกหมวดมีจำนวนน้อยและหอสมุดกลางอยู่ไกลเดินทางไปใช้ไม่สะดวก

จิราพันธ์ วรินทร์เวช (2527) พบว่า สภาพการใช้ของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เข้าไปใช้ห้องสมุดด้วยตนเองในเวลาที่ต้องการ โดยใช้บัตรรายการในการค้นหาหนังสือ อาจารย์ทั้งหมดใช้หนังสือภาษาอังกฤษในการค้นคว้า รองลงมาใช้วารสารภาษาอังกฤษ โดยใช้บริการยืมคืนหนังสือมากที่สุด และยังมีความพอใจมาก

ในเรื่องความเต็มใจที่จะให้บริการของบุคลากร

จินตนา กระแสชัย (2524) พบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลกเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยในห้องสมุด
ในเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งรองลงมาใช้เมื่อมีเวลาว่าง โดยใช้ที่หอสมุด
กลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดในขณะที่เป็นนิสิต
จึงใช้บัตรรายการและครรชนีวารสารค้นเรื่องที่ต้องการ โดยใช้หนังสือภาษาต่างประเทศ
และหนังสือภาษาไทย รองลงมาคือสิ่งพิมพ์รัฐบาล และวารสารภาษาไทย ปัญหาในการใช้
ทรัพยากรห้องสมุด คณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบคือ หนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด
ไม่มีคู่มือช่วยค้นทรัพยากรห้องสมุด ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีเอกสารอื่น ๆ เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล
จุลสาร และโสตทัศนวัสดุ และยังมี ปัญหาอาคารห้องสมุดคับแคบ มีอากาศร้อน บุคลากร
ห้องสมุดยังไม่เพียงพอ และอาจารย์ต้องการให้จัดบริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการจัดทำ
รายชื่อหนังสือใหม่พร้อมบรรณิทัศน์ตามสาขาวิชาและบริการรวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการ
ค้นคว้าวิจัย

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2529) พบว่า ผู้ใช้นิยมใช้หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก อาจารย์ส่วนมากเข้าห้องสมุด 2-3 เดือนต่อครั้ง โดยส่วนรวมผู้ใช้เข้าห้องสมุดเพื่อใช้บริการถ่ายเอกสารมากกว่าบริการใด ๆ ผู้ใช้ทุกกลุ่มได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดจากที่เคยเรียนวิชามารบรรณารักษศาสตร์ นิยมค้นเรื่องที่ต้องการโดยค้นจากบัตรรายการ และพบว่า หนังสืออ้างอิงภาษาไทยและต่างประเทศ วารสารภาษาต่างประเทศ และหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ มีปัญหาในการใช้ทรัพยากรมากในเรื่องหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือด้าสมัย การเรียงหนังสือ สับสนยากแก่การค้นหา หาหนังสือไม่พบทั้ง ๆ ที่มีบัตรรายการ หนังสือที่ต้องการมีผู้ยืมไปเสียเวลาค้นหาบทความวารสาร ความไม่สะดวกในการหาวารสารฉบับลงเวลา ไม่มีวารสารที่ต้องการห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นบทความจากหนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่น ๆ มีน้อยและไม่ทราบว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์รัฐบาล จดสาร แผนที่ และโสตทัศนวัสดุที่

ต้องการหรือไม่ และไม่ทราบว่าจัดเก็บที่ไหน ไม่ทราบวิธีใช้ เจ้าหน้าที่ของห้องสมุดบริการ ไม่เหมาะสม ไม่มีความรับผิดชอบ และไม่มีห้องทำงานเฉพาะ หรือห้องสำหรับอภิปราย

ยุพิน จันทร์เจริญสิน (2523) ได้ศึกษาการใช้บริการห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ แก่อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ปรากฏว่า บริการที่จัดเสนอแก่อาจารย์ไม่เพียงพอกับความต้องการ มีเพียงห้องสมุดสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ที่มีการทำบรรณานุกรมหนังสือใหม่ประจำเดือน และเวียนหน้าสารบัญวารสารให้คณาจารย์ในสถาบันและเป็นแหล่งเดียวที่มีบรรณารักษ์วิชาชีพ ปัญหาในการใช้บริการและทรัพยากรห้องสมุด ได้แก่ จำนวนหนังสือและวารสารไม่เพียงพอ วารสารที่ไม่มีประโยชน์ในการอ้างอิง และการจัดหมู่หนังสือไม่เหมาะสม สับสน ทำให้หยิบใช้ได้ยาก

ศรีนวล สุทธิวรพงศ์ศรี และคนอื่น ๆ (2526) พบว่า อาจารย์ใช้ห้องสมุด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดของภาควิชาอื่นนอกนั้นใช้ห้องสมุดคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย อาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดคณะร้อยละ 88.00

นายิกา เมฆจรัสสกุล (2529) พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เคยใช้บริการของห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเข้าใช้หลายครั้งในหนึ่งสัปดาห์ และชอบใช้ห้องสมุดเฉพาะเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งและไม่นิยมใช้ห้องสมุดของศูนย์ฯ ในวันหยุดราชการ สำหรับปัญหาคณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาทรัพยากรห้องสมุดมีแต่ไม่เพียงพอ

ศรีวรรณ ยอดนิล (2527) พบว่า คณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อเตรียมการสอน รองลงมาเพื่องานเขียนทางวิชาการ ใช้ห้องสมุดมากกว่า 1 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ โดยใช้เมื่อมีเวลาว่างจากการทำงานในวันราชการนิยมใช้หนังสือภาษาอังกฤษ และวารสารต่างประเทศในระดับมาก และใช้กฤตภาค จุลสาร หนังสือพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ ในระดับน้อยในค่าน

ความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์เกือบทุกประเภท ยกเว้นหนังสือพิมพ์ ไม่เพียงพอประกอบการวิจัย และงานเขียนทางวิชาการ ปัญหาที่สำคัญ คือหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

คุณาวุฒิ เทียนทอง (2527) ได้ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรากฏว่าอาจารย์ มีผลงานทางประเภทงานวิจัยมากที่สุดในการผลิตผลงานทางวิชาการ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสือภาษาอังกฤษ เป็นเอกสารอ้างอิงมากที่สุด และใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประเภทรายงานผลการวิจัยมากที่สุด โดยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเฉลี่ยอาจารย์ทุกภาควิชาใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ รองลงมาใช้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และใช้บัตรรายการเป็นคู่มือหลักในการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล โดยเฉลี่ยอาจารย์ทุกภาควิชามีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากกว่า 2 ครั้งถึง 50 ครั้งใน 1 ปี

3.3.5 การใช้บัตรรายการ

ชมภู โชติจริยะ (2515) พบว่า การใช้บัตรรายการของนิสิต นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาหนังสือตำรามากที่สุด รองลงมาเพื่อหาหนังสืออ่านประกอบและเพื่อหาหนังสือที่ต้องการสำหรับเขียนรายงานที่ได้รับมอบหมายจากชั้นเรียน นิสิตระดับปริญญาโทยังใช้บัตรรายการเพื่อหาหนังสือสำหรับการวิจัยในระดับมาก ส่วนรายการในบัตรที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุด ได้แก่ เลขเรียกหนังสือ และใช้รายการต่อไปนี้ในระดับมาก ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง และหัวเรื่องในแนวสืบค้น

ศรีพันธุ์ พิพัฒน์พันธุ์ (2528) ได้ศึกษาใช้บัตรรายการของอาจารย์ และนักศึกษาในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปรากฏว่าพฤติกรรมในการใช้บัตรรายการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีทั้งพฤติกรรมที่ต่างกัน และไม่ต่างกัน สาเหตุที่ใช้หรือไม่ใช้บัตรรายการของนักศึกษาทั้ง 2 ระดับ มี

พฤติกรรมที่ไม่ต่างกัน คือนักศึกษาส่วนใหญ่ระบุหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการได้ จะใช้บัตรรายการเพื่อค้นหาเอกสารอ่านประกอบวิชาที่กำลังศึกษาตามที่อาจารย์ผู้สอนกำหนด แหล่งที่นักศึกษาได้รายละเอียดของสิ่งพิมพ์เพื่อนำมาค้นบัตรรายการโดยได้ข้อมูลจากรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์ผู้สอนแนะนำให้อ่านเพิ่มเติม ซึ่งนักศึกษาระดับบัณฑิตมีข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่งและชื่อการประชุม ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีข้อมูลเกี่ยวกับชื่อเรื่องและหัวเรื่อง นักศึกษาทั้ง 2 ระดับนิยมใช้บัตรรายการทางประเภทกัน คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีนิยมค้นบัตรชื่อเรื่อง บัตรหัวเรื่อง และบัตรผู้แต่งในระดับที่ใกล้เคียงกัน ในกรณีที่นักหัวเรื่องไม่ได้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะใช้บัตรโยงหัวเรื่องภาษาไทยให้ไปดู หัวเรื่องภาษาอังกฤษมากกว่าวิธีอื่น ๆ ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้วิธีตามเพื่อและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ซึ่งนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความเข้าใจในการใช้บัตรโยงได้เป็นอย่างดี นักศึกษาทั้ง 2 ระดับใช้เครื่องมือช่วยค้นบัตรรายการ คือป้ายตัวอย่างบัตรรายการ และคู่มือการใช้บัตรรายการที่ห้องสมุดจัดทำไว้ในระดับน้อย และได้รับประโยชน์น้อยเช่นกัน การใช้สิ่งพิมพ์นั้นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ ใช้วารสารและหนังสือในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้มากมีเพียงประการเดียว คือหนังสือ นักศึกษาทั้ง 2 ระดับ มีวิธีค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดจัดไว้ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้บัตรรายการค้นหาสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ยกเว้น วารสารซึ่งนักศึกษาทั้ง 2 ระดับ ระบุตรงกันว่าค้นวารสารโดยใช้บัตรรายการ และใช้วิธีค้นหาตามชั้น ในอัตราใกล้เคียงกัน

ศรีสุตา บุญชัย (2527) พบว่า อาจารย์มีวัตถุประสงค์ในการใช้บัตรรายการเพื่อค้นหาเอกสารสำหรับการทำวิจัยมากที่สุด ส่วนนักศึกษาใช้เพื่อค้นหาเอกสารสำหรับเขียนรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย การใช้รายการต่าง ๆ ของอาจารย์ นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด จะใช้เลขเรียกหนังสือ หัวเรื่อง ผู้แต่ง แนวสืบค้น ชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์ตามลำดับ ปัญหาในการใช้บัตรรายการคือมีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือในห้องสมุด โดยเฉพาะนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดประสบปัญหาค้นหานี้มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัญหาในการหาหัวเรื่องที่ต้องการไม่พบ ซึ่ง

อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดทำบัตรหัวเรื่องที่มีหัวเรื่องย่อยจะช่วยให้หาหนังสือที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น จากการเปรียบเทียบ การใช้บัตรรายการของอาจารย์และนักศึกษาที่เรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด มีการใช้บัตรรายการแตกต่างกันแต่มีความต้องการในการใช้บัตรรายการไม่แตกต่างกัน

ศรีพันธุ์ พิพัฒน์พันธุ์ (2528) ได้ศึกษาการใช้บัตรรายการของอาจารย์และนักศึกษาในห้องสมุดวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า สาเหตุที่ผู้ไม่ได้อ่านหรือใช้บัตรรายการในอัตราน้อย เพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่หาสิ่งที่ต้องการได้เอง อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บัตรรายการเพื่อค้นหาสิ่งพิมพ์สำหรับเตรียมสอน โดยได้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์จากเชิงอรรถ รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโท-เอกได้ข้อมูลจากรายชื่อหนังสือที่อาจารย์ผู้สอนแนะนำให้อ่านเพิ่มเติมมาใช้ค้นบัตรรายการ ผู้ใช้ทั้ง 2 กลุ่มต่างก็ใช้บัตรหัวเรื่อง และบัตรผู้แต่งมากกว่าบัตรหัวเรื่อง ในกรณีที่มีหัวเรื่องไม่ได้ อาจารย์จะถามเจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอกใช้เครื่องมือช่วยค้นบัตรรายการอันได้แก่ป้ายตัวอักษรบัตรรายการ คู่มือการใช้บัตรรายการ และได้รับประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าวมากกว่าอาจารย์ ผู้ใช้ทั้ง 2 กลุ่มต่างก็ใช้วารสารและหนังสือมากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนใหญ่จะใช้บัตรรายการและค้นหาตามชั้นที่วางวารสารในอัตราที่เท่ากัน

กาญจนา สุคนธมณี (2528) ได้ศึกษาถึงชนิดและจำนวนของรายการในบัตร ซึ่งมีผลต่อการค้นหาหนังสือ พบว่า นักศึกษาใช้เวลาค้นหาหนังสือมากขึ้น เมื่อกำหนดจำนวนรายการในบัตรให้มากขึ้น และพบว่านักศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจ การใช้ห้องสมุดในระดับต่ำ ใช้เวลาค้นหาหนังสือมากที่สุด สำหรับวิธีใช้เลขเรียกหนังสือและใช้เลขเรียกหนังสือและผู้แต่ง นักศึกษายังมีคะแนนวิชาการใช้ห้องสมุดมากยิ่งใช้เวลาในการค้นหาหนังสือมาก ส่วนการใช้เลขเรียกหนังสือ และชื่อเรื่อง และใช้เลขเรียกหนังสือ ชื่อผู้แต่ง และชื่อเรื่องนั้น นักศึกษายังมีความรู้มากกลับใช้เวลาน้อย

ศรีพันธุ์ พิพัฒน์พันธุ์ (2528) พบว่า การใช้รายการต่าง ๆ ในบัตรเพื่อค้นหาสิ่งพิมพ์เล่มที่ต้องการข้อมูลที่ใช้มาก ได้แก่ เลขเรียกหนังสือ ชื่อเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง และหัวเรื่อง ส่วนการใช้รายการต่าง ๆ ในบัตรเพื่อรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องการนั้น ข้อมูลที่ใช้มากคือชื่อเรื่อง ผู้แต่ง หัวเรื่อง และเลขเรียกหนังสือ พบว่ามี การใช้ปีพิมพ์ เพื่อวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้น้อยมาก นอกจากนั้นยังพบว่า รายการที่ใช้บ่อย ได้แก่ผู้แต่งรวมและรายการอื่น ๆ นอกนั้นเป็นรายการที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่แทบไม่ได้อาศัยเลย

3.3.6 การใช้วารสาร

อารีย์ รั้งลิโยภาส (2518) พบว่า อาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เกินครึ่งใช้วารสารในหอสมุดประกอบการเรียนการสอน แต่วารสารในหอสมุดใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ค่อนข้างน้อย ซึ่งวารสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นวารสารเน้นหนักทางวิชาการ และวารสารที่ผู้เสนอให้บอกรับก็เป็นวารสารด้านวิชาการ เช่นกัน อาจารย์และนิสิตใช้วารสารประกอบการเรียนการสอนในหมวดศึกษาศาสตร์เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์ และหมวดวิชาประวัติศาสตร์ และพบว่า ปัญหาในการให้บริการทางวารสารของหอสมุดนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

สุนทรี บุญชูบัญชา (2528) พบว่า อาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ส่วนใหญ่ใช้วารสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ใช้เห็นว่าวารสารในสาขาการศึกษามีความเพียงพอ วิธีค้นหาความโดยวิธีค้นจากบรรณวารสารมีความพอใจในการจัดเรียงวารสารตามกลุ่มเนื้อหาวิชา อาจารย์และนิสิตมีการใช้วารสารสาขาการศึกษาแตกต่างกันคือนิสิตมีค่าเฉลี่ยในการใช้สูงกว่าการใช้ของอาจารย์ และพบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีค่าเฉลี่ยการใช้วารสารสูงกว่านิสิตระดับปริญญาตรี ส่วนการเปรียบเทียบอาจารย์ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์การทำงานต่างก็มีปริมาณการใช้วารสารไม่แตกต่างกัน

สุนันท์ งานโคกกรวด (2529) พบว่า ผู้ใช้มาใช้ห้องอ่านวารสารสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่ออ่านวารสารตามความสนใจ เพื่อความ

บันเทิง เพื่อติดตามข่าวสารหรือเพิ่มพูนความรู้ โดยนิสิตระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อ่านวารสารเพื่อความบันเทิงมากที่สุด ส่วนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่อ่านวารสารเพื่อทำรายงานประกอบการเรียน และเพื่อติดตามข่าวสารหรือเพิ่มพูนความรู้ ต้องการวารสารครึ่งหนึ่ง ๆ จำนวน 1-3 ฉบับ วารสารที่ต้องการค้นเป็นวารสารที่ใช่ประจำ และได้มาจากคู่มือช่วยค้นวารสาร คู่มือช่วยค้นวารสารนิสิตนิยมใช้มากกว่ากรณีวารสารมากกว่าคู่มือประเภทอื่น และมีผู้ใช้เพียงส่วนน้อยที่ใช้จะเป็นวารสาร การค้นหาตัวเล่มวารสารใช้วิธีเดินไปหาที่ชั้นวารสารเอง นิสิตส่วนใหญ่สามารถค้นพบวารสารที่ต้องการได้ อุปสรรคที่ทำให้การค้นไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเกิดจากการที่มีผู้ใช้คนอื่นกำลังอ่านวารสารที่ต้องการอยู่ ส่วนใหญ่เมื่อหาไม่พบจะกลับมาค้นอีกในภายหลัง สาเหตุของความล้มเหลวเกิดจากการใช้รองลงมาเกิดจากการจัดหาและเกิดจากความผิดพลาดของผู้ใช้

รุ่งทิพย์ ท่อโนทยาน (2526) ได้ศึกษาสภาพการใช้วารสารภาษาต่างประเทศ ของห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรากฏว่าวารสารที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยทั้งหมด 474 ชื่อ พบว่า วารสารที่มีการใช้ในระยะเวลาวิจัยครั้งที่ 1 มีจำนวน 152 ชื่อ ในระยะครั้งที่ 2 มีวารสารที่มีการใช้จำนวน 178 ชื่อ ในระยะเวลาวิจัยทั้ง 2 ครั้งมีวารสารที่มีการใช้จำนวน 206 ชื่อ มีวารสารเพียงร้อยละ 10.13 ของวารสารที่มีอยู่ในขอบเขตการวิจัยที่มีจำนวนความถี่ของการใช้ในระยะการวิจัยครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 80.17 และมีวารสารเพียงร้อยละ 11.18 ของวารสารที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 80.26 และวารสารที่มีจำนวนความถี่ของการใช้ในระยะการวิจัยครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 รวมกันคิดเป็นร้อยละ 80.14 ของการใช้วารสารทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 11.60 ของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย และพบว่า วารสารที่มีการใช้มาก 30 ชื่อแรกในระยะการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง มีความสัมพันธ์กัน และยังพบว่าวารสารที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี (ปีพิมพ์ที่ 1977-1982) มีการใช้มากที่สุด และเป็นวารสารประเภทวิชาเศรษฐศาสตร์และพาณิชยศาสตร์ ประเภทที่มีการใช้น้อย คือวารสารประเภทกฎหมาย

นภา ศัจจะพิทักษ์จิตต์ (2528) ได้ศึกษาสถานภาพการใช้วารสารภาษาต่างประเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีวารสารอยู่ในขอบเขตการวิจัย 367 ชื่อ พบว่าวารสารที่มีการใช้ในระยะที่ 1 มีจำนวน 248 ชื่อ ในระยะการวิจัยที่ 2 มีวารสารที่มีการใช้ 216 ชื่อ ในระยะการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง มีวารสารที่มีการใช้จำนวน 290 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 79.02 ของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย มีวารสารเพียงร้อยละ 17.44 ที่มีความถี่ของการใช้มากกว่ารวมกันถึงร้อยละ 80.34 ในระยะการวิจัยที่ 1 และมีวารสารเพียงร้อยละ 16.89 ที่มีความถี่รวมของการใช้มากกว่ารวมกันถึงร้อยละ 80.80 ในระยะการวิจัยครั้งที่ 2 เมื่อรวมการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง พบว่า วารสารที่มีความถี่ของการใช้มากกว่ารวมกันถึงร้อยละ 80.25 ของความถี่ของการใช้ทั้งหมดร้อยละ 20.71 ของวารสารที่มีอยู่ในขอบเขตการวิจัย ส่วนวารสารที่มีความถี่ของการใช้มาก 30 ชื่อแรกในระยะการวิจัยทั้ง 2 ครั้งมีความสัมพันธ์กันเป็นเพียงส่วนน้อย อายุของการใช้วารสารมากที่สุดมีอายุ 0-5 ปี ประเภทสาขาที่มีการใช้มากที่สุดได้แก่ สาขาวิชาเกษตร ประเภทที่มีการใช้น้อยที่สุดคือสาขาการประมง

ศิริพร มาศิริ (2528) ได้ศึกษาสถานภาพการใช้วารสารวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศของผู้นำสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการภาษาไทยจำนวน 85 ชื่อ และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศจำนวน 341 ซึ่งปรากฏว่าวารสารวิชาการภาษาไทยที่มีการใช้ในระยะการวิจัยที่ 1 มีจำนวน 67 ชื่อและในระยะการวิจัยที่ 2 มีจำนวน 61 ชื่อ รายชื่อวารสารวิชาการภาษาไทยในระยะการวิจัยที่ 2 มีจำนวน 61 ชื่อ รายชื่อวารสารวิชาการภาษาไทยในระยะการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง รวมกันมีจำนวน 71 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 83.53 ของวารสารวิชาการภาษาไทยที่มีอยู่ในขอบเขตการวิจัย สำหรับวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศที่มีการใช้ในระยะการวิจัยครั้งที่ 1 จำนวน 195 ชื่อ และในระยะการวิจัยที่ 2 จำนวน 180 ชื่อ รายชื่อวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศในระยะการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง รวมกันมีจำนวน 236 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 69.21 ของวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศที่อยู่ใน

ขอบเขตของการวิจัย วารสารวิชาการภาษาไทยที่มีจำนวนความถี่ของการใช้มากช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 80.80 จำนวนความถี่ของการใช้ทั้งหมดเป็นวารสารร้อยละ 32.94 ของวารสารวิชาการภาษาไทยที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ในขณะที่วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศที่มีจำนวนความถี่ของการใช้มากในช่วงการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ช่วง รวมกันคิดเป็นร้อยละ 80.11 เป็นวารสารร้อยละ 24.93 และปรากฏว่าวารสารวิชาการภาษาไทยที่มีการใช้มาก 30 ชื่อแรกในช่วงการเก็บข้อมูล ทั้ง 2 ช่วง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ ที่มีการใช้มาก 30 ชื่อแรกในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ช่วง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำวารสารวิชาการภาษาไทย และวารสารวิชาการต่างประเทศ ที่มีการใช้มากมีอายุระหว่าง 0-5 ปี และประเภทวิชาเศรษฐศาสตร์และการพาณิชย์

นฤมล กิจไพศาลรัตน และสุวรรณา ทองดีสุโกไส (2529) ได้ศึกษาการใช้วารสารพยาบาลศาสตร์ ที่สำนักวิทยบริการ และห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งที่ยังคงบอกรับในปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังที่เลิกบอกรับแล้วจำนวนทั้งสิ้น 73 รายการ พบว่า มีการใช้วารสาร Nursing Times มากที่สุด โดยวารสารเล่มปลีกในห้องสมุด ใช้วารสารปัจจุบันมากกว่าใช้ฉบับย้อนหลัง สำหรับวารสารย้อนหลังที่ต้องการใช้มากเป็นวารสารที่ตีพิมพ์ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี วารสารที่ใช้ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ แม้พบว่าวารสารที่เหลือมีการใช้ในอัตราต่ำ

3.4 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

กิ่งกนก ทิวาเพรินทร์ (2527) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่จัดบริการคล้ายคลึงกันมีการให้ยืมเป็นหลัก ลักษณะของการบริการยังเป็นบริการที่อยู่ในระดับการชี้แนะมากกว่า การให้ข้อมูลโดยตรง ห้องสมุดส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด เนื่องจากนักศึกษาขาดความเข้าใจในการใช้ห้องสมุด

จิตา โพธิ์พุททณะ (2514) ได้สำรวจสภาพการณ์ในการบริการตอบคำถาม

และช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยปรากฏว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าได้แก่ ภูมิตรายการ หนังสืออ้างอิง บรรณานุกรมวารสารภาษาไทย และบรรณานุกรมวารสารภาษาอังกฤษ จดสารกฤตภาค โทรทัศน์ เครื่องถ่ายเอกสาร และที่นี้ค้นคว้าหนังสืออ้างอิง โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวน 1 ที่นั่งต่อผู้ใช้ห้องสมุด 65.73 คน และปริมาณโดยเฉลี่ยของหนังสืออ้างอิงและวัสดุอ้างอิงจำนวน 1 หน่วย สำหรับผู้ใช้โดยเฉลี่ย 2.44 คน ซึ่งมีปริมาณไม่เพียงพอกับผู้ใช้ และมีหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 1960-1969 มากที่สุด การจัดหนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่ใช้ระบบทศนิยมของคิวอี้ รองลงมาคือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยจัดเป็นระบบเดียวกัน หนังสือประเภทอื่น ๆ ในห้องสมุด ลักษณะของการให้บริการตอบคำถามที่ได้จัดทำในห้องสมุด ได้แก่ บริการตอบคำถามในห้องสมุดทางโทรศัพท์ ทางไปรษณีย์ ช่วยค้นควารวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการวิจัย สอนวิธีการใช้ห้องสมุดอย่างไม่เป็นทางการ สอนอย่างเป็นทางการในชั้นเรียน ช่วยแปลอธิบายที่ความหมายของคำศัพท์ ทำสาระสังเขปหรือย่อเรื่องทำบรรณานุกรมเฉพาะวิชา บริการถ่ายเอกสาร โดยให้บริการภายในห้องสมุดมากที่สุด ปัญหาที่พบคือ สถานที่คับแคบ หนังสืออ้างอิงและวัสดุอ้างอิงไม่เพียงพอ ขาดบุคลากร ผู้ใช้ไม่เข้าใจวิธีใช้ห้องสมุด คณะจารย์และนิสิตต้องการให้ขยายเวลาในการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จัดหาหนังสืออ้างอิงและวัสดุอ้างอิงเพิ่มให้เพิ่มที่นั่งสำหรับค้นคว้าและอุปกรณ์ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเช่น บรรณานุกรมและบรรณ

กรรณิการ์ สุธรรมเมษา (2524) พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทบรรณานุกรม ส่วนนักศึกษาใช้หนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรมมากที่สุด อาจารย์และนักศึกษาค้นหาสิ่งพิมพ์โดยอาศัยคู่มือช่วยค้นของห้องสมุด เช่น ภูมิตรายการ บรรณานุกรมวารสาร รองลงมาค้นหาสิ่งพิมพ์โดยค้นหาตามชั้นหรือตู้เก็บสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด ส่วนใหญ่มาใช้บริการแนะนำหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่น่าสนใจ ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าได้แก่ที่นั่งสำหรับค้นคว้าในห้องหนังสืออ้างอิงไม่เพียงพอ หนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาเฉพาะมีน้อย อุปกรณ์ให้ความสะดวกในการค้นคว้ามีน้อย และ

ต้องการให้จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาและหนังสืออ้างอิงภาษาไทยเพิ่ม

ทองพร กระแสร์เสียง (2527) พบว่า ความสนใจในการให้บริการของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้ความสนใจต่อผู้ใช้บริการในลักษณะให้บริการ เมื่อผู้ใช้เข้ามาตามปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพยายามให้บริการของบรรณารักษ์ในการติดตามผลไปช่วยค้นหาจนผู้ใช้ได้รับข้อสนเทศอยู่ในระดับดี

พิมล เมะสวัสดิ์ (2528) พบว่าลักษณะการให้บริการเลือกเผยแพร่สารนิเทศของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แตกต่างกันในด้านการติดตามค้นคว้าเรื่องที่ต้องการ ความพอเพียงของหัวข้อสารนิเทศ ในรูปแบบสาระดังเชปของสารนิเทศใหม่ และความสม่ำเสมอของการอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ให้ค่าความเหมาะสมหรือความสำคัญสูงกว่าอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ และพบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างก็มีความเห็นต่อรูปแบบบริการเลือกเผยแพร่สารนิเทศไม่แตกต่างกัน

ทิพวรรณ กาลกฤษณ์ (2528) พบว่า อาจารย์มาใช้บริการตอบคำถามนาน ๆ ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสอนมากที่สุดรองลงมาเพื่อการเขียนผลงานทางวิชาการและการวิจัยเมื่อพบปัญหาจะขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ ส่วนอาจารย์ที่ไม่ขอคำแนะนำจากบริการตอบคำถามเพราะเห็นว่า ขอบเขตแหล่งข้อสนเทศของบริการตอบคำถามมีจำกัด และไม่ลึกซึ้งเพียงพอที่จะแก้ปัญหา และอาจารย์รู้สึกเกรงใจบรรณารักษ์ บรรณารักษ์มีหน้าที่ไม่เป็นมิตร อาจารย์มีความตระหนักปานกลางในบริการตอบคำถาม 7 บริการ ได้แก่ บริการตอบคำถามที่โต๊ะบริการ บริการหนังสือจอง บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นทางการ บริการแนะนำวิธีรวบรวมบรรณานุกรม การทำรายงานและวิทยานิพนธ์ บริการขอถ่ายเอกสารจากบทความหรือหนังสือที่มีในห้องสมุดต่างประเทศ ป้ายนิเทศและบริการขอสาระดังเชป และเอกสารจากห้องสมุดอื่นภายในประเทศ และพบว่า

ความแตกต่างของสาขาวิชา ตำแหน่งทางวิชาการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย อัตราความถี่ของการใช้บริการตอบคำถามและจุดประสงค์ในการใช้บริการตอบคำถามมีผลทำให้จำนวนผู้ตระหนักถึงบริการตอบคำถามแต่ละบริการแตกต่างกัน อาจารย์เห็นว่าบริการตอบคำถามเป็นประโยชน์มากต่อการปฏิบัติงาน และมีความพึงพอใจต่อการบริการรวบรวมบรรณานุกรมมากที่สุด

3.5 บริการบรรณานุกรมและสารระดังเขป

สุนทรี รลสุชาธรรม (2520) พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่จัดให้งานบริการบรรณานุกรมวารสารอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายวารสาร หอสมุดกลางมีวิธีแนะนำการใช้บรรณานุกรมวารสารแก่ผู้อ่านมากกว่าห้องสมุดคณะ และห้องสมุดวิทยาลัย ปัญหาคือผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีความรู้ประเภทนี้ในห้องสมุด หรือทราบก็ใช้ไม่เป็น

นฤมล ชินะกุลวิจิตร (2527) ศึกษาถึงการใช้วารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรมของนักศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัยฝ่ายวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิกในมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาต่างสาขากันต้องการใช้วารสารสารระดังเขป และบรรณานุกรมฉบับทันสมัย และฉบับลงเวลาไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาต่างระดับกันต้องการใช้วารสารประเภทนี้แตกต่างกันและใช้วารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรม บางรายการแตกต่างกันและบางรายการไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยมีการใช้บริการน้อยนักศึกษาระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนต้น ปัญหาที่พบมากคือไม่สามารถหาต้นฉบับของเอกสารที่ระบุไว้ในวารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรมในห้องสมุดที่ใช้ประจำได้ และวารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรมบางรายการใช้ยากเกินไป และเลือกใช้วารสารสารระดังเขป และบรรณานุกรมรายการต่าง ๆ ในการค้นข้อมูลในอันคืบต่างกัน ตามสาขาวิชาของนักศึกษาและขอบเขตเนื้อหาวิชาที่วารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรมรายการนั้น ๆ ครอบคลุมและนักศึกษามีภูมิหลังในการใช้วารสารสารระดังเขปและบรรณานุกรมต่างกัน จะประสบปัญหาการรายการต่าง ๆ ในการใช้ไม่แตกต่างกัน

3.6 โสตทัศนวัสดุ

พรรณพิมล กุลบุญ (2518) จากการสำรวจสถานภาพและการใช้โทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย 17 แห่ง ปรากฏว่าไม่มีห้องสมุดใดเคยนำโทรทัศน์มาใช้ประโยชน์ทั้งในค่านบริหารและค่านบริการ ซึ่งงานค่านบริหารอาจนำโทรทัศน์มาใช้ฝึกงาน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะ ใช้โทรทัศน์วงจรปิดเป็นเครื่องตรวจห้องอ่านหนังสือ และห้องอื่น ๆ ใช้โทรทัศน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสำหรับการให้บริการนั้นอาจใช้โทรทัศน์วงจรปิด จัดรายการโทรทัศน์เพื่อความรู้ใช้ในการปฐมนิเทศห้องสมุด ให้บริการศึกษาจากเทปบันทึกภาพในห้องสมุดและใช้โทรทัศน์ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

นำพิทย์ วิภาวิน (2528) พบว่าวัสดุที่ห้องสมุดเสียงให้บริการเป็นค่านดนตรีและเพลง และมีห้องสมุดเสียงอีก 3 ใน 7 แห่งที่ครอบคลุมเนื้อหาวิทยาการในสาขาต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ทุกแห่งยังจัดให้มีบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า มีการจัดทำคู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการอัดเทป และถ่ายเทปและพบปัญหาความไม่สมดุลย์ของจำนวนวัสดุเสียงกับจำนวนผู้ใช้บริการ

3.7 บริการยืมรับ

สุริยา ภูละ (2515) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีปัญหาในค่านการบริหารงานยืมรับและการควบคุมวัสดุในห้องสมุดแตกต่าง จากต่างประเทศคือห้องสมุดในประเทศไทย มีหนังสือและวัสดุอื่น ๆ จำนวนน้อย และมีผู้ใช้ยืมหนังสือจากห้องสมุดมีจำนวนน้อยเช่นกัน ดังนั้น ระบบยืมรับยังเป็นแบบเก่า ห้องสมุดต่าง ๆ จึงควรจัดหาหนังสือวัสดุการอ่านให้มีจำนวนมากขึ้น และส่งเสริมให้มีการยืมเพิ่มขึ้น

จินดา จำเริญ (2519) ได้ศึกษาข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของระบบการยืมหนังสือในห้องสมุดบางแห่งในกรุงเทพมหานครพบว่า ระบบการยืมของห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไป จึงสรุปว่าระบบการยืมหนังสือของห้องสมุด แต่ละแห่งวิธีการใดดีกว่าวิธีใด หรือมีข้อได้เปรียบ

และเสียเปรียบมากกว่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ของห้องสมุด

วราวุธ เครือดิษฐ์ (2517) ได้นำเอาวิธีการวิเคราะห์ระบบและวางแผนระบบมาประยุกต์เข้ากับงานบริการของห้องสมุด จัดทำเป็นฐานข้อมูล (Data Base) สำหรับระบบการบริการของห้องสมุด แล้ววางระบบงานบริการใหม่โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผล โดยจัดทำทะเบียนรายรับหนังสือทำสถิติการบริการค้นหาหนังสือและตอบคำถาม

จรรยา ไพโรจน์กุล (2525) พบว่าประเภทของหนังสือที่พิมพ์ออกมีความสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือที่ใช้ภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย สำหรับอัตราส่วนระหว่างการใช้หนังสือภายในห้องสมุดและการพิมพ์ออกของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีอัตราส่วนสำหรับหนังสือภาษาไทย และภาษาอังกฤษ 0.6 : 1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร มีอัตราส่วน 1.4 : 1 สำหรับหนังสือภาษาไทย ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษมีอัตราส่วน 1.3 : 1 และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีอัตราส่วนในการใช้ภายในห้องสมุดและการพิมพ์ออกสำหรับหนังสือภาษาไทยคือ 0.7 : 1 ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษมีการพิมพ์และการใช้เท่า ๆ กัน คือ 1 : 1

แก้วตา จันทรวรรณา (2527) พบว่าผู้ใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการทุกประเภทมีความเห็นสอดคล้องกันเกือบทุกเรื่องโดยมีความพอใจบริการจ่ายรับอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย มีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมากและปานกลาง ส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังสูงกว่าระดับความพึงพอใจทั้งในด้านการสถานที่ ด้านบริการช่วยเหลือผู้ใช้กับด้านบุคลากรของบริการจ่ายรับ ส่วนด้านบริการจ่ายรับประเภทอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ บริการทำบัตรสมาชิก บริการให้ยืมและคืนหนังสือตลอดจนค่าธรรมเนียมและกฎเกณฑ์ของห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับการบริการจ่ายรับนั้นมีความแตกต่างกันสำหรับผู้ใช้บางประเภทเท่านั้น แสดงว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ยอมรับสภาพและหลักปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว แต่ยังคงมีความต้องการให้ปรับปรุงด้านอื่น ๆ ให้ดีกว่าเดิม

อุไร วุฒิวิทย์การ (2528) ได้ศึกษาการให้ยืมระหว่างห้องสมุดของ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ห้องสมุดเกือบทุกแห่งมีนโยบายใน
การยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร นโยบายที่กำหนดมี 4 ประการคือ
1) ประเภทของวัสดุที่ให้ยืมระหว่างห้องสมุด 2) ระยะเวลาในการยืม 3) รายชื่อ
บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการเซ็นชื่อเรื่องการยืมระหว่างห้องสมุด 4) หมายเลขโทรศัพท์
ติดต่อส่วนนโยบายบ้านอื่น ๆ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ วัสดุ-
ประสงค์ขอบเขตการให้บริการ และบทบังคับเมื่อมีการละเมิดโดยการติดต่อปรับหรือให้
ชดเชยส่วนนโยบายที่แตกต่างกัน คือ จำนวนของสิ่งพิมพ์ที่ให้ยืมระหว่างห้องสมุด ประเภท
ของวัสดุที่ห้ามยืมที่ไม่ให้ยืมระหว่างห้องสมุด ระยะเวลาในการยืมวัสดุที่ห้ามยืม และ
เงื่อนไขพิเศษ ส่วนวิธีการดำเนินการยืมระหว่างห้องสมุด ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน
ส่วนวิธีดำเนินการที่แตกต่างกันคือช่วยระยะเวลาในการดำเนินงาน 3 แห่งคือ ช่วงระยะ
เวลาที่ใช้ในการขอยืม ให้ยืมและจัดส่งเอกสารถึงได้รับเอกสารจากต่างประเทศ ปัญหา
ที่พบคือขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร การกำหนดนโยบายที่แตกต่างกัน ทำให้ขาดความ
คล่องตัวในการปฏิบัติงาน การสื่อสารทางไปรษณีย์ โทรเลขล่าช้า การใช้แบบกรอก
รายการยืมไม่ถูกวิธีและปัญหาการติดตามทวงถาม

3.8 บริการบรรณานุกรม

นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2512) พบว่าในประเทศไทยเริ่มจัดให้มีการ
ควบคุมและบริการบรรณานุกรมตั้งแต่ พ.ศ. 2435 บรรณานุกรมเล่มแรกชื่อ Catalogue
of the Book of the Royal Vajirayan Library ในระยะต่อมาห้องสมุด
หน่วยราชการ องค์การสมาคม ได้มีการควบคุมบรรณานุกรมอย่างกว้างขวาง โดยมีการ
ทำบรรณานุกรมประเภทต่าง ๆ 8 ประเภทคือ การรวบรวมบรรณานุกรม การทำหนังสือ
ใหม่ในห้องสมุดได้รับ ครรชนีวารสาร ครรชนีหนังสือพิมพ์ เรื่องย่อ การแปล สหัตถ์ และ
รวมรายชื่อวารสารหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ และพบว่าห้องสมุดมีการทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่มาก
ที่สุด รองลงมาคือ การรวบรวมบรรณานุกรม ครรชนีวารสาร สหัตถ์ตามลำดับ แต่ยังไม่
มีการจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติที่สมบูรณ์

3.9 บริการถ่ายเอกสาร

อัมพร กิจงาม (2522) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเริ่มให้บริการถ่ายเอกสารในปี พ.ศ.2500 เป็นปีแรก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีเครื่องถ่ายเอกสาร และไม่มีเครื่องถ่ายเอกสารมีจำนวนใกล้เคียงกัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องฟูจิหรือเป็นเครื่องซื้อ ผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการถ่ายเอกสารคือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุด ซึ่งต้องรับผิดชอบงานอื่นด้วย ในด้านอัตราค่าบริการส่วนใหญ่ คิดราคาแผ่นละ 1.50 บาท เงินที่ได้จากการถ่ายเอกสารห้องสมุดส่วนใหญ่จะนำส่งแผนกคลังและไม่สามารถนำเงินนี้กลับมาใช้ดำเนินงานในห้องสมุดได้ แต่มีห้องสมุดมหาวิทยาลัย 10 แห่งสามารถนำเงินที่ส่งคลังแล้วมาใช้ได้ การใช้เครื่องถ่ายเอกสารห้องสมุดใช้เพื่อทำสำเนาวารสารและทำสำเนาหนังสือหายาก

3.10 บริการจุลสาร

พรพิมล โภคัย (2527) พบว่าใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้จุลสารนาน ๆ ครั้ง สาเหตุที่ไม่ใช้จุลสารเพราะไม่มีเนื้อหาที่ข้องการและสาเหตุที่ใช้จุลสารน้อย เพราะไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้จุลสารในสาขาสังคมศาสตร์และใช้จุลสารสาขามนุษยศาสตร์น้อยที่สุด ค้นหาจุลสารโดยใช้ตู้บัตรรายการและจุลสารจะให้ได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และเห็นว่าควรปรับปรุงการจัดหาจุลสารให้มีเนื้อหาทันสมัย การจัดจุลสารเป็นชั้นเปิดจะมีผู้ใช้เพิ่มขึ้น ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดหาจุลสารเข้าห้องสมุดโดยการทำหนังสือคิกคอกขอยไปยังหน่วยราชการ และทำเฉพาะบัตรเรื่องโดยไม่มีการลงทะเบียนจัดเก็บจุลสารในระบบชั้นเปิด ปัญหาคือ จุลสารมีเนื้อหาไม่ทันสมัย รองลงมาคือผู้ใช้ไม่รู้จักสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร

วิทยาลัยครู

1. งานค่านับบริหาร

1.1 การบริหารทั่วไป

พันทิพา มีแต้ม (2522) พบว่าความสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครูมีอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 27.42 เท่านั้นที่อาคารหอสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาอยู่ในอาคารเดียวกัน วัสดุสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาที่จัดให้บริการร่วมกันได้แก่ ตำราแบบโปรแกรม ลูกโลกและภาพวาดอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันได้แก่ เครื่องฉายเอกสาร เครื่องอัดสำเนาและเครื่องพิมพ์ดีด หัวหน้าแผนกหอสมุดและหัวหน้าแผนกโสตทัศนศึกษาเห็นควยในการจัดตั้งศูนย์บริการทางวิชาการขึ้น และเห็นว่าศูนย์ควรสังกัดอยู่ในสำนักอธิการบดี

จุฑารัตน์ วาศวิท (2512) พบว่าห้องปฏิบัติการหลักสูตรในวิทยาลัยครูเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและเตรียมการสอนของอาจารย์และนิสิตฝึกสอน ถ้าห้องปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดจะบริหารงานโดยบรรณารักษ์ แต่ถ้าเป็นหน่วยงานเอกเทศตำแหน่งผู้บริหารงาน แล้วแต่จะได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าสถาบัน บริการที่จัดส่วนมากเป็นการรวบรวมจัดวัสดุหลักสูตรและบริการยืม ให้คำปรึกษาทางการเตรียมการสอน วัสดุหลักสูตรในห้องปฏิบัติการหลักสูตร มีแบบเรียนคู่มือครูและมีแบบทดสอบน้อยที่สุด ส่วนใหญ่จะจัดแยกตามหมวดวิชาและระดับชั้น

1.2 สภาพของห้องสมุดวิทยาลัยครู

สุนทร แก้วลาย (2512) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครู ส่วนใหญ่มีที่นั่งอ่านหนังสือไม่เกินร้อยละ 10 ของนักศึกษาทั้งหมด จำนวนครึ่งหนึ่งไม่มีที่นั่งเดียว ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา มีหนังสือและวารสารไม่เพียงพอ ได้รับงบประมาณน้อยวารสารประเภทวิชาแขนงต่าง ๆ มีไม่เกินวิชาละ 5 ฉบับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยและมีแขนงวิชาละ 1-2 ฉบับเท่านั้น วิทยาลัยครูร้อยละ 91.95 ไม่มีวารสารภาษาอังกฤษใน

แขนงวิชาต่าง ๆ เลย อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือแก่บรรณารักษ์ในระดับดีและปานกลาง

สวรงค์ แก้วเหล็ก (2513) พบว่า บรรณารักษ์ และผู้ช่วยบรรณารักษ์มีปัญหาทั้งนี้คือ อาคารสถานที่คับแคบ หนังสือส่วนมากชำรุด ซากแฉ่นครุภัณฑ์ ครูอาจารย์ยืมหนังสือแล้วไม่คืน นักเรียนใช้ห้องสมุดไม่เป็น ทำบัตรรายการไม่ทัน ต้องการให้จัดหาเพิ่มหนังสือใหม่ที่ห้องสมุดไม่มี ขยายอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์และเพิ่มบุคลากรห้องสมุด

นฤมล บุญพิชรินทร์ (2518) พบว่า ฐานของห้องสมุดวิทยาลัยครูที่มีฐานะเป็นฝ่ายนั้น ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน ส่วนห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเกือบครึ่งที่มีฐานะเป็นแผนกขึ้นตรงกับหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ได้รับงบประมาณน้อยกว่ามาตรฐาน หัวหน้าบรรณารักษ์มีคุณสมบัติตามมาตรฐานแต่ไม่ได้มาตรฐานในเรื่องประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด และจำนวนบรรณารักษ์ยังไม่ได้มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู มีหนังสือสูงกว่ามาตรฐาน และพบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีอาคารเป็นเอกเทศ แต่ห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนกลางมีอาคารเป็นเอกเทศเพียงร้อยละ 28.59

เพชรสมร เพ็ญเพียร (2521) พบว่าสภาพของห้องสมุดวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวนครึ่งหนึ่งมีอาคารเป็นเอกเทศ ที่เหลือห้องสมุดอยู่ในส่วนหนึ่งของอาคาร มีฐานะเป็นแผนกงานหนึ่งของวิทยาลัย ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าสำนักอธิการบดี บุคลากรที่มีวุฒิตะดับปริญญาตรีขึ้นไป จะได้รับบรรจุในตำแหน่งอาจารย์ในวิทยาลัยครูทั้งสิ้น ทุกแห่งจัดหมู่หนังสือโดยใช้ระบบทศนิยมของคิ้ว

ประไพศรี แว่วเพียงธรรม (2523) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีอาคารไม่เหมาะสม คับแคบ จำนวนโต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอ

พรทิพย์ เพชรแสน (2523) พบว่า การบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแผนกหนึ่งของวิทยาลัย ขึ้นตรงกับหัวหน้าสำนักงานอธิการ ไม่มีคณะกรรมการร่วมดำเนินงาน งบประมาณได้รับจากงบประมาณประจำปีที่วิทยาลัยจัดสรรให้ และเงินค่าปรับหนังสือ ห้องสมุดทุกแห่งมีอาคารเป็นเอกเทศ สภาพ

ของห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้การได้ดี บุคลากรไม่เพียงพอ มีครุภัณฑ์ได้ตามมาตรฐาน ส่วนใหญ่ส่งเสริมความรู้ของบุคลากรโดยเข้าร่วมประชุมสัมมนาประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประสมปัญหาคำนงงบประมาณและบุคลากรในระดับมาก และผู้บริหาร เห็นว่าห้องสมุดมีความจำเป็นมากที่สุดต่อการเรียนการสอนและสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด

มุกดา วิชัยคุปต์ (2526) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในส่วนกลางมีโต๊ะ เก้าอี้สัดส่วนไม่เหมาะสมที่จะนั่งอ่าน ตั้งอยู่ที่หน้าโถงไม่สะดวกและไม่มีห้องศึกษาค้นคว้า สำหรับอาจารย์โดยเฉพาะ

นางลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2527) ได้ศึกษาถึงสภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาลงกักระหวงศึกษาธิการ พบว่า วิทยาลัยครู 33 แห่ง มีฐานะเป็นเพียงแผนก แทนที่จะเป็นฝ่ายขึ้นตรงต่อหัวหน้าสถานศึกษาหรือธิการ บุคลากรยังมีจำนวนต่ำกว่า มาตรฐานของสมุด วิทยาลัยครู พ.ศ.2516 บรรณารักษ์ยังต้องทำการสอนเต็มเวลาอีกด้วย คำนงงบประมาณก็ยังต่ำกว่ามาตรฐานซึ่งส่งผลให้หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ของสมุดบางแห่งไม่ เพียงพอที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษา 1 คน มีหนังสือ 28 เล่ม ซึ่งมีจำนวน หนังสือสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ วิทยาลัยครูทุกแห่งใช้ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของ คิวอี้ ใช้หัวเรื่องของเชย์ร์และหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยมากที่สุด บริการที่มีในห้องสมุดเกือบทุกแห่ง ได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วย การค้นคว้า บริการยืมรับ ห้องสมุดวิทยาลัยครูมีจำนวนน้อยกว่าครั้งที่มีการประสานงาน กับห้องสมุดอื่น ๆ โดยมีกิจกรรมร่วมกัน 13 ประเภท ประเภทที่มีห้องสมุดร่วมโครงการ ได้แก่ การทำตราชนิวารสาร การยืมระหว่างห้องสมุด และสหราชชื่อวารสาร

1.3 บุคลากร

สมสรวง พงศ์กุล (2522) ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารใน วิทยาลัยครูสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริง ซึ่งทั้งหัวหน้าบรรณารักษ์และผู้บริหารเห็นว่าบทบาท ที่คาดหวังทั้งในด้านการเงิน บุคลากร อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ และด้านกิจกรรมและ

บริการของห้องสมุดควรปฏิบัติในระดับมาก แต่ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นผู้บริหารเห็นว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่หัวหน้าบรรณารักษ์เห็นว่าปฏิบัติในระดับน้อย

ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2519) ศึกษาดังทัศนะของผู้อำนวยการ อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาลัยครู พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครูควรมีคุณวุฒิอย่างใดระดับปริญญาตรีและมีวุฒิทางบรรณารักษ์ด้วย และมีหน้าที่ดังนี้ คือ เลือกและจัดหาหนังสือและวัสดุเข้าห้องสมุด ตอบปัญหา หรือชี้แหล่งความรู้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด สอนผู้ใช้ให้รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุด ช่วยค้นหาหนังสือหรือวัสดุได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว วางนโยบายจัดบริการห้องสมุดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยครู

อรพินธุ์ พูนนารด (2528) พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานห้องสมุดของอาจารย์บรรณารักษ์ในวิทยาลัยครูอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างสูงมีเพียง 2 ปัจจัยได้แก่ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติและความมีอิสระในการปฏิบัติงาน บรรณารักษ์วิทยาลัยครูกลุ่มกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานห้องสมุดแตกต่างกับบรรณารักษ์ในวิทยาลัยครูกลุ่มภูมิภาค อาจารย์บรรณารักษ์เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้แก่ นโยบายและการบริหารงานของแผนกห้องสมุด ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสะดวก และสวัสดิการความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และความสำเร็จในการทำงาน

2. งานค่านเทคนิค

2.1 งานเทคนิคทั่วไป

เพชรสมร เพ็ญเพียร (2521) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จัดหน่วยงานค่านเทคนิคไว้เป็นหน่วยงานหนึ่งอย่างเด่นชัด ส่วนใหญ่ประสบปัญหาค่านบุคลากร ค่านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ งบประมาณมีปัญหาในการจัดซื้อหนังสือจากหน่วยราชการ และจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการไม่ทัน

พรทิพย์ เพชรแสน (2523) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในภาคตะวันออก เจียงเหนือ จัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมของคิ้วี ทุกแห่งทำบัตรรายการหนังสือ

3 ชนิดได้แก่ บัตรผู้แต่งบัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง จัดเก็บวารสารแยกจากหนังสือ ส่วนใหญ่มีการทำครรชนีวารสาร จัดหาสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุดโดยวิธีการจัดซื้อผู้ที่ทำหน้าที่เลือกซื้อคือบรรณารักษ์และอาจารย์ร่วมมือกันเลือกซื้อ ส่วนใหญ่มีการสำรวจหนังสือและจำหน่ายหนังสือ

2.2 พัฒนาการของห้องสมุด

ปัญญา สุขแสน (2516) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ไม่มีบรรณารักษ์ทำหน้าที่จัดหาวัสดุโดยเฉพาะ ไม่มีแผนจัดหาวัสดุเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุห้องสมุดไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการจัดหาวัสดุห้องสมุด จัดหาวัสดุโดยการจัดซื้อเป็นส่วนใหญ่โดยให้อาจารย์ นักศึกษาบรรณารักษ์มีส่วนในการเสนอและคัดเลือกวัสดุห้องสมุด ส่วนห้องสมุดวิทยาลัยครูในส่วนกลางบรรณารักษ์จะเป็นผู้เดินทางไปจัดหาด้วยตนเอง โดยจัดซื้อที่กรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่ บรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์ทั้งวิทยาลัยครู ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเห็นด้วยกับความคิดในการจัดตั้งศูนย์จัดหาวัสดุห้องสมุด ต้องการให้ศูนย์จัดหาวัสดุห้องสมุดทำหน้าที่ให้บริการด้านการพัฒนาระบบงานมาตรฐานของห้องสมุด วิทยาลัยครู ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนวัสดุกันคว่ำรายชื่อวัสดุที่ห้องสมุดวิทยาลัยครูต้องการ เป็นศูนย์แสดงวัสดุห้องสมุดใหม่ ๆ ของสำนักพิมพ์ และเป็นศูนย์กลางในการรับบริจาค

2.3 การสำรวจหนังสือ

มนต์ฤดี วัชรประทีป (2522) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูในภาคกลางที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์นั้นมีหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับหนังสือภาษาอังกฤษโดยจัดหา 1-10 เล่มต่อ 1 ชื่อเรื่อง ส่วนภาษาอังกฤษจะจัดหา 1 เล่ม 1 ชื่อเรื่อง วารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษจะจัดหาอยู่ระหว่าง 3-10 เรื่อง ทางด้านคุณภาพพบว่าหนังสือภาษาไทยทางบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่ค่อนข้างทันสมัย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนเห็นว่าหนังสือภาษาไทยมีเพียงพอ ส่วนภาษาอังกฤษนั้นยังไม่เพียงพอ

3. งานด้านบริการ

3.1 ผู้ใช้

สุนทร แก้วลาย (2512) พบว่าอาจารย์วิทยาลัยส่วนใหญ่อ่านตำราประกอบการสอนกับตำราอื่น ๆ และหนังสือบนเตียงเป็นประจำ และพบว่านักศึกษาอ่านหนังสือประกอบการเรียนน้อยทั้ง ๆ ที่อาจารย์ส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่านักศึกษาต้องอ่านหนังสือประกอบการเรียนในชั้นมาก

ธีระวัลย์ ศิลารัตน์ (2522) พบว่าทั้งผู้บริหารและอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครูส่วนมากได้รับบริการสนเทศทางการศึกษาจากห้องสมุด โดยผู้ใช้บริการมีความต้องการสนเทศเกี่ยวกับความต้องการของแหล่งผู้ใช้ครูทั้งในด้านปริมาณและคุณลักษณะของครูที่ต้องการในสาขาวิชาต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณและคุณลักษณะของครูที่มีอยู่แล้วในห้องดินสถิติเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องและระดับต่าง ๆ การศึกษานอกระบบ ผลงานทางวิชาการสาขาการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ส่วนอาจารย์มีความต้องการสนเทศเรื่องหลักการทำงานแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตร นโยบายทางการศึกษา การประเมินผลการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาและชุมชนการศึกษาและสังคม ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความต้องการสนเทศทางการศึกษาแตกต่างกัน และมีความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์รวมบริการสนเทศทางการศึกษามากที่สุด

เตือนใจ เกี้ยวชี (2525) พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูกำแพงเพชรเข้าใช้ห้องสมุดเพียงบางวันเท่านั้น สนใจอ่านวารสารน้อยกว่าหนังสือ สนใจอ่านวารสารวิชาการมากที่สุด เพราะต้องการอ้างอิงในการทำรายงานและสนใจเพราะเนื้อหาตรงกับสาขาวิชาเอก ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่จึงใช้วารสารให้ตรงกับสาขาวิชาของตน และพบว่านักศึกษาระดับ ป.ก.ศ.สูง มีความสนใจในอ่านมากกว่านักศึกษาระดับ ป.ก.ศ.ต้น และปริญญาตรี นักศึกษาภาคปกติมีความสนใจในอ่านมากกว่านักศึกษา อ.ค.ป. ปัญหาในการใช้วารสารพบว่านักศึกษาไม่มีเวลาอ่านวารสารและหาวารสารฉบับที่ต้องการไม่พบ

พวา พันธุ์เมฆา (2513) พบว่าทั้งอาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูมีความต้องการให้มีวารสารเกี่ยวกับหมวดวิชาที่สอนเพิ่มขึ้น จัดหาหนังสือประกอบการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นต้องการให้มีเครื่องมือโสตทัศนวัสดุประกอบการสอนเพิ่มขึ้น ต้องการให้ห้องสมุดมี

พื้นที่ว่างขวางกว่าที่เป็นอยู่ และต้องการให้มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ และพบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูสวนกุหลาบต้องการให้มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศมากกว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครูสวนกลาง

3.2 การใช้ห้องสมุด

หว่า พันธุ์เมฆา (2513) ได้ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการในค่านต่าง ๆ ในการรับบริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ชั้นสูงในวิทยาลัยครู 16 แห่งที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศพบว่า ชาคำว่า เรียนในแต่ละสาขาวิชา หนังสืออุเทศมีไม่เพียงพอมีหนังสืออ่านทั่วไป และวารสารน้อย พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีปัญหาในการรับบริการของห้องสมุดและปัญหาค้นหาการใช้ห้องสมุด อยู่ในระดับน้อยและปานกลางมีปัญหาบ้างในเรื่องหนังสือบนชั้นเรียงสับสน และพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูสวนกุหลาบประสบปัญหาในเรื่องเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสะดวกในการใช้และหนังสือบนชั้นเรียงสับสนมากกว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครูสวนกลาง

ประไพศรี แวเวียงธรรม (2523) พบว่านักศึกษาครุศาสตร์ของ วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครประสบปัญหาค้นหาหนังสือเกี่ยวกับวิชาเอกมีน้อย และหนังสือ ที่มีเนื้อหาวิชาที่สอนมีน้อย หนังสือภาษาไทยมีไม่เพียงพอต่อความต้องการไม่สามารถยืม หนังสือเล่มเดิมทดได้ หนังสือส่งคืนแล้วหมุนเวียนขึ้นชั้นใหม่ช้าและค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่ค่อยพบ นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือใหม่ที่มีคุณค่าต่อการอ่านเข้าห้องสมุดโดยเร็วที่สุด ให้มีการจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ติดประกาศให้นักศึกษาทราบ

วรภรณ์ ภูแย้ม (2524) พบว่าคณาจารย์วิทยาลัยครูยะลาส่วนใหญ่เคยใช้ห้องสมุดเมื่อมีชั่วโมงว่าง ส่วนผู้ไม่ใช้ห้องสมุดจะใช้หนังสือส่วนตัว วิธีค้นหาหนังสือโดยค้นดูตามชั้น รองลงมาค้นจากคู่มือช่วยค้น นิยมใช้บริการยืมประสมปัญหาหนังสือเก่าล้าสมัย ไม่ตรงกับความต้องการวารสารมีน้อยและไม่ทราบว่ามีการจัดสรรจัดหา โสภิตกนวิสุกว่ามีให้บริการในห้องสมุด คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้ห้องสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด โดยให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือและวัสดุเพื่อประกอบการเรียนการสอนทุกสาขาวิชาให้สมบูรณ์

กับความต้องการของผู้ใช้ และของคณะวิชาและภาควิชาต่าง ๆ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ
ดำเนินการให้ห้องสมุด เป็นศูนย์รวมทรัพยากรห้องสมุด ให้ได้รับงบประมาณเต็มที่ และ
ให้ยืมห้องสมุดอื่น ๆ ในวิทยาลัยและนำหนังสือไปรวมที่หอสมุดจำแนกให้สอดคล้องกับ
การสอน

มุกดา วิชาญคุปต์ (2525) พบว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครูส่วนกลางมีปัญหา
เกี่ยวกับหนังสือและวัสดุอื่น ๆ มากที่สุด โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุดมีหนังสือสำหรับ
ใช้ประกอบวิชาที่สอนน้อยเกินไป หนังสือบนชั้นเรียงสับสนไม่เป็นระเบียบทำให้หาหนังสือ
ที่ต้องการได้ยาก อาจารย์ต้องการให้มีวารสารเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอนเพิ่มเติมต้องการ
บริเวณศึกษาค้นคว้าแยกเป็นสัดส่วนและต้องการให้ห้องสมุดจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่เรียน
ให้ทราบทุกคน

เชวง จำรูญจันทร์ (2526) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของ
ห้องสมุดเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้งนิยมใช้ในช่วงว่างระหว่างชั่วโมงเรียน เพื่อ
ค้นคว้าประกอบการเขียนรายงานหรือภาคินพนธ์ และเพื่ออ่านประกอบการเรียนตามหลักสูตร
ส่วนใหญ่เคยใช้บัตรรายการนาน ๆ ครั้ง และนาน ๆ ยืมหนังสือครั้งหนึ่ง นอกจากใช้
ห้องสมุดของภาควิชา และห้องสมุดประชาชน ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโดยเฉพาะ
จำนวนหนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอกมีน้อย

จิราพันธ์ วรินทร์เวช (2527) พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุด
ในเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน ค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรรายการได้รับความรู้เกี่ยวกับ
ห้องสมุดจากการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาใหม่ เข้าใช้เพื่อยืมหนังสือและ
สิ่งพิมพ์ของห้องสมุดและใช้หนังสือภาษาไทยสำหรับการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด มีความพอใจ
มากในเรื่องความเต็มใจบริการของบุคลากรบริการหนังสือจองและบริการยืม-คืนหนังสือ

3.3 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

เพ็ญจันทร์ ศิริชุมแสง (2515) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูทั้งส่วนกลางและ
ส่วนภูมิภาคไม่ได้จัดแยกหนังสืออ้างอิงไว้ต่างหาก ห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่งมีหนังสือ

อ้างอิงไม่ครบทุกประเภท และมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรจะมีพบว่ามีความสอดคล้องกันน้อยมาก แต่ส่วนใหญ่หนังสือที่สอดคล้องกันนี้จะมีความทันสมัยมาก บรรณารักษ์ใช้พจนานุกรมตอบคำถามมากที่สุด รองลงมาได้แก่สารานุกรมปรากฏว่าผู้ที่มารับบริการมีจำนวนน้อยคำถามที่ถามมากที่สุดจะเกี่ยวกับบทเรียน

3.4 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

สุนทร แก้วลาย (2512) พบว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งอาจารย์ส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูจัตไตแก๊ เน้นนำหนังสืออ้างอิงในรายวิชาที่สอน ทำบรรณานุกรมแจก แนะนำบทความให้นักศึกษาค้นคว้าเขียนรายงาน กำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านและสอนแบบอภิปรายกลุ่มจัดกิจกรรมที่บรรณารักษ์จัดได้แก่การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ แนะนำหนังสือจัดนิทรรศการ บริการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในการอ่านและจัดทำป้ายนิเทศ ส่วนนักศึกษาต้องการให้อาจารย์จัดกิจกรรมครั้งนี้คือ แนะนำหนังสืออ้างอิงประกอบวิชาเรียน แนะนำวิชาอ่านหนังสือเพื่อจุดมุ่งหมายต่าง ๆ จัดอภิปรายเกี่ยวกับวิธีใช้ตำรา จัดอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือแนะนำบทความใหม่ ๆ จากวารสารและต้องการให้บรรณารักษ์จัดเตรียมหนังสือและเอกสารประกอบการเรียนให้จัดนิทรรศการหนังสือต่าง ๆ จัดเจ้าหน้าที่พิเศษคอยให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้า จัดป้ายนิเทศเพื่อเสนอรายการหนังสือและบทวิจารณ์

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

1. งานด้านบริหาร

สภาพของห้องสมุด

สุนทร พิริยะไพโรจน์ (2522) พบว่าห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาทั้ง 28 วิทยาเขต ส่วนใหญ่มีขนาด 3 ห้องเรียน โดยใช้ส่วนหนึ่งของอาคารเรียนเป็นห้องสมุดไม่มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จัดบริการงานแบบศูนย์กลาง ไม่มีการตั้ง

อัตราสำหรับตำแหน่งบรรณารักษ์ ห้องสมุดส่วนน้อยที่มีบรรณารักษ์จบปริญญาตรี ทางด้าน
บรรณารักษศาสตร์ ซึ่งบรรณารักษ์ส่วนใหญ่จะมีชั่วโมงสอนด้วย บุคลากรส่วนใหญ่ของห้องสมุด
มีจำนวน 1-3 คน ไม่มีนักศึกษาช่วยงาน จำนวนหนังสือส่วนใหญ่มีค่ากว่า 10,000 เล่ม
งบประมาณในการจัดซื้อได้รับไม่แน่นอน มีที่นั่งอ่านค่ากว่า 100 ที่นั่ง

เบญจา สุวัทธิ (2524) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัย

เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นอาจารย์หัวหน้าแผนก
ห้องสมุดอยู่ในสายการบังคับบัญชาของหัวหน้าฝ่ายบริการ ไม่มีความสำคัญในฝ่ายวิชาการ
ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดวงเงินงบประมาณห้องสมุด และไม่ได้เป็นกรรมการร่าง
หลักสูตรหรือกรรมการวางแผนด้านวิชาการมีบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขต 3 แห่ง ไม่
ทราบวงเงินค่าใช้จ่ายของห้องสมุดและประสบปัญหาด้านคุณวุฒิและจำนวนบุคลากร มีหัวหน้า
ห้องสมุด 4 แห่งที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ มี 2 แห่งที่มีบุคลากรเพียง 2 คน จำนวน
หนังสือและวารสารมีน้อยไม่ได้สัดส่วนกับนักศึกษา ห้องสมุดทุกแห่งจัดที่นั่งให้บริการนักศึกษา
ได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนนักศึกษาแต่ละวิทยาเขตอาจารย์ส่วนใหญ่และนักศึกษาเกือบ
ครึ่งค้นหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ต้องการจากชั้นหนังสือโดยตรง

นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2527) พบว่าห้องสมุดวิทยาเขต วิทยาลัย

เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่งมีฐานะเป็นแผนก บุคลากรมีจำนวนต่ำกว่ามาตรฐาน
ห้องสมุดวิทยาเขตบางแห่งไม่มีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิบรรณารักษ์เลย เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง
ลูกจ้างชั่วคราวทำให้ต้องเปลี่ยนใหม่และขาดขวัญในการทำงาน ได้รับงบประมาณต่ำกว่า
มาตรฐาน เฉลี่ยแล้วนักศึกษามีหนังสือคนละ 8 เล่มซึ่งต่ำกว่ามาตรฐาน มีวารสารได้ตาม
มาตรฐาน แต่วารสารต่างประเทศมีต่ำกว่ามาตรฐาน จัดหมู่โดยใช้ระบบทศนิยมของคิวอี้
ใช้หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุด มีบริการที่ห้องสมุดให้บริการได้แก่
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการยืมรับ ความร่วมมือกันมีน้อยมาก

สุพร พิริยะไพโรจน์ (2522) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานที่ส่งผล
ให้เกิดการขโมยหนังสือและการฉีกฉีกวารสารในห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ทั้ง 28 วิทยาเขต พบว่า จำนวนหนังสือในห้องสมุดแต่ละแห่งจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด จำนวนที่นั่งอ่านในห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับปริมาณหนังสือหายส่วนจำนวนบุคลากรของห้องสมุดแต่ละแห่งขนาดของห้องสมุด อัตราการปรับหนังสือเกินกำหนด บริการต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้ใช้ ความเข้มงวดในการระเบียบและข้อปฏิบัติในการใช้ห้องสมุด ความเข้มงวดในการปฏิบัติในการเข้าออกห้องสมุด งบประมาณที่ห้องสมุดได้รับในการจัดซื้อหนังสือไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณหนังสือหาย

2. งานด้านเทคนิค

งานจัดหมู่และทำบัตรรายการ

บุษดี ทอบุญสุภชัย (2525) ได้ศึกษาแนวกำหนดหัวเรื่องหนังสือภาษาไทยหมวดวิชาชีพ ในห้องสมุดว่าวิทยาสัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาปรากฏว่าหัวเรื่องที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่งในสาขาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และคหกรรมทั้งหมด 260 หัวเรื่อง หัวเรื่องที่ได้รับการนิยมนเป็นอันดับสองมีทั้งหมด 260 หัวเรื่องและหัวเรื่องที่ได้รับการนิยมนอันดับสามมีทั้งสิ้น 191 หัวเรื่อง นักศึกษา อาจารย์ และบรรณารักษ์เห็นว่าหัวเรื่องเฉพาะและหัวเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับวิชาชีพทั้งสิ้น 44 หัวเรื่องนี้มีความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้ได้

3. งานด้านบริการ

การใช้ห้องสมุด

ชนู บุญฐานวัตร (2529) พบว่านักศึกษาในสถานศึกษาดังกัศ กรมอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดในเวลาระหว่างรอชั่วโมงเรียน และระหว่างเวลาพักกลางวันเพื่ออ่านหนังสือทั่วไป ค้นหาหนังสือและวัสดุโดยไม่ใช้บัตรรายการ นิยมใช้บริการยืมของห้องสมุด

ห้องสมุดเฉพาะ

1. งานด้านบริหาร

1.1 สภาพของห้องสมุด

1.1.1 สภาพของห้องสมุดเฉพาะวิชา

พินุลลิดี วัฒนะพงศ์ (2517) พบว่าห้องสมุดทางศึกษาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย มีลักษณะเป็นห้องสมุดคณะในมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเลขาธิการคณะ หรือเป็นห้องสมุดของกรมจะตั้งกักอยู่ในกองใดกองหนึ่ง หรือเป็นห้องสมุดของกระทรวงซึ่งมีฐานะเป็นแผนก แต่ถือเป็นห้องสมุดบริษัทหรือองค์การระหว่างประเทศเท่านั้นที่ขึ้นตรงต่อผู้บริหารสูงสุด ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ปัญหาที่สำคัญคือห้องสมุดไม่มีฐานะเป็นอิสระในการบริหารงาน ขาดแคลนบุคลากร งบประมาณไม่เพียงพอทำให้ขาดแคลนหนังสือ วารสาร จัดบริการเฉพาะบริการพื้นฐาน ได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการยืม

จันทิกา พุ่มจันทร์ (2520) พบว่าห้องสมุดทางด้านการเกษตรในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดโรงเรียน และวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รองลงมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งห้องสมุดที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีสภาพดีกว่าทั้งในเรื่องบุคลากร จำนวนหนังสือ และสิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุ พื้นที่และจำนวนที่นั่ง นิยมจัดหมู่ในระบบทศนิยมของคิวอี้ รองลงมาคือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และพบว่าห้องสมุดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีบรรณารักษ์วิชาชีพบริหารงานห้องสมุดเลย

วิไล อัครคิธยา (2523) พบว่าห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร เป็นห้องสมุดเฉพาะทางกฎหมายอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแผนก มีลักษณะเป็นห้องหนึ่งของหน่วยงาน มีขนาดคับแคบ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ มีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ แต่ขาดความรู้เฉพาะทางกฎหมาย ส่วนใหญ่จัดหมู่หนังสือโดยใช้

ระบบซิลเลอร์ รองลงมาคือระบบรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งไม่เหมาะสมกับหนังสือกฎหมายไทย

1.1.2 สภาพของห้องสมุดเฉพาะของหน่วยงาน

สมบูรณ์ พิบูลย์ผล (2518) พบว่าห้องสมุดในสังกัดสำนักงานรัฐมนตรี จำนวน 12 แห่ง มีหนังสือไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณ และยังพบว่าข้าราชการที่มีอายุราชการน้อยมีความสนใจเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าข้าราชการที่มีอายุราชการตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ห้องสมุดแต่ละแห่งมีข้าราชการเข้าใช้น้อยมาก แม้ว่าข้าราชการจะเห็นว่าห้องสมุดมีประโยชน์ในการช่วยรวบรวมหนังสือและเอกสารที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

จารุวรรณ สินธุโสภณ (2520) พบว่าห้องสมุดในหน่วยงานวิชาเฉพาะเป็นห้องสมุดของหน่วยงานตั้งแต่ระดับกรมขึ้นไป รัฐวิสาหกิจ ธนาคารพาณิชย์ โรงพยาบาล ในสังกัดหน่วยราชการ โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาวิชาเฉพาะของหน่วยราชการหรือเอกชน ส่วนมากมีหนังสือประมาณ 4,000 เล่ม มีวารสารและหนังสือพิมพ์ประมาณ 1-50 ชื่อเรื่อง และเกือบจะยังไม่มีโสตทัศนวัสดุ โดยให้บริการแก่สมาชิกประมาณ 300 คน มีงบประมาณในปี 2519 ระหว่าง 10,000-50,000 บาท และพบว่าขาดบุคลากร และห้องสมุดร้อยละ 20 มีผู้ดำเนินงานเพียงคนเดียว และครึ่งหนึ่งของห้องสมุดที่ทำการศึกษาต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้น โดยต้องการผู้ที่วุฒิปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์ และผู้ที่ดำเนินงานอยู่แล้วต้องการหาความรู้เพิ่มเติมโดยวิธีการอบรมระยะสั้น

กรรณิการ์ หาญนุสรณ์ (2520) พบว่าห้องสมุดของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงของประเทศ ส่วนใหญ่ไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ โดยอยู่ในส่วนหนึ่งของอาคารเพียงห้องเดียว มีสถานภาพเป็นแผนกสังกัดฝ่ายธุรการ ได้รับงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน มีบรรณารักษ์โดยเฉลี่ย 1 คน ส่วนใหญ่จัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้และระบบรัฐสภาอเมริกันทุกแห่งมีการทำบัตรรายการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของห้องสมุดเฉพาะแล้ว ส่วนใหญ่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด

เพชรภรณ์ ทรัพย์ถิรสถิตย์ (2522) ได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานห้องสมุด กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ห้องสมุดต้องอาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น ไม่มีงบประมาณ

เฉพาะ มีความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในการจัดนิทรรศการ จัดหมวดหมู่หนังสือโดยใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ มีการรวบรวมหนังสือหายาก หนังสือแบบเรียน เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร รวบรวมสิ่งพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือเกี่ยวกับประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลลอบ ประภาสวสันต์ (2523) ได้ศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดของรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงคมนาคม และกระทรวงมหาดไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางวิชาการ ไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ มีฐานะเป็นหน่วยงานเทียบเท่าหน่วยงานทางวิชาการในสังกัดเดียวกัน มีสถานที่คับแคบ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ขาดความรู้เฉพาะ มีการจัดหมู่และทำบัตรรายการ ห้องสมุดเป็นหน่วยงานอยู่ใต้สังกัดของหน่วยงานอื่น ๆ จึงเป็นอุปสรรคในการบริหาร และขาดแคลนงบประมาณ

กรุณี ฃ ลำปาง (2522) พบว่าสภาพของห้องสมุดชนาการกลาง และชนาการพาณิชย์มีความสะดวกในการมาใช้ ทั้งพนักงานชนาการ และบุคคลภายนอก เห็นว่า โต๊ะ เก้าอี้ มีจำนวนน้อย

สุพจน์ แก้วชูสกุล (2524) พบว่าสภาพของห้องสมุดเรือนจำในกรุงเทพมหานคร มีสถานภาพเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านการศึกษานักโทษ ส่วนใหญ่ต้องอาศัยร่วมกับห้องอื่น ไม่มีที่อ่านหนังสือ ไม่มีการจัดหมู่และทำบัตรรายการ หนังสือมีจำนวนน้อย ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ทางวิชาชีพ ไม่มีงบประมาณเฉพาะ และไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลภายนอก ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าควรจัดบริการห้องสมุดสำหรับนักโทษซึ่ง ห้องสมุดควรมีลักษณะเป็นอาคารเฉพาะ มีที่นั่งอ่าน 4 ที่นั่ง ต่อผู้ต้องขัง 100 คน มีหนังสือ 3 เล่มต่อผู้ต้องขัง 1 คน ควรบอกรับวารสารและนิตยสาร มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด และมีการจัดหมู่หนังสือตามระบบสากล

มนฤช วิทย์ไพศาล (2526) พบว่าสภาพของห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นอาคารเฉพาะ ไม่มีห้องสมุดวัดแห่งใดมีครุภัณฑ์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดเฉพาะ ไม่มีการบอกรับวารสารประจำ จัดหนังสือแบบชั้นปิด ไม่มีการ

จัดทำหนังสือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และส่วนใหญ่เปิดบริการทุกวัน

1.2 บุคลากร

อนงค์ วรคุณพิเศษ (2527) ได้ศึกษาถึงความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในกรุงเทพมหานคร พบว่าทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องว่ามีความจำเป็นสำหรับวิชาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่หลังจากเข้าทำงานแล้วได้ศึกษาต่อเนื่องเป็นทางการโดยการเข้าร่วมอบรมจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ส่วนการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการโดยการเยี่ยมชมห้องสมุดภายในประเทศ และอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ อุปสรรคที่ทำให้ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เพราะไม่มีผู้ปฏิบัติงานแทน และกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ตรงกับความต้องการ สำหรับความต้องการนั้นต้องการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการ โดยการศึกษาในระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ส่วนการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ โดยต้องการเยี่ยมชมห้องสมุดที่ได้มาตรฐานภายในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร และต้องการให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ

จุรี อุดมรัตน์ (2521) พบว่าผู้เข้ารับการอบรมวิชาห้องสมุดเฉพาะของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ทำงานรับราชการ เข้ารับการอบรมโดยผู้บังคับบัญชาเป็นผู้คัดเลือกเข้ารับการอบรมเพื่อต้องการวุฒิเพิ่ม และต้องการประสบการณ์เพื่อนำมาปฏิบัติงาน ในการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน วิชาที่นำไปใช้มากได้แก่ ลักษณะการดำเนินงานห้องสมุดเฉพาะ การลงทะเบียน และเตรียมหนังสือ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ ส่วนวิชาที่นำไปใช้ในระดับน้อย ได้แก่ หนังสือหัวเรื่อง วิชาการแบบแยกประเภทแบบใหม่ (Thesuarus) ปัญหาที่ผู้ผ่านการอบรมพบคือไม่สามารถนำความรู้ และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที ผู้บังคับบัญชาไม่เข้าใจงานห้องสมุด และไม่สนับสนุน และมีปัญหาส่วนตัวคือไม่ชอบงานห้องสมุดต้องทำงานควบ

ความจำใจ และบางคนต้องทำงานอย่างอื่นจึงไม่มีเวลาปฏิบัติงานได้เต็มที่

2. งานด้านเทคนิค

2.1 การจัดหาและทำบัตรรายการ

นางลักษณ์ เกตุจรรยา (2523) ได้ศึกษาระบบจัดหาหนังสือของห้องสมุดด้านการทหารในประเทศไทย พบว่า มีการจัดหุ้ระบบทศนิยมของคิวอี้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งทั้งสองระบบยังมีข้อบกพร่อง บรรณารักษ์ส่วนใหญ่จึงเห็นว่าควรจัดเอกสารทางการทหารแยกไว้เป็นส่วนเฉพาะ

2.2 ครรชนีและสาระสังเขป

สมศักดิ์ วิเชียร (2527) ได้ทดลองใช้คอมพิวเตอร์จัดทำดัชนีจดหมายเหตุธนาคารแห่งประเทศไทย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป CDS/ISIS ของยูเนสโก ผลผลิตที่ได้รับจากการทดลองโดยระบบออนไลน์มี 4 ประเภทคือ รายชื่อจดหมายเหตุ รายการคำยสาระสังเขป และดัชนี ซึ่งผู้ไ้มีความพอใจผลผลิตที่ได้

3. งานด้านบริการ

3.1 ความต้องการของผู้ไ้

คณันท์ สุภภัทรานนท์ (2527) พบว่าคนตาบอดต้องการให้ห้องสมุดคอลเล็คเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทยถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์ หรือวารสารจัดทำเป็นอักษรเบรลล์หรือเทปมากที่สุดและเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับคนตาบอด ทำวารสารเทป จัดทำรายการวิทยุสำหรับคนตาบอดโดยเฉพาะ ต้องการบริการรายชื่อหนังสือของห้องสมุดพร้อมสรุปเรื่องมากที่สุด เนื้อหานั้นต้องการเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้า และวิทยาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับคนตาบอด

นลินี วงศ์ชนะชัย (2526) ได้ศึกษาถึงความต้องการใช้บริการห้องสมุดของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้เอกสารเกี่ยวกับการวิจัย และวิทยานิพนธ์ ในด้านการจัดบริการส่วนใหญ่ไม่สนองความต้องการของข้าราชการ

ยกเว้นเวลาทำการของห้องสมุด สภาพปัญหาคือ ขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ สถานที่คับแคบ
 รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์มีไม่ครบถ้วน

3.2 การใช้ห้องสมุด

เพชรภรณ์ ทรัพย์ถือสัตย์ (2522) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
 ส่วนใหญ่มาจากกรมวิชาการ เข้าใช้ห้องสมุดเพราะทราบจากคำบอกเล่าของเพื่อนมากที่สุด
 ส่วนผู้ใช้จากกรมวิชาการจะทราบจากการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตที่มีส่วนช่วยในการเลือก
 หนังสือคือคำแนะนำจากบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รองลงมาได้แก่ รายชื่อ
 หนังสือใหม่ วิธีการค้นหนังสือโดยสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ และกว่าครึ่งค้นหา
 หนังสือโดยเดินดูจากชั้นหนังสือ

กรุณี ณ ลำปาง (2522) ได้สำรวจสภาพการใช้ห้องสมุดชนากลาง
 และชนาการพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานธนาคารส่วนใหญ่มีเวลาว่างเล็กน้อย
 ในการมาใช้ห้องสมุดเพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน นิยมอ่านหนังสือภาษาไทย นิยมใช้บริการ
 ค้นหาบทความในหนังสือ และวารสาร วิธีค้นหาหนังสือโดยเดินดูจากชั้นหนังสือ ส่วนบุคคล
 ภายนอกนิยมนำหนังสือภาษาไทย โดยเฉพาะหนังสือตำราทางวิชาการ ค้นหาหนังสือด้วย
 ตนเอง โดยเดินดูตามชั้นหนังสือ ผู้ใช้ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าห้องสมุดมีจำนวนวารสารน้อยเกินไป

ลออ ประภาสวัสดี (2523) พบว่าห้องสมุดรัฐวิสาหกิจในสังกัด
 กระทรวงคมนาคม และกระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่ยังจัดบริการไม่ครบตามมาตรฐานของ
 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด
 ไม่เห็นคุณค่าของห้องสมุด ขาดความรู้ในเรื่องการใช้ห้องสมุด ค้นหาหนังสือโดยเดินดูตามชั้น
 หนังสือ

นลินี วงศ์ชนะชัย (2526) พบว่าข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
 แห่งชาติ ที่มาใช้ห้องสมุดมากที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการวิจัย ส่วนใหญ่มาใช้
 นาน ๆ ครั้ง ค้นหาหนังสือโดยสอบถามเจ้าหน้าที่และใช้บัตรรายการ

สรีระเต็ม โอทกานนท์ (2527) ได้ศึกษาทัศนะของบุคลากรโรงพยาบาล พระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี 3 กลุ่มคือ กลุ่มแพทย์ กลุ่มพยาบาล และกลุ่มนักวิชาการทางการแพทย์ พบว่า แพทย์เป็นกลุ่มที่เข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด กลุ่มพยาบาลเข้าใช้ห้องสมุดน้อยที่สุด โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาและไม่คุ้นเคยกับการใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสิทธิภาพในการทำงาน วิธีค้นหาหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยการสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ แต่กลุ่มแพทย์จะใช้วิธีค้นหาตามชั้นมากที่สุด และใช้หนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ดีไม่ว่าด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระเบียบวิธีการใช้ห้องสมุด และบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด

พูนสิน หัสสี (2529) พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เข้ามาใช้ห้องสมุดวิชาการเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารในช่วงเวลาพักกลางวัน นิยมยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน ค้นหาหนังสือโดยเดินหาหนังสือบนชั้นมากกว่าใช้บัตรรายการ หรือสอบถามบรรณารักษ์ ส่วนผู้ไม่เคยใช้ห้องสมุดนั้นให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา งานในหน้าที่ไม่มีความจำเป็นต้องมาใช้ห้องสมุด ปัญหาที่สำคัญคือห้องสมุดมีขนาดเล็ก คับแคบ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ หนังสือเก่าล้าสมัย และต้องการให้ห้องสมุดจัดหานิตยสาร ตำราทางวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่เพิ่มขึ้น

3.3 บริการบรรณานุกรมและสารสังเขป

วันทนี โกวิทางกูร (2523) ได้ศึกษาระบบเอกสารประเภทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดพิมพ์โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พบว่า เป็นเอกสารที่จัดพิมพ์โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด และพบว่าห้องสมุด 3 แห่งคือ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กองสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย ล้วนมีการทำบรรณานุกรมในรูปของบัตรรายการ มีการทำสารสังเขปที่ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยเท่านั้น การจัดเก็บนั้นห้องสมุดทั้ง 3 แห่ง ใช้วิธีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ทั้งแบบแยกและรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้กับหนังสือทั่วไป การเรียกใช้นั้นห้องสมุดทั้ง 3 แห่งเรียกใช้ด้วยมือ และที่ศูนย์บริการเอกสารการวิจัย ได้นำเครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียกใช้ด้วย

รุ่งฟ้า ฐิโณทัย (2524) พบว่า แหล่งจัดทำและให้บริการสาระสังเขป คำนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. หน่วยงานจัดพิมพ์เผยแพร่สาระสังเขปประกอบบทความวิจัยในวารสารวิชาการ รายงานผลการวิจัย และรายงานประจำปี ซึ่งสาระสังเขปประกอบบทความส่วนใหญ่สมาคมทางวิชาชีพเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ ส่วนใหญ่เป็นสาขาทางการแพทย์ศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ส่วนรายงานการวิจัย และรายงานประจำปีเกือบทั้งหมดจัดพิมพ์เผยแพร่โดยหน่วยงานราชการซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาเกษตรศาสตร์
2. ห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งส่วนใหญ่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล

ห้องสมุดโรงเรียน

1. งานด้านบริหาร

1.1 การบริหารงานทั่วไป

1.1.1 สภาพการบริหารทั่วไป

รัตพร ชิงชาดา (2513) พบว่าอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512 เห็นความสำคัญของห้องสมุดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอน อาจารย์ใหญ่เห็นว่าควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์จึงจะดำเนินงานได้ดี ปัญหาของห้องสมุดคืองบประมาณน้อย ขาดแคลนบุคลากร ครูผู้จัดทำหนังสือและสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ

และบรรณารักษ์ไม่มีเวลาเนื่องจากต้องสอนมากและต้องทำงานในหน้าที่อื่น

กฤษดาบ มั่นลายนาค (2514) พบว่าครูใหญ่และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เห็นความสำคัญของห้องสมุดสูงมาก โรงเรียนราษฎร์ได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมโรงเรียนราษฎร์ และจากรัฐในเรื่องห้องสมุดน้อยมากและพบว่าครูนำนักเรียนเข้าค้นคว้าในห้องสมุดน้อยมาก

สมชาย ยุธิธรรม (2514) พบว่าครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลสังกัดจังหวัดสมุทรปราการทุกคนสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของตน ครูใหญ่ ครูและนักเรียนต่างก็เห็นความสำคัญของห้องสมุด ครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์และครูเห็นพ้องกันว่างานบรรณารักษ์เป็นงานเบาและไม่สำคัญเท่ากิจการอื่น ๆ ครูบรรณารักษ์จึงต้องสอนหนังสือด้วยหรือต้องทำงานบรรณารักษ์นอกเวลา

สุรารัตน์ คูหามุกต์ (2514) พบว่าครูใหญ่ในโรงเรียนรัฐบาลประเภทมัธยมสามัญในจังหวัดภาคใต้เห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญมาก ห้องสมุดจำเป็นต้องมีสถานที่เป็นส่วนสำคัญโดยเฉพาะ บรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ

บุญเรือน จันทศรีคำ (2518) พบว่าอาจารย์ใหญ่ บรรณารักษ์และนักเรียนโรงเรียนแบบประสมมีความเห็นว่าห้องสมุดจำเป็นสำหรับการเรียนการสอน ควรมีสถานที่เป็นส่วนสำคัญโดยเฉพาะ บรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ

เขาวลัดถิ่น สุขพิทักษ์ (2525) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เห็นว่าห้องสมุดเป็นงานเบา ผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์จึงต้องสอนด้วยและไม่สนับสนุนให้มีครูช่วยงานห้องสมุด จึงให้มีห้องสมุดเพื่อให้เป็นไปตามโครงการเท่านั้น

เสวี ทองพันธ์ (2526) พบว่าบรรณารักษ์ ครู และผู้บริหารมีทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูบรรณารักษ์สูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่เห็นว่าครูบรรณารักษ์

ได้ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานห้องสมุดด้านหน้าที่ทางการรักษา ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด ด้านการบริการผู้ใช้ของสมุดอยู่ในระดับปานกลาง และคาดหวังว่าครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานเหล่านี้ในระดับมาก ยกเว้นงานด้านการจัดกิจกรรมของห้องสมุดที่เห็นว่าครูบรรณารักษ์ไม่ได้ปฏิบัติและคาดหวังว่าควรปฏิบัติในระดับปฏิบัติบ้าง

ปิติโชค หมั่นสุข (2528) พบว่า หัวหน้าสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร บรรณารักษ์และหัวหน้าหมวดวิชา คาดหวังว่าหัวหน้าสถานศึกษาได้ปฏิบัติในด้านอาคารสถานที่ ทรัพยากรและอุปกรณ์ห้องสมุด ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์ ด้านการเงิน ด้านบุคลากร และด้านโสตทัศนวัสดุ สูงกว่าบทบาทที่หัวหน้าสถานศึกษาปฏิบัติจริง

กุสุมา ศิริ (2528) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดจึงทำให้ไม่ได้รับความสนับสนุนเท่าที่ควร ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่มีอำนาจและยังต้องทำงานหลาย ๆ หน้าที่ทั้งงานภายในห้องสมุดและงานอื่น ๆ ของโรงเรียน ครูผู้สอนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าใช้ห้องสมุด ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องสมุด และไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดว่าสามารถช่วยการสอนได้

เชาวลิต คงแก้ว (2528) พบว่า นักเรียน ผู้บริหารบรรณารักษ์และอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดประจำวิชามีความสำคัญต่อการเรียนการสอน และผู้บริหารก็ให้การสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุดประจำวิชา ส่วนอาจารย์เห็นว่าหนังสือในห้องสมุดประจำวิชาสอดคล้องกับหลักสูตร และตรงกับความต้องการของนักเรียน ส่วนบุคลากรในการดำเนินงานนั้น ได้แก่ คำนบุคลการซึ่งครูใหญ่คิดว่าเป็นการเพิ่มภาระ และห้องสมุดประจำวิชาคับแคบ

ปิยา ช่อผล (2527) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดงบประมาณห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏว่าตัวแปรที่ผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่ามีสำคัญต่อการกำหนดงบประมาณ ได้แก่ คุณลักษณะของแผนปฏิบัติงานห้องสมุด คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ขนาดของห้องสมุดสภาพการดำเนินงานห้องสมุดและขนาดของโรงเรียน ตัวแปร

ย่อยที่ผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่ามีความสัมพันธ์ได้แก่ หมวดวิชาหรือรายวิชาที่ต้องการใช้ห้องสมุด ความพอเพียงหรือไม่พอเพียงของวัสดุห้องสมุด ความต้องการของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน จำนวนเงินบำรุงการศึกษา การกำหนดวงเงินที่พอเหมาะ ความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ความพอเพียงของอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ห้องสมุด จำนวนนักเรียน การให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน และปริมาณการจัดซื้อวัสดุห้องสมุด

สุรศักดิ์ สังฆมานันท์ (2522) ได้ศึกษาขั้นตอนการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่าครูใหญ่และครูบรรณารักษ์มีความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์และการวางแผนงานในระดับสูง โดยมีการศึกษาแบบแผนจากห้องสมุดโรงเรียนที่มีการจัดตั้งเป็นผลสำเร็จ มีการเตรียมหาเงินไว้ล่วงหน้า การดำเนินงานจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ห้องสมุด ได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาในระดับสูงจากคณะครู และการโรงในโรงเรียนรวมทั้งคณะกรรมการศึกษาและประชาชนในหมู่บ้านด้วยดี ภายหลังมีการประเมินพบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของห้องสมุดโดยมุ่งจัดตั้งให้เป็นศูนย์กลางด้านบริการหรือสัมพันธ์กับการเรียนการสอน

1.1.2 การนิเทศงานห้องสมุดโรงเรียน

มาลี นุชปรีดี (2517) ได้ศึกษาเปรียบเทียบงานนิเทศห้องสมุดโรงเรียนของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการปรากฏว่าผู้นิเทศไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ ขาดบุคลากรในการนิเทศงานห้องสมุด ขาดงบประมาณ ขาดครูบรรณารักษ์ และต้องช่วยสอนด้วย ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดและวิธีการสอนของครูที่สอนให้เด็กจดจำ และจำตามคำบอกหรือตำราเรียน

ศุภมาศ ณ ถลาง (2528) พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 มีความต้องการรับการนิเทศในงานด้านบริหาร งานด้านเทคนิค และงานด้านบริการ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ต้องการรับการนิเทศ ได้แก่ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน แนะนำแหล่งวัสดุได้เปล่า วิธีจัดสถานที่ภายในห้องสมุดให้ดึงดูดความสนใจ การแก้ปัญหาการยืมหนังสือแล้วไม่คืนของครูอาจารย์

ในโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการนิเทศของศึกษานิเทศก์คือ ต้องการให้จัดประชุมปฏิบัติการ ประชุมสัมมนา การอบรม การตรวจเยี่ยมครูบรรณารักษ์ และผู้บริหาร และต้องการให้ จัดส่งเอกสารที่เป็นคู่มือปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์

กุสุมา คิริ (2528) ได้พบว่า ความต้องการการนิเทศงานห้องสมุด ของครูบรรณารักษ์นี้โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีมากกว่าการนิเทศ ที่ครูบรรณารักษ์ได้รับจากศึกษานิเทศก์งานห้องสมุด และมีความต้องการนิเทศมากกว่าการ นิเทศในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุด ด้านการดำเนินงานห้องสมุด ด้านการ สอนวิชา ท 081 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ และด้านวิธีการนิเทศ

1.2 สภาพของห้องสมุด

บรรจง นิวาตะบุตร (2509) พบว่า สภาพของห้องสมุดโรงเรียนใน ระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ มีหนังสือและวัสดุการอ่านไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ ส่วนใหญ่ ยังไม่มีการทำบัตรรายการ ขาดวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น ตู้บัตรรายการ เก้าอี้ โต๊ะบริการ จำหน่าย ตู้จุลสาร รถเข็น ตู้เก็บอุปกรณ์ ทางโสตทัศนศึกษา และจำนวนครึ่งหนึ่งยังไม่มีป้าย นิทรรศการ

รัตพร ชิงชาคา (2513) พบว่า สภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลางปีการศึกษา 2521 เมื่อเปรียบเทียบ กับมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏว่า หนังสือ วารสาร แผ่นเสียง ฟิล์มสตริป บรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ ภารโรง ชั้นหนังสือ ตู้จุลสาร ตู้บัตร รายการ ตู้เก็บอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ ตู้เก็บแผนที่ รถเข็น เนื้อที่ห้องสมุดต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วน หนังสือพิมพ์นั้น ตู้วารสาร โต๊ะเก้าอี้ และป้ายนิทรรศการได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สมชาย ยุติธรรม (2514) พบว่า สภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลสังกัดจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ มีเพียงหนังสือ และแผนป้ายนิทรรศการเท่านั้นที่ได้ตามมาตรฐาน

พัชรา สุทธิสำแดง (2514) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรีกับมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีเนื้อที่ตู้เก็บจุลสาร ตู้บัตร-รายการ ตู้เก็บอุปกรณ์การสอน รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย วัสดุสิ่งพิมพ์ซึ่ง ได้แก่ หนังสือ คณานุกรมแหล่งหาความสะอาดไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียน ส่วนที่ได้มาตรฐานขั้นต่ำ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ชั้นนิเทศสาร แผ่นป้ายนิเทศการ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ลูกโลก แผนที่ วารสาร หนังสือพิมพ์ และครุภัณฑ์ที่บรรณารักษ์

สมบูรณ์ สิงฆมานันท์ (2514) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ระดับ มัธยมศึกษาในส่วนกลางที่อยู่ในเครือคริสตศาสนาส่วนใหญ่มีครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวารสาร แผ่นป้ายนิเทศการ โต๊ะรับส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ วารสารและหนังสือพิมพ์ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ส่วนเนื้อที่ ชั้นหนังสือ ตู้เก็บจุลสาร ตู้เก็บบัตรรายการ ที่วางหนังสือพิมพ์ ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีด หนังสือ บุคลากร ไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ และห้องสมุดเกือบทุกแห่งไม่ได้เก็บจุลสารและ ไม่ได้ทำกฤตภาค

สุธารัตน์ คูหามุกต์ (2514) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลประเภท มัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ ส่วนใหญ่มีเนื้อที่ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร แผ่นป้าย นิเทศการ ตู้บัตรรายการ ที่วางหนังสือ โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ หนังสือพิมพ์ได้ตามมาตรฐาน ขั้นต่ำ นอกจากนั้นไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

วาณี ฐานวงษ์ศานติ (2515) ได้สำรวจหนังสือในห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนคร พบว่า มีหนังสือทั้งหมดเฉลี่ยประมาณ 3,115 เล่ม ซึ่งใช้ประกอบการเรียนการสอนน้อยมาก โดยมีหนังสือหมวดสังคมศึกษามาก ที่สุด และหมวดศิลปศึกษาและศิลปปฏิบัติมีน้อยที่สุด

สุชาติ อ่วมเดชจร (2516) พบว่าสภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบ

ประสม ส่วนมากได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการในค่าน้ำที่โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร แผนป้ายนิทรรศการ ตู้เก็บจุลสาร ตู้บัตรรายการ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะรับส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีด ภาษาไทย วารสาร หนังสือพิมพ์ และคนงานดูแลความสะอาดและช่วยงานตามคำสั่งของ บรรณารักษ์ ส่วนที่ไม่ได้มาตรฐานได้แก่ ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ที่เก็บแผนที่ เครื่องพิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ช่วยงานห้องสมุด

อุทัย จิตราทร (2519) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีครูบรรณารักษ์มีวุฒิปริญญาตรี และต้องทำงานหน้าที่อื่น ด้วย จึงไม่มีเวลาทำงานในห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีเนื้อที่ขนาดเท่ากับ หนึ่งห้องเรียน มีตู้บัตรรายการ มีหนังสือเฉลี่ย 2,001-4,000 เล่ม ปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดโดยเฉพาะ

เกษม นิยมราษฎร์ (2520) พบว่าสภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมใน โครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาค 1 และ 2 ส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการในค่าน้ำที่โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร แผนป้าย นิทรรศการ ตู้บัตรรายการ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย นิยสารและหนังสือพิมพ์ ที่ยังไม่ได้มาตรฐานได้แก่ ตู้เก็บจุลสาร ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ที่เก็บแผนที่ รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ โสตทัศนอุปกรณ์ หนังสือ วุฒิของบรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ประคิษฐ์ ไชยกาฬ (2523) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา กับเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ามีเพียง 5 รายการที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ คือเนื้อที่ ห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะทำงานบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์การสอน เช่น แผนที่ ลูกโลก ส่วนที่ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ได้แก่ ชั้นหนังสือ ชั้นนิยสาร แผนป้ายนิทรรศการ ตู้เก็บจุลสาร ตู้บัตรรายการ โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ ตู้เก็บอุปกรณ์การสอน

รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย จำนวนหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ บรรณารักษ์ ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาแต่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ คนงานดูแลความสะอาดและช่วยงานห้องสมุด

เขาวลัดณ์ สุขพิทักษ์ (2525) มีสภาพปัญหาของห้องสมุดโรงเรียน มาตราฐานของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดแคลนเครื่องมือ ขอมหนังสือ ตู้เก็บรูปภาพแผนที่ ตู้เก็บหนังสือใหม่และหนังสือชำรุด ไม่มีพนักงานพิมพ์ดีด ได้รับเงินงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดน้อยมากเมื่อเทียบกับแผนกอื่น ๆ ส่วนหนังสือ และสิ่งพิมพ์พบว่าชำรุดมากและหนังสือในแต่ละหมวดไม่สมดุลกัน

สุนทร มีนาทุง (2526) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมส่วนใหญ่จัดห้องสมุดเป็นเอกเทศอยู่ภายในอาคารเรียน ยังขาดแคลนโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นหนังสือ ไม่มีที่นั่งเดี่ยว แผ่นป้ายนิทรรศการ ตู้บัตรรายการ ตู้เก็บจุลสาร โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ ตู้เก็บอุปกรณ์การสอนและเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย จัดหนังสือแบบชั้นเปิดแต่ไม่มีการจัดหมู่หนังสือ ไม่มีการบอกรับวารสารโดยบอกรับเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน และห้องสมุดบางแห่งเท่านั้นที่มีการจัดทำกฤตภาค เกือบทุกแห่งจัดนักเรียนช่วยงานในห้องสมุด ในด้านการเก็บหนังสือและทำความสะอาด มีบริการให้ยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน และให้ยืมเฉพาะชั่วโมงเรียนเท่านั้น

พวงพยอม สอึงทอง (2529) ได้ศึกษาการจัดและการใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีตามการรับรู้ของผู้จัดและผู้ให้บริการ พบว่า ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนที่ทำการกลุ่ม จัดเป็นห้องเอกเทศภายในอาคารเรียนมีขนาดหนึ่งห้องเรียนยังขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ วัสดุสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ ไม่มีการบอกรับวารสาร ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้เลือกครูที่จะทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนตามความคิดเห็นของตน แต่ยังคงให้บรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนเหมือนครูอื่น

ฉวีลักษณ์ มุขะกาญจน (2527) พบว่า สภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดที่อยู่ในอาคารเดียวกันกับสิ่งอื่นยังขาดแคลนครุภัณฑ์ เช่น ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ รถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีด ตู้จุลสารและตู้บัตรรายการ มีจำนวนหนังสือต่ำกว่า 2,500 เล่ม บรรณารักษ์มีวุฒิทางการศึกษาต้องสอนหนังสือสัปดาห์ละ 11-20 ชั่วโมง และบางส่วนต้องทำหน้าที่ครูประจำชั้น จึงไม่มีเวลาในการดำเนินงานห้องสมุด ไม่มีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดประจำห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังขาดแคลนบุคลากร ขาดอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณ ครูไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดและประสบการณ์ ผู้บริหารไม่เข้าใจงานห้องสมุด นักเรียนไม่เห็นประโยชน์ของห้องสมุด

บุพิน เทระมณี, ภรณ์ ศิริโชติ และกุลธิดา ท่วมสุข (2529) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มียุคลากรไ้ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ

สุเวช ฌ หนองคาย (2516) ได้ศึกษาศูนย์วิชาการในประเทศไทยพบว่า มีหน่วยงาน 3 หน่วยที่จัดดำเนินงานศูนย์วิชาการ คือ กรมสามัญศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมวิชาการ แต่ละหน่วยงานมีความมุ่งหมายในงานต่าง ๆ กันมีการเรียกชื่อศูนย์วิชาการต่าง ๆ กันไป และศูนย์วิชาการมีปัญหามากในเรื่องอาคารสถานที่ บุคลากรงบประมาณ บุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่ไม่ได้จัดหมวดหมู่หนังสือและไม่ได้รับงบประมาณประจำที่แน่นอน

สอง ใจชื่น (2520) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนแบบผสมมีปัญหในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีสถานที่คับแคบ จำนวนบรรณารักษ์ไม่สมดุลงับงาน และบรรณารักษ์ที่ทำงานห้องสมุดและต้องสอนด้วย

สุนทร มินาทุ่ง (2526) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะอยู่ในที่จำกัดไม่สามารถขยายได้ และถูกใช้งานอื่นด้วย มีหนังสืออ้างอิงหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ น้อย บุคลากรไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และ

บรรณารักษ์ทองสอนมาก ชาคครูภัณฑ์ งบประมาณ และการเบิกเงินซื้อวัสดุสิ่งพิมพ์ และอุปกรณ์ในการดำเนินงานอาชีพ

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2527) สภาพที่คาดหวังของครู ผู้บริหารว่า ห้องสมุดโรงเรียนควรมีอาคารเฉพาะ แยกเป็นเอกเทศ พื้นที่ห้องสมุดต่อ 1,000 คน ควรมีขนาดตั้งแต่ 400-800 ตารางเมตร มีครูภัณฑ์เพียงพอ บรรณารักษ์ควรเป็นอิสระในการบริหารขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ หรือฝ่ายวิชาการ และบุคลากร ห้องสมุดสำหรับนักเรียน 100 คน ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการ นักการภารโรง ประเภทละ 1 คน และนักเรียนช่วยงาน 5-10 คน ควรได้รับงบประมาณ 50-100 บาทต่อนักเรียน 1 คน และ 100-200 บาทต่อครู 1 คน ส่วนรูปแบบที่ควรจะเป็นของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรเป็นลักษณะของศูนย์วิชาการ คือ รวมสิ่งพิมพ์และวัสดุทัศนวัสดุอุปกรณ์ไว้ด้วยกัน โดยรวมไว้ในห้องติดกันในอาคารเดียวกัน นักเรียน 1,000 คน ห้องสมุดควรมีพื้นที่ 400-800 ตารางเมตร มี 120 ที่นั่ง ที่นั่งรายบุคคล 20 ที่นั่ง งบประมาณ 100 บาทต่อนักเรียน 1 คนและ 200 บาทต่อครู 1 คน นักเรียน 1,000 คน ควรมีบรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด พนักงานพิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่ธุรการ นักการภารโรงประเภทละ 1 คน นักเรียนช่วยงาน ห้องสมุด 5-10 คน

1.3 บุคลากร

1.3.1 บรรณารักษ์

สุชุม เฉลบทรัพย์ (2519) ได้คาดคะเนความต้องการครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาระหว่างปีพ.ศ.2519-2524 พบว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาทุกสังกัดมีความต้องการครูบรรณารักษ์มากเฉลี่ยปีละประมาณ 1,500-2,000 คน ส่วนความสามารถในการผลิตครูบรรณารักษ์ของกรมการฝึกหัดครูนั้นในปีพ.ศ.2519-2520 จะผลิตได้เพียง 180 และ 119 คนเท่านั้นต่อนั้นจะผลิตได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 400 คนเท่านั้น

ยุพิน เทชะมณี, ภรณ์ ศิริโชติ และกุลธิดา ท่วมสุข (2529) พบว่า

ผู้บริหารเห็นว่าบรรณารักษ์ควรมีคุณวุฒิอย่างต่ำสุดคือ ปกศ.สูงวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์มีความรู้ทางวิชาการศึกษา และมีความรู้ทางวิชาสาขามรรณารักษศาสตร์ทุก ๆ ด้านในระดับมาก และมีความรู้สาขาพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น และควรมีคุณสมบัติในด้านความรับผิดชอบต่องาน มีความรู้เกี่ยวกับหนังสืออย่างกว้างขวาง มีระเบียบวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บรรจง นิวาตะบุตร (2509) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ต้องทำงานคนเดียว และมีชั่วโมงสอนมากเกินไปโดยสอนสัปดาห์ละ 16-20 ชั่วโมง

อุทิน รวยอารี (2522) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษามีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ในเรื่องต่าง ๆ ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยต้องการเข้าเรียนเพิ่มเวลาในระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์ ต้องการให้มีวารสารที่ตีพิมพ์ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์เพิ่มขึ้น ต้องการศึกษาคือในระดับปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ และศึกษาจากห้องสมุดอื่น ๆ ที่ได้มาตรฐาน

ณรงค์ ป้อมบุบผา (2518) พบว่าผู้เข้ารับการอบรมบรรณารักษศาสตร์สำหรับห้องสมุดโรงเรียนซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดขึ้นระหว่างปีการอบรม 2513-2517 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานหน้าที่ครูและบรรณารักษ์โดยมีภาระการสอนสัปดาห์ละ 16-20 ชั่วโมง สมัครเข้ารับการอบรมด้วยตนเองผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดมากโดยได้นำความรู้เกี่ยวกับหน้าที่บรรณารักษ์ไปใช้ในระดับมาก เช่น ทักษะเกี่ยวกับการยืม บริการจ่ายรับ การซ่อมหนังสือ การจัดหมู่และหามัธยมศึกษา และการนำความรู้เกี่ยวกับบริการตอบคำถาม การวัดผลการเรียนการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดไปใช้น้อย

อัมจิต คันสกุล (2528) พบว่าผู้เข้ารับการอบรมครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในเขตจังหวัดภาคใต้ ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นทั้งครูประจำวิชา ครูประจำชั้น และครูบรรณารักษ์ ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา นำเอาความรู้และทักษะที่ได้รับการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการจัดหาและการคัดเลือกวัสดุห้องสมุด การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุด การจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ การสอนให้นักเรียนรู้จักการใช้ห้องสมุดหรืออ้างอิง และบริการตอบคำถาม สาเหตุที่ไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้เต็มที่เพราะบางคนไม่ได้ปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มที่เพราะมีงานค่านอื่นมาก หลักสูตรเน้นภาคทฤษฎีเกินไป และระยะเวลาในการอบรมสั้นเกินไป

อุไรวรรณ โกมลวิภาต (2529) ได้ติดตามผลการฝึกอบรมครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่ได้รับการอบรมจากสำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรากฏว่าผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารห้องสมุด งานเทคนิค การจัดหมู่ และทำบัตรรายการ งานบริการ งานจัดหาและคัดเลือกวัสดุห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง แต่ส่วนเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงเอาไปใช้ได้ในระดับน้อย

เขาวลัทธิ สุธพิทักษ์ (2525) พบว่าผู้สำเร็จการอบรมครูบรรณารักษ์ในโครงการห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐานของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและครูประจำการมีความเห็นตรงกันว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมในด้านการจัดสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ การให้บริการ การจัดวัสดุห้องสมุด การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้

กนกวรรณ ศุภกิจ (2527) พบว่าครูบรรณารักษ์ต้องการและคาดหวังให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยมีบทบาทในการพัฒนากิจการห้องสมุดโรงเรียนมาก แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นสมาคมห้องสมุดกระทำในระดับน้อยถึงปานกลาง ไม่มีเรื่องใดเลยทั้งเรื่องการบริหาร และการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน การสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และการพัฒนาชุมชนของห้องสมุดโรงเรียนที่ครูบรรณารักษ์เห็นว่าสมาคมห้องสมุด ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเพียงพอแล้ว

สุชุม นิลเชษฐ์ (2516) พบว่าขวัญของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มเกือบที่ส่วนในค่านอายุ วุฒิ สถานที่ทำงาน เงินเดือนไม่ทำให้ขวัญของบรรณารักษ์แตกต่างกัน แต่เพศหญิงมีระดับขวัญ มีแนวโน้มสูงกว่าชาย องค์ประกอบในค่านความสะทกสหายในการทำงาน ความพอใจในการทำงาน ภาระความรับผิดชอบ มีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมความรู้สึกต่อขวัญในการทำงานของบรรณารักษ์มากขึ้นตามลำดับ

กรองจิตต์ พรหมรักษ์ (2529) พบว่าบรรณารักษ์ที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจในการทำงานในปัจจุบันแต่ละค่านแตกต่างกันโดยบรรณารักษ์ที่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจในการทำงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากมีปัจจัยค่านความรับผิดชอบเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ค่านลักษณะที่ปฏิบัติค่านความสำเร็จในการทำงาน ค่านการยอมรับและค่านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ยกเว้นปัจจัยค่านฐานะรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ที่ไม่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจระดับปานกลาง ยกเว้นปัจจัยจูงใจค่านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และค่านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

อรพินทร์ หิรัญ (2528) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพบรรณารักษ์ในระดับมาก และมีทัศนคติที่ดี นักเรียนเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจในอาชีพบรรณารักษ์สูงกว่าชาย และนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดสม่ำเสมอมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์สูงกว่านักเรียนที่ใช้ห้องสมุดเป็นครั้งคราว นักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพบรรณารักษ์ดีกว่านักเรียนแผนการเรียนศิลปะ คณิตศาสตร์ และศิลปะ-ภาษา ความรู้ความเข้าใจในอาชีพบรรณารักษ์และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน

1.3.2 นักเรียนช่วยงานห้องสมุด

สุพาณี สีลากิจรุ่งเรือง (2525) ได้สำรวจนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ในแต่ละภาคเรียนประมาณ 10 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิงไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด และไม่ได้ต้องการค่าตอบแทน บรรณารักษ์เป็นผู้คัดเลือกโดยพิจารณา

ความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่มากที่สุด นักเรียนจะหมุนเวียนกันทำงานทุกหน้าที่ แต่ก่อนการปฏิบัติงาน จะมีการฝึกอบรมโดยบรรณารักษ์เป็นผู้อบรม การวัดผลการปฏิบัติงานโดยดูจากผลงานความสามารถของแต่ละคน ปัญหาที่สำคัญคือไม่มีโอกาสเลือกนักเรียน นักเรียนปฏิบัติงานไม่ค่อยถูกต้อง ส่วนนักเรียนเห็นว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ดี

2. งานด้านเทคนิค

2.1 ศูนย์บริการทางเทคนิค

สอง ใจชื่น (2520) ศึกษาการจัดตั้งศูนย์บริการทางเทคนิคของห้องสมุดโรงเรียนแบบประสม พบว่าบรรณารักษ์ อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความต้องการที่จะจัดตั้งศูนย์บริการทางเทคนิคขึ้นในกรุงเทพมหานคร โดยมีสถานที่เป็นเอกเทศ มีบุคลากรโดยเฉพาะมีศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุดเป็นผู้ดำเนินงานและได้รับงบประมาณดำเนินการจากกระทรวงศึกษาธิการ

ปานใจ จิรวรรณ (2527) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ส่วนใหญ่มีการจัดทำบัตรรายการแต่มีได้ถือเป็นงานประจำ ปัญหาที่พบ คือ ขาดพนักงานพิมพ์ดีดและจัดทำบัตรรายการไม่ทันกับหนังสือที่เข้ามาใหม่ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเห็นด้วยกับการจัดตั้งศูนย์บัตรรายการโดยเห็นว่า ศูนย์ควรมีสถานที่ บุคลากร และงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์โดยเฉพาะ และควรมีการประชุมร่วมกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ และบรรณารักษ์ต้องการให้ศูนย์จัดทำและพิมพ์บัตรรายการหนังสือ โดยห้องสมุดโรงเรียนส่งบัตรรายการเหล่านี้ไปแลกบัตรรายการครบชุด ซึ่งศูนย์จะจัดส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดทำบัตรรายการหนังสือขึ้นภายใน 1 ปี

บุญสม อาสภวิริยะ (2528) พบว่าครูบรรณารักษ์ ศึกษานิเทศก์ และคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือมีความต้องการให้จัดตั้งศูนย์บริการงานเทคนิค โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ห้องสมุดโรงเรียน เป็นสื่อกลางในการขอรับบริจาคแลกเปลี่ยน และจัดทำ

กรรมนิเวศสารสนเทศให้ทั้งห้องสมุดโรงเรียนในด้านการจัดหาวัสดุห้องสมุดโดยครูบรรณารักษ์และ
ศูนย์ร่วมกันในการคัดเลือกรายการสั่งซื้อและทำบัตรรายการ สถานที่ตั้งของศูนย์บริการงาน
เทคนิคควรอยู่ที่สำนักการศึกษามีลักษณะเป็นหน่วยงานเฉพาะ ถ้าไม่สามารถตั้งเป็นหน่วยงาน
อิสระได้ ศูนย์ควรจะขึ้นอยู่กับกองวิชาการ สำนักการศึกษารุงเทพมหานคร

2.2 พัฒนาศักยภาพของห้องสมุด

สมาน ลอยฟ้า (2519) ได้ศึกษาการจัดหาวัสดุห้องสมุดของโรงเรียน
มัธยมศึกษาแบบประสมพบว่า ห้องสมุดมีนโยบายการจัดหาวัสดุแต่ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร
บรรณารักษ์ที่ทำการจัดหาต้องทำหน้าที่อื่นด้วย ส่วนใหญ่จัดหาเฉพาะหนังสือวารสาร และ
สิ่งตีพิมพ์โดยการสั่งซื้อไม่มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุได้รับงบประมาณระหว่าง 16,000-20,000
บาท ในการเลือกซื้อส่วนใหญ่อาจารย์สาขาวิชาต่าง ๆ มีส่วนร่วมสามารถสั่งซื้อ โดยวิธีบอก
รับจากงานจำหน่ายหนังสือ ได้รับคำแนะนำและขอเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและวิธีการจัดหา
จากหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุด ปัญหาในการจัดหาวัสดุห้องสมุด คือ หนังสือบางหมวด
วิชาหาซื้อยาก ความล่าช้าของบรรณานุกรมและรายชื่อหนังสือใหม่ ของสำนักพิมพ์และหน่วย
ราชการ

ลอง ใจชื่น (2520) พบว่าการทำงานทางเทคนิคของห้องสมุดโรงเรียน
แบบประสมส่วนใหญ่ซื้อหนังสือที่กรุงเทพมหานคร โดยมีบรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และ
อาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีส่วนในการเลือกซื้อ มีบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินการ
จัดซื้อโดยเดินทางไปซื้อด้วยตนเองแต่ละครั้ง 1-5 วัน ในการเตรียมหนังสือ บรรณารักษ์
ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 ชั่วโมง/ซื้อเรื่อง โดยปฏิบัติงานเทคนิคในห้องสมุดวันละ 2 ชั่วโมง
ส่วนใหญ่มีผู้ช่วยทำงานเทคนิค 1 คน ศึกษาพิเศษจะให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำเสนอแนะ
เกี่ยวกับนโยบายและเสนอรายชื่อหนังสือที่ห้องสมุดควรมีเป็นประจำมากที่สุด

3. งานค่านับบริการ

3.1 บริการทั่วไป

เฉลิมศรี เถระการ (2525) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดใน

โรงเรียนประถมศึกษาโครงการทดลองหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดประกอบการสอนโดยให้นักเรียนเขียนรายงานโดยค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด เห็นว่าการจัดนิทรรศการและการแข่งขันตอบปัญหาเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือประเภทสารคดี อ่านหนังสือประกอบการเรียน กลุ่มวิชาที่นักเรียนต้องอาศัยห้องสมุดในการเรียน คือ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ วัสดุห้องสมุดไม่ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และมีจำนวนน้อย

ทวงพยอม สอิ้งทอง (2529) พบว่าการให้บริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่จัดหนังสือใส่กระเป๋าไว้สำหรับให้บริการแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม โดยมีระยะเวลาในการใช้กระเป๋าหนังสือประมาณ 1-3 สัปดาห์ กิจกรรมที่จัดมากที่สุดได้แก่ การแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด นอกจากกระเป๋าหนังสือแล้วบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนภายในกลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่ให้บริการอื่น ๆ ของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนเลย

สมพร สวดยานแก้ว (2516) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมและบริการของห้องสมุดประกอบการสอนวิชาวรรณคดี 1) วรรณคดีที่ถ้อยเนื้อเรื่องเป็นสำคัญควรจัดการสอนการใช้ห้องสมุด การเล่าเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดี จัดแสดงภาพนิทรรศการ 2) วรรณคดีที่เน้นให้เกิดความรู้และความเข้าใจเป็นสำคัญควรจัดเล่านิทานประจักษ์ภาพประกอบนิทาน ประพันธ์ของใจจากเศษวัสดุต่าง ๆ 3) วรรณคดีที่แสดงสุนทรียภาพและอารมณ์ของภาษาควรจัดบริการเครื่องเสียง บริการหนังสือวรรณคดีประเภทกาพย์ห่อโคลงและอื่น ๆ 4) วรรณคดีประเภทบทละคร ควรจัดแสดงละครในโอกาสที่เหมาะสม จัดแนะนำหนังสือบทละคร 5) วรรณคดีประเภทสอนใจให้เกิดความคิด ควรจัดป้ายประกาศแสดงคติ ข้อคิดที่ได้จากวรรณคดี จัดประกวดบทความ จัดนิทรรศการหนังสือ

3.2 ผู้ใช้

อุทัย วรรณกุล (2529) พบว่าความต้องการสารนิเทศของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเมืองกับนอกเมือง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความต้องการสารนิเทศด้านพัฒนาตนเอง ด้านพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ และด้านพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันคือ แผน 1 (วิทย์-คณิต) แผน 2 (ศิลป์-ภาษา) และแผน 3 (วิชาชีพ) มีความต้องการสารนิเทศด้านพัฒนาตนเอง ด้านพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ และด้านพัฒนาความเป็นพลเมืองที่แตกต่างกัน

สุนทร มินาทุ่ง (2526) พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ขาดความรู้ในการใช้ห้องสมุด ครูไปใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ผู้ใช้ไม่ระมัดระวัง รักษาหนังสือที่ยืมไปจากห้องสมุดประชาชน ไม่เข้ามาใช้บริการของห้องสมุด

ศศิวิมล ชัยวีระไทย (2528) พบว่าความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียน ผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี ส่วนใหญ่เข้าใช้ในชั่วโมงเรียน เพื่อทำรายงานที่อาจารย์กำหนดให้ วิจัยค้นหาหนังสือโดยดูจากชั้นหนังสือ นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหนังสือเกี่ยวกับการศึกษา ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสังคม การเมืองการปกครอง ปัญหาของห้องสมุดที่พบ คือ หนังสือชำรุดมาก

สุริพร เมืองอ่ำ (2529) พบว่าอาจารย์โรงเรียนทหารต้องการใช้ข้อสนเทศเพื่อใช้ในการบรรยายมากที่สุด โดยต้องการข้อสนเทศเป็นภาษาไทยแต่ส่วนใหญ่อาจารย์จะใช้ข้อสนเทศส่วนตัว การสนทนากับบุคคลอื่น ๆ จากประสบการณ์ และการแสดงทางวิชาการ รองลงมาคือ การใช้ห้องสมุดและศูนย์เอกสาร

ครูณี ทาควงศา (2529) พบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครมีความพอใจในการใช้บริการห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง บริการที่พอใจมากคือ บริการยืม-คืนหนังสือ ต้องการให้ห้องสมุดขยายเวลาเปิดบริการและมีสิทธิในการเสนอรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น เห็นว่าห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมน้อยมาก ปัญหาของห้องสมุดคือมีบุคลากรไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ และความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและครูยัง

มีน้อยมาก นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดไม่เป็น

3.3 การใช้ห้องสมุด

บรรจง นิวาตะบุตร (2509) พบว่าห้องสมุดโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศยังไม่มีการจัดทำบัตรรายการ ครูใช้ห้องสมุดน้อย บรรณารักษ์และครูผู้สอนให้ความสำคัญน้อย นักเรียนยังค้นคว้าโดยใช้ห้องสมุดไม่เป็น

✓ รัตพร ชิงชาคา (2513) พบว่าครูใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลขาดความรู้ในเรื่องการใช้ห้องสมุด ครูและนักเรียนไม่ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

✓ สมบูรณ์ ศิงฆะมานนท์ (2514) พบว่าครูใหญ่ ครู บรรณารักษ์ในโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลางที่อยู่ในเครือคริสตศาสนาเห็นความสำคัญของห้องสมุดน้อย นักเรียนไม่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุด และใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าน้อย หนังสือของห้องสมุดสูญหายและถูกทำลาย

✓ วิชัย รักกุลศล (2515) พบว่านักเรียนโรงเรียนยานนาวาเวศวิทยาคม มีความสนใจเข้าใช้ห้องสมุดค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เข้ามาใช้ตอนพักกลางวัน เพื่อค้นคว้าทำรายงานที่ครูสั่ง สาเหตุที่เข้าใช้ห้องสมุดเพราะครูบรรณารักษ์มีความเป็นกันเอง เอาใจใส่ดี มีบัตรรายการเพื่ออำนวยความสะดวก มีหนังสือและบรรณาคาที่ตีพิมพ์การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน แต่ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมชักจูงใจให้นักเรียนสนใจเข้าใช้ห้องสมุดน้อยมาก ส่วนสาเหตุที่ไม่เข้าใช้นั้นเพราะยืมหนังสือใหม่ไม่ได้ ค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่ได้ ครูบรรณารักษ์ไม่ให้ความสะดวกในการใช้ หรือตอบคำถามเมื่อมีปัญหา ไม่มีหนังสืออ่านมากพอ ระยะเวลาการเปิดให้บริการก่อนโรงเรียนเช้า และหลังโรงเรียนเลิกน้อยไป และไม่ทราบวิธีการค้นหนังสือเรื่องที่ต้องการ

วิภา สุประคิษฐ์ ณ อุษยยา (2516) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต พบว่าหนังสือในหมวดสังคมศึกษานั้นมีมากในวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ขาดแคลนในวิชาหน้าที่พลเมืองและ

ศีลธรรม แต่ต้องการให้จัดหาหนังสือเพิ่มในวิชาประวัติศาสตร์สากล ประวัติศาสตร์ไทย และวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพราะต้องการค้นคว้าเพื่อทำรายงานที่ครูสั่ง และชอบค้นคว้าเพิ่มเติมในวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์สากล

พันธุ์ทิพา หลามเลิศบุญ (2528) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต พบว่าหนังสือในหมวดภาษาไทยมีมากในวิชาวรรณคดีชาดและนวนิยายการใช้ภาษา ครูและนักเรียนส่วนใหญ่เคยเรียนรู้หรือได้รับอบรมวิธีการใช้ห้องสมุด ซึ่งครูสนใจหนังสือประเภทเกร็ดความรู้ และสารคดี ส่วนนักเรียนสนใจหนังสือประเภทตำนาน และนิทานพื้นเมือง ครูส่วนใหญ่จะนำบทความและบทวิจารณ์ในหนังสือมาใช้เป็นเนื้อหาและสาระในการสอนวิชาภาษาไทย

สมจิตร พรหมเทพ (2515) พบว่าทักษะในการใช้ห้องสมุดมีส่วนช่วยให้นักเรียนทำคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยดีขึ้น แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนโดยส่วนรวม และผลการเรียนในวิชาสังคมศึกษา นอกจากนี้ หัตถ์คดี/ความสามารถในการใช้ห้องสมุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างเชื่อถือได้

เทวดี กาญจนสกุล (2526) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่ครูจะบอกรายชื่อหนังสือและให้นักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุดโรงเรียนในเวลาว่าง ส่วนห้องสมุดมีการจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน จัดมุมหนังสือเพื่อแนะนำหนังสือใหม่ แต่ห้องสมุดยังขาดแคลนหนังสือทางค่านวิทยาศาสตร์

เฉลิมศรี เจตระการ (2525) พบว่าครูและนักเรียนมีปัญหาการใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับไม่มีบัตรรายการที่จะช่วยค้นหาหนังสือ หนังสือเรียงบนชั้นสับสนไม่เป็นระเบียบ ไม่ได้รับความสะดวกในการค้นหาความรู้จากหนังสือ วารสารและหนังสือพิมพ์

วรณา ชานวิฑูล (2528) ได้ศึกษาการใช้บริการห้องสมุดในสถาบันพระคริสตธรรมในกรุงเทพมหานครพบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้ห้องสมุดเพื่อทำการบ้านและ

เขียนรายงาน ส่วนอาจารย์จะใช้หนังสืออ้างอิง นักศึกษาค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการโดยใช้วิธีการ
สอบถามตามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนอาจารย์ใช้วิธีค้นหาตามชั้นหนังสือ
ปัญหาที่พบคือ สิ่งพิมพ์คริสต์ศาสนศาสตร์ภาษาไทย หนังสือภาษาไทยทั่วไปและวิทยานิพนธ์
มีจำนวนน้อย

จงกลณี ปลื้มสำราญ (2528) ครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่ค้นหาหนังสือโดยใช้วิธีการค้นหาตามชั้น หรือตามตู้เก็บสิ่งพิมพ์
มากที่สุด

ครูณี ทาวงศา (2529) สภาพการใช้ห้องสมุดของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดในโรงเรียน
ที่ตนสังกัด เพื่ออ่านและยืมหนังสือที่ต้องการค้นหาหนังสือโดยวิธีสอบถามบรรณารักษ์หรือ
เจ้าหน้าที่ หรือค้นหาตามชั้นหรือตู้เก็บหนังสือ วารสารที่ต้องการ นิยมใช้สิ่งพิมพ์
วิชาการที่เป็นภาษาไทย และหนังสืออ้างอิง ส่วนภาษาอังกฤษใช้น้อยมากและครูส่วนใหญ่
ไม่มีเวลาว่างที่จะมาใช้ห้องสมุด

3.4 บริการตอบคำถาม

อัครพร พรหมสิงห์ (2522) ได้ศึกษาการใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุด
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มี
หนังสืออ้างอิงไม่ครบทุกประเภท ประเภทหนังสืออ้างอิงที่ไม่มีคือบรรณานุกรมและกรณี-
วารสาร และบรรณารักษ์นิยมใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาในการตอบคำถามมากที่สุด ซึ่ง
ครู อาจารย์และนักเรียนใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาค่อนข้างมาก ปัญหาที่พบก็คือหนังสือ
อ้างอิงมีจำนวนน้อย

จงกลณี ปลื้มสำราญ (2528) พบว่าครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม และใช้บริการตอบคำถาม
และช่วยการค้นคว้า เพื่อขอคำแนะนำและขอความช่วยเหลือในการค้นหาเรื่องหรือความรู้
ที่ต้องการ โดยครูมีความต้องการให้มีบรรณารักษ์ประจำในระดับปานกลางส่วนนักเรียนมี

ความต้องการในระดับมาก เช่นเดียวกันครูมีความต้องการหนังสืออ้างอิงปานกลาง แต่นักเรียนมีความต้องการในระดับมาก ครูและนักเรียนมีความต้องการให้มีบริการถ่ายเอกสาร และให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ

สุจิน บุตรศรีสุวรรณ (2525) ได้ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสืออ้างอิงมากกว่า 500 เล่มเป็นหนังสืออ้างอิงภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทสารานุกรม มีหนังสืออ้างอิงประเภทวรรณกรรมและบรรณานุกรมน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรจะมีในห้องสมุดโรงเรียน ปรากฏว่ายังมีหนังสืออ้างอิงน้อยมากการจัดซื้อหนังสืออ้างอิง ส่วนใหญ่จะจัดซื้อตามที่มีผู้เสนอซื้อ มีการห้ามยืมรายการหนังสืออ้างอิงและจัดเรียงไว้รวมกับยืมรายการหนังสือทั่วไป

3.5 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นงนุช พิเศษรุพันธ์ (2529) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุก ๆ เดือน โดยมีการประชาสัมพันธ์ด้วยการติดป้ายประกาศ หรือประกาศหน้าเสาธง นิยมจัดกิจกรรมการเล่านิทานและแนะนำหนังสือ ผู้บริหารต้องการให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมาก และในการปฏิบัติงานจะให้เสรีภาพแก่ครูบรรณารักษ์ และให้คำปรึกษาเมื่อต้องการ

มัลลิกา เอี่ยมลออ (2526) พบว่าการเล่าเรื่องหนังสือมีผลทำให้อัตราการยืมหนังสือ ในห้องสมุดเพิ่มขึ้น

รัตนพร สงวนประสาทร (2527) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการเล่านิทานจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่เล่านิทาน

ทรงศรี อินทรักษ์ (2527) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้อักษรในห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ

สมาใจ พุทธาเบญจพจน์ (2528) พบว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน มีความสนใจการอ่านสูง มีการใช้ห้องสมุดและมีอัตราการยืมหนังสือสารคดี และบันเทิงคดี เพิ่มขึ้น

วรรรณา ไชยธ้อย (2529) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโดยวิธีปกติ วิธีสอนและระดับความสามารถทางการเรียนส่งผลร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ห้องสมุดประชาชน

1. งานค่านบริหาร

1.1 สภาพของห้องสมุด

สมบูรณ์ ภูหล้า (2515) พบว่า ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยกว่าครึ่ง มีอาคารเป็นเอกเทศ มีครุภัณฑ์บางส่วน แต่บางแห่งยังขาดแคลนตู้บัตรรายการ ตู้จุลสาร ไม่มีโต๊ะบริการจ่าย-รับ ไม่มีที่จัดนิทรรศการ หนังสือส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย และไม่คอยทันสมัย ขาดบุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ทำให้มีปัญหาในเรื่องการจัดหมู่ และทำบัตรรายการ

สุรางค์ กุณวณิช (2517) พบว่า สภาพห้องสมุดประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอาคารเป็นเอกเทศ ยังขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ ขาดบุคลากร

บุญเกื้อ หลงสวัสดิ์ (2519) พบว่าสภาพของห้องสมุดประชาชนจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งเขตการศึกษา อาคารมีเนื้อที่เฉลี่ย 508.25 ตารางเมตร มีหนังสือเฉลี่ย 6,571 เล่ม มีบรรณารักษ์แห่งละ 1 คน มีวุฒิ ป.กศ. ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์มีเฉพาะบริการพื้นฐาน ผู้ใช้เฉลี่ยวันละ 172 คน มีสมาชิกเพียงปีละ 1,195 คน ปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ขาดงบประมาณ อาคารคับแคบ

สุกใจ เพ็ญศิริ (2523) พบว่า สภาพของห้องสมุดโดยทั่วไปของห้องสมุด

ประชาชนของกรุงเทพมหานครอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และปานกลาง ยกเว้นสวัสดิการเรื่อง น้ำดื่ม และห้องน้ำ มีโศกทัศน์วัสดุ จุลสาร และกฤตภาคน้อย

กรมพัฒนาชุมชน (2525) พบว่า สภาพของห้องสมุดชุมชนมีสถานที่ใช้เป็นห้องสมุดต้องอาศัยอาคารศูนย์พัฒนาตำบล อาคารที่ทำภารกิจมอหมุทรัพย์เพื่อการผลิต และศาลาในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีหนังสือและอุปกรณ์เป็นจำนวนน้อย บางแห่งไม่มีโต๊ะ เก้าอี้ แต่ใช้วิธีการให้ยืมไปอ่านที่บ้าน การควบคุมดูแลห้องสมุดส่วนใหญ่คณะกรรมการห้องสมุดชุมชน จะตกลงกันมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการแต่เขววชนอาสาสมัคร ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเป็นประจำ ส่วนกรรมการคนอื่น ๆ จะช่วยดูแลตามโอกาสหน่วยที่เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานห้องสมุดชุมชนนอกจากกรรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ กรรมการศึกษาโรงเรียน

1.2 บุคลากร

การที่ รัตนอุคม (2527) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง และผู้บริหารเห็นว่ามีสำคัญต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพ อุปสรรคในการเข้าร่วม คือ ขาดงบประมาณและบุคลากร แทน บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่อง แบบเป็นทางการมาก โดยต้องการอบรมวิชา บรรณารักษศาสตร์ ที่มีวุฒิโดยสถาบันต่าง ๆ และเรียนเต็มเวลาในระดับปริญญาตรี ส่วนการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ ทั้งบรรณารักษ์และผู้บริหารต้องการให้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการเวลาที่เหมาะสมคือเวลาราชการ บรรณารักษ์เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญสนับสนุนในระดับน้อย ส่วนผู้บริหารเห็นว่าให้ความสำคัญสนับสนุนมาก

2. งานคานบริการ

2.1 งานบริการทั่วไป

กฤติยา อัครถาวร (2522) ได้วิเคราะห์งานคานบริการสำหรับเด็กของห้องสมุดประชาชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จะแยกที่นั่งไว้สำหรับเด็ก กิจกรรมที่จัดมากที่สุด ได้แก่ นิทรรศการ นอกนั้นไม่ค่อยจัดกิจกรรมประเภทใดเลย ส่วนใหญ่

เด็กจะมาใช้บริการห้องสมุดในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือตอนหลังเลิกเรียนบึงฉวนหารให้บริการสำหรับเด็ก คือมีสถานที่ที่คับแคบ งบประมาณ สิ่งพิมพ์ โสตทัศนอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

ประทีปพรพรณ วรพัตน์ (2526) ได้ทดลองจัดแสดงหนังสือเพื่อจะแสดงผลของการแสดงหนังสือต่อการยืมหนังสือ พบว่า ไม่ปรากฏผลที่แน่ชัดว่าการจัดแสดงหนังสือทำให้สถิติการยืมหนังสือสูงขึ้น

2.2 ผู้ใช้ห้องสมุด

สุรางค์ กุณวณิช (2517) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอายุ 14-21 ปี เป็นนักเรียนหรือนิสิต นักศึกษา อาศัยอยู่ในเขตนั้น ๆ มาใช้บริการห้องสมุดเพราะต้องการค้นคว้าหาความรู้ สนใจหนังสือหมวดประวัติศาสตร์ สนใจวารสารการศึกษา

สุนิทย เ็นสบาย (2519) พบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด ในภาคกลางตอนบน ส่วนใหญ่มีอายุ 9-18 ปี เป็นนักเรียน นักศึกษามาใช้บริการห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยสนใจบริการ และกิจกรรมของห้องสมุดมาเพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน เลือกหนังสือโดยดูจากชื่อหนังสือ ค้นหาหนังสือ โดยดูจากชั้นหนังสือด้วยตนเอง

อุบล รอดเยี่ยม (2519) พบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง ส่วนใหญ่มีอายุ 9-18 ปี เป็นนักเรียน นักศึกษามาใช้บริการห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยได้รับแรงจูงใจจากบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเพื่อมาอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในห้องสมุด เลือกหนังสือโดยดูจากชื่อผู้แต่ง รองลงมาได้แก่ ชื่อเรื่อง ค้นหาหนังสือ โดยเดินดูจากชั้นหนังสือ

พัชรินทร์ ชันทอง (2519) พบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่มีอายุ 9-18 ปี เป็นนักเรียน นักศึกษามาใช้บริการห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพราะสนใจกิจกรรมและบริการของห้องสมุด มาเพื่ออ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด สนใจอ่านหนังสือนวนิยาย แต่บุคคลอายุ 40 ปีขึ้นไปไม่ต้องการอ่านหนังสือ

สารคดี และวิชาการ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีหลักการเลือกหนังสือต่างกัน ส่วนใหญ่พิจารณาจากเนื้อหาของหนังสือ จากชื่อผู้แต่งและจากชื่อหนังสือ ค้นหาหนังสือโดยดูจากชั้นหนังสือโดยตรง

อรุณรักษ์ สุวรรณราช (2520) พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีอายุ 14-21 ปี เป็นนักเรียนที่เรียนสูงกว่า ม.ศ.3 ผู้ใช้เห็นว่าหนังสือน้อย และเสนอแนะว่าควรมีอาคารเป็นเอกเทศ มีห้องสุขาภายในตัวอาคารมีห้องโสตทัศนศึกษา จัดหาหนังสือใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ควรเปิดศูนย์เยาวชน บริการคู่ไปกับบริการค่านห้องสมุด

บุญช่วย ทามไท (2522) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่มีอายุ 13-19 ปี มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยเลือกอ่านหนังสือวิชาการเป็นหลัก และพบว่าอายุและระดับพื้นฐานทางการศึกษาเลือกอ่านหนังสือไม่แตกต่างกัน

มาลี หานิชกุล (2522) พบว่า ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ ยู เอ มีความเหมาะสมมาก ส่วนห้องสมุดสาขาที่เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา สภาพอาคารมีความเหมาะสมปานกลาง ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ทุกอาชีพจะเลือกหนังสือด้วยตนเอง และบางกลุ่มอาชีพเลือกหนังสือจากบทวิจารณ์หนังสือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ กลุ่มอาชีพทหารตำรวจ มายืมหนังสือไปอ่านที่บ้านมากที่สุด ทุกกลุ่มอาชีพต้องการใช้หนังสือวิชาการ โดยเฉพาะสาขาสถาปัตยกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

สุกิจ เพ็ญศิริ (2523) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี รองลงมาคือ 14-19 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นนักเรียนและนิสิต นักศึกษา สาเหตุสำคัญที่มาใช้ห้องสมุดเพราะความสะดวกในการเดินทาง บริการที่มี คือ บริการอ่านภายในห้องสมุด ส่วนกิจกรรมพิเศษนั้น ผู้ใช้มีความพอใจน้อย

จินตนา เจียมพิทักษ์วงศ์ (2526) พบว่า ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้

ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร กับการอ่านนั้น ส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง มีอายุระหว่าง 18-23 ปี เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่ได้เป็นสมาชิกของห้องสมุดมาใช้เฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง สนใจอ่านหนังสือเอง ชอบอ่านหนังสือตำราวิชาการมากกว่าหนังสือบันเทิง โดยพิจารณาเนื้อเรื่องที่ตรงกับใจ ปัญหาในการอ่านเกิดจากตัวผู้อ่านคือไม่มีเวลาอ่านหรือไม่มีเวลาไปยืมหนังสือจากห้องสมุด จึงชอบอ่านหนังสือในห้องสมุดมากกว่าที่บ้าน สำหรับวัตถุประสงค์ในการอ่านพบว่า ผู้ที่มีอายุ 24 ปีขึ้นไปทุกระดับการศึกษา และทุกอาชีพ ยกเว้นนักศึกษาอ่านเพื่อต้องการให้มีความรู้กว้างขวาง สำหรับผู้มีอายุ 18-23 ปีที่เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีอ่านเพื่อประกอบการศึกษา ผู้หญิงส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือนวนิยาย ส่วนผู้ชายชอบอ่านหนังสือความรู้ทั่วไป ผู้อ่านส่วนใหญ่นิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากกว่าซื้อหนังสือมาอ่านเอง

ลลิตา รุ่งวิสัย (2526) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีอายุ 17-20 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอนุปริญญาเป็นนักศึกษา ข้าราชการ และนักเรียนมาใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือและวัสดุการอ่านทั่วไป ส่วนผู้ใช้มีอายุระหว่าง 21-25 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญา และมีความรู้ระดับประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง นักศึกษา ว่างาน และค้าขาย ที่ไม่ใช่เพราะห้องสมุดอยู่ไกลไม่สนใจไปใช้การเดินทางไม่สะดวก และคิดว่าหนังสือในห้องสมุดไม่เหมาะสมกับตน ทั้งผู้ใช้และผู้ไม่ใช่ต้องการให้ห้องสมุดประชาชนจัดบรรยายความรู้ต่าง ๆ ทางวิทยุและโทรทัศน์มากที่สุด

รุ่งฤดี สุนักรบ (2529) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินีส่วนใหญ่มีอายุ 20-29 ปี รองลงมาได้แก่ อายุ 12-19 ปี เป็นนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุด มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ค้นหาหนังสือโดยเดินดูตามชั้นนิยมใช้บริการอ่านหนังสือ ส่วนการจัดบริการนั้นพอใจมากในการจัดป้ายข่าวสารทันสมัยและประกาศรับสมัครงาน ปัญหาที่ผู้ใช้พบ คือวัสดุเก่าชำรุด มีจำนวนน้อย และวัสดุการอ่านที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

สุกัญญา คันทิกัลยาภรณ์ (2523) ได้ศึกษาถึงความต้องการบริการและ กิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต พบว่า ประชาชนมีความต้องการ บริการและกิจกรรมทุกด้านในระดับสูง โดยเฉพาะปริมาณหนังสือขยายพื้นที่ และชั้นหนังสือ เพิ่มขึ้น สำหรับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ที่มีอาชีพธุรกิจต้องการให้มีป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน ส่วนผู้มีอาชีพที่ค่อนข้างแรงงานต้องการให้มีการจัดหนังสือ ที่น่าสนใจ จัดเจ้าหน้าที่ไว้แนะนำการใช้ห้องสมุด และผู้มีอาชีพแม่บ้าน ต้องการให้ห้องสมุด เปิดบริการตอนเย็น-กลางคืน จักร้านขายหนังสือที่น่าสนใจมีราคาถูก และจัดการวิจารณ์ หนังสือ

2.3 การใช้ห้องสมุด

กรมพัฒนาชุมชน (2525) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าห้องสมุด ชุมชนในหมู่บ้านและตำบล และจำนวนกว่าครึ่งไม่ทราบว่าหน่วยงานใดเป็นผู้สนับสนุนให้ จัดตั้งขึ้น แต่เคยไปใช้บริการของห้องสมุด ส่วนผู้ไม่เคยใช้บริการเนื่องจากไม่มีเวลาว่าง ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กในวัยเรียน และพ่อบ้าน นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสือเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพ เห็นว่าห้องสมุดชุมชนมีประโยชน์ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ประชาชน และช่วยให้พ้นข้อเหตุการณ์ และเห็นควรให้ห้องสมุดดำเนินการอยู่ต่อไป ปัญหาที่สำคัญคือ มีหนังสือน้อย โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บหนังสือมีไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ ไม่มีผู้ควบคุมดูแลเป็น ประจำ ระเบียบปฏิบัติบางอย่างไม่เหมาะสมและผู้ใช้ปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุด

นิยม เขยถ่วงษ์ (2529) พบว่า การใช้ประโยชน์ของห้องสมุดประชาชน ในเรื่องสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมาก รองลงไป ได้แก่ เรื่องอาชีพ เรื่องตลาด เรื่อง การเมืองการปกครอง เรื่องการช่าง และเรื่องกฎหมาย เป็นต้น เห็นว่าสภาพของห้องสมุด อยู่ในระดับพอใช้ มีความต้องการหนังสือและวารสารต่าง ๆ ต้องการเรื่องการประชุม สัมพันธ์ห้องสมุด มีการจัดนิทรรศการ

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

1. งานค่านับบริหาร

1.1 การบริหารทั่วไป

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527) พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ได้แก่

1. ความพึงพอใจต่อลักษณะการจัดที่อ่าน
2. การมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น
3. อัตราการรู้หนังสือของประชาชน
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน
5. การนิเทศตรวจเยี่ยม
6. การมองเห็นความสำคัญของการอ่าน
7. ความสะดวกในการเดินทางไปใช้ ฯลฯ

1.2 สภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527) พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีปริมาณผู้ใช้เฉลี่ยต่อวันต่อแห่ง จำนวน 21.52 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบ ป.4 ยังคงระบับความสามารถทางการอ่าน และผู้รับประโยชน์จากการฟังคำบอกเล่าของผู้ใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เฉลี่ยต่อแห่ง 20.68 คน

2. งานค่านับบริการ

ผู้ใช้

ประสิทธิ์ อุทชาติกรมย์ (2522) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีและไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีและไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน และพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใช้ที่อ่าน

หนังสือพิมพ์ไม่แน่นอน แต่สามารถเข้าใช้บริการได้สะดวก

สมน ชูประสิทธิ์ (2527) พบว่า ผู้ใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านตำบองคำบลสากเหล็ก อำเภอเมืองพิจิตร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จบชั้นประถมศึกษา 4 มาแล้ว 16 ปีขึ้นไป เข้าใช้สัปดาห์ละ 2-6 ครั้ง โดยผู้ขายนิยมเข้าใช้เวลาเช้า ส่วนผู้หญิงเข้าใช้เวลากลางวัน สิ่งพิมพ์ที่สนใจมาก คือหนังสือพิมพ์ ส่วนผู้ไม่ใช้มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ที่ไม่ใช้เพราะมีภาระมากจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์หรือเอกสารต่าง ๆ ทั้งผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ส่วนใหญ่ทั้งวิทย์และเกษตรรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะรายการข่าว นอกจากสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ได้จากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแล้ว ยังสามารถหาอ่านได้จากที่บ้านของตนเอง และร้านกาแฟหรือร้านอาหาร ผู้ใช้มีการรับทราบข่าวสารและความรู้มากกว่าผู้ไม่ใช้

บุญเรือน แสงทอง (2529) พบว่า ประชาชนในอำเภอวิเศษชัยชาญ เห็นว่า รูปแบบการบริการที่เหมาะสมคือหอกระจายข่าว การฉายภาพยนตร์ และเอกสารแผ่นปิกินเรื่องรูปแบบการกระจายข่าว ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้เลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ประกาศ โดยให้มีการเปลี่ยนข่าวที่กระดานข่าวทุกสัปดาห์ ส่วนแผนปลี่ยนต้องการให้มีภาพประกอบให้มาก หีบหนังสือควรมีการเปลี่ยนหนังสือเดือนละครั้ง และเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ใหม่ และต้องการให้มีการจัดหัวร่ออาทิตย์มากกว่า 2 เดือนต่อครั้ง

จิรายุ คาศรี (2519) ศึกษาถึงความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ พบว่า โดยเฉลี่ยผู้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์สูงกว่าที่เจ้าหน้าที่คาดหวังเอาไว้ ส่วนการที่ประชาชนเข้ามาอ่านหนังสือแล้วจะมีการกระจายข่าวนั้น เจ้าหน้าที่ที่คาดหวังไว้สูงกว่าความเป็นจริง ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความรู้ทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ ส่วนการสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่เห็นว่าควรเป็นภาระของประชาชน เพราะจะทำให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของที่อ่านหนังสือพิมพ์ร่วมกัน

หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติ

1. งานค่านับบริหาร

1.1 งานค่านับบริหารทั่วไป

ปิยะนุช สุจิต (2528) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ หอสมุดแห่งชาติปรากฏว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจต่อบรรยากาศงานปัจจัยสิ่งตอบแทน ปัจจัยสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับงานและปัจจัยผู้ร่วมงานข้าราชการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบรรยากาศสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับงานสูงสุดรองลงมาคือปัจจัยผู้ร่วมงาน กลุ่มที่มีตำแหน่งงานระดับผู้บริหารและกลุ่มที่ปฏิบัติงานบริหารทั่วไปมีความพึงพอใจต่อบรรยากาศผู้ร่วมงานอยู่ในระดับสูง

1.2 สภาพของหอสมุด

ดวงพร ศุภชัยพานิชพงศ์ (2520) พบว่าสภาพของหอสมุดแห่งชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น อาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์ หนังสือบริการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านของหอสมุดแห่งชาติมีความเหมาะสมปานกลาง

2. งานค่านับเทคนิค

นิโลบล เหมินทคุณ (2520) พบว่าวัสดุที่ใช้บันทึกหนังสือตัวเขียนไทยได้แก่หนังสือใบลาน สมุดไทยและกระดาษสา เรื่องราวที่จารบนใบลานเป็นเรื่องราวทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะพระไตรปิฎกซึ่งเป็นคัมภีร์ที่สำคัญทางพุทธศาสนามีประมาณ 25,000 คัมภีร์ ส่วนสมุดไทยบันทึกความรู้ สาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งประวัติศาสตร์ วรรณคดี และธรรมคดี มีประมาณ 142,206 เล่ม และกระดาษสาอีก 83,354 ชิ้น โดยจัดทำคู่มือช่วยค้นเป็นทะเบียนเอกสารและบัตรรายการซึ่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ปัญหาที่พบคือ หนังสือตัวเขียนบางส่วนไม่ได้จัดเก็บในสถานที่ที่มีการควบคุมอุณหภูมิ และความชื้นอย่างถูกวิธี

3. งานค่านับบริการ การใช้ห้องสมุด

ควงพร สุภชัยพานิชพงศ์ (2520) พบว่าประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 14-28 ปี นิยมมาใช้ในเวลาว่างในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยมีจุดประสงค์ในการมาใช้ห้องสมุดเพื่อเพิ่มความรู้ให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งนักเรียน นิสิต นักศึกษาหนังสือส่วนใหญ่สนใจอ่านหนังสือในหมวดประวัติศาสตร์ แต่เนื้อหาที่สนใจอ่านนั้นคือ รวบรวมตัวละคร บทวิทยุ ภาพยนตร์ นวนิยาย และเรื่องสั้น นักเรียน นิสิต นักศึกษาชายและข้าราชการชายสนใจอ่านเรื่องประวัติและหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ ส่วนข้าราชการหญิงสนใจอ่านหนังสือในหมวดเบ็ดเตล็ด หมวดวรรณคดี และหมวดประวัติศาสตร์ และสนใจอ่านเนื้อหาหนังสือที่เกี่ยวกับการตกแต่งสถานที่ทั้งภายในและภายนอก และประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการมากที่จะให้ห้องสมุดแห่งชาติจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

อรทัย วารีสะอาค (2527) ได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดของ ผู้ใช้ห้องสมุดแห่งชาติปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษา โดยทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากป้ายประกาศของห้องสมุด ที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และกิจกรรมที่จัดนั้นตรงกับความสนใจ ซึ่งกิจกรรมที่ห้องสมุดแห่งชาติจัดสม่ำเสมอได้แก่ นิทรรศการ ภาพยนตร์ การบรรยาย อภิปราย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องการให้จัดกิจกรรมประเภท ภาพยนตร์ ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ท่องเที่ยวโดยต้องการให้จัดสัปดาห์ละครั้ง ส่วนการบรรยาย อภิปรายนั้นสนใจเกี่ยวกับสังคม การเมือง การปกครอง ต้องการให้จัดเดือนละครั้ง และต้องการให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงปิดภาคเรียนให้มีการประชาสัมพันธ์โดยติดประกาศตาม ที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานที่ราชการ และทางหนังสือพิมพ์

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

1. งานค่านับบริหาร

ทรงสรรค นิลกำแหง (2517) พบว่างานจดหมายเหตุแห่งชาติของไทยเริ่มประมาณ 800 ปีมาแล้ว และได้ถูกทำลายไปบางส่วนเมื่อสิ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา เอกสารในปัจจุบันจึงเป็นเอกสารจดหมายเหตุสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เอกสารเหล่านี้เก็บรักษาไว้ 3 แห่ง คือ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร เก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องราชการแผ่นดินของกรมราชเลขาธิการ ส่วนใหญ่เป็นเอกสารแต่สมัยรัชการที่ 5 เป็นต้นมา แหล่งที่สองหอสมุดแห่งชาติ เก็บรักษาเอกสารของราชเลขาธิการอันมีลักษณะเป็นหนังสือตัวเขียน และเอกสารจากศาลาลูกขุน แหล่งที่สามคือ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งยังคงเก็บรักษาเอกสารที่สิ้นกระแสการปฏิบัติงานของตนไว้ ปัญหาในการบริหารงานจดหมายเหตุจึงอยู่ที่ความสับสนและขาดมาตรฐานในการดำเนินงานเก็บรักษาเอกสารต่างแหล่งต่างที่ดำเนินงานไปตามนโยบายของตน มิได้มีการติดต่อประสานงานโดยเฉพาะกองจดหมายเหตุ และกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน การบริหารงานจดหมายเหตุจึงควรเริ่มตั้งแต่การควบคุมการบริหารงานเอกสารซึ่งอยู่ในกระแสการไหลพิจารณาว่าจัดทำลายเอกสารเมื่อสิ้นกระแสการไหล คัดเลือกและโยกย้ายเอกสารที่มีคุณค่าถาวรมาเก็บรักษา โครงสร้างของสถานสถาบันจดหมายเหตุจึงควรมีความเป็นอิสระขึ้นตรงต่อผู้บริหารสูงสุด และไม่ควรจำแนกหน่วยงานตามประเภทของงานเช่น งานจัดหาประเมินค่า จัดเรียง จัดเก็บ หากแต่ควรจำแนกตามประเภทเอกสารโดยคำนึงถึงแหล่งที่มาเช่น การทหาร การต่างประเทศ นิติบัญญัติ และจัดกลุ่มแหล่งเอกสารเข้าด้วยกัน ส่วนกิจกรรมที่เป็นงานเทคนิค จึงควรจัดเข้าไว้ตามประเภทของงานได้ สำหรับบุคลากร จำเป็นต้องมีความรู้ และได้รับอบรมในวิชาการจดหมายเหตุ และวิชาที่เกี่ยวข้อง

2. งานค่านับบริการ

การใช้ห้องสมุด

ชุมศรี วงศ์วิระชัย (2527) พบว่าการใช้บัญชีสำรวจเอกสารนั้นผู้ใช้นิยมใช้หัวเรื่องและชื่อเรื่องมากกว่าประวัติเอกสาร และสังเกตหัวเรื่องนอกจากนี้ประสิทธิภาพของผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือช่วยค้นของห้องสมุด และการใช้บัญชีสำรวจเอกสารมีผลต่อความสำเร็จในการค้นพบข้อมูลที่ต้องการ ผู้ใช้จำเป็นต้องศึกษาข้อสนเทศที่ทำการอย่างกว้าง ๆ จากเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) จากหนังสือ บทความงานวิจัยต่าง ๆ วิทยานิพนธ์เสียก่อนที่จะมาค้นเอกสารชั้นต้นจะทำให้การค้นประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

เพ็ญฟ้า ศิริจันทร์สกุล (2525) พบว่าผู้ใช้หอจดหมายเหตุส่วนใหญ่มีอาชีพครู อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานหรือศึกษาในด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด ส่วนผู้ใช้ที่ศึกษาและปฏิบัติงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มีน้อย และไม่ปรากฏผู้ใช้ที่ศึกษาหรือปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ที่เข้าใช้เพื่อทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ถึงปี พ.ศ. 2529 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1. วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 160 ชื่อเรื่อง
 2. วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร จำนวน 101 ชื่อเรื่อง และวิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน 2 ชื่อเรื่อง
 3. งานวิจัยของบุคคลในวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดจำนวน 17 ชื่อเรื่อง
 4. งานวิจัยของบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ในสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 20 ชื่อเรื่อง
- รวมงานวิจัยที่ศึกษาทั้งหมด จำนวน 300 ชื่อเรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 2 อย่างดังนี้คือ

1. แบบบันทึกข้อมูล มีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย เนื้อหาของงานวิจัย และสรุปผลการวิจัย
2. แบบวิเคราะห์งานวิจัย มีรายละเอียดดังนี้คือ ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และเนื้อหาของงานวิจัย

การจัดกระทำข้อมูล

1. รายละเอียดที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลนำมาแจกแจงความถี่ลงในแบบวิเคราะห์งานวิจัย ซึ่งนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ
2. นำบทสรุปผลการวิจัย จากแบบบันทึกข้อมูลมาสังเคราะห์ลงในเชิงคุณภาพตามประเภทของห้องสมุด และการดำเนินงานของห้องสมุด

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. สภาพทั่วไปของงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด
 - 1.1 ผู้ผลิตผลงานวิจัย ประเภทของห้องสมุดที่ทำการศึกษา และพื้นที่การทํางานวิจัย

จากการวิเคราะห์ พบว่า ในช่วง 21 ปีที่ผ่านมาคือ ปี พ.ศ.2509 ถึงปี พ.ศ.2529 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 160 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา ใ้แก่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 103 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.33 สำหรับกลุ่ม

ผู้ผลิตงานวิจัยน้อยที่สุดคือ กลุ่มบุคคลในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งมีงานวิจัยเพียง 17 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.67 เท่านั้น ในจำนวนงานวิจัยทั้งหมด ถ้าพิจารณาในช่วงเวลา 7 ปี พบว่าในช่วงปี พ.ศ.2523-2529 เป็นช่วงเวลาที่มีการผลิตงานวิจัยมากที่สุด จำนวน 178 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.34 ของงานวิจัยทั้งหมดที่ผลิตในรอบ 21 ปีที่ผ่านมา และช่วงปีที่ผลิตงานวิจัยน้อยที่สุดคือ ในช่วงปี พ.ศ.2509-2515 มีเพียง 31 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.33 แต่ถ้าพิจารณาเป็นรายปีจะพบว่า ปี พ.ศ.2527 เป็นปีที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด จำนวน 40 ชื่อเรื่อง และรองลงมาคือปี พ.ศ.2528 จำนวน 38 ชื่อเรื่อง ถ้าพิจารณาตามประเภทของหอสมุดที่ผู้วิจัยไต่ถามการวิจัยนั้น พบว่า หอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นหอสมุดที่ผู้วิจัยไต่ถามการศึกษามากที่สุดจำนวน 185 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 61.67 รองลงมา ไคแก หอสมุดโรงเรียน จำนวน 62 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.67 จากจำนวนงานวิจัยดังกล่าว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับหอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นผู้ผลิตงานวิจัยที่เกี่ยวกับหอสมุดโรงเรียนมากที่สุด ถ้าพิจารณาตามพื้นที่การวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ทำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 136 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.34 และถ้าพิจารณาตามช่วงปียังพบว่า ในแต่ละช่วงปีพื้นที่การวิจัยยังคงเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด

1.2 วิจัยวิจัย เครื่องมือรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และแหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยวิจัย พบว่า ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด จำนวน 283 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 94.33 ของงานวิจัยทั้งหมด และในจำนวนทั้งหมดนี้เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.2523-2529 มากที่สุด จำนวน 167 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.66 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ผลิตงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด จำนวน 153 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา ไคแก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 97 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.33 และวิจัยวิจัยเชิงสำรวจนี้ ใช้กับงานวิจัยเกี่ยวกับหอสมุดทุกประเภท สำหรับเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด ไทแก แบบสอบถามจำนวน 260 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 73.66 ของงานวิจัยทั้งหมด รองลงมาไทแกการสัมภาษณ์ จำนวน 42 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 11.90 และวิธีวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีการที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลมากที่สุด จำนวน 255 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 72.24 ของงานวิจัยทั้งหมด

สำหรับการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัย พบว่า งานวิจัยประมาณครึ่งหนึ่งคือ 153 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 51.00 ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยส่วนใหญ่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง มากกว่าใช้วิธีอย่างอื่น แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยมากที่สุด ไทแก บรรณารักษ์จำนวน 134 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 29.26 รองลงมา ไทแก อาจารย์และนิสิตนักศึกษา มีจำนวนที่เท่ากันคือ 75 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 16.37 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยประมาณกว่าครึ่งหนึ่ง คือจำนวน 172 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 57.33 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน รองลงมา จำนวน 103 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 34.33 ใช้สถิติขั้นสูง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่างานวิจัยจะวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นพื้นฐานหรือสถิติขั้นสูงก็ตาม แต่งานวิจัยส่วนใหญ่จำนวน 214 ชื่อเรื่อง ก็ยังคงใช้ร้อยละวิเคราะห์เป็นพื้นฐานก่อน รองลงมา คือการหาค่าเฉลี่ยจำนวน 192 ชื่อเรื่อง สำหรับการใชสถิติขั้นสูง ผู้วิจัยจะใช้การทดสอบค่า t/z มากที่สุด คือ 79 ชื่อเรื่อง รองลงมาคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำนวน 41 ชื่อเรื่อง สำหรับการจกกระทำข้อมูล ผู้วิจัยส่วนใหญ่ยังคงจกกระทำข้อมูล โดยใช้มือเป็นส่วนใหญ่ คือ 275 ชื่อเรื่อง มีเพียง 25 ชื่อเรื่องที่จกกระทำข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์และงานวิจัยส่วนใหญ่ที่จกกระทำข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการในปี พ.ศ.2527-2528 มากที่สุด

2. เนื้อหาของงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด พบว่า มีขอบเขตเกี่ยวข้องกับงานบริการของห้องสมุดมากที่สุด รองลงมาคืองานบริหารของห้องสมุดและงานเทคนิคของห้องสมุดตามลำดับ รายละเอียดสำหรับขอบเขตเนื้อหาการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการบริการของห้องสมุด ในการศึกษางานวิจัยทั้งหมด 300 ชื่อเรื่อง พบว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับงานบริการของห้องสมุดมากที่สุด จำนวน

146 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 48.66 และในจำนวนนี้เป็นงานวิจัยที่ผลิตในช่วงปี พ.ศ. 2523-2529 มากที่สุด จำนวน 92 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 30.66 และถ้าพิจารณาเฉพาะปีจะพบว่า ปี 2527 เป็นปีที่มีการผลิตงานวิจัยทางคานนี้มากที่สุดคือ 21 เรื่อง และผู้ผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับงานบริการมากที่สุด ไทแก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 89 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 60.96 ของงานวิจัยเกี่ยวกับการบริการของห้องสมุดทั้งหมด รองลงมาไทแก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 39 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 26.70 และเมื่อศึกษาเนื้อหาโดยละเอียดของงานวิจัยคานนี้ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่คือจำนวน 67 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 45.88 ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด รองลงมาจำนวน 40 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 27.39 ศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้ห้องสมุด และงานวิจัยส่วนใหญ่ 91 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 62.34 ศึกษาบริการของห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย รองลงมาจำนวน 24 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 16.41 ศึกษาบริการของห้องสมุดโรงเรียน แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับงานคานบริการของห้องสมุดมากที่สุด ไทแก นิสิตนักศึกษา จำนวน 58 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 26.97 รองลงมาไทแก อาจารย์ จำนวน 50 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 23.26 และถ้าวิเคราะห์เฉพาะงานที่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด พบว่า แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้มากที่สุดยังคงเป็นนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ คิกเป็นร้อยละ 15.81 และ 13.02 ตามลำดับ

2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับงานคานบริหารห้องสมุด จากการวิเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด พบว่ามีผู้วิจัยงานคานบริหารห้องสมุดจำนวน 98 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 32.67 ของงานวิจัยทั้งหมด และถ้าพิจารณาเนื้อหาคานบริหาร พบว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรของห้องสมุดมากที่สุดจำนวน 37 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 37.76 รองลงมาไทแก สภาพของห้องสมุด จำนวน 35 ชื่อเรื่อง คิกเป็นร้อยละ 35.72 และการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดเป็นหัวข้อที่มีการวิจัยน้อยที่สุด คือเพียง 1 เรื่องเท่านั้น ในปี 2527 เป็นปีที่ผลิตงานวิจัยทางคานบริหารห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 13 ชื่อเรื่อง ผู้ที่ผลิตผลงานวิจัยทางคานนี้มากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 43 ชื่อเรื่อง คิกเป็น

ร้อยละ 43.88 รองลงมาโคกแก้ว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.80 และถ้าพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 48 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.00 ของงานวิจัยทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 48.98 ของงานวิจัยการบริหารห้องสมุด และในจำนวนนี้ก็เป็งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลากรมากที่สุด จำนวน 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.40 ของงานวิจัยการบริหาร แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด โคกแก้ว บรรพารักษ์ จำนวน 72 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 42.83 รองลงมา โคกแก้ว ผู้บริหาร จำนวน 36 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.42 ของงานวิจัยการบริหาร

2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับงานด้านเทคนิค จากการวิเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด พบว่า เนื้อหาทางเทคนิคมีผู้ทำวิทยานิพนธ์น้อยที่สุดเพียงจำนวน 56 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.67 และเป็นผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ.2523-2529 มากที่สุด คือจำนวน 29 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.67 และในจำนวนนี้เป็นผลงานวิจัยปี พ.ศ.2528 มากที่สุดคือ 10 ชื่อเรื่อง ถ้าพิจารณาในรายละเอียดของเนื้อหาทางเทคนิคพบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดหมู่และทำบัตรรายการมากที่สุด คือจำนวน 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.72 ของงานวิจัยด้านเทคนิค รองลงมาโคกแก้ว การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด จำนวน 10 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.86 ของงานวิจัยด้านเทคนิค และผู้ผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับงานนี้มากที่สุดโคกแก้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในจำนวนเท่ากันคือ 27 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.21 ของงานวิจัยด้านเทคนิค แต่ถ้าพิจารณาตามเนื้อหาย่อย พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดหมู่ และทำบัตรรายการมากที่สุด ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมากที่สุด และในจำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับงานเทคนิคทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับงานเทคนิคของห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากที่สุด คือ 46 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.33 ของงานวิจัยทั้งหมด ห้องสมุดประชาชนเป็นห้องสมุดที่ไม่มี

ผู้วิจัยเกี่ยวกับงานด้านเทคนิคเลย แหล่งข้อมูลและผู้วิจัยศึกษาที่เกี่ยวกับงานด้านเทคนิคมากที่สุด ไคแก บรรณารักษ์จำนวน 34 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.33 รองลงมาศึกษาจากเอกสารจำนวน 15 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของงานวิจัยงานด้านเทคนิค

3. ขอบเขตของการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

3.1 งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจเพื่อให้ทราบข้อมูลด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด นับตั้งแต่การบริหาร สภาพห้องสมุด บุคลากรห้องสมุด การไหลและความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด การดำเนินงานเทคนิค และงานบริการของห้องสมุด ตลอดจนการจัดและดำเนินงานวัสดุสิ่งพิมพ์พิเศษของห้องสมุดแต่ละแห่ง

3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุด ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการบริหารในห้องสมุด การแบ่งสายงาน บทบาทของผู้บริหาร และคุณสมบัติของผู้บริหารที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการวิจัยในเรื่องนี้ทุกประเภทห้องสมุด

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพห้องสมุด ทำให้ทราบสภาพของห้องสมุดทุก ๆ ด้าน ไคแก อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุห้องสมุด งบประมาณ บุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่มักนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานของห้องสมุดแต่ละประเภท และพบว่า ห้องสมุดเกือบทุกประเภทยังไม่ไคตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน

3.4 งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลากร ทำให้ทราบเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคลากรที่เป็นที่ต้องการของห้องสมุดแต่ละประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวิจัยมากที่สุด นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลากรยังศึกษาถึงจำนวนบุคลากรที่ควรมีสำหรับห้องสมุดแต่ละขนาด ประเภทของบุคลากร ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร และความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบุคลากร

3.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการไหลและความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด นับไคว่าเป็นงานวิจัยที่มีมากที่สุด งานวิจัยในด้านนี้ทำให้ทราบสภาพการไหลของห้องสมุด อาทิ จำนวน-

ผู้ใช้ ประเภทผู้ใช้ เพศ และวัยของผู้ใช้ ความสนใจของผู้ใช้ ตลอดจนพฤติกรรมการใช้ หอสมุด เช่น การค้นหาหนังสือที่ต้องการ การใช้บัตรรายการและบัตรบรรณนิวารสาร เป็นต้น

3.6 ในด้านการดำเนินงานเทคนิคและงานบริการของหอสมุด งานวิจัย ทำให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานเทคนิคในหอสมุด ระบบและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการ จัดหมู่และทำบัตรรายการ บริการที่จัดและการใช้บริการประเภทนั้น ๆ โดยเฉพาะที่มี การศึกษามาก ไคแก บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

4. สรุปผลการสังเคราะห์ขอคนพบของการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานหอสมุด จากผลการวิจัยพอจะสรุปประเด็นขอคนพบได้ดังนี้

4.1 หอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

4.1.1 หอสมุดมหาวิทยาลัย จากผลการศึกษาพบว่า มีผลงานวิจัย เกี่ยวกับหอสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน จำนวน 163 ชื่อเรื่อง ซึ่งพอจะสรุป ขอคนพบได้ดังนี้

4.1.1.1 งานด้านบริหาร

4.1.1.1.1 สถานภาพของหอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและ เอกชน จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สถานภาพของหอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและ เอกชนแตกต่างกัน โดยหอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมีสถานภาพเป็นหอสมุดกลาง และมี หอสมุดคณะ หอสมุดกลางมีฐานะเทียบเท่าคณะหรือกองหอสมุดกลาง และหอสมุดคณะ มีความสัมพันธ์กันใน 2 รูปแบบ คือการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ แปรรวมมีกันใน การปฏิบัติงาน และการบริหารงานแบบศูนย์รวมโดยหอสมุดกลางรับผิดชอบงานบริหารและ งานเทคนิค และพบว่าหอสมุดวิทยาลัยเอกชนมีสถานภาพเป็นแผนกหนึ่งในฝ่ายวิชาการ ไม่มีหอสมุดคณะ ดำเนินงานแบบมีหอสมุดกลางเพียงแห่งเดียว

4.1.1.1.2 บุคลากรหอสมุดมหาวิทยาลัย จากผลการ ศึกษา ค้นคว้าทำให้ทราบถึงความต้องการบุคลากรของหอสมุดมหาวิทยาลัยในค่านปริมาณยังไม่

เพียงพอกับความต้องการ ส่วนในด้านคุณสมบัตินั้นต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพชั้นสูง นอกจากนี้ยังต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานเป็นกลุ่มได้วิเคราะห์แก้ปัญหาตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สำหรับในด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยพบว่า การปฏิบัติงานมีความพอใจสูงในด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงานและความสำเร็จในการทำงาน ส่วนที่พึงพอใจน้อย ได้แก่ ความก้าวหน้าในการทำงาน การยอมรับนับถือในสังคม ค่าตอบแทนและความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม

4.1.1.2 งานด้านเทคนิค

4.1.1.2.1 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า งานจัดหมู่และทำบัตรรายการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยแยกเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายจัดหมู่ทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศ และฝ่ายจัดหมู่ทำบัตรรายการภาษาไทย มีหน้าที่ความรับผิดชอบครอบคลุมถึงการกำหนดเลขเรียกหนังสือ การทำบัตรรายการครบชุด การจัดเตรียมหนังสือออกให้บริการ การจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่และการจัดเก็บสถิติในงานต่าง ๆ ระบบการจัดหมู่หนังสือที่ใช่มาก ได้แก่ ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน หนังสือหัวเรื่องภาษาไทยที่ใช่มาก ได้แก่ หนังสือหัวเรื่องภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ส่วนหนังสือหัวเรื่องภาษาอังกฤษ ได้แก่ หัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งปัญหาในการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย ได้แก่ การขาดหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องที่ทันสมัย กล่าวคือ หัวเรื่องที่หนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องกำหนดไว้มีไม่เพียงพอ สำหรับตารางเลขเรียกหนังสือภาษาอังกฤษที่ใช่มาก ได้แก่ ตารางเลขเรียกหนังสือของคัทเตอร์ แชนบอร์น

4.1.1.2.2 การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดนั้นจัดเป็นหน่วยงานย่อยหน่วยงานหนึ่งของห้องสมุดบางแห่งจัดเป็นหน่วยงานย่อยของงานเทคนิค ปัจจุบันส่วนใหญ่เรียกว่า งานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการเลือกหนังสือ การสั่งซื้อ การขอรับบริจาค และการแลกเปลี่ยนหนังสือหรือสิ่งพิมพ์กับห้องสมุดอื่น ๆ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดซื้อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือ สำหรับคู่มือที่ใช้ในการเลือกหนังสือ ได้แก่ รายการชื่อ

หนังสือ (Catalog) แผนปลิวโฆษณา และรายชื่อหนังสือจากผู้แทนจำหน่ายส่งมาให้ห้องสมุด ส่วนใหญ่จัดซื้อหนังสือภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ แต่ในช่วงประมาณในการจัดซื้อหนังสือภาษาต่างประเทศมากกว่าหนังสือภาษาไทย ส่วนสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ จะใช้วิธีขอรับบริจาค เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือตัวเขียน สิ่งพิมพ์รัฐบาล ฯลฯ

4.1.1.2.3 งานวารสาร จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การบริหารงานวารสารโดยทั่วไปจัดสายงานเป็น 2 แบบ คือ (1) แยกงานวารสารเป็นเอกเทศ และ (2) จัดงานวารสารรวมไว้กับงานอื่น ๆ การดำเนินงานเกี่ยวกับวารสารส่วนใหญ่จะดำเนินงานตั้งแต่การสั่งซื้อ ลงทะเบียน และให้บริการ โดยจะแยกดำเนินการ โดยเฉพาะไม่ปะปนกับหนังสือ การค้นหาบทความจากวารสาร ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดทำบัตรกรรมนิวารสารภาษาไทยไว้ให้บริการ ซึ่งจะนำวารสารมาจัดทำกรรมนิออกให้บริการ การกำหนดหัวเรื่องในบัตรกรรมนิวารสาร นิยมใช้หนังสือหัวเรื่อง สำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย บัตรกรรมนิวารสารที่จัดทำ ใ้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรหัวเรื่อง และบัตรชื่อเรื่อง

4.1.1.3 งานคานบริการ

4.1.1.3.1 ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัย ในสาขาวิชาต่าง ๆ พบว่า ผู้ใช้มีพฤติกรรมในการใช้คล้ายคลึงกัน โดยใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด และพบว่าปัญหาในการใช้คือจำนวนหนังสือภาษาไทยในเรื่องที่วิจัยมีน้อย ห้องสมุดไม่ใหยืมหนังสืออ้างอิงและวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นแหล่งจำเป็นสำหรับการอ้างอิง และวารสารที่มีบทความที่ต้องการไม่มี หรือมีไม่ครบทุกฉบับ ส่วนการใช้สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ส่วนสาขาวิชาที่ต้องการใช้น้อยอยู่กับสาขาวิชาที่เรียน หรือเปิดสอนในแต่ละสถาบัน นอกจากการใช้หนังสือแล้ว ผู้ใช้ยังนิยมใช้วารสารสำหรับพฤติกรรมในการใช้ห้องสมุดนั้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่รู้จักใช้บัตรรายการ และบัตรกรรมนิวารสาร ผู้ใช้มีความต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น

นักศึกษาแพทย์ก็มีความต้องการหนังสือตำราทางการแพทย์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นต้น และมีความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการในระดับมาก โดยเฉพาะบริการพื้นฐาน

4.1.1.3.2 การใช้ห้องสมุดของนักศึกษา จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักศึกษาสนใจและเห็นความสำคัญของห้องสมุดมาก โดยเฉพาะนักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่านหนังสือ ประกอบการเรียนเพื่อค้นคว้าเขียนรายงานและศึกษาหาความรู้อื่น ๆ เพื่อความก้าวหน้าในการเรียน สำหรับเวลาที่นิยมเข้าใช้ห้องสมุด ได้แก่ เวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน เวลาพัก และเวลาว่างในวันที่ไม่มีชั่วโมงเรียน ส่วนความสามารถในการใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ดี โดยค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการได้เอง รู้จักใช้บัตรรายการและบัตรครรชนีวารสาร

4.1.1.3.3 การใช้ห้องสมุดของอาจารย์ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดน้อย โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่ตรงกับความต้องการ หรือมีจำนวนน้อย สภาพที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกล จึงนิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง สิ่งพิมพ์ที่ใช้นั้นเป็นภาษาต่างประเทศมากกว่าภาษาไทย วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อเขียนตำรา เพื่ออ้างอิงการวิจัย และเพื่อเตรียมการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการให้ห้องสมุดมีบริการจัดหาบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง

4.1.1.3.4 การใช้บัตรรายการ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษารู้จักใช้บัตรรายการค้นหาสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดได้เป็นอย่างดี อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลเพื่อใช้ในการค้นหาสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดจากรายการอ้างอิง และเชิงบรรณในหนังสือที่ทบทวน ส่วนนักศึกษาใช้ข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน และบัตรผู้แต่งมากกว่าบัตรหัวเรื่อง สำหรับข้อมูลในบัตรรายการที่ใช้นั้น ได้แก่ เลขเรียกหนังสือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และหัวเรื่อง

4.1.1.3.5 การใช้อวารสาร จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพการใช้อวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษานิยมใช้อวารสาร

เพื่อประกอบการเรียนการสอน ค้นหาความวาวสารโดยใช้บัตรครชนีวารสาร วารสาร
ที่นิยมใช้เป็นวารสารที่ตีพิมพ์ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี

4.1.1.3.6 สาเหตุของความล้มเหลวในการใช้ห้องสมุด
จากผลการวิจัยส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุของความล้มเหลวในการค้นหาค้นหาของ
ผู้ใช้ห้องสมุดเกิดจากการปฏิบัติงานของห้องสมุดมากกว่าเกิดจากตัวผู้ใช้ สาเหตุของ
ความล้มเหลว ได้แก่ หนังสือที่ผู้ใช้ต้องการถูกขอยืมไป มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสือ
หนังสือเรียงบนชั้นสับสนไม่อยู่กับที่ และหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการไม่มีในห้องสมุด

4.1.1.3.7 งานบริการจ่าย-รับ จากการศึกษาค้นคว้า
พบว่า งานบริการจ่าย-รับของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ดำเนินการไม่แตกต่างกัน
ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติงานอาจแตกต่างกันออกไปบ้าง ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ
ต่าง ๆ ของห้องสมุด ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ใช้ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระเบียบข้อบังคับ
ของห้องสมุด และยอมรับในระเบียบดังกล่าว ส่วนการยืมหนังสือจากห้องสมุดนั้น พบว่า
ประเภทของหนังสือที่ยืมออกมีความสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือที่ใช้ภายในห้องสมุด

4.1.1.3.8 งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปจัดบริการตอบคำถามและช่วย
การค้นคว้าในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่
บัตรรายการ หนังสืออ้างอิง ทรัพยากรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โทรทัศน์ และ
เครื่องฉายเอกสาร การให้บริการจัดทำทั้งที่เป็นการตอบคำถามในห้องสมุด ทางโทรศัพท์
และทางไปรษณีย์ ปัญหาที่ผู้ใช้ถามมากที่สุด คือการแนะนำการใช้ห้องสมุดและการค้นหา
คำตอบจากหนังสืออ้างอิง ส่วนบริการอื่น ๆ ที่จัดทำในงานบริการตอบคำถาม ได้แก่
บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุดอย่างไม่เป็นทางการ
บริการจัดทำครชนีและสาระสังเขป และบริการฉายเอกสาร

4.1.2 ห้องสมุดวิทยาลัยครู จากผลการศึกษา พบว่า มีผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับวิทยาลัยครู จำนวน 18 ชื่อเรื่อง

4.1.2.1 งานด้านบริหาร

4.1.2.1.1 สภาพของห้องสมุดวิทยาลัยครู จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ห้องสมุดวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแผนกขึ้นตรงต่อหัวหน้าสำนักงาน มีการเป็นเอกเทศ แต่ในบางบุคลากร วัตถุประสงค์ของห้องสมุดไม่เพียงพอ และต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู พ.ศ.2516 และพบว่า บุคลากรที่มีวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะได้รับบรรจุในตำแหน่งอาจารย์ ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์และงานสอนควบ ปัญหาที่ประสบมากที่สุด ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากร และอาคารสถานที่ไม่เหมาะสม

4.1.2.1.2 บุคลากร จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครูควรมีคุณวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ส่วนในด้านความพึงพอใจของบุคลากรห้องสมุดวิทยาลัยครู พบว่า มีความพึงพอใจระดับสูง ในลักษณะงานที่ปฏิบัติ และมีอิสระในการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ได้แก่ นโยบายและการบริหารงานของห้องสมุด สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสะอาด และสวัสดิการ ความสัมพันธ์กับผู้บริหารและบุคลากร และความสำเร็จในการทำงาน

4.1.2.2 งานด้านเทคนิค จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า งานจัดหมู่และทำบัตรรายการ ส่วนใหญ่จัดทำด้วยหนังสือตามระบบทศนิยมของคีวอี้ มีการทำบัตรรายการทุกประเภท ปัญหาในงานเทคนิคที่ประสบอยู่ ได้แก่ บุคลากร วัสดุ และงบประมาณไม่เพียงพอ

4.1.2.3 งานด้านบริการ

การใช้ห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า ห้องสมุดวิทยาลัยครูมีหนังสือทั้งที่เป็นตำราเรียน หนังสืออ่านทั่วไป และวารสารจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของอาจารย์และนักศึกษา สำหรับปริมาณการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ส่วนเวลาในการใช้ห้องสมุด พบว่า

นักศึกษานิยมใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเอกสารประกอบการเขียนรายงาน และยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ เพื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร สำหรับความต้องการของผู้ใช้นั้น ผู้ใช้ต้องการให้จัดหาหนังสือ ตำราประกอบการเรียนการสอนและวารสารวิชาการ ให้ทันสมัยและมีปริมาณเพิ่มขึ้น

4.1.3 ห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จำนวน 4 ชื่อเรื่อง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพของห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ยังต่ำกว่ามาตรฐานและประสบปัญหาอยู่มากในทุก ๆ ด้าน เช่น สภาพห้องสมุดคับแคบ บุคลากรไม่เพียงพอและบางแห่งบุคลากรที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ จำนวนหนังสือและวารสารมีน้อย ไม่สอดคล้องกับจำนวนของอาจารย์และนักศึกษา และที่นั่งอ่านหนังสือไม่เพียงพอ

4.2 ห้องสมุดเฉพาะ จากผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดเฉพาะ จำนวน 21 ชื่อเรื่อง

4.2.1 งานด้านบริหาร

สภาพของห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีการศึกษาห้องสมุดเฉพาะอยู่ 2 แบบ คือ 1) ห้องสมุดเฉพาะวิชา เช่น ห้องสมุดคานวิทยาศาสตร์ คานการเกษตร และคานกฎหมาย ซึ่งห้องสมุดเฉพาะวิชาส่วนมากเป็นห้องสมุดสังกัดคณะในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีสภาพดีกว่าทั้งในเรื่องบุคลากร จำนวนหนังสือและสิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุพื้นที่ และจำนวนที่นั่ง 2) ห้องสมุดเฉพาะของหน่วยงาน เช่น กรม กอง เรือนจำ วัด ชนาคาร พบว่า สภาพของห้องสมุดแต่ละแห่งยังคงต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่มีอิสระในการบริหารงาน สถานที่คับแคบ ไม่เพียงพอในการให้บริการ ขาดแคลนบุคลากร และขาดแคลนงบประมาณ

4.2.2 งานด้านเทคนิค

การจัดหมู่และทำบัตรรายการ : จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การจัดหมู่หนังสือของห้องสมุดเฉพาะ ส่วนใหญ่ใช้ระบบจัดหมู่หนังสือทั่วไป ใ้แก่ ระบบ

ทศนิยมของคิวอี้ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ส่วนที่พบว่ามีการใช้ระบบจัดหมู่เฉพาะวิชา คือหอสมุดคานกุกุหมาย ส่วนใหญ่ใช้ระบบซีลเลอร์

4.3 หอสมุดโรงเรียน จากผลการศึกษา พบว่า มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับหอสมุดโรงเรียน 62 ชื่อเรื่อง

4.3.1 งานคานบริหาร

สภาพของหอสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน เห็นความสำคัญของหอสมุด เห็นว่าครูบรรณารักษ์ควรทำหน้าที่บรรณารักษ์อย่างเต็มตัว ไม่ควรมีชั่วโมงสอน แต่ในสภาพที่เป็นจริง พบว่า บรรณารักษ์หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องทำงานหนัก มีชั่วโมงสอนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 16-20 ชั่วโมง และบางคนต้องทำหน้าที่ครูประจำชั้น ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารและบรรณารักษ์นั้น คาดหวังว่า หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีครูบรรณารักษ์ 1 คน นักเรียน 1,000 คน และมีผู้ช่วยบรรณารักษ์ 1-2 คน เจ้าหน้าที่หอสมุด พนักงานพิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่ธุรการ นักการภารโรง ประเภทละ 1 คน โดยเฉพาะบรรณารักษ์ควรมีวุฒิอย่างต่ำ ป.กศ. สูง วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ และมีความรู้ทางการศึกษาคอย สำหรับในเรื่องงบประมาณของหอสมุดจากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดงบประมาณ ได้แก่ คุณลักษณะของแผนปฏิบัติงานของหอสมุด คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ขนาดของหอสมุด สภาพการดำเนินงานหอสมุด และขนาดของโรงเรียน

4.3.2 งานคานเทคนิค จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาทั้งในด้านการจัดหา และการจัดหมู่และทำบัตรรายการ หอสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัตรรายการ แต่ไม่ได้ถือว่าเป็นงานประจำ ดังนั้นบัตรรายการจึงไม่สมบูรณ์ บรรณารักษ์หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องการให้มีศูนย์บริการทางเทคนิค ซึ่งมีหน้าที่ในการทำงานคานเทคนิคให้บริการแก่หอสมุดโรงเรียน

4.3.3 งานคานบริการ

4.3.3.1 การใช้หอสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ส่วนใหญ่ครูและนักเรียนใช้หอสมุดเมื่อมีเวลาว่าง นักเรียนมีวัตถุประสงค์ในการใช้

ห้องสมุดเพื่อทำการบ้านและเขียนรายงาน ส่วนครูนิยมนำหนังสืออ้างอิง ผู้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนค้นคว้าหนังสือโดยใช้วิธีสอบถามบรรณารักษ์และค้นหาตามชั้นหนังสือ เนื่องจากบัตรรายการไม่สมบูรณ์ และใช้ประโยชน์ในการค้นหาหนังสือได้น้อย

4.3.3.2 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีผลทำให้อัตราการยืมหนังสือและการเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ

4.4 ห้องสมุดประชาชน จากผลของการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนจำนวน 25 ชื่อเรื่อง

4.4.1 งานด้านบริหาร

สภาพของห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดประชาชนมีอาคารเป็นเอกเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชานเมืองและปริมณฑล แต่ยังคงขาดแคลนเรื่องครุภัณฑ์ บุคลากร และวัสดุสิ่งพิมพ์ไม่คอยทันสมัย

4.4.2 งานด้านบริการ

การใช้ห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เกือบทุกภาคที่มีการวิจัย เช่น ภาคกลาง ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ และภาคใต้ พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีอายุ 9-18 ปี มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ และยืมหนังสือ โดยเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ค้นหาหนังสือโดยดูจากชื่อผู้แต่ง

4.5 หอสมุดแห่งชาติ จากผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง

4.5.1 งานด้านบริหาร

สภาพของห้องสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพของ

หอสมุดแห่งชาติมีความเหมาะสมปานกลางในทุก ๆ ด้าน ในส่วนของบุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับงาน รองลงมา คือผู้ร่วมงาน

4.5.2 งานคานบริการ

การใช้หอสมุด จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้ใช้หอสมุดแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษา มีอายุประมาณ 14-28 ปี นิยมเข้าใช้หอสมุดในวันเสาร์และอาทิตย์ ในส่วนของความต้องการนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หอสมุดแห่งชาติจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยเฉพาะภาพยนตร์เกี่ยวกับภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวสัปดาห์ละครั้ง การบรรยายและอภิปรายด้านสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และจากผลการวิจัยพบว่า การใช้เอกสารในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประสบการณ์ของผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือช่วยคนห้องสมุด และการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร มีผลต่อความสำเร็จในการค้นพบข้อมูลที่ต้องการ โดยผู้ใช้จำเป็นต้องศึกษาข้อสนเทศที่ต้องการจากเอกสารชั้นรองก่อน จึงทำให้การค้นพบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

5. พัฒนาการของการวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานหอสมุดในประเทศไทย
จากผลการวิจัยประเด็นที่พอจะสรุปให้เห็นพัฒนาได้ดังนี้

5.1 พัฒนาการในการดำเนินงานวิจัย

5.1.1 เกี่ยวกับผู้ผลิตผลงานวิจัย พบว่า ผู้ผลิตผลงานวิจัยที่เป็นบุคคลในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์มีแนวโน้มในการผลิตผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น จากการวิเคราะห์ พบว่า ในช่วง 7 ปีแรก (พ.ศ.2509-2515) ไม่มีการผลิตผลงานวิจัย แต่ในช่วงที่ 2 (พ.ศ.2516-2522) และช่วงที่ 3 (พ.ศ.2509-2515) มีการผลิตผลงานวิจัย 3 และ 14 ชื่อเรื่อง ตามลำดับ

5.1.2 เกี่ยวกับวิธีวิจัย เครื่องมือรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล จากผลการวิจัย พบว่า วิธีวิจัยและเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไม่มีการพัฒนา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลมีแนวโน้มที่จะวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น

5.2 พัฒนาการของการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย

5.2.1 สถานภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในช่วง 21 ปีนี้มีการเปลี่ยนแปลงจากงานวิจัยของ จุฑามาศ สุวรรณโคธ ที่จัดทำในปี พ.ศ.2512 พบว่า หอสมุดกลางนั้นมีฐานะเป็นแผนก หรือกอง ขึ้นอยู่กับสำนักเลขาธิการของมหาวิทยาลัย โดยบรรณารักษ์มีฐานะเป็นฝ่ายธุรการของมหาวิทยาลัย แต่ในปี พ.ศ.2527 ประภาวดี สืบสนธิ์ พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีฐานะเปลี่ยนแปลงไป คือมีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากกว่าครึ่งมีฐานะเทียบเท่าคณะ บางแห่งเป็นกองอิสระมีรูปแบบบริหารแบบกองวิชาการ บางแห่งเป็นงานหนึ่งของวิทยบริการ และบางแห่งยังคงเป็นแผนกอยู่

5.2.2 การพัฒนาเครื่องมือช่วยคนในห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะเครื่องมือช่วยคนประเภทบรรณานุกรมวารสารนั้น จากผลการวิจัยของ จารุวรรณ ไกรเทพ ในปี พ.ศ.2518 มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่งเท่านั้นที่ให้บริการบรรณานุกรมวารสาร แต่หลังจากนั้นเพียง 2 ปี คือในปี พ.ศ.2520 สุนทรี รสสุชาธรรม พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์หนึ่งคนเป็นผู้ดำเนินการจัดทำบรรณานุกรมวารสาร และในปี พ.ศ.2529 คณะอนุกรรมการวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ชี้ให้เห็นว่าได้มีการร่วมมือกันในการจัดทำบรรณานุกรมวารสาร โดยมีการแลกเปลี่ยน บรรณานุกรมวารสาร และบุคลากรที่ดำเนินการบรรณานุกรมวารสารนั้นมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

5.2.3 สภาพของห้องสมุดของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา งานวิจัยก่อนปี พ.ศ.2515 พบว่า ส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุก ๆ ด้าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 งานวิจัยของ สุชาติ อ่วมฤกษ์จร ชี้ให้เห็นว่าสภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสมได้ตามเกณฑ์มาตรฐานในด้านการจัด โต๊ะ เก้าอี้ และครุภัณฑ์ นอกจากนั้นงานวิจัยของ เกษม นิยมราษฎร์ ในปี พ.ศ.2520 ก็พบว่า สภาพห้องสมุดในโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค 1 และ 2 ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ในด้านบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนในปี พ.ศ.2509 บรรจง นิवासบุตร พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ แต่งานวิจัยของ

ยุพิน เทชะมณี และคนอื่น ๆ พบว่า ในปี พ.ศ.2529 บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีบุคลากรไร้ความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้ผลิตผลงานวิจัย

1.1 จากผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย ที่จัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ.2509-2529 เป็นเวลา 21 ปี มีงานวิจัยรวมทั้งสิ้น 300 ชื่อเรื่อง โดยเฉลี่ยมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดปีละประมาณ 14.3 ชื่อเรื่อง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าในด้านปริมาณผลงานวิจัยกับต่างประเทศ พบว่า ปริมาณเฉลี่ยสอดคล้องกับปริมาณผลงานวิจัยในช่วงปี ค.ศ.1960-1969 ซึ่งในช่วงดังกล่าวมีผลงานวิจัยเฉลี่ย 14.1 เล่มต่อปี (Schlachter and Thomison. 1974 : 97) ก็อาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทยยังอยู่ในระยะวางรากฐาน ยังไม่ไต่พัฒนาให้ลึกซึ้งกว้างไกลแต่อย่างใด ถึงแม้จะเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จัดทำในลักษณะของการสำรวจความคิดเห็นถึงสภาพการดำเนินงานของห้องสมุด สภาพการใช้ห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้เป็นส่วนใหญ่

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานวิจัยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บุคคลในหน่วยงานอื่น ๆ และน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มบุคคลในวิชาชีพ จะเห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นของสถาบันการศึกษา ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงทำให้ปริมาณงานวิจัยของทั้งสองสถาบันสูงกว่าผู้ผลิตงานวิจัยกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นงานวิจัยของนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ (Suthiluk Ambhawong. 1970 : 252) ซึ่งทำวิจัยเพื่อประกอบการเรียนในระดับ

มหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังก อุทรานันท์ ที่พบว่า ผลงานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่จัดทำโดยนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิตในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ (สังก อุทรานันท์. 2528 : บทคัดย่อ)

1.3 จากผลการศึกษาพบว่า พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผลิตผลงานวิจัยมากที่สุด เพราะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโทของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2507 เป็นแห่งแรกในประเทศไทย และในปี พ.ศ.2510 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้เริ่มเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาเอกในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต และในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ได้เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และได้มีการกำหนดให้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เช่นเดียวกัน (สุทธิลักษณ์ อ่ำพันธุ์. 2518 : 150-151) และในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับนิสิตปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์จำนวนประมาณ 30 คน ขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และวิทยาเขตมหาสารคาม รับนิสิตระดับปริญญาโทในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ปีละประมาณ 20 และ 10 ตามลำดับ (ประภาวที สืบสนธิ์. 2530 : 2)

1.4 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบุคคลในวิชาชีพผลิตงานวิจัยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ไคเวย์ และสเคียร์ที่กล่าวว่าสถาบันที่ทำการสอนวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์มีเพียงส่วนน้อยที่ทำงานวิจัย ส่วนบรรณารักษ์ของสมาคมมหาวิทยาลัยมีฐานะและหน้าที่ไม่เหมือนกับคณาจารย์ บรรณารักษ์ไม่ได้เป็นบุคลากรของสถาบันที่ต้องทำการสอนและทำการวิจัยโดยตรง (Divay and Steer. 1983 : 92) ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาเพียงพอเพราะต้องใช้เวลาให้กับงานที่รับผิดชอบ ขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย ขาดแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย และอาจจะเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย โดยเฉพาะบรรณารักษ์ที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

1.5 จากผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การผลิตผลงานวิจัยของกลุ่มบุคคลในวิชาชีพทั้งอาจารย์และบรรณารักษ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพราะประกาศของทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยเรื่องการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2526 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2527 : 1-2) ซึ่งงานวิจัยเป็นผลงานประเภทหนึ่งที่ประกอบกรขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ หรือบรรณารักษ์ในตำแหน่ง ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณผลงานวิจัยของกลุ่มบุคคลในวิชาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นหลังจากที่หนังสือเวียนของทบวงมหาวิทยาลัยในเรื่องดังกล่าว และจากการจัดสัมมนาทางวิชาการโดยโครงการเผยแพร่ผลการวิจัยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดสัมมนาระหว่างผู้วิจัยและผู้ใช้ผลงานวิจัยในเดือนสิงหาคม 2527 และการสัมมนาแนวโน้มการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ จัดโดยภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2529 ก็เป็นการกระตุ้นให้บุคคลในวิชาชีพเห็นความสำคัญของการวิจัยเพิ่มขึ้น ซึ่งบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องถือเอางานวิจัยเป็นกิจการหนึ่งของงานวิชาชีพ (Jenkins, Cook and Tox. 1981 : 84)

2. วิจัยวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีเชิงสำรวจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพอริตซ์ (Peritz. 1978 : 523) และของ นัวร์ (Nour. 1985 : 261-273) ที่ได้ทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์ในปี ค.ศ.1977 และ 1980 ตามลำดับ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจและเช่นเดียวกับงานวิจัยของ สังก อุทรานันท์ (2528 : บทคัดย่อ) และวีระศักดิ์ บรรณาธรรม (2529 : ก-ง) ที่ได้ศึกษางานวิจัยทางนิเทศการศึกษาในประเทศไทยและการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับอุดมศึกษาในประเทศไทย

พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเชิงปริมาณ มีการจัดทำในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ ที่เป็น
เช่นนี้เพราะงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นผลงานวิจัยของนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึง
ไม่สามารถทำงานวิจัยที่ซับซ้อนได้ ถ้าพิจารณาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์
ทุกหลักสูตร วิชาการวิจัยเป็นเพียงวิชา 3 หน่วยกิต ดังนั้นผู้เรียนจะศึกษาและทำ
ประสบการณ์ในระยะเวลาเพียง 48 ชั่วโมง ซึ่งนับว่าไม่เพียงพอที่จะสร้างประสบการณ์
วิจัยให้ผู้เรียนเห็นรูปแบบวิธีการหลาย ๆ ลักษณะได้ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530 : 76)
โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดส่วนใหญ่จะทำได้แบบกันเองโดย
เปลี่ยนแปลงกลุ่มประชากรที่ศึกษาหรือพื้นที่ในการทำวิจัยจึงทำให้งานวิจัยที่จัดทำไม่มีการ
พัฒนาในขั้นระเบียบวิธี และการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดส่วนใหญ่เป็น
การศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุด ความต้องการของผู้ใช้และการใช้ห้องสมุด
- ดังนั้นการเลือกรูปแบบการวิจัย (research design) จึงเป็นไปในทำนองเดียวกัน
จึงเป็นการยากที่จะพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยใหม่ ๆ มาใช้กับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน
ห้องสมุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษาพบว่า พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลมีแนวโน้มที่จะใช้
คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าในช่วงตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา มีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาวิเคราะห์ข้อมูล อาจเนื่องมาจาก
ช่วงปีดังกล่าวมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย และมีผู้คิด
โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ซึ่งเรียกว่า SPSS
(Statistical Package for Social Sciences) ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไป
ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น แนวโน้มในการใช้คอมพิวเตอร์ในประเทศไทยจะเพิ่ม
ปริมาณสูงขึ้น เนื่องจากคอมพิวเตอร์มีราคาถูกลง มีการพัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยยิ่งขึ้น
และผู้ที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์มากขึ้น ดังนั้นแนวโน้มในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
คอมพิวเตอร์ในทางบรรณารักษศาสตร์จึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

4. สภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า สภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีสภาพที่ดีกว่าห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการสถานที่วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากรของห้องสมุด เพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาซึ่งในการกำหนดมาตรฐานของห้องสมุดจึงสูงกว่าห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้าน จากผลการวิจัยของ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2527 : 95-96) ที่ศึกษาสถานภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยพบว่า ปริมาณบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดให้ แม้จะพิจารณาเฉพาะบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ศาสตร์ก็ตาม ในขณะที่ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ยังขาดแคลนบุคลากรอยู่มาก ในเรื่องงบประมาณก็เช่นเดียวกัน สำหรับงบประมาณ ปี 2525 และ 2526 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรห้องสมุดประมาณ 40,875,000 บาท และ 42,299,000 บาท ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้เงินเพื่อดำเนินการจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ค่าบำรุงของนิสิตนักศึกษา และเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยอีกประมาณ 6,988,000 และ 8,414,000 บาท ตามลำดับ นับว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณเป็นจำนวนมาก จึงสามารถพัฒนาห้องสมุดในทุก ๆ ด้านได้ดีกว่าห้องสมุดประเภทอื่น ๆ

5. พฤติกรรมของผู้ใช้

5.1 จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า พฤติกรรมของผู้ใช้ในห้องสมุดนั้น ส่วนใหญ่จะใช้นั่งโต๊ะและวารสารมากกว่าวัสดุอื่น ๆ และพบว่า สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ มีการใช้น้อย ทั้งนี้เพราะสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือและวารสารนั้นเป็นสิ่งพิมพ์ที่ผู้ใช้รู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้ใช้ที่เป็นนิสิตนักศึกษาค้นหาหนังสือโดยโคข้อมูลมาจากอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ผู้สอนก็ให้ข้อมูลเพื่อให้นักศึกษาหาสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดจากรายการอ้างอิง และเชิงบรรณในหนังสือ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวส่วนใหญ่ก็เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือและวารสาร และจากผลการวิจัยของ จินตนา กระแสชัย (2524) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดไม่ทราบว่าห้องสมุดมีบริการเอกสารอื่น ๆ เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล จดสารและโสตทัศนวัสดุ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วรบุช เทียวตระกูล (2526) ซึ่งพบว่าผู้ใช้ไม่ทราบว่า หอสมุดมีบริการโสตทัศนวัสดุ และ สมศรี กิรติวุฒิกุล (2529) พบว่า ผู้ใช้ไม่ทราบว่า หอสมุดมีเอกสารอื่น ๆ เช่น กฤตภาค และสิ่งพิมพ์พิเศษของสถาบัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าหอสมุดจัดบริการสิ่งพิมพ์ประเภทใดบ้าง จึงใช้เฉพาะหนังสือ และวารสารเป็นส่วนใหญ่

5.2 จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้ใช้นิยมใช้หนังสือและวารสาร ภาษาไทยมากกว่าวัสดุประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีนิยมอ่าน หนังสือและวารสารภาษาไทยเป็นอันดับแรกๆ ปัจจุบันสำคัญในการกำหนดการใช้วัสดุ หอสมุดประเภทต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่ความต้องการของผู้ใช้เพียงอย่างเดียวแต่ยังมีอุปสรรค ทางด้านภาษา โดยอาจพิจารณาได้จากการที่นิสิตปริญญาตรีนิยมใช้หนังสือและวารสาร ภาษาไทยนั้น ย่อมไม่ได้หมายความว่า ผู้ใช้มีความต้องการหนังสือหรือวารสารภาษาไทย เท่านั้น แต่เนื่องมาจากมีอุปสรรคทางด้านภาษา ซึ่งก็ตกกันมิให้ผู้ใช้อื่นๆ หอสมุดที่เป็น ภาษาต่างประเทศก็เป็นได้

5.3 จากผลการศึกษาค้นคว้า ยังพบว่า ผู้ใช้หอสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่นิสิต นักศึกษารัฐกิจใช้เครื่องมือช่วยค้น อันได้แก่ บัตรรายการ และบรรณานุกรมมากกว่า ผู้ใช้หอสมุดประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะผู้ใช้หอสมุดประชาชนและหอสมุดโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้หอสมุดมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการสอนการใช้หอสมุด หรือได้รับการแนะนำการใช้หอสมุดจนสามารถใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการได้ ในขณะที่หอสมุดประเภทอื่น ๆ การใช้เครื่องมือช่วยค้นล้มเหลว เนื่องจากมีบัตรรายการ ไม่สมบูรณ์ จึงทำให้ผู้ใช้เห็นว่าการค้นหาหนังสือตามชั้นสะดวกกว่าการใช้เครื่องมือช่วยค้น ดังนั้นจึงพบว่านอกจากการใช้บัตรรายการแล้วผู้ใช้นิยมนำหนังสือตามชั้นอีกด้วย

5.4 จากผลการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้บัตรผู้แต่ง และบัตรชื่อเรื่องมากกว่าบัตรหัวเรื่อง ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ จะใช้บัตรรายการเพียงต้องการค้นหาหนังสือเฉพาะเจาะจงเล่มที่ตนต้องการเท่านั้น ดังนั้นจึงค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรผู้แต่ง และรู้จักใช้บัตรชื่อเรื่องมากกว่าที่จะใช้บัตรหัวเรื่อง

ทั้งนี้เนื่องจากนิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียน จะใช้บัตรรายการ เพื่อจะค้นหาหนังสือตามคำแนะนำของอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ส่วนใหญ่จะให้บรรณานุกรม รายชื่อหนังสือประกอบรายวิชาที่สอน นิสิตนักศึกษาจึงใช้รายชื่อผู้แต่งและรายชื่อหนังสือ จากบรรณานุกรมเพื่อเป็นข้อมูลในการค้นบัตรรายการ

6. จากผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่าสาเหตุของความล้มเหลวในการค้น ขอสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุด เกิดจากการปฏิบัติงานของห้องสมุดมากกว่าเกิดจากตัวผู้ใช้ ซึ่งสาเหตุของความล้มเหลว ได้แก่

6.1 หนังสือที่ผู้ใช้ต้องการไม่มีในห้องสมุด และหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการถูกขอยืม ไป ปัญหาแรกอาจจะเกิดจากงบประมาณจำกัด ไม่สามารถจัดซื้อหนังสือทุกรายการที่พิมพ์ เผยแพร่ได้ โดยเฉพาะอาจารย์ นิยมใช้หนังสือภาษาต่างประเทศ ส่วนนิสิตนักศึกษานิยม ใช้หนังสือภาษาไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ใช้หนังสือชั้นสูงและลึกซึ้งกว่านิสิตนักศึกษา ดังนั้น ถ้าห้องสมุดเน้นการจัดหาทรัพยากรสนองความต้องการของผู้ใช้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ผู้ใช้อีกกลุ่มหนึ่งก็จะมีปัญหาในเรื่องหนังสือที่ต้องการ ดังนั้นห้องสมุดจึงจำเป็นต้องให้ผู้ใช้ ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือ ส่วนปัญหาหนังสือที่ผู้ใช้ต้องการถูกขอยืมไปนั้น แสดงให้เห็นว่า หนังสือดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้ใช้ แต่จำนวนหนังสือมีไม่เพียงพอ บรรณารักษ์จำเป็นต้องพิจารณาหนังสือดังกล่าว เพื่อจัดซื้อเพิ่มเติมเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอ กับความต้องการของผู้ใช้

6.2 มีบัตรรายการแต่ไม่มีตัวเล่มหนังสือ และการเรียงหนังสือบนชั้นสับสน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ามีหนังสือที่ต้องการ แต่จัดเรียงไว้ไม่ถูกที่ ซึ่งอาจจะเป็นความผิดพลาด ของเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดที่นำหนังสือขึ้นชั้นผิดที่ ซึ่งเกิดจากการหย่อนประสิทธิภาพของ ห้องสมุดที่ไม่ได้มีการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ หรือหนังสือเล่มนั้นหายไปแต่ไม่ได้แจ้งบัตร รายการออกจากบัตรรายการ หรืออาจจะเกิดจากตัวผู้ใช้ โดยผู้ใช้หยิบหนังสือออกมาดู แล้วแทนที่จะวางไว้บนโต๊ะแล้วกลับเอาหนังสือไปเก็บที่ชั้นเอง และเรียงไว้ไม่ถูกต้อง หรือ ในบางครั้งหนังสือมีจำนวนน้อย แต่มีผู้ต้องการใช้มาก ผู้ใช้อาจจะนำหนังสือไปซุกซ่อนไว้ในที่อื่น ทำให้ผู้อื่นค้นหนังสือเล่มที่ต้องการไม่พบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานห้องสมุด

1. ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

1.1 พัฒนาเครื่องมือช่วยคนในห้องสมุด โดยเฉพาะบัตรรายการให้ทันสมัย อยู่เสมอ เนื่องจากผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือช่วยคนอยู่แล้ว

1.2 จัดบริการหรือจัดทำคู่มือแนะนำการใช้หนังสืออ้างอิง หนังสือประเภท วรรณคดีและสารสังเขป

1.3 ประชาสัมพันธ์บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ซึ่งจะทำให้โดยการนำชม ห้องสมุด จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด โดยเน้นให้ผู้ใช้งานเห็นถึงบริการหรือสิ่งพิมพ์พิเศษใน ห้องสมุด โดยเฉพาะบริการโสตทัศนวัสดุ

1.4 ปกอบรมเจ้าหน้าที่จัดชั้นหนังสือให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น และให้ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดชั้นหนังสือว่า เป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกับงานอื่น ๆ ทั้งนี้ควรมีบรรณารักษ์วิชาชีพตรวจสอบการจัดชั้นหนังสือเป็นประจำทุกสัปดาห์

1.5 สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือ เพื่อให้การจัดซื้อหนังสือและวัสดุห้องสมุดตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น

2. ห้องสมุดวิทยาลัยครู

จัดหาหนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับตำราเรียนในแต่ละสาขาวิชาเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่แจ้งให้ผู้ใช้ทราบ

3. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

3.1 จำเป็นต้องปรับปรุงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะค่านมุลสารกร อาคาร สถานที่ จำนวนหนังสือและวารสาร และที่นั่งอ่านหนังสือ

3.2 จัดทำเครื่องมือช่วยคนให้ทันสมัย โดยเฉพาะบัตรรายการและแนะนำ ให้ผู้ใช้เห็นประโยชน์ของการใช้บัตรรายการ

4. ห้องสมุดเฉพาะ

4.1 ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการ โดยเฉพาะบริการ
แพรซอสเนตเฉพาะบุคคล (SDI)

4.2 แนะนำให้ผู้ใช้รู้จักและสามารถใช้เครื่องมือช่วยค้นในห้องสมุดได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ

5. ห้องสมุดโรงเรียน

5.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นประจำ สนับสนุนและส่งเสริมให้ครู
นำกิจกรรมห้องสมุดไปใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

5.2 ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์บริการทางเทคนิค

6. ห้องสมุดประชาชน

6.1 ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและนิสิตนักศึกษา ดังนั้นการจัดหาหนังสือและ
สิ่งพิมพ์จำเป็นต้องสนองกับความต้องการของผู้ใช้กลุ่มนี้เป็นหลัก

6.2 จัดกิจกรรมและบริการให้ถึงตัวผู้ใช้โดยตรง เพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ค่อย
มาใช้บริการของห้องสมุด

7. หอสมุดแห่งชาติ

7.1 ควรจัดกิจกรรมประเภทภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์การ
ท่องเที่ยวแต่ละครั้ง สำหรับการบรรยายและอภิปรายนั้นผู้ใช้สนใจเรื่องเกี่ยวกับสังคม
การเมืองการปกครองแต่ละครั้ง และต้องการให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลา
ปิดภาคเรียน

7.2 ควรจัดประชาสัมพันธ์บริการและกิจกรรมห้องสมุดให้กว้างขวางทั้งใน
รูปสิ่งพิมพ์ และวิทยุโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานวิจัย

1. สำหรับการวิจัยเฉพาะแห่งในเรื่องเดียวกันนั้น ผลการวิจัยที่น่าจะนำไปใช้ได้

ไม่จำเป็นต้องจัดทำอีกโดยเฉพาะการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย
ต่าง ๆ แต่อาจจะทำการวิจัยเฉพาะแห่ง ควรจะวิจัยเจาะลึกเพื่อแก้ปัญหาสำหรับห้องสมุด
นั้นโดยตรง ซึ่งบรรณารักษ์ห้องสมุดควรจะเป็นผู้วิจัยเอง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นวิจัย
โดยบรรณารักษ์เป็นผู้ให้ข้อมูล เพราะบรรณารักษ์เป็นผู้ประสบปัญหาโดยตรง

2. ประยุกต์เทคนิคการวิจัยที่ใช้ในสาขาอื่น ๆ มาปรับใช้เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ
ของห้องสมุด เช่น การวิจัยประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานของห้องสมุด การวิเคราะห์
ระบบ การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของห้องสมุด และการ
คาดการณ์ในอนาคต เช่น เทคนิคเคสฟาย เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานของ
ห้องสมุด และการคาดการณ์อนาคต

3. ผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็น
ส่วนใหญ่ จึงควรนำเอาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการศึกษาปรากฏการณ์จากสภาพ
แวดล้อมตามความเป็นจริง ในทุกมิติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้น
ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้เชิงประจักษ์ เช่น การสังเกตการดำเนินงานมีแบบแผน การ-
สัมภาษณ์ ฯลฯ

4. ควรทำวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdiscipline Research) เพื่อ
จะให้ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง และมีความร่วมมือกับนักวิจัย
ในสาขาวิชาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ
เพื่อศึกษาสภาพของห้องสมุด หรือการดำเนินงานห้องสมุด เมื่อถึงระยะเวลาพอสมควร
น่าจะมีการวิจัยซ้ำในเรื่องเดิม เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของสภาพการดำเนินงานห้องสมุด
ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาแนวโน้มของการวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาคม
ในอนาคต

ဘဏ္ဍာရန်ကုန်

บรรณานุกรม

การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. บทสรุปรวมผลการวิจัยทางการศึกษาเล่ม 1.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2525.

จรรยา เสดบุตร. ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2526.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บรรณารักษ์ 30. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

เจตนา นาควัชระ. "แนวทางการวิจัยทางมนุษยศาสตร์," ใน เอกสารประกอบการ
สัมมนาการวิจัยทางมนุษยศาสตร์ระดับชาติ. เอกสารหมายเลข 2 หน้า 1-29.

มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,
2527. อักส่าเนา.

ฉวีลักษณ์ บุญะกาญจน. "แนวทางการพัฒนาการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์," ใน
เอกสารประกอบการสัมมนาแนวโน้มการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. เอกสาร

หมายเลข 5 หน้า 1-8. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม, 2529.

เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :

โอเคียนสโตร์, 2522.

ทวีป ศิริวิรัมย์. การวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม : แผนกบริหารกลาง สำนักงาน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2525.

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : หางจัดการการพิมพ์พระนคร, 2524.

_____. ปทานุกรมการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

บุญเรือน เนียมหอม. "การออกแบบและพัฒนาระบบงานห้องสมุด," วิทยบริการ.

7(2) : 73-128 ; กันยายน 2528.

ประจักษ์ ก่อเจริญ. งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ : บรรณานุกรมและบทคัดย่อ.

มหาสารคาม : สำนักหอสมุดกลางและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529.

ประภาวดี สืบสนธิ์. "การใช้และการเข้าถึงผลงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์,"

บรรณารักษศาสตร์. 2(1) : 4-13 ; มกราคม 2525.

———. การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

———. "บทบาทของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาแนวโน้มการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. เอกสารหมายเลข 13 หน้า 1-13 ; มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529.

———. สถานการณ์วิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ : การวิเคราะห์เชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

พจน์ สะเพียรชัย. รายงานการสัมมนาวิชาการเรื่องสถานการณ์ของการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

ไพฑูรย์ สินดารัตน์. "การศึกษาวิจัยทางอุดมศึกษา : การทำความเข้าใจเบื้องต้น," ใน การอุดมศึกษา 23. หน้า 4-5 ; กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ภรณ์ ศิริโชติ. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัคราเนา.

วีระศักดิ์ บรรณาธรรม. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระหว่างปริมาณหาบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ถ่ายเอกสาร.

ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย. การบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย : ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการ. กรุงเทพฯ : กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ศรีรัตน์ วัฒนา. การไขลงงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักษรานา. ศึกษาธิการ, กระทรวง. รวมบทความทางวิชาการการวิจัยด้านการนิเทศการและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการ. กรุงเทพฯ : กรมการนิเทศการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.

สงัด อุทรานันท์. การศึกษางานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักษรานา.

สมาน ลอยฟ้า. ห้องสมุดกับสังคม. ขอนแก่น : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2525.

สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงศ์. "การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์," ใน บรรณารักษ์ 20. หน้า 238-176 ; กรุงเทพฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

———. "การศึกษามรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย," ใน บรรณารักษ์ 2509. หน้า 1-24 ; กรุงเทพฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509.

สุนทร แก้วลาย. "การวิจัยแบบวิทยาศาสตร์กับบรรณารักษศาสตร์," บรรณศาสตร์. 2(4) : 3-29 ; ตุลาคม 2522.

- สุนทร แก้วลาย. "แนวร่วมการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาแนวโน้มการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์. เอกสารหมายเลข 11 หน้า 1-8 ; มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529.
- สุวิทย์ อารีกุล. หลักการวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองวิทย์, 2521.
- อนันต์ ศรีโสภ. หลักการวิจัยเบื้องต้น เล่ม 1. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- . "การวิจัย," สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1 : 104-106 ; กรกฎาคม-กันยายน 2528.
- อัมพร ปันศรี. การจัดและบริหารงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- อุทุมพร จามรมาน. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- Bechtel, John M. "Academic Professional Status : an Alternative for Librarians," The Journal of Academic Librarianship. 11 (5) 289 : November, 1985.
- Divay, Gaby and Corol Steer. "Academic Librarians Cought By the Pressure to do Research," Canadian Library Journal. 40 (2) : 92 ; April, 1983.
- Grover, Robert and Jack Glozier. "Implication for Application of Qualitative Methods the Library and Information Science Research," Library and Information Science Research. 7 (3) : 247 ; July-September, 1985.
- Hunter, J.E. and Others. Meta-analyses. Beverly Hills, C.A. : SAGE Publications, 1982.
- Jenkins, Darral C. M., Kathaleen Cook and Mary Anne Fox. "Research Development of Academic Librarians : One University's Approach," The Journal of Academic Librarianship. 7 (2) : 84 : May, 1981.

- Nour, Martyvonne M. "A Quantitative Analysis of the Research Articles Published in Core Library Journals of 1980," Library and Information Science Research. 7 (3) : 216-273 ; July-September, 1985.
- Peritz, Bluma Chila. "Research in Library Science as Reflected in the Core Journals of the Profession : A Quantitative Analysis (1950-1975)," Dissertation Abstracts International, 39 (2) : 523-524 A ; August, 1978.
- Schlachter, Gail and Dennis Thomison. "The Library Science Doctorate : A Quantitative Analysis of Dissertation and Recipients," Journal of Education for Librarianship. 15 (2) : 95-111 ; Fall, 1974.
- Scheussler, Karl F. Social Research Methods. Bangkok.: n.d., 1964.
- Suthilak Ambhanwong. "Research in Librarianship in Thailand : a Bibliographical Survey," International Library Review. 2 : 252 ; July, 1970.
- Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language ; Unabridged. 2nd ed., London : William Collins, 1980.
- Whitbeck, George W., Jean Major and Herbert S. White. "Funding Support for Research in Librarianship," in Advances in Library. V.9. p.185-209 ; London : Academic Press, 1979.

ภาคผนวก ก
แบบบันทึกข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูล

1. ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย ปีที่ทำวิจัย

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

.....

กลุ่มของผู้ผลิตผลงานวิจัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย

แหล่งข้อมูล

การสุ่มตัวอย่าง

วิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัย

3. เนื้อหาของการวิจัย

ประเภทของห้องสมุด

ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัย

4. ผลสรุปจากการวิจัย
-
-
-
-

ภาคผนวก ข
แบบวิเคราะห์งานวิจัย

แบบวิเคราะห์งานวิจัย

รายละเอียด	ปริมาณอันพนธ์เล่มที่			
	1	2	3	4
<u>ส่วนที่ 1 ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย</u>				
1.1 ปีที่ทำการวิจัย				
1.2 กลุ่มของผู้ผลิตผลงานวิจัย				
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย				
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ				
บุคคลในวิชาชีพ				
บุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ				
<u>ส่วนที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย</u>				
2.1 แหล่งข้อมูล				
เอกสาร				
สถิติในห้องสมุด				
นักเรียน				
นิสิตนักศึกษา				
ประชาชน				
ผู้บริหาร				
บรรณารักษ์				
เจ้าหน้าที่				
อาจารย์				

รายละเอียด	ปฏิสัมพันธ์เพิ่มเติม				
	1	2	3	4	ฯลฯ
ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักพิมพ์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยราชการ 2.2 การสุ่มตัวอย่าง 2.2.1 ใช้ความน่าจะเป็น สุ่มอย่างง่าย สุ่มอย่างมีระบบ สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบกลุ่ม สุ่มหลายขั้นตอน 2.2.2 ไม่ใช้ความน่าจะเป็น บังเอิญ โควตา เจาะจง 2.2.3 ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง 2.3 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงสำรวจ บรรณมิติ การวิเคราะห์หรือออกแบบระบบ					

รายละเอียด	ปริมาณอันหนึ่งอันนี้				
	1	2	3	4	รวม
2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล					
เอกสาร					
แบบสอบถาม					
แบบสังเกต					
แบบทดสอบ					
แบบสัมภาษณ์					
แบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น					
2.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล					
ด้วยตนเอง					
ไปรษณีย์					
ใช้ทั้งสองแบบ					
2.6 การจัดกระทำข้อมูล					
ด้วยมือ					
คอมพิวเตอร์					
2.7 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล					
2.7.1 สถิติขั้นพื้นฐาน					
ร้อยละ					
ค่าเฉลี่ย					
มัธยฐาน					

รายละเอียด	ปริมาณงานพิมพ์เล่มที่				
	1	2	3	4	รวม
ฐานนิยม พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.7.2 สถิติขั้นสูง การทดสอบค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการถดถอย การทดสอบค่าไคสแควร์ การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2.7.3 ไม่ใช่สถิติ 2.7.4 ใช้สถิติอื่น ๆ 2.8 การนำเสนอข้อมูล บรรยาย บรรยายประกอบการร่าง บรรยายประกอบแผนภูมิ บรรยายประกอบการร่างและกราฟ บรรยายประกอบการร่างและแผนภูมิ บรรยายประกอบการร่างและแผนผัง <u>ส่วนที่ 3 เนื้อหาของการวิจัย</u> 3.1 ประเภทของห้องสมุด ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย					

รายละเอียด	ปริมาณเงินที่				
	1	2	3	4	รวม
หอสมุดประชาชน หอสมุดเฉพาะ หอสมุดโรงเรียน หอสมุดแห่งชาติ 3.2 ขอบเขตเนื้อหาของกรวิจัย 3.2.1 งานการบริหาร การบริหารทั่วไป สภาพของหอสมุด บุคลากร ประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างหอสมุด 3.2.2 งานด้านเทคนิค งานเทคนิคทั่วไป ศูนย์บริการทางเทคนิค พัฒนาทรัพยากรหอสมุด การจัดหมู่และทำบัตรรายการ วารสาร โสตทัศนวัสดุ สิ่งพิมพ์รัฐบาล การสำรวจหนังสือ					

รายละเอียด	ปริมาณพันธบัตร				
	1	2	3	4	รวม
การบำรุงรักษาวัสดุภัณฑ์					
หนังสือตัวเขียน					
จดหมายเหตุ					
3.2.3 งานด้านบริการ					
งานบริการทั่วไป					
ผู้ใช้					
การให้ห้องสมุด					
บริการตอบคำถาม					
บริการบรรณานุกรมและสารระสังเขป					
บริการโสตทัศนวัสดุ					
บริการจ่ายรับ					
บรรณานุกรม					
บริการฉายเอกสาร					
บริการจุลสาร					
บริการส่งเสริมการอ่าน					
3.3 ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัย					
ทั่วประเทศ					
ภาคกลาง					
ภาคเหนือ					
ภาคใต้					

รายละเอียด	ปริมาณสินค้าเดิมที่				
	1	2	3	4	รวม
ภาคตะวันออก					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
กรุงเทพมหานคร					

ภาคผนวก ค
บรรณานุกรมงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด

บรรณานุกรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

กรรณิการ์ จันทน์วาล. การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

อัครสำเนา.

กรรณิการ์ ชวามานเกาะ. การศึกษาการดำเนินงานของร้านจำหน่ายหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดหาหนังสือห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัครสำเนา.

กรรณิการ์ สุธรรมเมธา. ความต้องการในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.

กึ่งกนก ศิวเวินทรา. การศึกษานโยบายและแนวโน้มการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

อัครสำเนา.

กึ่งแก้ว คำรงศุภกร. การคัดเลือกวารสารวิชาการสำหรับห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ถายเอกสาร.

กิตติศักดิ์ เจริญศุภกุล. โครงการหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.

วิทยานิพนธ์ สด.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521. อัครสำเนา.

กาญจนา สุคนธมณี. ชนิดและจำนวนของรายการในบัตรรายการซึ่งมีผลต่อการค้นหาหนังสือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2528. อัครสำเนา.

กุลชลรัตน์ สุวรรณรัตน์. การศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการรับนิคมของงานห้องสมุดของอาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.

กุลวรา ชุพงศ์ไพโรจน์. ศึกษาการจัดหาและการใช้หนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.

เกื้อกุล วิชชจุฑากุล. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของเลขหมู่ในระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันสำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.

แก้วตา จันทรวราภา. ความคาดหวังที่มีต่อการบริการ-รับของผู้ใช้บริการ หอสมุดกลางสถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.

คณะอนุกรรมการกลุมวารสารและเอกสารบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. การสำรวจผลการดำเนินงานโครงการแลกเปลี่ยนบัตรบรรณารักษ์วารสาร.

กรุงเทพฯ : ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2529.

คุณาวุฒิ เทียมทอง. การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อักสาเนา.

จรรยา ไพโรจน์กุล. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของหนังสือที่พิมพ์ออกกับประเภทของหนังสือที่ใช้ภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.

จรินทร์ สกุลถาวร. การสำรวจหนังสืออ้างอิงและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.

- จลิพร โกลากุล สรชัย พิศาลบุตร และเบญจวรรณ อัครโชติกวนิชย์. ปัจจัยที่มีผลต่อการมาใช้และไมมาใช้ห้องสมุด ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- จารุพร สัทธาธิก. ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดเพื่อทำการวิจัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัครสำเนา.
- จารุวรรณ ไกรเทพ. การบริหารงานและบริการค่านวารสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัครสำเนา.
- จิตรา ทับแสง. ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยบรรณารักษศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2507-2516. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัครสำเนา.
- จินดา จำเริญ. การศึกษาคู่ใจเปรียบเทียบและเสียเปรียบของระบบการยืมหนังสือในห้องสมุดบางแห่งในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัครสำเนา.
- จินตนา กระแสชัย. ปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อเขียนตำราของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.
- จินตนา เวปุลละ. พฤติกรรมการยืมของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัครสำเนา.
- จิรัชนี วงศ์สุวรรณ. การศึกษาดูงานห้องสมุดที่ให้แก่กศศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรวังท่าพระ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัครสำเนา.

จิระ อินทโกสม. การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักসাเนา.

จิราพันธ์ วรินทร์เวช. การวิเคราะห์ลักษณะห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ :

การศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักসাเนา.

จิตติ ปิงตระกูล. การสำรวจความต้องการในการใช้ห้องสมุดของนิสิตนักศึกษา ระดับ

ปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์

อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักসাเนา.

จุฑามาศ สุวรรณโคธ. ปัญหาการบริหารแบบรวมอำนาจและกระจายอำนาจของ

ห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

อักসাเนา.

จุมพจน์ วนิชกุล. การจัดดำเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากรูปภาพและข้อเสนอแนะแก่

ห้องสมุดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2520. อักসাเนา.

จวี อุกุรัตน. การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด : นโยบายและการดำเนินงานของห้องสมุด

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,

2527.

เฉลิมศักดิ์ ชูปวา. การศึกษาสภาพการดำเนินงานวัสดุไม่ตีพิมพ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักসাเนา.

ชมภู โชติจริยะ. การใช้บัตรรายการของนิสิต นักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร, 2515. อักসাเนา.

ชวนพิศ ทรัพย์. ปัญหาการณิลผลงานวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักসাเนา.

- ทัศนิกา ศรีโปฏก. การวิเคราะห์งานเทคนิคสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2525. อักสาเนา.
- ฉพิศร กฤตติกากุล. ปัญหาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2519. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อักสาเนา.
- ฉินา สวัสดิศรพ. การสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อ
ประกอบการสอนของคณาจารย์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- ทวงเนตร รัตนเสนีย์. ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.
- ทวงพร กระแสร์เสียง. การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการตอบคำถามและช่วยการ
ค้นคว้าของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่งในกรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2527. อักสาเนา.
- การารวณ เจียมเพิ่มพูน. การศึกษาการให้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขาประวัติศาสตร์.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.
- ทองชุม มีทองบัน. การจัดบริการและการใช้วิทยานิพนธ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ. สถานภาพของห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 กรุงเทพฯ : งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
 อักสาเนา.
- ทัศนา หาญพล. การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักสาเนา.

- ทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ. การสำรวจความต้องการในการให้บริการห้องสมุดของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัครสาเนา.
- ทัศนีย์ จุลิกพงศ์. การให้บริการหนังสือสำรองของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัครสาเนา.
- ทิพย์มาศ อัครเมศ. การสำรวจวิเคราะห์การให้บริการของสำนักบรรณสารการพัฒนาปีการศึกษา 2519-2520. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.
- ทิพย์วัลย์ ทูลยสุข. บทบาทบรรณารักษ์ในการออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัครสาเนา.
- ทิพวรรณ กาลกฤษณ์. ความตระหนักและทัศนคติของอาจารย์ในเรื่องบริการตอบคำถามของห้องสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดา โพธิ์ทูกณะ. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515, อัครสาเนา.
- นงนวล ลำชา (พงษ์ไพบูลย์). การจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ในระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ.2510-2512). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัครสาเนา.
- นงเยาว์ ศรีทรมสุข. การใช้บัตรรายการของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.

นางลักษณ ไม่นายกิจ. ปัญหาการควบคุมและการบริหารทางบรรณานุกรมในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อักษรย่อ.

———. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, 2527.

นภา สัจจะพิทักษ์จิตต์. การใช้วารสารวิชาภาษาต่างประเทศในสำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2528. ทยเอกสาร.

นฤทัย นิมสมบุญ. เลขชี้แจงสำหรับหนังสือภาษาไทยที่ใช้กับการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุด

รัฐสภาอเมริกัน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2528. ทยเอกสาร.

นฤมล กิจไพศาลรักษา และสุวรรณา ทองสีสุกใส. การใช้วารสารสาขาวารพยาบาล

ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : สำนักวิทยบริการและคณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2529.

นฤมล ชินะกุลวัฒนา. การใช้วารสารสารสังเขปและกรณีของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

ฝ่ายวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิกในมหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักษรย่อ.

นวลลออ ไชยมงคล. การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่องานเขียนและวิจัยทางการ

แพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์.

อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักษรย่อ.

นายิกา เมฆจรัสกุล. ความต้องการและการใช้หอสมุดของคณาจารย์ศูนย์วิทยาศาสตร์

สุภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2529. ทยเอกสาร.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. การดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ทยเอกสาร.

นิธิมา สังคะ. การศึกษาการใช้ห้องสมุดและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.

นิรมล ทรายเจริญ. หัวเรื่องของหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในส่วนกลาง และหอสมุดแห่งชาติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.

บุญศิริ สุวรรณเพชร. การศึกษาเปรียบเทียบแผนการจัดหาวัสดุห้องสมุดของบรรณารักษ์กับความต้องการใช้วัสดุของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยเอกชน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักสาเนา.

บุปผา เทวาคี. การใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมวารสารในห้องสมุดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อักสาเนา.

ประจักษ์ ก้อเจริญ. การคาดคะเนความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยระหว่างปีการศึกษา 2520-2524. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อักสาเนา.

ประจักษ์ เค็คนแก้ว. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.

ประภาวดี สืบสนธิ์. ความสามารถของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ที่ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยคาดหวัง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

———. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ประยงค์ พัทธนาภิจำรูญ. การศึกษาระบบจัดหมู่หนังสือที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.

ปราณี โกมลสุทธิ และคนอื่น ๆ. การบริหารงานวารสารและเอกสารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา, 2529.

ปราณี ตั้งนาทน์. การศึกษาความสนใจและความต้องการของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาที่มีต่อคอลัมน์แนะนำและวิจารณ์หนังสือในวารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อักสาเนา.

ปัญญา สุขแสน. การศึกษาการจัดตั้งศูนย์จัดหาวัสดุห้องสมุดของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อักสาเนา.

ปิยนารถ สงวณมณี. การวิเคราะห์คู่มือปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสาเนา.

เปรมวัลย์ วาชิขร. ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยชั้นปริญญาโท สาขาวิชาวารสารศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา 2510-2517. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักสาเนา.

เปล่งศรี อิงคนินันท์. ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.

ณลิวัลย์ รองสวัสดิ์. การศึกษาความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดคณะของนักศึกษาวิทยาลัยสงฆานนทวิทน์ ปีการศึกษา 2519. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักสาเนา.

พรพิมล โกศัย. การดำเนินงานด้านจุลสารและประสิทธิภาพในการให้บริการในห้องสมุด.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสาเนา.

พรพิมล กุลบุญ. โครงการใช้เทปโทรทัศน์สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.

พวงนภา วงศ์นุรักษ์. การใช้ห้องสมุดและความสนใจในการอ่านของนักศึกษาวิทยาลัย

กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2517 : การศึกษาเฉพาะกรณี. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสานา.

พวงเพชร พลดีกุล. การกำหนดหัวเรื่องย่อยที่ใช้ตามหัวเรื่องใหญ่ "ภาษาไทย".

ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2527. อักสาเนา.

พวา พันธุ์เมฆา. ปัญหาและความต้องการในการรับบริการห้องสมุดของอาจารย์และ

นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ในวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร, 2513. อักสาเนา.

พวงพิศ เทียมทิม. ปัญหาการใช้วัสดุการสอนในห้องสมุดกลางของคณาจารย์มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

อักสาเนา.

พัลลภ สรรพกิจ. ทัศนคติของนิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

ปีการศึกษา 2514 ที่มีต่อห้องสมุดของวิทยาลัย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514. อักสาเนา.

พิมพ์า อินแบน. ความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาหนังสือของนักศึกษาในห้องสมุด

กลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.

พิมพ์ เมฆสวัสดิ์. การเปรียบเทียบรูปแบบบริการเลือกเผยแพร่สารนิเทศสำหรับอาจารย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.

- พูนีสาร์ อัคระพุ. งานสำรวจหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
 อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัครสาเนา.
- พุทธชาศ คุ้มทรัพย์. บรรณารักษศาสตร์ตามทัศนคติของผู้ใช้. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัครสาเนา.
- พลสุข นาสุนีย์. การใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์ทางค่าน
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัครสาเนา.
- พลสุข ศรีภิรมย์. การจัดหาหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
 อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัครสาเนา.
- เพ็ญสุวรรณ นาคะปรีชา. การศึกษาปัญหาและการเตรียมการในการย้ายห้องสมุดใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2526. อัครสาเนา.
- ไพพรรณ ไพบูลย์ศรีนครา. การศึกษาหัวเรื่องหมวดวิชาการศึกษาของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัครสาเนา.
- ไพสิน ไชยเสน. ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษา
ในประเทศไทย ระหว่างปีการศึกษา 2510-2515. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัครสาเนา.
- มนีรัตน์ เกิกแสงชื่น. ประสิทธิภาพการเป็นผู้นำของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2529. อัครสาเนา.
- มาลี น้อยไธรมิ. การศึกษาอัตราการเพิ่มของภาควารสารภาษาไทยในช่วงปี พ.ศ.2523-
2528. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2529. อัครสาเนา.
- ยุทติ จารุทรัพย์. การวิจัยวิทยานิพนธ์ทางบรรณารักษศาสตร์ของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัครสาเนา.

- ยุพิน จันทรเจริญสิน. การศึกษาการให้บริการห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศแก่อาจารย์
ผู้สอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- ยุวดี พิทักษ์. การศึกษาสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.
- รัตนา กระแสชัย. ความต้องการในการบริการห้องสมุดของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.
- รัตนา เทชะวันบุญ. การศึกษาสถานภาพและการดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2520. อักสาเนา.
- รัตนา เทษามหาชัย. การทำบัตรรายการและจัดหมู่โสภณทัศน์วัสดุของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักสาเนา.
- รวี กุลสมบุญ. ประวัติบรรณาคาศึกษานางไทย และข้อเสนอแนะในการลงนาม
บรรณาคาศึกษาในรายการข้อมูลและหัวเรื่อง. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514. อักสาเนา.
- รุ่งทิพย์ หอวโนทยาน. การใช้วารสารภาษาต่างประเทศในห้องสมุดกลางสำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.
- เรณู กาญจนะโกสิน. การศึกษาพฤติกรรมการใช้หนังสือภายในห้องสมุดและการยืมหนังสือ
ออกนอกห้องสมุดในเวลาเปิดบริการ ณ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย
รามคำแหง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.

- อุดม รัตนากร. การบริการชุมชนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปทุมวัน, 2529.
- ละอองกาญจน์ สุริชัยพานิชย์. บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้แก่นักศึกษา.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัครสำเนา.
- ลัดดา เหมทานนท์. การศึกษาข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของการจัดตั้งหอสมุด
ศูนย์กลางวิทยาลัยวิชาการศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัครสำเนา.
- วนิดา จินตนาอนุรัตน์. การศึกษาปัญหาการใช้บริการห้องสมุดกลางของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2523. อัครสำเนา.
- วนิดา ศิริ. การใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัยของข้าราชการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัครสำเนา.
- วรรณ ขี้หวะทะกุล. ปัญหาของนักศึกษาแพทย์ในการใช้บริการห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อัครสำเนา.
- วรรณ วัชรางกุล. การจัดสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. อัครสำเนา.
- วรลักษณ์ ชุ่มสาย ๗ อยู่ชยา. การสำรวจปริมาณและคุณภาพของหนังสือภาษาอังกฤษ
ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในหอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.

- วรสิริ ธรรมประดิษฐ์. การศึกษาความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสาเนา.
- วรางคณา อินทรพิทักษ์. ผลของการศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุด "ทศ 011 ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายต่อการใช้ห้องสมุดในปัจจุบันของนักเรียนชั้นปีที่ 1 ใน
วิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2527. อักสาเนา.
- วรารุข เครือสินธุ์. การปรับปรุงระบบบริหารของห้องสมุด โดยใช้คอมพิวเตอร์.
 วิทยานิพนธ์ ว.ท.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
 อักสาเนา.
- วรารุข ผลานันท์. ความสามารถของนิสิตในการหาหนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.
- วราณี เกตกิตตะ. โครงการและงานออกแบบอาคารสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2525. อักสาเนา.
- วิภา คำรงโกลากุล. การศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมของการลงรายการผู้แต่ง
ที่เป็นนิคมบุคคลในการทำบัตรรายการภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสาเนา.
- วิมล กลิ่นหอม. การผลิตบัตรรายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
 ภายเอกสาร.
- วิลาวัณย์ หาญพาณิชย์. การบริการบรรณนิวารสารภาษาไทยทางการแพทย์. วิทยานิพนธ์
 อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.

- ศจี จันทรวิมล. ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ในสาขาวิชาการปกครองวิชาการสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ศรีนวล สิทธิวรพงศ์ศรี และคนอื่น ๆ. การศึกษาวิจัยการใช้บริการห้องสมุด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2524-26. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
- ศรีพันธ์ พิพัฒน์พันธุ์. การใช้บัตรรายการในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ทยเอกสาร.
- ศรีเรือน โกศลวัฒน์. ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.
- ศรีวรรณ ยอกนิล. การใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการวิจัยและงานเขียนค้นคว้าการของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ทยเอกสาร.
- ศรีสมร คุณากรบดินทร์. เปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพบรรณารักษ์ของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.
- ศรีสุภา บุญชัย. การใช้บัตรรายการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.
- ศรีอร เจนประภาพงศ์. ทัศนคติของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีต่อเทคโนโลยีสารนิเทศ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ทยเอกสาร.

- ศิริพร มาศิริ. การใช้วารสารวิชาการในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพรพ ตันติวัชรประกาย. การประเมินผลการคัดเลือกวารสารทางวิชาการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.
- ศิริภรณ์ วิษณุทกิตต์. การกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสำเนา.
- ศุภลักษณ์ รัตนฉัตร. การบริหารการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสำเนา.
- สงศรี ศิริแก้ว. การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสำเนา.
- สมใจ อิศวประเสริฐกิจ. ความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- สมทรง แจงเคชา (หะยีเจ๊ะมะ). ความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาในการใช้บริการหอสมุด จอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.

สมพร พุทธาล. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความสำเร็ในการทำงานของ
ผู้บริหารของสมาคมมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.

สมร จิตราทร. การดำเนินงานเทคนิคของหนังสือปกอ่อนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2525. อักสาเนา.

สมศรี กิรติวุฑฒ. ความต้องการด้านบริการห้องสมุดคณะของอาจารย์และนักศึกษา
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ทยเอกสาร.

สมาน ลอยฟ้า และลำปาง แม่นมาคย์. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้ห้องสมุด
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2529.

สุจิตรา เพื่องวรรณะ. การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่องานวิจัยและการเขียน
ของคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์
ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสาเนา.

สุนทรี บุญชะบัญชา. การศึกษาการใช้วารสารสาขาการศึกษาในสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.

สุนทรี รสสุชาธรรม. การให้บริการงานบรรณนิวารสารเพื่อการค้นคว้าวิจัยในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อักสาเนา.

สุนันท์ งานโคกกรวก. ความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นวารสารในหอสมุดกลาง
สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ทยเอกสาร.

สุนีย์ นุ้ยเจริญ. การสำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดในคณะเภสัชศาสตร์ใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2524. อักสาเนา.

- สุปรียา ฐิระกุล. การวิเคราะห์รายงานประจำปีของห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2527. อักสาเนา.
- สุพัตติ มรรจงแค้น. วิเคราะห์หลักเกณฑ์การลงรายการหนังสือชุดภาษาไทย. วิทยานิพนธ์
 อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสาเนา.
- สุภาภรณ์ สังข์ศรี. การสำรวจการให้บริการสำนักบรรณสารการพัฒนาของนักศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- สุรียอง ศรีสะอาด. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตและนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์
กับบรรณารักษ์ที่ประสบความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักสาเนา.
- สุรียา ภูละ. ปัญหาการบริหารงานจ่ายรับและการควบคุมวัสดุในห้องสมุด. วิทยานิพนธ์
 อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อักสาเนา.
- สุรีย์ บุญงามมงคล. ความต้องการและการใช้สารสนเทศของคณาจารย์สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อักสาเนา.
- เสนห์ เข้มหนู. ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเอง
ในการเลือกหนังสือสำหรับหอสมุดกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.
- เสนาะ ทวีทิพย์. การอนุรักษ์วัสดุห้องสมุดในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- เสาวนีย์ นุชนาฏนนท์. ความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2526. อักสาเนา.

- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. สภาพหอสมุด สภาพการใช้หอสมุด ความเพียงพอของทรัพยากร
ปัญหา การใช้ทรัพยากร ความต้องการบริการ และปัญหาการดำเนินงานของ
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529.
- อัญชลี แชมชูกลิ่น. การสำรวจการอ่านของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักสาเนา.
- อัญชลี สุกขธรรม. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการคัดเลือกหนังสือออกสำหรับหมวด
วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักสาเนา.
- อัมพร กิจงาม. การสำรวจการใช้เครื่องถ่ายเอกสารของห้องสมุดในประเทศไทย.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- อัมพร ทิษะระ. ปัญหาการบำบัดรายการหนังสือภาษาไทยและขอเสนอแนะในการลง
รายการบัตร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2510. อักสาเนา.
- อัมพร ปันศรี. การศึกษาความต้องการของอาจารย์ข้าราชการเจ้าหน้าที่และนักศึกษาในการ
ใช้บริการหอสมุดรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.
- อัมพร ปันศรี และวิไลย์ อักคิธยา. สัมฤทธิ์ผลของความร่วมมือระหว่างห้องสมุด
มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.
- อาภา อมรัชกุล. การใช้นักเรียน นักศึกษา และนิสิตช่วยงานห้องสมุดในสถาบันการ
ฝึกหัดครู และมหาวิทยาลัยบางแห่งในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อักสาเนา.
- อารีย์ รังสิโยภาส. การศึกษาเกี่ยวกับการใช้วารสารประกอบการเรียนการสอนของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน : การศึกษาเฉพาะราย. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.
 อักสาเนา.

อำพร ชารวรัตนสกุล. การวิเคราะห์คู่มือการใช้ห้องสมุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

อัครสำเนา.

อุบลวรรณ ปิณฑะโฆสิต. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2519. อัครสำเนา.

อุไร วุฒิกิจการ. การศึกษานโยบายวิธีดำเนินการและปัญหาในการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัครสำเนา.

อุไรพรณ หล่อศิริ. การศึกษาเปรียบเทียบความพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่และห้ามักรายการหนังสือกับบรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถามของห้องสมุดวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.

ห้องสมุดวิทยาลัยครู

จุฬารัตน์ วาศวิท. การศึกษาห้องสมุดปฏิบัติการหลักสูตรในสถาบันฝึกหัดครูในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. อัครสำเนา.

เชวง จำรูญจันทร์. ความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาวิทยาลัยครูลำปาง.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัครสำเนา.

เทือนใจ เกี้ยววี. การใช้วารสารวิชาการของนักศึกษาวิทยาลัยครูกำแพงเพชร.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัครสำเนา.

ธีรวัลย์ ศิลารัตน์. ความพึงพอใจต่อการสนทนทางการศึกษาของผู้บริหารและอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ในวิทยาลัยครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัครสำเนา.

- บุญจ บุญยพัชรินทร์. การศึกษาห้องสมุดวิทยาลัยครูโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อักสาเนา.
- ประไพศรี แว่วเที่ยงธรรม. ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- พรทิพย์ เพชรแสน. การศึกษาการบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- พันจิตา มีแถม. ความสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- เพชรสมร เพ็ญเพียร. การบริหารงานด้านเทคนิคของห้องสมุดวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อักสาเนา.
- เพ็ญจันทร์ ศิริชุมแสง. การสำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศในปีการศึกษา 2513. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.
- ไพโรจน์ ชลาภิรักษ์. ภาพพจน์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครูในทัศนะของบุคลากรและนักศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.
- มนต์ฤดี วัชรประทีป. การศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูในภาคกลางของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.

- มุกดา วิชญคุปต์. การศึกษานโยบายและความต้องการในการใช้ห้องสมุดของอาจารย์ใน
วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- วราภรณ์ ภูแย้ม. การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์วิทยาลัยครูยะลา
เพื่อการสอน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524. อัดสำเนา.
- สมสรวง พงศ์กฤต. บทบาทผู้บริหารและความคาดหวังของบรรณารักษ์ในการบริหารงาน
ห้องสมุดวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- สวรงค์ แก้วเหล็ก. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์
ในโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2512.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2513. อัดสำเนา.
- สุนทร แก้วฉาย. การส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียน
ด้วยตนเอง ซึ่งอาจารย์และบรรณารักษ์จัดให้แก่ นักศึกษาในวิทยาลัยครู.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2512. อัดสำเนา.
- อรพินธุ์ พูนนารถ. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานห้องสมุดของอาจารย์บรรณารักษ์ใน
วิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528. ถ่ายเอกสาร.

ห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

- ชนู บุญญานุวัตร. การศึกษาการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาในสถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2528. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529. อักสาเนา.
- เบญจา สุวัถ์. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสาเนา.
- ยุพดี คอมนุญศุภชัย. เสนอแนวกำหนดหัวเรื่องหนังสือภาษาไทย หมวดวิชาชีพในห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.
- สุพร พิริยะไพโรจน์. การศึกษาสภาพการดำเนินงานที่ทำให้เกิดการขโมยหนังสือในห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักสาเนา.

ห้องสมุดเฉพาะ

- กรรณิการ์ หาดนุสรณ์. การศึกษาสภาพและการดำเนินงานห้องสมุด สถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงของประเทศ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อักสาเนา.
- จันทิกา พุมจันทร์. ห้องสมุดด้านการเกษตรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักสาเนา.

- จารุวรรณ สินธุโสภณ. ความต้องการบรรณารักษ์ในหน่วยงานวิชาเฉพาะ. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2520.
- จรี อรุณรัตน์. การประเมินผลการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะของสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทยระหว่าง พ.ศ.2512-2519. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัคราเนา.
- กันันท์ สุภักทรานนท์. การวิเคราะห์ความต้องการของคนตามอาชีพที่ให้บริการของห้องสมุด
คอลเล็กเพื่อคนตามอกแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัคราเนา.
- กรุณี ฃ ลำปาง. การสำรวจสภาพและการใช้ห้องสมุดชนาการกลาง ชนาการพาณิชย์
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522. อัคราเนา.
- นงลักษณ์ เกตุจรรยา. การศึกษาระบบการจัดหนังสือ 4 ระบบ เพื่อคัดแปลงใช้ใน
ห้องสมุด ชานการทหารในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัคราเนา.
- นลินี วงศ์ชนะชัย. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของข้าราชการสำนักงานคณะ
กรรมการวิจัยแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อัคราเนา.
- พิบูลศิลป์ วัฒนะพงศ์. ห้องสมุดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัคราเนา.
- พูนสิน หัสดี. การใช้บริการห้องสมุดวิชาการของข้าราชการกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัคราเนา.
- เพชรภรณ์ ทรัพย์ถิอัสชัย. การศึกษาสภาพและการดำเนินงานห้องสมุดกระทรวง
ศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. อัคราเนา.

- มนฤช วิทย์ไพศาล. ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อ
ห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสาเนา.
- รุ่งฟ้า ฐิไธทย. บริการสาระสังเขปทางคานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524. อักสาเนา.
- ออบ ประภาสวัศ. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวง
คมนาคมและกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- วันทัย โกวิทางกูร. ระบบงานเอกสารประเภทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดพิมพ์
โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กระทรวงอุตสาหกรรมและสถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- วิสัย อักคธิษา. สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- สมบุรณ์ พิบูลย์ผล. บทบาทของห้องสมุดในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีต่อการปฏิบัติ
ราชการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2518. อักสาเนา.
- สมศักดิ์ วิเชียร. โครงการทดลองใช้คอมพิวเตอร์จัดทำดัชนีจดหมายเหตุธนาคารแห่ง
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526. อักสาเนา.
- สรีระเพ็ญ โอทกานนท์. ทัศนะของบุคลากรโรงพยาบาลต่อสภาพและบริการห้องสมุด
โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ฉายเอกสาร.

- สุพจน์ แก้วชูสกุล. การศึกษาสภาพห้องสมุดเรือนจำความคาดหวังของเจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องและมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับห้องสมุดเรือนจำ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักขานา.
อนงค์ วรคุณพิเศษ. ความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ
ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ภายเอกสาร.

ห้องสมุดโรงเรียน

- กนกวรรณ ศุภกิจ. ความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ต่อบทบาทของสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทยในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
ภายเอกสาร.
- กรองจิตต์ พรหมรักษ์. แรงจูงใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักขานา.
- กฤษมา ศิริ. ความต้องการการทำงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์โรงเรียนรัฐบาลระดับ
มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528. ภายเอกสาร.
- กุหลาบ บัณลาชนาก. การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนชั้น ม.ศ. 5
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อักขานา.
- เกษม นิยมราษฎร์. การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมในโครงการพัฒนาโรงเรียน
มัธยมในส่วนภูมิภาค 1 และ 2. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2520. อักขานา.

- (จกณิ ปลื้มสำราญ. การศึกษาปัญหาและความต้องการในการใช้บริการทอมค่าถามและ
ช่วยการคนควาในหอสมุดของครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต
การศึกษา 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.
- (ฉวิดิกันณ บุนยะภาณุจน. รูปแบบที่ควรจะเป็นของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และ
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2527.
- เฉลิมศรี เจริญการ. การใช้ประโยชน์หอสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ
ทดลองหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.
- เชาวลิต คงแก้ว. อุปสรรคและปัจจัยการจักหอสมุดประจำวิชา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.
- พรงค์ ป้อมขบขณา. การศึกษาเพื่อติดตามการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับ
บรรณารักษหอสมุดโรงเรียน ซึ่งจักโดยสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย
ระหว่างปีการอบรม 2513-2517. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อักสาเนา.
- ครุณี หาควงตา. ทัศนคติของครูทอมบริการและกิจกรรมของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงศรี อินทรักษ์. เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้
กิจกรรมหอสมุดกับการสอนปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.
- นงนุช พิเชษฐพันธ์. การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของหอสมุดโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และ
ผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2529. อักสาเนา.

- บรรจง นิวาตะบุตร. การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509. อักสาเนา.
- บุญเรือน จันทศรีคำ. การศึกษาปัญหาความคิดเห็นและความต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนแบบประสม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อักสาเนา.
- บุญสม อาสภวิริยะ. การศึกษาความต้องการของครูบรรณารักษ์และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครที่เกี่ยวกับศูนย์บริการงานเทคนิคห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.
- ประคิษฐ์ ไชยกาฬ. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา กับเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.
- ปานใจ จิรวรรณ. การศึกษาความคิดเห็นของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์ทำบัตรรายการหนังสือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2527. อักสาเนา.
- ปิติโชค หมั่นสุข. บทบาทการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนของหัวหน้าสถานศึกษาในทัศนะของบรรณารักษ์ หัวหน้าหมวดวิชาผู้ช่วยผู้บริหารและหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.
- ปิยา ขอนล. ทวิแปรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดงบประมาณห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.

- พวงพยอม ส่องทอง. การจัดและการใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีตามการรับรู้ของผู้จัดและผู้ให้บริการ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อักสาเนา.
- พัชรรา สุธิสาแคง. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน
ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานห้องสมุดของกระทรวงศึกษาธิการ.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2514. อักสาเนา.
- พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ. การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อักสาเนา.
- มัลลิกา เอี่ยมละออ. ผลการเล่าเรื่องหนังสือต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอนุบาลสามเสน. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.
- มาลีณี ศุขปริที. การศึกษาเปรียบเทียบงานนิเทศห้องสมุดโรงเรียนของกรมต่าง ๆ
ในกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2517. อักสาเนา.
- ยุพิน เทชะมณี ภรณี ศิริโชติ และกุลธิดา ท่วมสุข. การศึกษาความถี่ของการของครู
บรรณารักษ์ และความรู้ความสามารถของครูบรรณารักษ์ตามความคาดหวังของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2529.
- เยาวลักษณ์ สุขัทพ์. การศึกษาเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมครู
บรรณารักษ์ในโครงการห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐานของสำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2522-2523. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.

รัตนพร สงวนประสาทพร. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาการใช้ห้องสมุดจากการสอนโดยเล่านิทานและไม่เล่านิทาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.

รัตพร ชิงชาคา. การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วนกลางปีการศึกษา 2512. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513. อักสาเนา.

◇ ลอง ใจชื่น. การศึกษาการจัดตั้งศูนย์บริการทางเทคนิคของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อักสาเนา.

วรรณภา ไชยฮ้อย. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนโดยใช้กิจกรรมห้องสมุดกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.

วรรณภา ชานวิฑิตกุล. การใช้บริการห้องสมุดในสถานศึกษาพระคริสตธรรมในกรุงเทพมหานครของอาจารย์และนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.

วาณี รูปนวงศ์ศานติ. การสำรวจหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.

◇ วิชัย รักกุล. การศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุดและความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2514. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.

- วิภา สุประคินฐ ๗ อุษยา. การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อักสาเนา.
- ศศิวิมล ชัยวีระไทย. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมชัยสุทรี จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ฉายเอกสาร.
- ศุภมาศ ๗ ฉฉาง. ความต้องการบริการนิเทศของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
 อักสาเนา.
- สมจิต พรหมเทพ. การศึกษาลักษณะนิสัยทางการเรียน ทักษะและความสามารถในการ
ใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนปทุมคงคา นครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งอยู่ใน
โครงการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสาเนา.
- สมใจ พุทธเบญจพันธ์. การศึกษาลักษณะนิสัยของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่าน
และการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
 อักสาเนา.
- สมชอย ยุติธรรม. การสำรวจห้องสมุดศึกษาปัญหาความต้องการและทัศนคติของครูและ
นักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
ปีการศึกษา 2513. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
 ประสานมิตร, 2514. อักสาเนา.
- สมบุญ หิงฆมานันท์. การศึกษาลักษณะนิสัยของห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาในส่วน
กลาง ที่อยู่ในเครือคริสตศาสนาปีการศึกษา 2513. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อักสาเนา.

- สมพร สวายนแก้ว. กิจกรรมและบริการของห้องสมุดโรงเรียนสำหรับการเรียนการสอน
วิชารวณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อักสาเนา.
- สมาน ลอยฟ้า. การศึกษาการจัดหาวัสดุห้องสมุดของโรงเรียนมัธยมแบบประสม.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2519. อักสาเนา.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. การคาดคะเนความต้องการการบูรณารักษ์ในโรงเรียนระดับประถม
ศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษากับความสามารถในการผลิตการบูรณารักษ์ของ
กรมการฝึกหัดครูระหว่างปี พ.ศ.2519-2524. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.
- สุขุม นิลเชษฐ์. ขวัญของบรรณารักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลกรมวิสามัญศึกษา.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2516. อักสาเนา.
- สุจิน บุตรศรีสุวรรณ. การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2525. อักสาเนา.
- สุชาติ อ่วมฤคชจร. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับ
มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อักสาเนา.
- สุชาวัฒน์ คุณามุกต์. สภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนรัฐบาล
ประเภทมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2513. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อักสาเนา.
- สุนทร มีนาทง. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.

สุปาศี ลีลากิจรุ่งเรือง. การสำรวจนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนรัฐระดับมัธยม
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2525. อัดสำเนา.

สุรศักดิ์ สังฆมานนท์. การศึกษาขั้นตอนการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

สุริพร เมืองอำ. ความต้องการขอเสนอแนะของอาจารย์ในโรงเรียนเตรียมทหาร.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
 ทยเอกสาร.

สุเวช ฌ หนองคาย. การศึกษาศูนย์วิชาการในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัดสำเนา.

สุรี ทองพันธ์. บทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตามทัศนะของครูบรรณารักษ์ ครู และผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สมวดี กาญจนสกุล. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน
การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

เรณิทร หิรัญ. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อ
อาชีพบรรณารักษ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ศัษร พรหมสิงห์. การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด
กรมสามัญศึกษาส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

อิมจิต ตันสกุล. การประเมินผลการอบรมครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัด
ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อัครสำเนา.

อุทัย จิตราทร. ปัญหาการบริหารงานการทำบัตรรายการของห้องสมุดโรงเรียน
รัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัครสำเนา.

อุทัย วรณกุล. ความต้องการสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดแพร่.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัครสำเนา.

อุทัย รวยอารี. การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการบรรณารักษศาสตร์ของ
บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
อัครสำเนา.

อุไรวรรณ โกมลวิภาต. การศึกษาติดตามผลการฝึกอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ที่ได้รับการอบรมจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
ฉายเอกสาร.

ห้องสมุดประชาชน

กฤติยา อัคราทร. การวิเคราะห์งานด้านบริการสำหรับเด็กของห้องสมุดประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. อัครสำเนา.

การพัฒนาชุมชน, กรม. การศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อห้องสมุดชุมชน. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2525.

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดที่
อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษา
 นอกโรงเรียน, 2527.
- จินตนา เจียมพิทักษ์งาม. ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนใน
กรุงเทพมหานครกับการอ่าน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2527. อักসাเนา.
- จิรายุ ศาสรี. ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้องกับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ
หมู่บ้านและผลที่ประชาชนในจังหวัดลำปางได้รับจากที่อ่านหนังสือพิมพ์.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2519. อักসাเนา.
- นิยม เขยกิจวงษ์. การศึกษาประโยชน์ของห้องสมุดชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
 อักসাเนา.
- บุญเกื้อ หลงสวาสักดิ์. สภาพและเกณฑ์ปกติของห้องสมุดประชาชนจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งเขต
การศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2519. อักসাเนา.
- บุญช่วย ทามไธ. การเลือกอ่านหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเขตการศึกษา 1
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522. อักসাเนา.
- บุญเรือน แสงทอง. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรูปแบบของบริการ
ข่าวสารข้อมูลของห้องสมุดประจำอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2529. อักসাเนา.
- ประพิมพ์พรณ วรพัฒน์. ผลของการแสดงหนังสือต่อการยืมหนังสือในห้องสมุดประชาชน.

ประสิทธิ์ ฤทธาภิรมย์. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ
ชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีและไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในอำเภอควนขนุน
จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522. อักสาเนา.

พัชรินทร์ ชันทอง. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนตอบริการห้องสมุดประชาชน
กับจังหวัดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อักสาเนา.

ภารดี รัตนอุคม. ความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน
ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527. อักสาเนา.

มาลี พานิชกุล. งานบริการของห้องสมุดสถาบัน เอ.ยู.เอ และห้องสมุดสาขา.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.

รุ่งฤดี สุกนักรบ. ความพึงพอใจด้านวัสดุการอ่านของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
ฉายเอกสาร.

อัครา รุ่งวิสัย. การศึกษาผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสาเนา.

สมบุญ ภูหล้า. ปัญหาของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อักสาเนา.

สุกัญญา ตันติกัลยาภรณ์. ความต้องการบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนของ
ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักสาเนา.

สุคใจ เพ็ชรศิริ. การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสาเนา.

สุนิทย์ เย็นสบาย. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนตอบริการห้องสมุดประชาชน
ระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

อัครสำเนา.

สุภาพร นาทีกาญจนกุล. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนตอบริการห้องสมุด
ประชาชนในระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2519. อัครสำเนา.

สุนน ชูประสิทธิ์. การศึกษาเปรียบเทียบการรับทราบข่าวสารและความรู้ระหว่างผู้ใช้
กับผู้ไม่ใช่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านถ้ำคะนอง ตำบลสาเหล็ก อำเภอเมือง
จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527. ทยเอกสาร

สุรางค์ กุณวณิช. การประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2517. อัครสำเนา.

อรุณรักษ์ สุวรรณราช. การสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด
ประชาชนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2520. อัครสำเนา.

อุบล รอดเยี่ยม. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนตอบริการห้องสมุดประชาชนใน
ระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัครสำเนา.

หอสมุดแห่งชาติ

ทองพร ศุภชัยพานิชพงศ์. การสำรวจความสนใจในการอ่านของผู้อ่านในหอสมุดแห่งชาติ.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักส่าเนา.

นิไลบล เหมินทคุณ. การบริหารงานและการดำเนินงานเทคนิคหนังสือตัวเขียนในหอสมุด

แห่งชาติไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2520. อักส่าเนา.

ปิยะนุช สัจจุ. การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองหอสมุด

แห่งชาติ. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2528. อักส่าเนา.

อรทัย วาริสะอาค. การเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดของผู้ใช้หอสมุดแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์

อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ถ่ายเอกสาร.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ชุมศรี วงศ์วีระชัย. การใช้บัญชีสำรวจเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักส่าเนา.

ทรงสรรพค นิลกำแหง. การบริหารงานจดหมายเหตุในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์

อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อักส่าเนา.

เพ็ญฟ้า ศิริรินทร์สุกษา. บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์

อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักส่าเนา.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ
เกิดวันที่	11 พฤษภาคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 95/6 ซอยเสนานิคม 1 ตำบลจระเข้ม้า อำเภอบางกะปิ กรุงเทพฯ 10230
หน้าที่การงานปัจจุบัน	บรรณารักษ์ 4 ฝ่ายเอกสารอีสาน และบริการอ้างอิง
สถานที่ทำงาน	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2520 มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2524 อ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2531 กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทยจากผลการวิจัย

บทคัดย่อ
ของ
ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สิงหาคม 2531

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการของงานวิจัย และเพื่อ
สังเคราะห์ผลการวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในประเทศไทย ตั้งแต่ปี
พ.ศ.2509 ถึงปี พ.ศ.2529 เป็นเวลา 21 ปี

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ วิทยานิพนธ์สาขามรรณารักษศาสตร์
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 160 ชื่อเรื่อง วิทยานิพนธ์สาขามรรณารักษศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 101 ชื่อเรื่อง วิทยาสา
มหาสารคาม 2 ชื่อเรื่อง งานวิจัยของบุคคลในวิชาชีพ จำนวน 17 ชื่อเรื่องและ
งานวิจัยของบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 20 ชื่อเรื่อง รวมงานวิจัยที่ศึกษา จำนวน
300 ชื่อเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลและแบบ-
วิเคราะห์งานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะรายละเอียดของ
งานวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และเนื้อหาของการวิจัย และสังเคราะห์ผลการวิจัยในเชิง-
คุณภาพ

ผลการศึกษา พบว่า สถาบันที่ผลิตผลงานวิจัยมากที่สุด คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิธีการวิจัยที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ คือการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบรรณารักษ์
และห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร กิจกรรมการดำเนินงานที่ได้รับ
การศึกษามากที่สุดได้แก่ งานด้านบรรณารักษศาสตร์ วิธีการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและเก็บด้วย-
ตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยมือ
และนำเสนอข้อมูลในรูปของการบรรยายประกอบตารางมากที่สุด สำหรับการสังเคราะห์
งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจเพื่อทราบถึง
ข้อมูลต่าง ๆ ของห้องสมุดแต่ละประเภท นับตั้งแต่การบริหาร สภาพห้องสมุด บุคลากรห้องสมุด
การใช้และความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด การดำเนินงานเทคนิค และงานบริการของห้องสมุด
ตลอดจนการจัดและการดำเนินการวัสดุสิ่งพิมพ์พิเศษของห้องสมุดแต่ละแห่ง ซึ่งพบว่า บุคคลใน
วิชาชีพมีแนวโน้มที่จะผลิตผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น มีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยสะท้อนให้เห็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดในค่าน
สถานภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย สภาพของห้องสมุดโรงเรียน และเครื่องมือช่วยค้นประเภท
กรรมวิธี

**DEVELOPMENT OF LIBRARY SERVICES IN THAILAND
AS REFLECTED BY RESEARCH RESULTS**

**AN ABSTRACT
BY
CHATCHAWAN VONGPRASERT**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University**

August 1988

The purpose of this research was to study the development of library services and to synthesize research results pertaining to library services in Thailand during 1965 to 1986.

The sources of data for this study were drawn from several areas; 160 titles of theses on librarianship were from Chulalongkorn University; 101 titles from Srinakarinwirot University Prasarnmitr campus; two from Srinakarinwirot University Mahasarakham Campus; seventeen from librarians and instructors of library and information sciences; and twenty from other organizations. Data were collected through the use of the following means; Data slips and textual analysis form. The data was analyzed qualitatively.

The results of this study showed that Chulalongkorn University conducted the most researches. Survey was the research method used by most researchers. The population of the studies were librarians from Bangkok. Data were gathered in person by using questionnaire. The data were processed manually using percentage sampling technique was hardly adopted. The presentation of the results was descriptive and tabulated. The synthesis of research contents showed that dominant topic areas were types of libraries, administrations, their status, library staffs, use and users, technical services, library services, and special collections. Lately librarians and teachers tend to conduct more researches that use computers for data analysis. Finally, the researches reflected change and development in the areas of status of academic and school libraries as well as searching tools.